ח' סיון תשל"ז, 25.5.77 | שנה 41 | 60 עמודים | המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) | מספר 2073

העולם הזה

האמת על מצב בריאותו של בגין

תשקיף

הערבים מאיימים להעלות מחירי הנפט

הסדר במזרח־התיכון או העלאה של מחירי הנפט — זו, כנראה, הברירה שהציב הנסיך פאהד, יורש־העצר הסעודי, המבקר עתה בוושינגטון, לפני ממשלת הנשיא קארטר. מדינות־הנפט הערביות לא יטילו אמבארגו של נפט על ארצות־הברית, אולם די בהעלאת מחירי הדלק כדי לסכן את כלכלת ארצות־הברית.

בקרב יהודי אמריקה מובעת עתה הדאגה שהשימוש בנשק הנפט כלפי ארצות־הברית, במטרה שזו תכפה הסדר על ישראל, עלול לגרום לגל של אנטישמיות בארצות־הברית, במידה שיהודי אמריקה ייאלצו להגיע לעימות עם הנשיא בנושא זה.

רבין יתמודד על תפקיד היו"ר

החלטתו המפתיעה של ראש־הממשלה, יצחק רבין, לסיים את חופשתו ולחזור למלא באופן פעיל את תפקיד ראש־הממשלה עד להקמת הממשלה החדשה, מתפרשת במיפלגת העבודה כסטירת־לחי לשמעון פרס, שישב־ראש בישיבות הממשלה בהיעדרו של רבין, וכהכרזה על התמודדות חדשה בין השניים. נראה כי אחרי מפלת המערך בבחירות סבור רבין שנוצר מצב חדש.

פרס נבחר על־ידי מרכז מיפלגת העבודה כמועמד לראשות הממשלה במקומו, אך לא נבחר לתפקיד יושב־ראש־המיפלגה באופוזיציה, תפקיד שאותו מציעים לו עכשיו. נראה כי רבין מתכוון להתמודד עם פרס על תפקיד זה.

צפוי עימות כספי בין העבודה ומפ"ם

בין שני מרכיבי המערך עלול לפרוץ סיכסוך כספי, שלו יכולות להיות השלכות גם ביחסים האחרים בין שתי המיפלגות.

מפ"ם השאילה למיפלגת העבודה, לצרכי הבחירות, כספים רבים, המסתכמים בסכומים של מיליוני ל"י, וזאת נוסף על חלקה בתקציבי־הבחירות של המערך.

במיפלגת העבודה קיוו כי אחרי הבחירות ניתן יהיה להחזיר למפ"ם הלוואות אלה, מכספי מימון־הבחירות הממלכתי. עתה, משנקלעה מיפלגת העבודה לחובות כבדים, אין בכוחה לממש את התחייבויותיה.

יאושר קאזינו לתיירים באילת

ראש עיריית אילת, גדי כץ, פנה לוועדת־השרים שטיפלה בעניין פתיחת הקאזינו באילת בבקשה לזרז את קבלת ההחלטה בנדון עוד לפני חילופי־השילטון. השבוע ייפגש ראש־העיר עם שרי האוצר, המיסחר־והתעשייה והמישפטים, כדי שינסו לסיים את הטיפול בתיכנון הקאזינו לפני עוד תום כהונתם. ייתכן שכבר בימים הקרובים תיפול ההחלטה לכאן או לכאן. לפי ההצעה המונחת על שולחן השרים, יהיה הקאזינו פתוח לתיירים בלבד, הכניסה אליו תהיה רק אחרי הצגת דרכון זר, והמשחקים עצמם יתנהלו גם הם במטבע זר.

וייצמן פנה לברק

אלוף (מיל.) עזר וייצמן, המועמד לתפקיד שר־הביטחון מטעם הליכוד, פנה ליועץ המישפטי, פרופסור אהרון ברק כדי שיורה לו כיצד לנהוג לגבי שותפויותיו וקשריו עם חברות וסוכנויות המנהלות עסקים עם מישרד־הביטחון.

וייצמן העביר לברק רשימה מלאה של כל החברות שהוא קשור בהן והודיע כי ימלא אחר כל הנחיה של היועץ־המישפטי, גם אם יורה לו לנתק את כל קשריו עם חברות אלה.

אלי מזרחי מבקש להמשיך

ראש־לישכת ראש־הממשלה, אלי מיזרחי, שכיהן בתפקיד זה הן בתקופת כהונתה של גולדה מאיר והן בתקופת כהונתו של יצחק רבין, מבקש להמשיך לשרת בתפקיד גם כאשר יכהן איש הליכוד כראש־הממשלה.

בפגישה שהיתה לו עם עזר וייצמן אף טען מיזרחי, כי מנחם בגין יוכל להיעזר בניסיונו ובבקיאותו במה שהתרחש במישרד ראש־הממשלה.

הליכוד יזמין אנשי "לירה בשנה"

דאגה הובעה בקרב ראשי הליכוד נוכח מחסור צפוי באישים ממקורבי הליכוד, כדי לאייש מישרות בחירות במימשל.

כבר עתה ברור שאנשי הליכוד יזדקקו לעשרות, אם לא למאות אישים, שימלאו תפקידים בכירים במישרדים הממשלתיים במקומם של אנשי המערך שייאלצו ללכת. כבר עתה מסתבר שאין קופצים רבים על תפקידים אלה.

לנוכח תופעה זו עומדים ראשי הליכוד ליזום פנייה לבעלי מיקצועות חופשיים, להתנדב לשירות הממשלתי תמורת משכורת סימלית של „לירה בשנה", במטרה לסייע לליכוד להגשים את הבטחותיו ואת מדיניותו.

הסכם סודי עם ד"ש?

שמועות עקשניות, שפשטו בקרב ד"ש, טוענות כי כבר קיים הסכם סודי בין ראשי ד"ש ובין הליכוד על הצטרפות התנועה לקואליציה. הסכם זה כולל גם ברית בהסתדרות, תוך מסירת תפקיד המזכ"ל למאיר עמית. ידין יהיה סגן ראש־הממשלה, ואילו שני התיקים האחרים המוצעים לד"ש — מישפטים ורווחה — יתחלקו בין אמנון רובינשטיין ושמואל תמיר.

בקרב עסקני ד"ש עוררו השמועות התמרמרות רבה, מפני שפירושן — אם אכן יתאמתו — הוא שראשי התנועה מתעלמים כליל מקיומם של מוסדות התנועה, שנבחרו ברעש כה גדול.

תנועה על־מיפלגתית להצלת הדמוקרטיה

בחוגים שונים התעוררה בימים האחרונים יוזמה להקמת גוף על־מיפלגתי רחב, להגנת על הדמוקרטיה ולמאבק נגד הליכוד ושותפיו.

מקורן של יוזמות אלה הוא ההכרה, שפשטה בקרב חברי תנועות שונות, כי המיבנה המיפלגתי הישן שוב אינו הולם את המאבקים הציבוריים הצפויים תחת שילטון הליכוד.

מישאל־עם - הנשק הסודי של הליכוד

הרעיון של עריכת מישאל־עם על סיפוח הגדה והרצועה, הוא מלכודת מתוחכמת של תנועת החרות.

ליכאורה מועלה הרעיון כפשרה מאולתרת, שמטרתה לאפשר את כניסת ד"ש לממשלה. לפי רעיון זה ייערך כעבור זמן־מה מישאל־עם על הסיפוח, וכל שותפי הקואליציה מתחייבים מראש לקבל את הכרעת הציבור. בשביל ד"ש, זהו מוצא של כבוד שיחפה על בגידתה המוחלטת בעקרונותיה המוצהרים.

למעשה נועד מישאל־העם לבצר את מעמדה של תנועת־החרות כשליטה בילעדית במדינה. במישאל של „כן" ו„לא", יש תמיד יתרון עצום לבעלי ה„הן", בייחוד כאשר כל כלי־התיקשורת במדינה ינהלו מערכת־תעמולה נמרצת למען הסיפוח.

ראש־המועצה הצביע בגלוי

אברהם אלוני, ראש־מועצת קריית־שמונה, הפר את חוק הבחירות כאשר נכנס לקלפי שלו עם פתק־הצבעה של המערך, נופף בו לעיני ועדת הקלפי והצהיר: „אני רוצה שתראו שאני מצביע אמ"ת." כשהעיר לו יושב־ראש ועדת הקלפי כי התנהגות מעין זו מהווה עבירה על החוק, העיר ראש־המועצה: „לא איכפת לי! אני רוצה שכל תושבי העיר יידעו מה אני מצביע!"

התנהגותו התמוהה של ראש־המועצה הוסברה בכך, שימים אחדים קודם־לכן הוא אירח בקריית־שמונה את המבוקש על־ידי מישטרת צרפת, פלאטו־שרון. בין תושבי הקרייה פשטה השמועה כי אלוני נמנה עם תומכיו של פלאטו ומבקש להצביע עבורו. על־ידי האקט הפומבי שלו בקלפי, ביקש אלוני להפריך שמועה זו.

רק"ח - מחוץ לחוק?

בקרב אנשי הוועדה המייוחדת שהוקמה על־ידי הליכוד, בראשותו של ח"כ אמנון לין, לקביעת מדיניות ממשלת־הליכוד כלפי המיעוט הערבי, נדונה גם האפשרות להוציא את רק"ח אל מחוץ לחוק.

נראה כי הרוב בוועדה מתנגד, בשלב זה, להצעה זו. אולם, לא מן הנמנע שאנשי הוועדה יציעו לממשלת הליכוד להזהיר את אנשי רק"ח כי אם יסיתו למהומות בנוסח יום־האדמה, עלולה התוצאה לגביהם להיות הוצאתה של רק"ח אל מחוץ לחוק.

ראשי המועצה" לתרבות נשארים בתפקידיהם

הידיעה שפורסמה במדור „נמר של נייר" (העולם הזה 2071) בדבר הכוונה, כביכול, לפטר את מנהלת המועצה־לתרבות־ולאמנות, לאה פורת, ואת סגנה, הד"ר ג'וזף מיכמן־מלקמן, היא חסרת־יסוד ומבוססת על מידע מוטעה. ייתכן שכשתקום ממשלה אחרת יהיו ניסיונות לסלק את השניים מתפקידיהם בשל גישתם, אולם איש לא התכוון לעשות זאת לפני־כן.

נהפוך הוא. גם לאה פורת, המושאלת למועצה־לתרבות על־ידי רשות השידור, וגם הד"ר מיכמן־מלקמן ביקשו לפרוש מתפקידיהם אלה ולחזור לעיסוקיהם האחרים, אך הופעלו עליהם לחצים כבדים להישאר בתפקידם.

הבהרה

על־מנת למנוע אי־הבנות והתרשמויות בלתי־נכונות, מובהר בזה כי הכתבה „דפוקים בצריח", על הנעשה בבית־הספר לשיריון, בעיקבות דו"ח מבקר־המדינה, שהתפרסמה בהעולם הזה (2071), לא נכתבה בידי בנימין עמידרור, הפרשן הצבאי של העולם הזה.

פרסום מלניק/רפאל טיראן

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הקדיש, במיסגרת מדיניות השבועון להעמקת תחושת השייכות הישראלית לאסיה, את הכתבה המרכזית, להמשכה של הסידרה „אור על פני אסיה". בכתבה „גומי מול דם במאלאיה" פירט צוות־תחקיראי „העולם הזה" את מיכלול המרכיבים של המאבק לשיחרור דרום־מיזרח אסיה מעול האימפריאליזם.

בגליון „העולם הזה" לפני 25 שנים, הוקדשה כתבה מצולמת לנושא הזהירות בדרכים, במטרה לתרום להקטנת מיספרן של התאונות, שגדל באותה שנה. במדור „מכל העולם" דווח על מערכת הבחירות המוקדמות על מועמדות המפלגה הרפובליקנית למישרת נשיא ארצות־הברית, בין הגנראל דווייט אייזנהאור לבין הסנאטור טאפט *. כן דווח במדור זה על המאבק על השילטון בצרפת, בין מצדדי תנועת המחתרת האנטי־נאצית „מאקי" לבין שרידי ממשלו של המרשל פטן בווישי. במדור „במרחב" הובא דיוקנו של דאיד מנשי זאדה, מנהיג התנועה הנאצית האיראנית.

דיוקנה של „רותי" — יצירת־כפיו של צייר־המערכת, קריאל גרדוש (דוש), שנעלמה בשבועות האחרונים מעל דפי השבועון, שבה אליהם השבוע לפני 25 שנים, עם התחלת פירסום הרפתקאותיה של רותי בעולם ההוא, בסידרה שריתקה את הקוראים למשך תקופה ארוכה, והפכה מקור סאטירי של אותם ימים.

בשער הגיליון: יהודית הדני, סמלת צה"ל בת 22, כוכבת סרט־עלילה קצר בשם „ארבע חמישים־וחמש" שהוסרט במיסגרת המאבק למניעת תאונות־דרכים.

„העולם הזה" 760
תאריך: 22.5.52

מדינה שאינה פושטת־יד מאחר שהיא פושטת את הרגל

★ חופש־הדיבור הישראלי נוסח דוב יוסף ★

נישואיה של שולמית אלוני ★ מי מתגעגע לנמרוד אשל

העם

עם מי יהיה הצדק?

המונים הצטופפו ליד השער, לראות את האישים המוזמנים בכניסתם. בפנים שררה אווירה רצינית, כיאה לטכס־הפתיחה של היכל תרבות. האורחים, לבושים הדר בחליפות מבריקות, עמדו יחד עם נשותיהם הלבושות שמלות־ערב והענודות תכשיטים, ושוחחו בקול נמוך. ההזדמנות החגיגית היתה: אולם־קולנוע חדש נפתח בתל־אביב.

אילו היה זר מזדמן למקום, קשה היה לו להאמין שקהל נוצץ זה הינו הקהל של מדינה אשר — לטענת אחד משריה — אינה פושטת את הרגל מפני שהיא יודעת לפשוט את היד. מדינה שזה־עתה סירבו להעניק לה אשראי לקניית דלק, מפני שאיש לא האמין עוד ביכולתה להחזיר את ההלוואה. אולם טכס קולנועי זה לא היה כלל יוצא־דופן. אותה שעה הצטופפו המונים ליד שאר 110 בתי־הקולנוע של המדינה.

קשה היה להחליט עם מי הצדק: עם הכלכלנים המיקצועיים, שניבאו סוף מר ומהיר לכלכלת המדינה, ובישרו בהנאה כי תושביה יגוועו ברעב, או הקהל הפשוט של מבקרי בתי־הקולנוע שכבר שכח את מכ"ח **, והפגין אופטימיות בלתי־מעורערת המזיזה הרים. רק דבר אחד היה ברור: אזרחי המדינה, שמאסו בנבואות הוורודות וחדלו להאמין שהכל יהיה טוב, מואסים עתה גם בנבואות השחורות, ומסרבים להאמין שהכל יהיה רע.

מנגנון

חד־גדיא

בעל בית־החרושת ארגמן, אברהם קליר, שהתנדב לתפקיד מנהל מחלקת הטכסטיל והעורות במישרד־המיסחר־והתעשייה, עזב את תפקידו. הסביר קליר: לא יכולתי למלא את תפקידי כפי שאני מבין אותו, ועזבתי. הסבירו היצרנים: מחאה נגד המדיניות הכלכלית החדשה, ואילו יודעי־סוד קבעו: סגנו של קליר, י. מרבך, מהמשביר המרכזי, לא רצה לציית להוראות הבוס, ונקט תמיד אמצעים הפוכים.

אולם יחד עם קליר עזב את מישרד־המיסחר־והתעשייה גם מרבך. לא הוגשמה שאיפתו לתפוס את מקומו של אברהם קליר, מאחר שדוב יוסף מינה לתפקיד זה את ישראל למדן, מנהל מחלקת־הקניות במישרד־הביטחון. מרבך קילקל לקליר, ולמדן קלקל למרבך — בהתאם לחד־גדיא הפסחי.

* המועמד הרפובליקני לבחירות לנשיאות ב־1948, מול הנשיא טרומן.

** ראשי־תיבות: מדיניות כלכלית חדשה.

עיתונות

חיית־הטרף החוקית

עיתוני ישראל דמו השבוע לגיבור סיפורי־הילדים, הבורח מלוע־תנין ישר לתוך לוע־הארי, ונמלט ונופל לתוך מאורת־נחשים.

לצידה הימני של העיתונות הישראלית רובצת התהום הפעורה־תמיד של מחסור בנייר. לשמאלה נפתח האיום בסתימת מקורות־המידע, בטענה של גילוי סודות ממשלתיים. מאחריה, עליית־המחירים התלולה, תוצאת מכ"ח שגרמה לירידה כללית בתפוצה. ואילו לפניה התייצבה השבוע חיית־טרף חדשה מכוערת אך חוקית בהחלט.

שימחה מוקדמת. כשהסתלקו האנגלים מן הארץ, השאירו מאחוריהם חוק־עיתונות שהיה מפגר בהרבה בחינות, ונועד בעיקרו למנוע בעד עיתוני ה„נייטיבס" * לפתוח את פיהם יתר על המידה בלי רשות מטעם הממונה הבריטי. הוא קבע, בין השאר, שאפשר לסגור עיתון כעונש על פירסום דיברי־הסתה (נגד האנגלים).

כשקמה מדינת ישראל נשמו העיתונאים לרווחה, והשליכו לסל־המערכת את התכסיסים השונים שבאו, עד כה, כדי להערים על הצנזורה. היה ברור כי במדינה הדמוקרטית החדשה יקום, ברבות הימים, חוק־עיתונות חדש שיהיה כולו לובן וטוהר.

ברם, כשפורסמה השבוע הצעת־החוק, נוכחו העיתונאים לדעת ששימחתם היתה מוקדמת במקצת. ההצעה באה, אומנם, לשים קץ לחוק הבריטי, אולם היא הביאה תחתיו חוק דורסני פי־אלף.

הסכנה האמיתית. עוקץ החוק: כל עיתון, אשר יחוייב בדין במשפט של עלילה או הוצאת דיבה, ייסגר אוטומאטית — גם מבלי צו של שופט — לשלושה חודשים. סגירה זו לא תהיה תלוייה ברצונו של איש. החוק חל על כל המיקרים, בכל הנסיבות.

איש אינו בא להגן על שימוש־לרעה בדפי העיתונות להשמצת־שווא של אנשים או מוסדות חפים־מפשע. אולם עיתון המפרסם אלפי עובדות אינו יכול להימנע, באחוז מסויים של מיקרים — מטעויות. יתר על כן, מספיקה השמטת אות אחת (למשל, בכותרת: „ד"ר יוסף דורש מזונות") כדי שהעיתון יתחייב בעלילה. במיקרים אלה נוהג בית־המשפט לתת קנס סימלי של כמה פרוטות. אולם, אם יתקבל החוק החדש, תתווסף על הקנס הסימלי סגירה אוטומאטית. סגירה כזו פירושה, כמעט בכל מיקרה, פשיטת־רגל של העיתון, פיזור המערכת שהיא גוף חי ומלוכד.

הסכנה האמיתית חבוייה במקום אחר. אם יתקבל החוק, לא ירצה עוד עיתון להסתכן במשפט של עלילה. אפילו כשהוא משוכנע בצידקתו. ייפתח, איפוא, פתח לשורה אינסופית של מעשי־סחיטה מצד אנשים שמישפט זה או אחר בעיתון לא ימצא חן בעיניהם. העיתון יעבוד במתח של פחד מתמיד, ולא יוכל עוד להעז להוקיע תופעות של שחיתות, גניבות ציבוריות ושערוריות ממשלתיות. העיתונאי השותק יהיה העיתונאי החכם.

למחרת פירסום ההצעה כבר היה ברור כי ההצעה תיפול. גם העיתונים הממשלתיים הציתניים ביותר — ביניהם ג'רוזלם פוסט — הרימו קול־זעקה. אולם עצם העובדה כי הצעת־חוק כזאת יכולה היתה בכלל להתפרסם במדינת ישראל בשנת 1952, זרעה בלב העיתונים חששות קודרים לגבי מצב חופש־הדיבור בישראל של שנת 1962 *.

* כינוי לילידים שרווח ברחבי האימפריה הבריטית.

שולמית וראובן אלוני ביום נשואיהם
מלפפונים ושאר־ירקות

מכתבים

...היה לי עניין רב בקריאת המישאל על בעיות המיזרח־התיכון.

אבא אבן, וושינגטון **.

אנשים

בהחליט **ראובן אלוני**, המנהל הבלונדי של המדור לאדמות מוברות במישרד־החקלאות *** לחוג את נישואיו עם המורה **שולמית אדלר**, מצא דרך מקורית להעשרת התפריט: לכל הזמנה (הכתובה בדיו על פתק) צירף את המילים: „נא להביא אתך עגבניות כבושות, זיתים, מלפפונים ושאר ירקות."

מנהל המחלקה ללימודים תורניים בסוכנות היהודית, **הרב זאב גולד** הטיף, כאיש המיזרחי, מוסר לאפיקורסים. שאל הרב האמריקאי באסיפת־הסברה: „כלום ידוע לכם שכל דולר אמריקאי נושא את הכתובת באלוהים מבטחנו? מה היו אומרים תושבי ישראל אילו היתה סיסמה זו מופיעה על שטרות־הכסף הישראליים? הגיב אפיקורס מן הקהל: „ש־אלוהים הוא הכיסוי היחידי למטבע הישראלי!"

גלוייה שנשאה את בול חוף השנהב האפריקאי עוררה את תשומת לב פקידי הדואר בחיפה. השולח — **רב חובל** („אייק") **אהרונוביץ**, עכת מפקד צפונית, המביא מטען עצים מן הקונגו הבלגית.

כשנשאל **נימרוד** (המרד על הים) **אשל** שאנייתו, ריכרד בורכרד, השייכת לחברת עתיד, חזרה השבוע לארץ, אם הוא מתגעגע חזרה לחברת שוהם (שסירבה להחזירו לעבודה) ענה בשלילה, אך ניחם את שואליו: „שמעתי שגם חברת שוהם אינה מתגעגעת כל כך אלי."

בהשפעת הפועל המזרחי ואגודת ישראל זכה ראש עיריית חיפה המפא"יי, **אבא חושי**, לסעודה כשרה למהדרין בקבלת הפנים המהודרת שנערכה לו מטעם עיריית ניו־יורק במלון הפאר ואלדורף אסטוריה. אחר שלמיפלגות הדתיות נודע על קבלת הפנים פנו למקבל הפנים הרישמי מטעם העירייה שנענה להסברתם, ציווה להכין את הארוחה במסעדה כשרה, להביאה משם למלון שמטבחו טרף.

* ב־1965 הביא חוק־לשון־הרע לבחירת עורך „העולם הזה", אורי אבנרי, לכנסת. בימים אלה, נעשים שוב ניסיונות לכבילת ידיה של העיתונות, בעזרת חוקים שימנעו אותה מלבקר פקידים ואישי־ציבור.

** אבן שימש אותה עת שגריר בוושינגטון ובאומות־המאוחדות.

*** כיום, מנהל פרוייקט־ההתיישבות במרחב־שלמה.

יש אנשים שתוססים ותוססים... ותוססים.

יש אנשים המנהלים חיים תוססים. חיים של טעם. חיים עם תוכן. אנשים כאלה פשוט אינם יכולים להנות ממשקה שאינו דומה להם. ולכן הם שותים שוופס ביטר למון שתוסס ותוסס ותוסס...כי כזה הוא שוופס. וזה מה שעושה את ההבדל — ההבדל הגדול.

גולדן אורנג', ביטר לימון, קולה, לימון ליים, שכולית, מי־סודה, ג'ינג'ר־אל, מי־טוניק.

Schweppes ההבדל הגדול

חגי לבינסון אילון

שום סיכוי לזקן...
perma sharp II
חדש!
perma sharp II
חדש!
פרמה שרפ II
המלה האחרונה בסכיני גילוח כפולים!
פרמה שרפ II
הופך את מלאכת הגילוח
לחלקה יותר, נעימה יותר
והרבה יותר מהנה,
פרמה שרפ II
לא משאיר שום
סיכוי לזקן!!
סופר גילוח בסופר סכין
פרמה שרפ II

אל הקורא

בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר,

אחד האסונות הכבדים ביותר שפקדו את צה"ל ומדינת־ישראל היה אסון התרסקות מסוק היסעור לפני שבועיים. אובדנם של 54 מחיילי צה"ל, צנחנים ואנשי חיל־האוויר באסון, היכה את המדינה בהלם. אבל כבד ירד עליה.

תחושת הקדרות הלאומית שירדה על המדינה הזכירה את הימים של אובדן הצוללת דקר, שיחד עמה צללו למצולות 61 אנשי צוות. אז לא השתחררה המדינה מתחושת האבל שבועות ארוכים, אולי מפני שבפרק זמן ממושך עדיין קיוו כי הצוללת תתגלה וכי אנשיה יופיעו באיזה מקום כניצולים. אבל בשבוע שעבר, ימים ספורים בלבד אחרי אסון המסוק, הוא נראה לרבים מאזרחי המדינה כמשהו מהעבר הרחוק. קצב ההתרחשויות המהירות בזירה הפוליטית השכיח מרבים, שפחות משבוע ימים קודם לכן ליוותה המדינה כולה את טובי בניה שניספו באחד האסונות הכבדים ביותר שידעה בתולדותיה.

אפילו השכול והאבל הם מושגים יחסיים.

ניתן היה להיווכח בכך בגיליון השבוע שעבר של העולם הזה (2072), שבמרכזו עמדו שני מאורעות, שלכל אחד מהם הוקדשה כתבת־ענק: אסון המסוק והבחירות. הכתבה על אסון המסוק ועל האנשים שניספו בו הושלמה ביום השבת, ארבעה ימים בלבד לפני הופעת הגיליון. בכל זאת, כאשר ראה הגיליון אור, הרי בעיני הקורא הממוצע — ואיני מתייחס לבני המשפחות שפצעיהם עדיין פתוחים וכאבם טרי — היא יכלה להיראות ככתבה המתייחסת למאורע טראגי מיושן שאינו עוד בבחינת חדשות.

לא היתה זו הכתבה היחידה באותו גיליון שנראתה בלתי־שייכת ואנכרוניסטית. שערי העולם הזה שראה אור בשבוע שעבר היו אומנם טריים והתייחסו לתוצאות הבחירות שנודעו רק שעות מספר קודם לכן — וכך גם חלק ניכר מהחומר המערכתי בעתון — אבל חלקים אחרים ממנו, כמו הנדון של אורי אבנרי וכתבות נוספות, נראו ברגע הופעת העתון שלא במקומם ולא בשעתם.

■ ■ ■

הסיבה לכך לא היתה חוסר העירנות של המערכת. היא היתה נעוצה בגורמים טכניים.

עם כל המאמצים שאנחנו עושים שהעתון שאתה מחזיק ברגע זה בידיך יהיה שבועון־חדשות אקטואלי, המדווח ומתייחס לנושאי התעניינות מידיים, אנחנו כפופים לכמה מיגבלות טכניות המונעות את האפשרות שכל החומר העתונאי המתפרסם בהעולם הזה, כתבות ומאמרים, ישא את ריח החדשות.

העולם הזה יכול להופיע עם כיסוי של מאורעות שארעו ביום הופעת הגיליון ואפילו לחקדים בכך את עתוני החדשות היומיים, המופיעים בשעות הבוקר. אבל יחד עם זאת הוא חייב לכלול בעמודיו גם חומר מערכתי שהוכן והודפס מספר ימים לפני הופעת הגיליון.

אני מרגיש צורך להלאות אותך בהסברים הטכניים בהם כרוכה הוצאתו לאור של שבועון דוגמת העולם הזה, משום שהרכבו ותוכנו של הגיליון האחרון — הגיליון שהופיע אחרי הבחירות — נראה מוזר לא רק לך, אלא גם לנו. כיסוי החדשה העיקרית של השבוע, עלייתו של הליכוד לשילטון, הופיע בו רק בעמודי הפנים, אחרי כתבות שהתייחסו לנושאים שוליים או ישנים יותר.

הסיבה לכך היא דרך הדפסתו של שבועון, השונה מזו של עתונים יומיים. בעוד שהיומונים מודפסים במכונות־דפוס רוטאציוניות, המדפיסות את כל עמודי העתון בבת־אחת, מודפס שבועון־חדשות דוגמת העולם הזה, השם דגש מלבד על תוכנו גם על עיצובו ועל איכות התמונות המתפרסמות בו, בשיטת דפוס אחרת, איטית הרבה יותר.

תהליך הדפסתו של העולם הזה מתחיל למעשה חמישה ימים לפני הופעתו. חלק מעמודי העתון (הראשונים והאחרונים) מודפס למעשה כבר בימי סוף השבוע, כשהגיליון הקודם של העולם הזה עדיין תלוי למכירה בקיוסקים.

תוך כדי תיכנון כל גיליון אנו מתאמצים לחזות מראש מה יהיו הנושאים שיעמדו במרכז ההתעניינות שבוע לאחר מכן, ביום הופעת העולם הזה. אולם כאשר מתחוללות הפתעות, דוגמת תוצאות הבחירות לכנסת התשיעית, שקשה היה לנבא אותן מראש, עלול להופיע גם שעטנז מעין זה שראה אור בגיליון הקודם.

■ ■ ■

עם חלוף הלם ההפתעה הראשוני בעקבות תוצאות הבחירות שהעלו את הליכוד לשילטון, התפנה כל אזרח לעשות את חשבון־הנפש האישי שלו: מה ההשפעה המוחשית שתהיה לחילופי־השילטון על חייו שלו, על סביבתו הקרובה, על בני־מישפחתו?

היו שהגיבו בצהלה. אחרים נכנסו למצבי חרדה ודיכדוך, האופייניים לנסיבות של אי־התמצאות וחוסר־ידיעה. גל של בדיחות־זוועה, המופיע תמיד במצבים של מבוכה ומשבר, הציף את המדינה גם הפעם.

היה זה רק טבעי שגם בתוכנו, בקרב אנשי מערכת העולם הזה, יצוצו מיד שאלות בנוסח: איך ישפיע הדבר עלינו, על העיתון ועל העבודה בו?

כעיתון נמצא אולי העולם הזה בעמדה הרבה יותר נוחה מעיתונים אחרים במדינה, לגבי מה שעתיד להתחולל. כעיתון בלתי־מיפלגתי ובלתי־תלוי יהיה הקו המנחה של העולם הזה בעתיד, כפי שהיה בעבר, מבוסס על שיקולים מיקצועיים ומצפוניים בילבד. הוא יתייחס לשילטון הליכוד כפי שהתייחס לשילטון המערך, יבחון וידון אותו על פי דיעות אנשים, מעשים והתהליכים המדיניים והחברתיים שיגרמו להם.

גם עיתונים אחרים ישתדלו ודאי לנהוג בהתאם לכללים אלה. אבל למרבית אנשיהם יהיה יותר קשה לעשות זאת. שכן, אין זה סוד כי מרבית עיתונאי העיתונים הבלתי־תלויים במדינה, כמו הארץ, מעריב וידיעות אחרונות, הם בעלי דיעות ימניות מובהקות ורבים מהם תמכו אף בצורה עקבית בעליית הליכוד לשילטון. הם יהפכו עתה לחלק מהמימסד השולט.

עיתוני המימסד הנוכחי, שימצאו את עצמם באופוזיציה, ייאלצו להתרגל לשיטת עבודה עיתונאיות אחרות, כפי שראוי ליעיתוני אופוזיציה. אלא שלהוציא את על המישמר, ביטאונה של מפ"ם, אין עוד עיתונים רבים השייכים לקטגוריה זו.

קיים, כמובן, גם דבר, ביטאונה הרשמי של הסתדרות־העובדים. לגבי עיתון זה צפויה אולי מהפכה מאלפת. אם יתרחש בבחירות בהסתדרות מה שאירע בבחירות לכנסת, המערך ייאבד את הרוב שלו בוועדה המרכזת והליכוד יצליח להקים קואליציה גם שם, עשויה השליטה בדבר לעבור לידי השליטים החדשים שישבו בבניין הוועד־הפועל. דבר יצטרך לתמוך בקו הרעיוני ובמעשיהם של מנהיגי ההסתדרות החדשים. לא מן הנמנע הוא שיווצר מצב, הנראה אולי אבסורדי ברגע זה, בו יהפוך דבר לביטאון הליכוד. הוא ימשיך להיות עיתון מימסדי, אבל עיתון של המימסד החדש.

אלא שמעתה צריך כנראה להפסיק לזלזל בדברים שהתרחשותם נראית אבסורדית. וכי העובדה שהגוף הפוליטי שהצליח להפוך למיפלגה הראשונה בגודלה בישראל ולתפוס את השילטון, לא הצליח עד היום לקיים אפילו עיתון ראוי לשמו משל עצמו אינה בגדר אבסורד?

במצב זה שפר עליו דווקא גורלו של העולם הזה. לא יהיה עליו להחליף את עורו. כשם שמילא בעבר את חובתו של עיתון חופשי ולוחם שנאבק בממשלות מפא"י והמערך, הוא ימשיך להיות עיתון לוחם גם תחת ממשלת הליכוד. העולם הזה ימשיך להיאבק בכל מה שנראה לו מוטעה, פסול, מושחת והרה־אסון בשילטון.

■ ■ ■

כבר עתה מעידים סימנים רבים שמאבק זה יהיה הרבה יותר מסובך וקשה מאשר בשילטון המערך.

הניסיון הקיים עם אנשי הליכוד והמפד"ל, העתידים להרכיב ככל הנראה את הקואליציה הבאה; הכרת דיעותיהם והתבטאויותיהם בעבר, יש בהם כדי ליצור בקרב כל עיתונאי חופשי חרדה עמוקה לגבי עתידו של חופש העיתונות במדינה.

עוד בעת שהיו באופוזיציה, תבעו אנשי הליכוד פיקוח וצנזורה על אמצעי־התיקשורת הממלכתיים. עד כמה שניתן היה ללמוד עד כה הם אומנם מתכוונים ליישם את דיעותיהם בתחום זה ולממשן. רגישים הרבה יותר לביקורת, נעדרי סובלנות יותר מבחינה אישית ורעיונית, עלולים אנשי הליכוד לנצל את הכוח השילטוני שיותן בידיהם כדי להטיל הגבלות על העיתונות החופשית ולהצר את צעדיה.

אפילו המיועד לראשות־הממשלה, מנחם בגין, שהוא איש אציל־נפש אשר הוצג בתעמולת הבחירות של הליכוד כליבראל, כבר עשה ערב נצחונו צעד שיש בו כדי להטיל צל על תדמיתו הליבראלית. הוא הטיל וטו על כך שכתב טלוויזיה, שחשף את פרשת „קרן תל־חי" יכסה את ליל ספירת הקולות במצודת־זאב. הטלוויזיה נאלצה לשנות את סידור־העבודה שלה ולשגר כתב אחר לכיסוי המתרחש בקרב הליכוד ביום הבחירות, משום שמר בגין סבר שכתב שהעז לבקר את תנועת־החרות בקשר למחדליה הכספיים הוא כתב „עויין".

באשר לאישים אחרים בליכוד, הרי שדיעותיהם ידועות לכל. על פי השמועה מייעדים את תפקיד שר־החינוך לגאולה כהן או לסופר משה שמיר. אין צורך להרחיב את הדיבור על השקפותיהם הלאומניות הקיצוניות של שניים אלה, הרואים למשל, בעצם הדיבור על ישות פלסטינית, לדוגמה, בגידה באומה ובמולדת.

גם תוכניתו של הליכוד להקים משרד־הסברה יש בה כדי לעורר דאגה. אומנם, מרגיעים אותנו, הכוונה היא להסברת־חוץ ולא להסברת־פנים בנוסח המדינות הטוטאליטריות. אלא שעם האוכל בא התיאבון. אין ערובה שמי שרוצה להקים משרד מיוחד כדי לסייע לזרים להבין, לא ירצה לעזור גם לאזרחי ישראל להרחיב את הבנתם בתחומים לאומיים, חינוכיים ופוליטיים.

כל אלה הם בבחינת חששות בילבד. יש לקוות שהם יתבדו וממשלת הליכוד לא תחזור על השגיאות שעשה שילטון מפא"י בשנותיו הראשונות ושחלק ממרכיבי הליכוד היו בשעתו בין קורבנותיו.

איך שלא יתגלגלו הדברים, כבר עתה נראה שבארבע השנים הקרובות מצפה להעולם הזה תפקיד חיוני ממדרגה ראשונה, במאבק לשלום וככלב שמירה של הדמוקרטיה, חשוב אולי יותר מכפי שמילא עד כה.

מכתבים

תואר של כבוד

שמעתי את נאום ההכתרה של מנחם בגין אחרי שנודעו תוצאות הבחירות ועלי להודות שהוא התנהג כג'נטלמן מושלם כאשר החל את נאומו בברכות תודה לכל אלה שסייעו בידו להגיע לרגע הגדול הזה בחייו. אך דומני כי מר בגין שכח להודות לדמות שסייעה בידו יותר מכל להגיע לשילטון. אני מתכוון לאשת ראש־הממשלה לאה רבין.

לאה רבין
צל"ש מבגין

על מנת לתקן את העוול שנגרם לה הייתי מציע שממשלת הליכוד, לכשתקום, תעניק לה את התואר של „אזרחית כבוד" מספר אחד של ממשלת־הליכוד.

אליהו ליאור, נתניה

יוצא מן הכלל

הדמות הטראגית של המדינה היא ללא ספק דמותו של שימעון פרס, שכל פעם בקאריירה שלו מגיע כימעט כימעט אל השילטון וברגע האחרון הוא נלקח מידיו. דבר נוסף שהייתי רוצה להפנות את תשומת־ליבכם אליו: בשידורי הטלוויזיה שלאחרי ליל־הבחירות, רואיין בין השאר גם משה דיין. הוא נשאל לדעתו מה היו סיבות כישלון המערך בבחירות. דיין השיב כי בין השאר היו אלה פרשיות השחיתות שהתגלו בצמרת המערך. כשאמר זאת לא זע אף שריר בפניו ומצפונו לא נקף. את עצמו הוא מוציא, ככל הנראה, מכלל המושחתים של צמרת המערך.

משה רכטר, רמת־גן

כתובת של אש

בערב ל"ג בעומר ערך המערך אסיפת בחירות על חוף הירקון, שם הם שרפו באותיות של אש את הכתובת „אמת", שהיתה גם סימן הבחירות שלהם. מפלגה השורפת את האמת כורה במו ידיה את

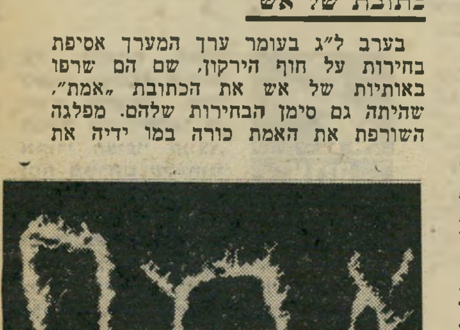

הקבר לעצמה. ואם אנשי המערך אינם מהססים עוד לשרוף את האמת אז המסקנה היא: יהודים, לברות, העיירה בוערת!

פ. סטפנסקי, אזור

הורוסקופ

השבוע יהיה עליך לפתור בעיה עדינה במישור המשפחתי אינטימי. יש להניח שהדבר יהיה כרוך ב־עצבנות רבה. הימים האחרונים יעמדו ב־סימן של התחדשות, התקדמות ושיפור ני־כר בכל השטחים. החל משבוע זה תרגיש כי קצב חייך הולך וגובר בהדרגה ובהתמדה ניכרת.

* * *

אתגרים שונים יאלצו אותך להתמודד עם בע־יות לפתרן כמיטב יכו־לתך, כדי לשמור על מעמדך והישג־יד. ב־זכות חיוניותך ההו־לכת וגוברת אתה עשוי להשקיע במאמצים אלה את כל כוחך הנפשי, עד שתמצא את היע־דים שהצבת לעצמך. בת שור — עבורך יהיה זה שבוע הצלחה בשטח החברתי.

* * *

שילוב נדיר של גור־מים אחדים יסייע לך להתגבר על קשיים ו־בעיות, שנראו לך כבל־תי נמנעים. חברים לע־בודה יגלו מצידם רצון טוב, ויעשו כמיטב יכולתם כדי להיות לך לעזר. רעיון חדש ש־יצוץ במוחך, יישא בהקדם פירות מבורכים, ויזכה אותך ב־הוקרה ובהערכה מצד גורמים רשמיים.

* * *

ידידים, בני משפחה, וסתם מכרים ייצאו ה־שבוע מעורם כדי לע־זור לך בכל הזדמנות. הם לא ימנעו ממך עצות נבונות ועזרה ממשית, אך אם כל אלה יעזרו לך לצאת מהמשבר בו אתה נתון — הדבר תלוי בקור רוחך ובכוח רצונך. בת סרטן — תני לו להרגיש שהוא לובש את המכנסיים.

* * *

אל תתפתה לאמץ לעצמך רעיונות חדשים ויפים לכאורה, מבלי לבדוק מס מסתתר מ־אחורי הציפוי הנוצץ, ומה מטרתם של הוגי הרעיונות, יסוד הפ־תעה שימלא תפקיד חשוב מאד במהלכיו הקרובים, יזמן לך צירוף מקרים מעניין. בת אריה, אל תבטלי בפניו את אישיותך האמיתית.

* * *

אם תהיה אמיץ די הצורך כדי להציג כמה שאלות נוקבות באוזני האדם הנכון, יתגלו לך עובדות מדהימות, ש־תהיינה לך לתועלת רבה במישור המיקצועי. בת בתולה — כושר ההתאפקות המעולה ש־את מגלה לאחרונה, ישא פרי, ויקשור אליך בקשר אמיץ את ה־אדם שבקרבתו את מעונינת זה זמן רב.

תפסיק לריב עם חבריך לעבודה, בשביל מה זה כדאי ומה זה מועיל? הבעיה ה־מטרידה אותך תזכה ה־שבוע לתשובה ולהסבר. המרץ שאתה מוצא ב־עצמך פתאום, יעזור לך לפתור כמה מהבעיות המטרידות אותך. המ־שך לסייע לאדם הקרוב אליך לצאת מהמצב ה־קשה בו הוא נתון. בת מאזניים — נצלי את ה־רגיעה היחסית בחיי ה־חברה שלך לשיפורים באישיות ובמראה החיצוני. קצת טיפוח עצמי לא יזיק לך.

* * *

אל תחשוש לעמוד על דעותיך אפילו מול אדם חשוב ורם מעלה. הסבר את עמדתך וסמוך על הבנתם של אחרים. הרגע לו אתה מצפה יגיע השבוע, ותהיה לך הזדמנות לנצל או־תו לטובתך, בתנאי ש־תשמור על צלילות מחשבתך ועל כושר הניתוח שנחנת בו. בת עקרב — אל תדביקי לו את כל התכונות הטובות שאת מבקשת למצוא בגבר חלו־מותיך, הוא די מוצלח כמות שהוא.

* * *

צירוף נדיר של אופטימיות ומצב רוח טוב, יגרום לכך שהימים הקרובים יהיו אחת התקופות המאוש־רות ביותר במחצית זו של השנה. זה הזמן ל־התנער מכל היסוסיך ו־פקפוקיך, ולהתקדם ב־צעדים בטוחים לקראת המטרה שהצבת לעצמך. סיכויי ההצלחה כולם ל־צידך, ואם תחמיץ ה־פעם את ההזדמנות תהיה לך סיבה טובה ל־האשים את עצמך במשך זמן רב. אל תהסס לבצע את המשימות שהצבת לעצמך השבוע.

* * *

אתה מציב בפניך משימות בלתי אפש־ריות, כדי שיהיה לך תירוץ לשבת ב־שקט ולא לעשות כלום. אם תציב לעצ־מך מטרות ריאליות, יש סיכויים שתוכל ל־הגיע לכמה מהן בק־רוב, כי הכוכבים ל־טובתך. בת גדי — צפויה לך הצלחה רו־מנטית שעד כה לא העזת אפילו לחלום עליה, כדי לחיות מו־כנה לה שפרי את חיצוניותך ואת ני־מוסיך, ומה שחשוב מכל — היי טבעית.

* * *

זה הזמן להאיט קמעה את התקדמותך ה־מהירה והמאומצת, ולבחון מחדש את ה־תכניות, המטרות, וה־אמצעים. אם תגיע למס־קנה כי משהו טעון שי־נוי, אל תהסס לעשות אותו מיד. אנשים בעלי עמדה והשפעה, אשר יש להניח שתהיה זקוק לעזרתם, יתייצבו לצידך באופן מלא. קשיים בל־תי צפויים במישור ה־משפחתי יעוררו בך דאגה מוגזמת מאד. בת דלי — הריב היה באשמתך. אל תאשימי אחרים במחדליך.

* * *

אתה ניצב בפני שורה ארוכה של אתגרים ו־בעיות, התחייבות לבוא על פתרונן ללא דיחוי. מן הראוי שתדע מ־ראש כי אתה מצוייד בכל הכלים והכישורים שאתה נהנה מהם ה־דרושים להתמודדות מוצלחת עם רוב ה־בעיות הללו, כך שאם לא תעשה זאת, אל תאשים אלא את עצמך. חוג ידידיך עשוי להתרחב בימים הקרובים, תת־ליך שיביא עמו שינויים לטווח רחוק.

מכתבים

המהפכה

תוצאות הבחירות טפחו על פניכם. הם העידו כי כל הרעיונות ובמעשים שהטפתם להם במשך שנים מעל גבי העולם הזה פשטו את הרגל ואין להם כל אחיזה בעם. האם תלמדו את הלקח ותשנו, סוף סוף, את עמדותיכם ההרסניות?

מ. משיח, תל־אביב

...להעולם הזה היה חלק ניכר בעליית הליכוד לשילטון. אתם עשיתם את מלאכת הימין בכך שנלחמתם כל השנים בשילטון המערך, ביזיתם את מנהיגיו בעיני העם וחשפתם פרשיות שחיתות של ראשיו. פר־שת אשר ידלין היתה, לדעתי, תחילת הקץ של שילטון המערך. היא שגרמה לתחילת גלישתו של כדור השלג הגדול שהסתיים ביום הבחירות במהפכה שהעלתה את מנחם בגין וחבריו לשילטון. האם זה מה ש־רציתם? אם כך, שיבושם לכם!

ראובן אדמון, גבעתיים

תרבות צרפתית

אתם מתאמצים בכל כוחכם להוכיח כי פלאטו שרון קנה, כביכול, בכסף מלא את הקולות שקיבל בבחירות. אילו היה זה כך, היתה זו חצי נחמה. אבל מסתבר ש־

כמעט בכל מקום ובכל קלפי בארץ, כולל בקיבוצים, נתנו לו אנשים את קולותיהם מרצונם החופשי — בנוסף לאחרים. זה מדאיג הרבה יותר. פלאטו שרון יביא לכנסת את השפה הצרפתית ועוד משהו מהתרבות הצרפתית.

ישראל מי־טל, תל־אביב

עסקי ת.ח.

יש לי פתרון מקורי בקשר לתעלומת ה־חתימה שהופיעה על הצ'קים שמשכה קרן תל־חי על בנק שוייצי כערבויות לנושיה. על ההמחאות האלה הופיעה החתימה: ת.ח. אסטבלישמנט", כשכולם מנסים עתה לנחש מה מהות הארגון או המוסד המס־תורי הזה שאינו רשום כחברה מוכרת בשום מקום.

כל מי ששרת בזמנו בעסקי רכש והבר־רחת עולים לארץ, בטרם הקמת המדינה, זוכר ודאי מה היה הכינוי לעסקים הבלתי חוקיים שניהלו שליחי ההגנה באירופה. הם כונו אז בתואר: „ת.ח. געשפטען", או „עסקי ת.ח." וראשי־התיבות ת.ח. לא היו שייכים לתל־חי או למונח עברי אחר אלא לביטוי הערבי העממי, שנקלט גם בשפה העברית המדוברת: תיל חיסטיזי. ביטוי זה קשור בצורה כלשהי לאותו חלק מגוף האדם שנוהגים לשבת ועד כמה שאני מבין הוא מקביל לביטוי העברי הנפוץ: „שווה לתחת". כיוון שהצ'קים שנתנה קרן תל־חי כערבויות לנושיה התגלו באמת כשווים לאותו מקום, נראה לי שהחתימה „ת.ח. אסטבלישמנט" אינה אלא תחליף לביטוי „תיל חאסטיזי געשפטען".

יעקב רוט, ירושלים

שאלות ראשונות

השאלה הראשונה ששאלתי את עצמי, מייד בהיוודע תוצאות הבחירות, היא איך תבלעו אתם את הלוקש הזה ששמו ממ־שלת ימין. האם תחזיר אתכם ממשלה זו לימי החושך של מפא"י, לתקופת סתימת הפיות, או שעידן זה חלף סופית ואין שום כוח — גם לא „כוח 1" שמסוגל עוד להחזיר את הגלגל לאחור.

אנדרה פייביש, חיפה

עד כמה שזה לא נעים לשמוע ולהודות, הרי העם בישראל רוצה שטחים, רוצה יד קשה, עימות ניצחי עם ערביי ישראל וה־מדינות השכנות, רוצה שיעבדו עליו בעיי־ניים. אין צורך להרחיק לכת. בהיסטוריה של דורנו יש שפע של דוגמות לכך: עליית הפאשיזם באיטליה והנאציזם בגר־מניה — אלה הן הדוגמות הקלאסיות, המלמדות עד להיכן עלולה להידרדר או־מה השואפת לשלטון חזק ולהשבת גאוו־תה הלאומית. אך יש גם דוגמת ספרד. למרות השילטון הפאשיסטי הממושך של הגנרליסימו פרנקו, הרי מאבק עיקש, עם קורבנות לא מעטים מצד השמאל — הביא לבסוף את נפילת אותו שילטון.

נותר רק לקוות, שמדינת ישראל לא תהפוך דוגמה נוספת באותה שרשרת היס־טורית.

ראובן פינחסי, הרצליה

אני חושש שכעת, אחרי הבחירות, כאש־ר בגין יהיה ראש־הממשלה וגאולה כהן שרת־ההסברה, תזדקקו מאד לחלק הקובע „ללא מורא", שחקוק בסיסמת העולם הזה. מאד מקווה שתצליחו לעמוד בכך.

פרץ שמואלי, רמת־גן

הבדיחה הפכה עובדה

יש עובדות שהופכות בדיחות, ויש של־היפך. „האיש הבודד לכנסת התשיעית", איש המיליונים, שהחל כקוריוז שאיש לא התייחס אליו, הפך עובדה — ואילו הדמו־קרטיה שלנו הפכה בדיחה.

ואני רק מהרהר, האם לא נפתח בכך פתח מסוכן שימשוך לישראל, כמו מגנט

(המשך בעמוד 10)

מדינת בורקעס

פעם אחת, במדינה שכולנו מכירים אותה ואולי קצת יותר מדי, היה גנרל אחד אחראי למשרד ממשלתי שמימן, סייע ועזר להפיק את סירטי הבורקעס האימבצילים, הוולגאריים והאידיוטים ביותר שהופקו באיזה מקום שהוא בעולם, אולי מילבד תורכיה.

והגנראל הסתובב כשהוא מספר באוזני כל מי שרצה לשמוע: „אנחנו מדינה דמוקרטית. העם רוצה את זה. הם יקבלו את זה."

וכאשר התקרבו הבחירות את מי מינתה מיפלגת השילטון באותה מדי־נה לעמוד בראש מערכת הבחירות שלה? ניחשתם נכון כיוון שאתם מכירים את המיפלגה הזאת. וכך סייע הגנראל לממן, ולהפיק את תע־מולת הבורקעס האימבצילית, הוול־גארית והאידיוטית ביותר כשהוא מס־תובב מדושן עונג ומכריז: „אנחנו מדינה דמוקרטית. העם רוצה את זה — הוא קיבל את זה."

בלילה ההוא, אחרי הבחירות, נכ־חה המיפלגה כי בעצם העם לא רצה את זה — אבל המיפלגה קיבלה את זה.

יוסף שריק, תל־אביב

איך תבדיל בין טיול ש"מישהו מארגן" לטיול מאורגן באמת?

פשוט, שאל את עצמך את 10 השאלות הבאות:

טיולי צעירים לאירופה

1. האם אכן תטייל בחברת בני גילך?

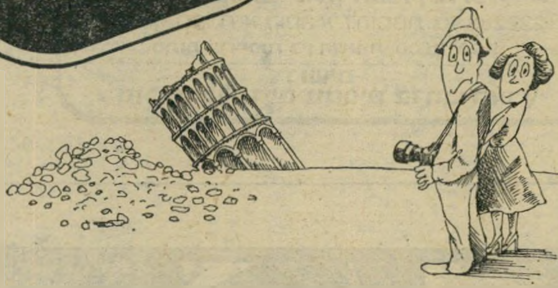

2. האם אתה יודע מיהו מלווה־הקבוצה שלך, כישוריו והכשרתו?

3. האם כוללת התכנית בילוי ובידור בערבים או שמא תיעזב לנפשך בשעות הערב?

4. האם הטיול משולב בסיורים רגליים להיכרות יסודית של אתרי התיירות?

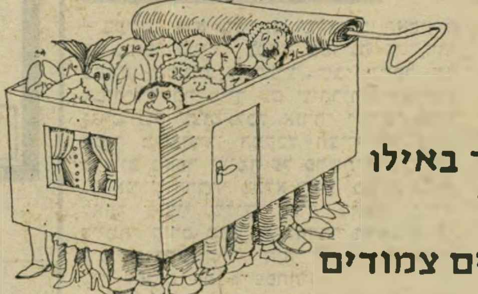

5. האם ידוע לך באילו בתי־מלון תשוכן? כמה בחדר? האם יהיו שירותים צמודים לחדרים?

6. האם וידאת שמסלולך אינו כולל ימי נסיעה רצופים ומעייפים?

7. האם טיולך מתוכנן כך שלא תחמיץ את טכס חילופי־המשמרות בלונדון, את שוק הספרים המסורתי על גדות הסינה או את שוק הציפורים בפריז? (כולם מתקיימים רק ביום א').

8. האם יעמוד לרשותך אוטובוס צמוד במשך רוב ימי הטיול?

9. האם מחיר הטיול כולל דמי־שירות למלצרים, חדרניות, סבלים, מורי־דרך? (ואם לא - התדע כמה זה יעלה לך)?

10. האם החברה המארגנת את טיולך מסונפת לאיגוד מארגני טיולים לחו"ל, להתאחדות סוכני הנסיעות בישראל ולהתאחדות הבינ"ל למלווי קבוצות (IATM)?

אם אתה יכול להשיב "כן"
על כל 10 השאלות האלה - זה הטיול בשבילך.
פרטים נוספים עליו תוכל למצוא בחוברת "כל טיולי הצעירים של בוא־ניסע".
בקש אותה במשרד הנסיעות הקרוב אליך, קרא בה - ותדע מהו טיול מאורגן באמת.

בוא ניסע

שאל את מי שכבר נסע.

מכתבים

(המשך מעמוד 8)
רב־עוצמה, מאות ואלפי ענקי פשע לבן ושחור, שיידעו לרכוש את העסקנים המתאימים ולהפוך לקובעי החוק בישראל ולח"כים חסינים.

מוטי ברכות, ירושלים

השיקוי היה מוטעה

הפעם טעיתם! הימרתם על הקלף הלא־נכון ויצאתם למילחמת־חורמה בד"ש, בעוד שהיא סיכנה רק את שילטון המערך, ולא יצאתם בגלוי נגד עליית הימין על כל המשתמע מכך. כך הצליחו עסקניו הקשישים של הליכוד, שההבדל היחיד ביניהם לבין עסקני המערך הוא בהיותם בוגרי אצ"ל במקום הפלמ"ח או ההגנה, להיראות בעיני ציבור גדול כאנשים נקיי־כפיים. האומנם כך?

אריה חן, תל־אביב

סלאח שבתי 77'

כשראיתי את הרכב ההמון המשולהב ברחבת מצודת זאב, ביום ניצחונו של הליכוד, ניקרה בראשי ללא הרף השאלה — אם היתה בהצבעתם של אותם המונים — שהורכבו בעיקר מבני פרברים, חמולות של עיירות־פיתוח ומושבים נידחים, רק מחאה נגד שילטון המערך (שללא ספק גרם להם את העוול הגדול ביותר שבוצע בישראל), או שיש בזה יותר מכך. האם לא חזינו במהדורה חדשה של קניית מנהיגי שכונות בנוסח סלאח שבתי, תופעה שאיפיינה משך שנים לא מעטות את שילטון מפא"י? אם אכן כך הוא, חושש אני מן הצפוי לכלל האזרחים, ולאנשי השכונות בפרט.

יהודה פינקוס, תל־אביב

חשש שווא

האמת היא שחששתי שבעיקבות מערכת הבחירות יורגש יובש בעיתון מחמת כוח־אדם, שבוודאי הייתם חייבים להפנות למירוץ הגדול לכנסת. אבל מתברר שלא דובים ולא יער: השבועון ממשיך ללחום את מילחמותיו, בלי מורא ובלי משוא־פנים, ופרשת ידין — תעיד. קיוויתי שתצליחו בבחירות. סוף כל סוף, מגיע לכם. ברור היה לי שכשם שנלחמתם לציונות שפויה יותר, לטוהר־המידות, לשלום במרחב ועוד ועוד, במיסגרת השבועון, כך תילחמו בעוצמה גדולה יותר בכנסת, בהסתדרות, וכמובן, במרץ רב יותר — בשבועון.

ד. ישראלי, ירושלים

מדינה של שוטרים וגנבים

בעייתי היא בעייתם של רוב האסירים היושבים, כמוני, בכלא במדינה זו. זוהי בעיית העיוות המשווע שבו נתקל כל אסיר־לשעבר מייד עם שיחרורו. בעקיפין נגרם נזק עצום לכל אזרחי ישראל. ככל אסיר משתחרר, המקבל חצי־לירה עבור כל יום מאסר ועומד על פרשת־דרכים, כך גם אני שוחררתי מכלא דמון, בשנת 1974, לאחר ריצוי שלוש שנות מאסר. בכלא סיימתי קורס מסגרות, והדבר הראשון שעשיתי בהשתחררי היה חיפוש תעסוקה, כדי לפרנס את מישפחתי.

קיבל אותי לעבודה קבלן שלא ידע על עברי, אך כשנודע לו הדבר נקט שיטה מקורית: הוא לא פיטר אותי, אלא החל לנצל אותי (שעות נוספות ללא תמורה, וכו'). כאשר ניסיתי להתקבל למיפעלים גדולים כמו כור, וולקן, מיספנות ישראל ותע"ש, נעניתי בשלילה — הפרופיל הרפואי שלי נמוך (אגב, באותם מיפעלים מועסקים ערבים).

איך אפרנס את מישפחתי, מגזל? פניתי בכתב למישרדי־ממשלה הנוגעים בדבר: מישפטים, מישטרה, סעד, פנים, ביטחון, לאגודה־לשיקום־האסיר, אך ללא הועיל. נתקלתי בקיר אטום של אדישות משוועת. כיום אני עולה למשלם המיסים כ־5000 ל"י בחודש, זאת מלבד הוצאות המישפט. אם לא תיפסק האדישות לנושא, תהיה זו מדינה של שוטרים וגנבים. במקום לשבת בכלא יכול האסיר להביא תועלת בתעשייה, במקום נזק במיליארדים יכניס מטבע זר.

באופן כזה נכנסים אנשים למעגל שממנו אין יוצאים: מישפט ראשון, שיחרור, חזרה לפשע. התובע טוען שהאיש הוא בעל עבר ומסוכן לציבור, וכן הלאה. האמת היא שהציבור מסוכן לעיתים — לנאשם. המאסר רק גורם מרירות ושינאה כלפי החברה. השופטים הולכים, בלית־ברירה, בדרך שמכתיב להם החוק וטוענים, בצדק, שבית־המישפט אינו מוסד שיקומי. אסירים־לשעבר שבהם נתקלתי נאלצו לבסוף להגיע לבית־חולים, או לכתובת אחרת.

משה בניסטי, כלא כפר־יונה

הבו לנו בורעקאס

איני חסיד גדול של הסרט הישראלי ואחרי שנכוויתי לא פעם, אני נמנע מללכת לסרטים כאלה, ובמייוחד לא לאלה העוסקים בהומור עדתי, המכונים בצדק „סירטי בורעקאס". אך ביקורת מעודדת בעיתונים רבים, ושיכנועיו של בני שהוא עצמו חייל ביחידת חי"ר, הביאו אותי לבסוף אל הסרט מסע האלונקות שיוצרו, יהודה נאמן, כך נכתב, הינו צנחן ותיק בעצמו.

לא התאכזבתי. להיפך. הסרט השאיר בי רושם עמוק, והדליק אצלי אור אדום. הוא עשה רושם אמין בעיקר בגלל מי שיצר אותו. אך למרבה הצער היה האולם ריק־למחצה, וגם הקהל שנכח גילה את חוסר־בגרותו ואת אי־יכולתו לראות אמיתות מכאיבות, בקריאות־ביניים ובשריקות. איני יודע כמה אנשים באותו קהל שירתו ביחידות הצנחנים, אך לפי הערכת בני שהיה שם עמי — ספורים בילבד.

דוב ליבני, תל־אביב

המילה המפחידה

לקראת הבחירות ניסה שר־האוצר יהושע רבינוביץ' לפתור את כל מדויי וחוליי המדינה באמצעות הדפסת־כסף מוגברת שרק האיצה את מירוץ האינפלציה. בתשובה לכל הביקורות שנמתחו עליו על הדפסות הכספים, הגורמות לירידת ערך הכסף, השיב רבינוביץ' בטענה שהוא מעדיף אינפלציה ומשברים כלכליים אחרים על אבטלה.

האבטלה הפכה בפי מר רבינוביץ' למעין שד מפחיד שצריך לחשוש מפניו משום

שהוא עלול לגרום לאסון. אולם באותה שעה עצמה גרמו השיטות הכלכליות של יהושע רבינוביץ לאבטלה סמויה, הן בקרב המנגנון הממשלתי המנופח והן בקרב מקבלי קיצבות הסעד והביטוח־הלאומי שלא משתלם להם עוד לעבוד. כתוצאה מכך קיימת למעשה בישראל אבטלה בהיקף הרבה יותר גדול מכפי שמראה הסטאטיסטיקה. השאלה היא ממה צריך לפחד: מהמילה „אבטלה" או מקיומה הממשי של האבטלה. לי יש הרושם שהמילה היא שמפחידה את רבינוביץ', האשף־הכלכלי של המשק הישראלי.

פנחס צרפתי, באר־שבע

ויכוח אנתולוגי

בגיליון העולם הזה 2065, מסוף מארס, הופיע במדור „נמר של נייר" מאמר בשם: „משה דור ורבים אחרים", שהתיימר להיות הערכה של האנתולוגיה ניו רייטינג פרום איזראל, שיצאה כאן לאור מטעם טרנסוורלד פאבלישרס. אני נזקק למלה „התיימר", מפני שנמר־הנייר שלך, הכו־

(המשך בעמוד 14)

התחילו להיות יפים מקצות אצבעותיכם

נשים ילדים וגברים!
הפתרון האידאלי לכל סוגי הצפרניים!!!
הרכבה, איחוי ותיקון צפרניים יפות,
כסוסות ושבורות בשיטה אמריקאית חדישה
RAP-NAIL
אנו מעמידים לרשותך את מיטב
הקוסמטיקאיות, הפדיקוריסטיות והמניקוריסטיות
לסטודנטיות, שוטרות, חיילות ונשות בטחון - הנחה מיוחדת

Nail Club
"נייל קלאב" מכון הצפרן והיופי
דיזנגוף 190, ת"א, קומה א'. להזמנות: טל 232233
פתוח ברציפות בין השעות: 9.00-21.00
דרושים
סוכנים בלעדיים נוספים ברחבי הארץ

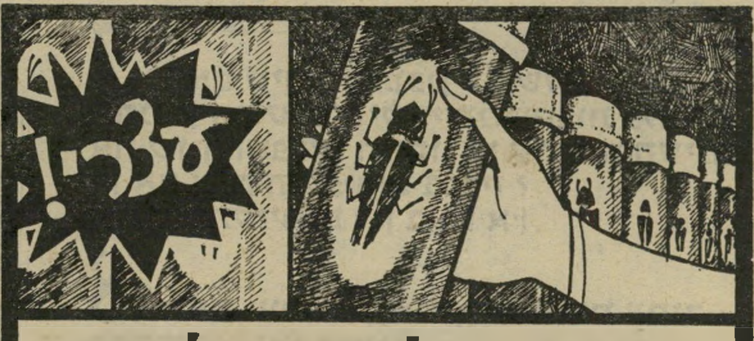

אנחנו נחסל את הז'וקים!
כמה פעמים ניסית להפטר מהז'וקים ולא הצלחת? לאחר חיטוי שלנו, אנו מחסלים את הז'וקים והחרקים ואת מקבלת תעודת אחריות לשנה.
מודיעין 18 ר"ג, טל. 790114-6-5 ● אילת, טל. 059-3012.
היתר משרד הבריאות: 21. רש' עסק 181/75
איתן עמיחי הדברת מזיקים

מרכז צלילה נביעות
75 ק"מ דרומית לאילת על חוף ים סוף
מודיע על תאריכי פתיחה
קורסים לצלילה
5 ליוני, 19 ליוני, 3 ליולי, 17 ליולי.
ספארי צלילה לראס־אבו־גלום
12 ליוני, 10 ליולי, 14 לאוגוסט, 11 לספטמבר.
ספארי צלילה לראס־מוחמד
26 ליוני, 24 ליולי, 28 לאוגוסט, 25 לספטמבר.
פרטים והזמנות: מרכז צלילה נביעות, דואר אילת
טלפון: 059-3667 — 059-6191.

מקרר אמריקאי

נתאים לך
תוכנית קניה
על פי
אפשרויותיך

Kelvinator

MADE in U.S.A

בקנותך מקרר אמריקאי בדקי (בחלק הפנימי של-הדלת) כי אכן המקרר אמריקאי מקורי.

עם השרות המצוין של Metz

10 שנות-אחריות*!

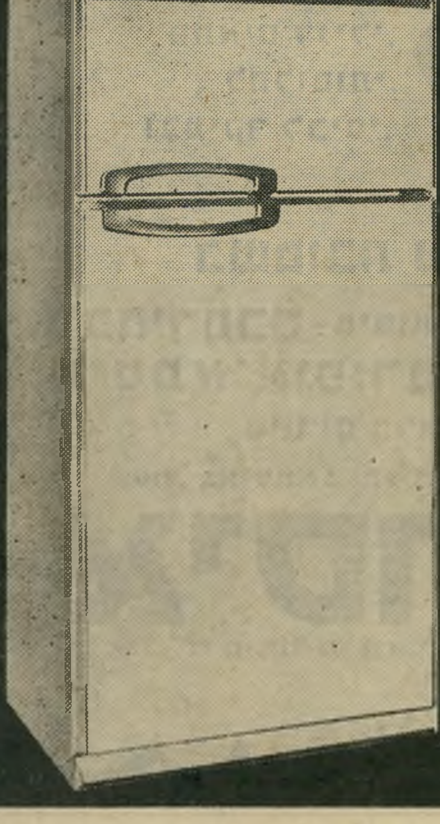

* לבחירתך 4 גדלים: 22,19,17,16 קוב ובמבחר צבעים
* עכשיו במחירים הזדמנותיים!
* אספקה מידית!
* שרות מעולה ומסור של Metz בישראל

* למערכת הקירור

מעתה, גם בקנותך מקרר אמצי את Metz

להשיג אצל: „מץ": בני־ברק — רמת־גן — רחוב מודיעין 19. חיפה: רח' הבנקים 1. רשת סלוני כאלי: חיפה, רח' הרצל 1. ירושלים: רח' בן־יהודה 6. עפולה, שד' הנשיא 12. שילה: שיווק ישיר לצרכן הפיקח. תל־אביב — בנין מגדלור, רח' בן־יהודה 1, רח' המאספים 4, — צומת אבן גבירול קרליבך.

החוויה
מתחילה
כבר
בטיסה
הסטודנט אומר:
באיסתא חושבים
רק עלי.
כל מה שמציעים
לי,
מתאים לגילי,
לחלומותי,
ובעיקר לכיסי.
אשתו אומרת:
רק באיסתא
חושבים גם עלי.
כל מה שמציעים
לבעלי,
ניתן גם לי
ולילדינו,
במחירי סטודנטים.
אנחנו אומרים:
כשטובת שניכם לנגד עינינו - בואו אלינו.
לבחירתכם - טיסות מת"א לאירופה ולארה"ב, טיולי צעירים וסטודנטים
איסתא"אופירטורס באירופה, טיסות שכר פנים אירופיות מוזלות.
סיורים חלומיים איסתא"מילה באיטליה וספרד.
עוד באיסתא: תעודת סטודנט בינלאומית, הפלגות, כרטיס מנוי לרכבות ועוד.
ISSTA איסתא
תל אביב - רח' בן-יהודה 109 (פ. שד' בן-גוריון) טל: 247164/5 • ירושלים - רח' אלישר 5 (ע"י קפה אלסקה) טל: 225241
חיפה-בית הקרנות רח' הרצל (חדר 245) טל: 669139

הצלת כיכר שהתנוונה

לא רוצחים את דיזנגוף
לא אונסים את צינה
ואל תגידו בגת... (אלישע)

הפעם שלא כדרכו, נתפס „העולם הזה" (2071) לדעתו החד־צדדית של הארכיטקט אלישע גת, והתגדיר את שיפוץ כיכר־דיזנגוף המבוצע על־ידי עיריית תל־אביב—יפו, כרצח הכיכר. אני בא, איפוא, להרגיע את הקוראים, כי המוצר המוגמר שאזרחי העיר יקבלו עם סיום העבודה בכיכר יהיה: מרשים, מושך, ואבן־חן לעיר. ועוד ייאמר על צינה כי „בימי בלותה היתה לה עדנה..."

ויכוח בין אדריכלים על קונצפציה ארכיטקטונית, כשמדובר בפרוייקט כזה ובמקום כזה, הוא דבר המובן מאליו. אולם מר אלישע גת טוען לצד הפונקציונלי של התוכנית, וכאן מן הראוי לקבוע כי אין ממש אף באחת מטענותיו.

כיכר־דיזנגוף נבנתה לפני 40 שנה (מי עוד זוכר את המתנגדים של אז?), כאשר רחוב דיזנגוף והכיכר שבמרכזו היו כימעט יחידה אחת. מאז ועד היום „נקרעה" הכיכר והתרחקה מהסובב אותה. התנועה הסואנת שמקיפה אותה כסמבטיון שוטף, הפכה אותה מכיכר לבני־אדם, לאי־תנועה לכלי־רכב. כל המערכת, הכוללת מכוניות, הולכי־רגל, אוטובוסים ושירותי מסחר ובידור, מתקיימים באיזור באופן מאולץ, ואין בכל הכיכר אף קטע שאוהב בני אדם ושבני־אדם אוהבים אותו. צריך להיות בלתי־מאוזן מבחינת אורבנית וקהילתית, על־מנת לתבוע שימור המצב הקיים.

באיזור הכיכר ממוקמים ארבעה בתי־קולנוע, שני תיאטראות, כ־25 בתי־קפה ומיסעדות, בתי־מלון, ו„דיזנגוף סנטר" ההולך ונבנה יירכז עוצמה אדירה של מיסחר ושירותים. רחוב דיזנגוף קנה לעצמו שם בינלאומי, ולמרות כוח־המשיכה וריבוי הפעילויות באיזור, הכיכר עצמה הלכה והתנוונה ומיספר דורשיה הלך וקטן. לבית העירייה מגיעים מדי שנה מאות מכתבים שבהם מבקשים אזרחים, מבקרים ותיירים, לשפץ את הכיכר ולחדש את פניה.

■ ■ ■

בעיקבות ההתפתחות השלילית שחלה במהותה של הכיכר ואובדן כוח־המשיכה שלה, ניגשה העירייה לעיצובה מחדש. התוכנית, ביסודה, נשענת על שתי מגמות: האחת, כיכר פונקציונלית, והשנייה מערכת תחבורתית. הכבישים והכיכר יהפכו לרחבה אחת גדולה להולכי־רגל בלבד, וההפרדה בין כלי־הרכב לבני־האדם תהיה מוחלטת. עשרות העצים הגדולים שמגבילים היום את תנועת הרכב, יתגלו במלוא יופיים, ומתחתם תתקבל פיאצה של ממש עם דשאים וירק, אשר יתמשכו מחגורת הבתים דרך המידרכות והכביש אל פנים הכיכר.

השטח הכללי של הכיכר, שישמש להולכי־רגל בלבד, יהיה בן 7500 ממ"ר, וריהוט הרחוב שיותקן בו יהווה מקור־שימחה לטף ולמבוגרים כאחד. בטבור הכיכר תותקן מיזרקה, והמשטח היצוק והמוגבה מעוצב בצורה אסתטית ומאוזנת, והוא תופס בסך־הכל 15% בילבד משטח הכיכר.

תנועת כלי־הרכב, אשר תופרד כליל מתנועת הולכי־הרגל, תתבצע במעבר מקורה קצר וחלק המפולש מכל הכיוונים, שדרכו ייראו הרחובות כיחידה אחת מכל צדדיו. עורקי־התנועה יתפרסו בצורה מאוזנת ברחובות המוליכים אל הכיכר, וקטעים מרחוב בן־עמי וזמנהוף ייסגרו לתנועה ויהפכו ל„מידרחוב". הסדרי־התנועה החדשים, שייכנסו לתוקפם, יובילו את התנועה הציבורית והפרטית ברחובות דיזנגוף, פינסקר, ריינס, טשרניחובסקי, בוגרשוב והמלך ג'ורג', ומערכת־התנועה תענה לדרישות ביתר קלות ובחלוקה מתאימה לעומסי התנועה ולהפעלת פרוייקט „דיזנגוף סנטר".

מר אלישע גת, אשר על השגותיו נשען מאמר „העולם הזה", מוסר דברים שאין בהם שחר. האם באמת סבור מר גת שלא ניתנה הדעת לאספקת סחורה לחנויות? וכי איך מספקות ערים רבות בעולם אספקה למרכזים מיסחריים שהתנועה נסגרה בהם כליל והם הפכו ל„מידרחוב"? לכיכר יגיעו אספקה, מכוניות כיבוי־אש, מכוניות ניקוי ואוספי־אשפה, רכב ביטחון וכל רכב שהוא.

אולם אספקת הסחורה תיעשה — כמו בכל עיר מתקדמת בעולם — בצורה מבוקרת ובשעות שבהן יותר

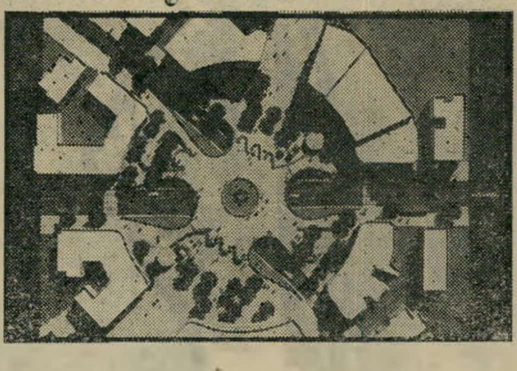

לכלי־הרכב להיכנס לשטח הכיכר. תחנות האוטובוסים ימוקמו במיפרצים מיוחדים ברחוב פינסקר, ברחוב דיזנגוף וברחוב ריינס. לא תהיינה תחנות־אוטובוסים בכיכר עצמה — וכי מה רע בכך?

איזו שטות היא לקבוע, כי המתכננים לא לקחו בחשבון „עובדה פשוטה" שכל ירידה בשיפוע (בן $3\frac{1}{2}\%$)

או עלייה בו תגרום להחלפת מהלכים. כל משך המעבר ב„מינהרה" הוא 3־4 שניות. מי שטוען דברים אלה פשוט אינו מבין את התוכנית, וילמד את הנושא, במקום להתעקש שלא להבין אותו.

ערך הנכסים בכיכר עצמה, חנויות, בתי־קפה, מסעדות, דירות או מישרדים, יעלה לאין־ערוך כתוצאה מהשינוי שיחול במקום. בערים כמו מינכן, קלן, קופנהגן, מילנו וכו', עלה ערך הנכסים ושכר־הדירה ב„מידרחוב" במאות אחוזים.

בעוד כשישה חודשים אמורה כל העבודה בכיכר להסתיים, הציבור יגלה פרוייקט נאה ומפואר. כיכר דיזנגוף תהווה כוח־משיכה להמונים, והבתים ובתי־העסק מסביב לכיכר ישופצו בהדרגה. תהליך הניוון והסלאמיזציה של האיזור ייעצר, והתוצאה תדבר בעד עצמה.

דויד שיפמן, סגן ראש עירית תל־אביב

פרס שיגר טיל

אם היה למישהו ספק עדיין שהסרת האיפול מעל הטנק הישראלי „מרכבה" נעשתה לצרכי בחירות, בתקווה להציל את שילטון המערך, באה הופעתו של שר־הביטחון שימעון פרס במיסגרת העימות עם מנחם בגין בטלוויזיה ופיזרה את כל האשליות.

פרס, שהסתכל על כל בעיות המדינה מזווית־ראייה של סוחר־נשק, יכול היה לזקוף לזכותו בעיקר עיסקות רכש שביצע עבור המדינה. אך תוך כדי מניין העיסקות המוצלחות שעשה והמפעלים הבטחוניים שהקים, רמז גם על כך „שיש לנו גם משהו בדימונה". והמבין יבין. היה זה שימוש פסול ונפסד בסודות בטחוניים כמוסים ביותר של המדינה לשם תעמולת בחירות.

אבל בכך הוכיח שימעון פרס שהוא תלמיד מובהק של בן־גוריון. שכן הוא למד מבן־גוריון כיצד ניתן להעיף טיל („שביט 2") לצרכי בחירות. או שהיה זה פרס עצמו שיעץ אז לבן־גוריון את עצת אחיתופל להשתמש בהסרת האיפול מעל הטיל הסודי לצרכי בחירות? אם איני טועה, היה זה פרס שניצב אז לצידו של בן־גוריון בתמונת הפירסומת של הטיל.

שימוש בהישגי הממשלה, כולל בתחום הביטחון, לתעמולת־בחירות הוא לגטימי. אבל לאסור פירסום דברים, רק כדי שניתן יהיה לפרסמם ערב הבחירות, זוהי ציניות חסרת־בושה.

אביגדור כלב, רמת־גן

מישמעת השיריון

קראתי את הדו"ח המזעזע שלכם על שהתרחש בבסיס־שיריון מרכזי בצה"ל („העולם הזה" 2071). קראתי גם את מאמרו הטוב של הפרשן בנימין עמידרור.

אומנם נדהמתי, אך לא התפלאתי. הדברים היו ידועים זה שנים מרובות, לכל מי ששירת אי־פעם בחטיבות־שיריון מילואים, או שהיה לו קשר עם גייסות־השיריון.

השורשים של מה שהתרחש עמוקים יותר מכפי שנראה מניתוחכם. יסודם נעוץ בניוונם ובסירוסם של עקרונות יפים, שנידרדרו על־ידי כמה מראשי־החיל לשעבר, עד לבלי הכר. אחד מעקרונות אלה הוא זה שדיבר על „מישמעת שיריון". האחר הוא זה שדיבר גבוהה־גבוהה על חשיבות הנשק וקדושתו. האמת היא, שעקרונות אלה הופעלו ליצירת מישמעת „בולשיט", שגבלה בטרור ומתאימה אולי לצבא בריטי, או רוסי, או פולני, אך אינה מתאימה כלל לתנאי הארץ.

להלן מיספר דוגמות:

בתקופת כהונתו של אחד מיוצרי „השיטה", האלוף ישראל טל, כמפקד בית־הספר־לקצינים של צה"ל, עפו מאות צוערים מבית־הספר בשל עניינים של מה־בכך. הטענה היתה תמיד: הם הפרו עקרונות מקודשים! צוער שאיבד שתי מחסניות של תמ"ק „עוזי" בעת הסתערות — עף. מי שאיבד את־חפירה במסע ארוך — עף. מי שנמצאה במיקלעו טיפת חלודה, לאחר יום־אימונים מפרך שנמשך כעשרים שעות — עף, וזאת שבוע לפני סיום הקורס. העובדה שלצוער זה לא סופק כלל שמן לשימון קנה־המיקלע, לא עניינה כלל את הגנרל.

סוג „מישמעת" זה הלך עם האלוף טל בכל אשר פנה. הוא היכה שורשים בגייסות־השיריון, וממנו למדו אחרים כמו שמואל גורודיש־גונן. בכל יום שישי היה משתרך תור ארוך של חיילים ליד דלת חדר המפקד, שכן עריכת מישפטי־המפקד, בשל עבירות של מה־בכך — זה היה חלק מ„השיטה".

דבר זה לא מנע, כמובן, את הבלגן, חוסר־הסדר וה־ברדאק האיום באפסנאות ובמחסנים. לשם, „מישמעת השיריון" לא הגיעה, שכן מישמעת זו היתה חיצונית בלבד.

רבים מחברי, שיכלו להיות כיום קצינים בכירים בחת"ם ובשיריון, מצטערים על שלא ידעו לשמור על יחסים טובים עם האפסנאים בעת היותם בקורסים שונים. מי שהיו לו קשרים טובים, לא „עף" מהקורס בשל אובדן של מה־בכך, שכן הוא תמיד השלים את החסר.

כישלונה המוחלט של „השיטה" שיצרו טל, גורודיש ואלופי בולשיט אחרים, הוכח היטב במילחמת יום־הכיפורים. אז הוכח בעליל, ש„מישמעת השיריון" המפורסמת, לא הגיעה כלל לימ"חים ולמחסני־האפסנאות הגדולים בחטיבות. הברדאק שם היה נורא. טנקים יצאו לקרב בלי פריסקופים, תותחים בלי כוונות מאופסות, תותחים אחרים עם סדנים פגומים, ולאנשי יחידות של־מות לא היה ציוד אישי ראוי־לשמו.

האלוף ישראל טל, סגן־הרמטכ"ל בעת מילחמת יום־הכיפורים, מיוצרי שיטת הבולשיט, לא נתן את הדין על מחדלי המילחמה. האלוף גונן נתפס לטיעונים פורמליים שונים. עשרות קציני־שיריון אחרים, חסידי „השיטה", אפילו לא ננזפו. על מה שאירע בימ"חים רובצת שיכבה עבה של גריז וטישטוש. הללו שערכו מישפטים בכל יום שישי לטוראים ששכחו לרכוס כפתור; הללו שהיו אחראים לימ"חים, יצאו מהעניין יבשים — כמו אותו רבי.

אין ספק, „מישמעת שיריון" של ממש היא דבר יפה, חשוב והכרחי. הצרה היא, שעיקרון חשוב זה סורס לחלוטין בגייסות השיריון.

לכן, הגיעה העת לתת את המשמעות הנכונה למושג זה. מישמעת שיריון אין פירושה „בולשיט", אין פירושה עמידה על עניינים של מה־בכך, אין פירושה מילחמה בתנאי סלון, שבה כולם מצוחצחים, מכופתרים ואיש אינו שוכח או מאבד מאומה בקרב. פירושה האמיתי הוא מישמעת פנימית עמוקה, שנובעת מהתכרה של היותך חלק מחיל מקצועי בעל חשיבות מכרעת בשדה־הקרב. פירושה שאתה, כקצין בכיר, אחראי למחדלים כמו הטוראי הקטן שאותו העמדת לדין אתמול.

כשנגיע להכרה זו בגייסות השיריון, אין ספק שתהיה לנו „מישמעת שריון" אמיתית.

אוריה באר, תל־אביב

מכתבים

(המשך מעמוד 10)

תב בעילום־שם, לא נכנס להערכה סיפרותית אלא התקיף בשצף־קצף את משה דור, היועץ לענייני־תרבות בשגרירות ישראל בלונדון בטענה שהוא, לדיברי המחבר האנונימי, מנצל את מעמדו, כשם שעשו קודמיו, על־מנת לקדם את כתביו־הוא ואת כיתביהם של אחדים מאנשי שלומו. המחבר נוקב בשמותיהם של הקודמים לדור בתפקידו — חנוך ברטוב, אהרון מגד „ואחרים”. מתקבל על הדעת שב„אחרים” הוא מתכוון לבנימין תמוז.

אין אני רוצה להתערב בפולמוסים הפנימיים ובמריבות הנצחיות של סופרי הספרות הישראלית, אולם אני רוצה לקבוע דברים אחדים למען האמת ולמען כללי המישחק ההוגן, כדלקמן:

● היוזמה להוצאת האנתולוגיה הנ״ל היתה כולה שלי. כחבר „ועדת הספר והדפוס של המועצה הכלכלית לישראל” בלונדון הודעתי לוועדה, שאני מתכוון לתאם את הופעת האנתולוגיה עם שבוע־הספר הישראלי שעמד להיערך בלונדון בנובמבר 1976, כדי להטעים את הצד התרבותי של המיבצע ולא רק את ציביונו המיסחרי. לא ביקשתי עזרה מן הוועדה, וזו לא סייעה לי במאומה. מחלקת־התרבות של שגרירות ישראל ומארגני „שבוע־הספר הישראלי” בלונדון קיבלו ממני הודעה על תוכניתי זו ממש כשם שקיבלה „ועדת הספר והדפוס”.

● טרנסוורלד פאבלישרס, בעלי קורג׳י בוקס, הציעו לשתף־פעולה שלא־על־מנת לקבל פרס, וזאת כדי לעודד את המו״לות בישראל בכלל. הם לא ראו באנתולוגיה זו עסק מיסחרי שתכליתו להכניס רווחים ואף הודיעו מראש, כי אם יהיו רווחים, יוקצו אלה לצרכים תרבותיים כלליים, ובמיקרה שיהיו הפסדים תכסה אותם ההוצאה מכיסה.

● בחירת החומר לאנתולוגיה זו היתה נתונה כל־כולה לשיפוטי, ולא היתה שום התערבות מבחוץ. רק אני אחראי לבחירה זאת, ואני מקבל עלי את האחריות המלאה לכך. כיוון שצריכים היינו לסיים את הדפסת האנתולוגיה לפני שייפתח „שבוע הספר הישראלי”, לא היה סיפק בידינו להזמין תרגומים מיוחדים בשביל הקובץ. ממילא צריך הייתי להשתמש בתרגומים שהיו מונחים לפני, חוץ מאלה שראו אור קודם־לכן בספרים. היה רק יוצא־מהכלל אחד: „השבוי” ליזהר סמילנסקי, שלדעתי נודעת לו חשיבות די־הצורך לחזור ולהדפיסו, ועל כן חרגתי למענו מהכלל שקבעתי לי. מיגבלה נוספת נעוצה היתה בהכרח לשמור על גידלו של ספר־הכיס — 256 עמודים.

● במרוצת הכנת הספר שאלתי בעצתם של סופרים ישראליים שנמצאו באותה שעה באנגליה והם נענו לי, כמובן. ביניהם היו א. ב. יהושע ונתן זך, שהמחבר סומך את ידו עליהם. כן מצאתי את משה דור שופע רצון טוב ומוכן להושיט כל עזרה למיבצע. אפשר בנקל להפוך על פיה את ההלצה הזולה והמופרכת של הכותב, שהיא לא רק אווילית אלא גם מרושעת־במתכוון, ולהגיד ש„הלוואי שהיו רבים כמשה דור.”

● אין זו הפעם הראשונה שהריבעון היהודי, שיש לי הזכות לערכו, כשם שגם הייתי מייסדו, מעורב במיבצעים תרבותיים דומים שמטרתם לקדם שיתוף־פעולה תרבותי עם ישראל. בשנת 1966 היה הריבעון אחד מיוזמי הסימפוזיון של סופרים ישראליים וסופרים אנגלו־יהודיים בתל־אביב. בשנת 1970 הוציא הריבעון לאור גיליון מיוחד שהוקדש לסיפרות ישראל, בשם איזראלי רייטינג. במשך כל עשרים־וחמש שנות הופעתו של הריבעון הוא מייחד דרך־קבע מקום לתרגומים מיצירותיהם של סופרים ישראליים. אלה שיש להם עניין כן במה שנעשה במדינת ישראל בשטח התרבות והסיפרות מעריכים את המאמץ הזה, שהריבעון קיבל על עצמו בלא שום דחיפה מהחוץ. סופר בעל־שם כתב בביקורתו על ניו רייטינג פרום איזראל בשבועון ג׳ואיש כרוניקל לאמור: „זהו אוצר מלא וגדוש... חובה לכל מי שרוצה להבין מה שמתרחש במדינה שליבני פיעם בקצב אחד עם ליבה”.

יעקב זונטאג, לונדון

● כותב המאמר הנזכר במיכתב ועורך המדור „נמר של נייר” אינו אנונימי כלל. השם דן עומר מופיע בהבלטה בתחתית העמוד, בשולי המדור.

T 11
פרסום ד״ר יעקבסון

התגובה העולמית על המהפכה בישראל

היתה מאופקת - אך היא מטעה

אל המילחמה

מי שציפה לכך שהעולם יגיב בצורה דרמאתית על בחירתו של מנחם בגין, בוודאי התאכזב.

בוושינגטון, במוסקבה, בקאהיר ובערי־הבירה האחרות היתה התגובה „זהירה". אפשר היה לקבל את הרושם שגדולי העולם קשרו ביניהם קשר כדי להמעיט מחשיבות השינוי שחל בישראל.

תוך דקות אחדות, בדרכו אל שפת־הים ביום חמסין, חולל הבוחר הישראלי מהפכה במדינה. הכל נעשה בשקט בלתי־דרמאתי, בלא תופים וחצוצרות.

כך היתה גם תגובת העולם. הוא הגיב במילים סתמיות, במליצות שיגרתיות, בהודעות דיפלומטיות אפורות, במאמרים ראשיים מודרכים, שהודיעו כי בעצם, שום דבר מהותי לא השתנה.

כל מדינאי רציני בעולם יודע, כמובן, שהשתנה דבר מהותי מאד. תוצאות הבחירות בישראל ישנו לא רק את חייו של כל אדם בישראל, הן עלולות להשפיע במישרין גם על חייהם של מאות מיליוני בני־אדם אחרים, מיפאן ועד קליפורניה.

אם כן, מה פשר ההסכמה העולמית הבל־תי להעמיד פנים כאילו אין זה כך?

■ ■ ■

מוזרה ביותר תגובת העיתונות המצרית, המודרכת על־ידי השילטון. היא טענה שהשינוי שחל בישראל אינו חשוב, וכי המסקנה היחידה הנובעת מתוצאות הבחירות, היא שעל ארצות־הברית יהיה להגביר במיקצת את לחצה על ישראל.

כיצד ניתן להסביר תגובה מוזרה זו?

אין ספק שיועציו של אנוואר אל־סאדאת יודעים היטב שחל מיפנה במרחב. המציאות הישראלית החדשה מונעת כל אפשרות להחזיר לערבים אף שעל אחד של אדמה כבושה בארץ־ישראל. היא מונעת גם כל אפשרות להכיר בקיומו של העם הפלסטיני, ולא־כל־שכן בזכותו להגדרה עצמית ולמדינה לאומית משלו.

בנסיבות אלה לא תוכל אף מדינה ערבית אחת להרשות לעצמה לקיים משא־ומתן עם ישראל. על הסכמי־שלום אין מה לדבר.

מבחינה ערבית, נתקיימה עתה הסיסמה הישראלית השגורה: „אין עם מי לדבר."

אם כן, מדוע מעמידים אנשיו של סאדאת פנים כאילו אין זה כך?

ההסבר פשוט ביותר: כיצד להציל את סאדאת.

מזה ארבע שנים משליך סאדאת את כל יהבו על עניין השלום. הוא הבטיח לעם המצרי, ולעולם הערבי כולו, כי הוא עומד להחזיר לערבים את השטחים הכבושים בדרכי־נועם, בעזרת בריתו עם ארצות־הברית. לשם כך הסכים, לדבריו, להפסיק את מילחמת יום־הכיפורים. לשם כך הסכים להסדרי־הביניים, שהחזירו לו רק חלק קטנטן של סיני. לשם כך הסתכסך עם ברית־המועצות וגרם להפסקת זרם הנשק הסובייטי.

מה שקרה בישראל בשבוע שעבר, מהווה פשיטת־רגל של מדיניות זו.

בקפיצה אחת התרחק השלום אל מעבר לאופק. לפתע הסתבר כי כימעט שאין מנוס ממילחמה חדשה — בעוד שהצבא המצרי לוקה בחימושו, ואינו משיג נשק בכמויות רציניות משום מקור מובטח.

לגבי קבוצה כלשהי של קצינים צעירים, השותים קפה במועדון־קצינים כלשהו באוגדת־שיריון כלשהי ליד התעלה, עלולה להתבקש המסקנה שסאדאת צריך ללכת.

אותו רעיון עלול לעלות בדעתה של קבוצת קצינים במועדון כלשהו בדמשק. חאפז אל־אסד הלך בדרכו של סאדאת, אם כי בזהירות רבה יותר.

וגם במועדון־קצינים בעמאן עלול לצוץ רעיון דומה.

שינוי גורר שינוי. מהפכה לאומנית בישראל עלולה לגרום לשינוי דומה בכל המדינות הערביות.

משום־כך מנסים התועמלנים הרישמיים של מישטרים אלה, בעקשנות נואשת, להמעיט מחשיבות הדבר שקרה בישראל. הם מוכנים לתקוף את בגין ה„טרוריסט", „רוצח דיר־יאסין". אך הם מוסיפים מייד שבעצם „אין הבדל בינו לבין הציונים האחרים."

ואם יש הבדל כלשהו, אין הוא חשוב. „האמריקאים יעשו סדר. האמריקאים יכפו הסדר. לא חשוב מי יעמוד בראש ממשלת ישראל."

■ ■ ■

התאפקותם של האמריקאים נובעת משיקולים אחרים.

גם האנשים המתוחכמים במישרדים בוושינגטון יודעים, כמובן, כי עלייתו של מנחם בגין פירושה פשיטת־רגל של המדיניות האמריקנית במרחב.

במשך ארבע שנים בנתה ארצות־הברית במרחב בניין עדין, שהבטיח לה רבות. היא רכשה את ליבם של מרבית המישטרים הערביים. היא דחקה את ברית־המועצות אל מחוץ לתחום, בזהירות ובעדינות, מבלי לגרום למשבר. היא הבטיחה לעצמה את זרם הנפט הערבי החיוני, בכמויות הגדלות והולכות משנה לשנה. היא עמדה להכתיר את הבניין בגג יצוק היטב, בצורת הסכמי־שלום שיושגו בתיווך אמריקאי.

עתה התמוטט המיבנה העדין כולו במכה אחת של הבוחר הישראלי.

אין ערבי בעולם המסוגל אף להעלות על דעתו הסכם־שלום עם ישראל, שלא יחזיר לערבים את רצועת־עזה והגדה המערבית, וביכללן לפחות חלק מירושלים, ושלא יישא חותמת פלסטינית מוסמכת.

שני הדברים בלתי־אפשריים לחלוטין, כל עוד ממלא מנחם בגין תפקיד חשוב בממשלת ישראל.

כיצד, אם כן, מתכוונים האמריקאים לצאת מן המבוי הסתום הזה?

■ ■ ■

נדמה שהם יעשו, קודם כל, ניסיון להשפיע על מנחם בגין עצמו.

בעיני כל מי שמכיר את מנחם בגין, זהו ניסיון חסר־תוחלת. אבל האמריקאים אינם מכירים את מנחם בגין.

הם מכירים מדינאים בכל העולם, שניתן לקנות אותם בכסף, בתנופה, בכיבודים, בהענקת יוקרה פוליטית אישית. הם דוגלים בסיסמה: „לכל אדם יש מחיר". ולפוליטיקאי, לא כל שכן.

בישראל הם יכלו, עד כה, להתפנק. כל ראשי ממשלות ישראל, מדויד בן־גוריון ועד (כימעט) לשימעון פרס, הבינו כי אין קיום למדינה בלי ברית עם מעצמה מערבית אחת לפחות. למעשה עוצבה מדיניות זו עוד בימי תיאודור הרצל, בימי הראשית של הציונות.

במשך שני דורות היתה בריטניה בעלת־הברית הנתונה. ערב הקמת המדינה תפסה ארצות־הברית את מקומה. מלבד הפלירט הקטן עם ברית־המועצות בימי מילחמת־העצמאות, והאינטרמצו הצרפתי שהוביל למיבצע־סיני, היתה לכל ממשלות ישראל אוריינטציה איתנה ובילבדית על ארצות־הברית.

בתקופת יצחק רבין הגיעה מגמה זו לשיאה, כאשר עמד בראש הממשלה אדם שהאמין בלב שלם כי קיימת זהות טוטאלית בין האינטרסים האמריקאיים והישראליים. שימעון פרס הבטיח אף לעלות על רבין מבחינה זו.

האמריקאים אינם מסוגלים להאמין כי מנחם בגין הוא אדם שונה לגמרי.

מותר להם לפקפק בכך. מותר להם לנסות לקנות את ליבו של האיש החדש בקבלת־פנים מפוארת בבית הלבן, בדיברי־נועם מפי ג'ימי קארטר.

יעבור זמן עד שגם האמריקאים ישתכנעו כי מאחרי המעטה החיצוני של פתיחות ג'נטלמנית וגינונים קוסמו־פוליטיים, קיים מנחם בגין אחר — קנאי, נוקשה, בעל אמונה טוטאלית בצידקת דרכו ההיסטורית.

מתי זה יקרה?

אולי בעוד כמה חודשים.

מנחם בגין בחגיגת יום הבחירות

מה יקרה עד אז?

חילופי מחמאות, איגרות, מחוות, בלה־בלה־בלה דיפ־לומטי.

מה יקרה לאחר־מכן?

■ ■ ■

אחר־כך יתחיל העימות הבלתי־נמנע.

ארצות־הברית פשוט אינה יכולה לקבל את הקו של בגין, מבלי להרוס את האינטרסים החיוניים ביותר של קומה: המשך זרם הנפט, שיתוף ההון הערבי הכביר במערכת הכלכלית האמריקאית העולמית, חסימת המרחב המיזרח־תיכוני לפני הסובייטים.

אבל גם עימות זה יהיה תחילה איטי, זהיר, הדרגתי.

תחילה יתחילו הברגים להתהדק אט־אט. הטיפול השוטף באספקת הנשק לישראל יתחיל להיות ממושך וקשה יותר. תתעוררנה לפתע בעיות כלכליות. הסיגנון ישתנה במיקצת.

בהדרגה יחריפו הדברים. בקשות־נשק ייתקלו בסירוב. ברזי הכסף ייסגרו בזה אחר זה. המיתקפה הערבית באו"ם לא תיתקל אוטומטית בווטו אמריקאי.

ואז יתחיל העימות הגדול.

מתי?

בסוף 1977? בהתחלת 1978?

ידוע כי מנחם בגין מאמין שבעימות זה תנצח ממשלת ישראל, בהנהגתו. הוא מתייחס אל יהדות אמריקה כאל אוגדת־מילואים, שאפשר לגייסה בכל עת ולהפעילה בכל משימה. הוא מאמין כי יהודי אמריקה יקומו כאיש אחד, יסתערו על כלי־התיקשורת ועל הקונגרס, ויגבשו חזית ששום נשיא אמריקאי לא יוכל לעמוד בפניה.

(המשך בעמוד 38)

כיצד ילמד השר הילל מחדש לתקוף מספסלי האופוזיציה, ומה שיקרה לעוזרי־השרים ולדובריהם

■ תדהמת הכישלון, ההלם והעצבנות שבה היו שרויים חברי מרכז מיפלגת העבודה אחרי היוודע תוצאות הבחירות, נתנו את אותותיהם גם בישיבת חברי מרכז המיפלגה, שהתקיימה למחרת יום־הבחירות. שר־הביטחון, **שימעון פרס**, דיבר בזכות פועלה של מיפלגת העבודה לטובת המדינה. התפרץ הביוגרף של דויד בן־גוריון, ד״ר **מיכאל בר־זוהר**, וקרא לעברו: „איפה אתה חושב שאתה נמצא, באסיפת המגבית או בישיבת המרכז?״ כשמסר פרס עובדות מיספריות על האחוזים והקצב של הגידול במשק, העיר בר־זוהר: „הוא שכח לציין את גידול אחוז השומן.״

■ תוצאות הבחירות הטילו על שר־המישטרה, **שלמה הילל**, תדהמה גדולה עד־כדי־כך שהיה משועשע משהו. הוא סיפר כי בשעתו, כשהיה ח״כ צעיר, תקף בחריפות את מישרד־המישטרה בראשותו של השר המנוח **בכור שיטרית**, ואף העלה הצעה לסדר־היום נגד המישרד. „אני מתכוון למצוא את פרוטוקול אותה ישיבה, ולהתחיל ללמוד מחדש לתקוף מספסלי האופוזיציה,״ סיכם הילל.

■ כשנשאל **ברוך לשם**, עוזרו של שר־המישטרה הילל, מה יהיה עתה על עוזרי־השרים ודובריהם, אחרי שבראש הממשלה יעמוד הליכוד, השיב: „אנחנו חלק מאחוז האבטלה שעליה הודיע מנהיג הליברלים בליכוד, שימחה ארליך.״

■ דובר הליכוד בהסתדרות, **יוסי קנטי**, היה מאושר בליל הבחירות לכנסת. הוא ניגש, נרגש כולו, אל האלוף (מיל.) **עזר וייצמן**, ואמר לו: „עייזר, עייזר, עד לפני כמה שנים אנשים פחדו לומר בגלוי שהם מחרות. היום הם מתביישים להגיד שהם במערך.״

■ שר־החוץ **יגאל אלון** הגיע לישיבת המרכז באיחור, וישב מחוץ לאולם. מייד הוקף על־ידי עיתונאים, שניסו לסחוט ממנו הצהרות. הגיב אלון בכעס: „מה אתם מנצלים את העובדה שנקלעתי לכאן במיקרה?״

■ **סוניה פרס**, רעייתו של שר־הביטחון, לא חזתה כנראה מראש את תוצאות הבחירות, והחליטה להתחיל להתאמן לתפקידה המיועד כרעיית ראש־ממשלה. סוניה, הידועה כאשה הנחבאת אל הכלים שכימעט אינה נוטלת חלק בחייו הפוליטיים והציבוריים של בעלה, הזמינה את רעייתו של ראש ממשלת דנמרק, **אנקר יורגנסן**, לסעודה בעת שהיה אורחו של בעלה בבית ברל. אלא שהארוחה לא תוכננה מראש, ומשום כך לא דיווחה על כך הגברת יורגנסן לבעלה. כשחזר זה מבית ברל ולא מצא את אשתו בחדרם שבמלון דן, הורה מייד לפתוח במיבצע „חפש את האשה,״ כשהוא מגלה עצבנות גוברת והולכת. לבסוף נמצאה הגברת במיסעדת המלון, בחברת רעיית שר־הביטחון.

■ יורגנסן התגלה כאורח נעים וסימפטי. כמינהגו קיבל מנהל מלון דן, **רפי שדה**, את פניו של האורח רם־המעלה, ופתח לפניו את דלת מכוניתו. יורגנסן יצא מן המכונית ושאל את שדה המופתע: „במה אוכל לעזור לך, אדוני?״

■ רעייתו של מנהיג הלי־

פרס־בגין כפי שהופיעו על מסך הטלוויזיה הפנימי בבניין הטלוויזיה בעת שהוקלט העימות הפומבי ביניהם ערב הבחירות. בשל תקלה טכנית השתלבו על המסך פניהם של מנהיגי שתי המפלגות היריבות לדמות אחת, כאילו כדי להמחיש שאין כל הבדל ביניהם. בשידור נמחק הקטע.

אורי זוהר מביים עתה את סירטו „המציל״, בהשתתפות ידידתו משכבר הימים, השחקנית יהודית סולה, שאותה גילה בעת שהעניק לה את התפקיד המרכזי בסירטו „שלושה ימים וילד״. מאז נמנית סולה עם בני־חבורתו של אורי. אבל נפל על בימת הצילומים של „המציל״, בחוף ת״א, כאשר נודע כי גיסו של אורי ניספה באסון המסוק. אולם זוהר החליט, כי ההצגה חייבת להימשך, והצילומים נמשכו כסידרם.

שייקה ירקוני (מימין), בעלה של הזמרת יפה ירקוני ואביהן של אורית שוחט, דוברת מחנה שלי, ורותי ירקוני, מזכירת־ההסברה של המחנה, פגש במסיבה בסופר שלמה שבא, בעלה של השחקנית זהרירה חריפאי, ואמר לו: „אנחנו שנינו בעלים החיים בצל נשותינו.״ השיב לו שבא: „נכון שאנחנו חיים בצל נשותינו. אינני יודע איך אצלך, אבל על עצמי אני יכול להגיד שאני חי על ריווחי אשה.״

לאנשים הנכונים!
777
הברנדי הלאומי שהוא בינלאומי.

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אנשים

כוד, **עליזה בגין,** נשאלה מהו שטח דירתה בת שני החדרים שברחוב רוזנבאום בתל־אביב. היא השיבה: „50 מטרים מרובעים ואני יודעת שזה מדוייק, כי רק לפני שבוע שיכנעתי את בגין לעשות ליי־נוליאום לריצפה והוא הסכים, אז מדדנו את השטח.״

■ כתב הטלוויזיה הצרפתית **ז׳אק בודוס** וציוותו המתינו שעות ארוכות למנהיג הליכוד **מנחם בגין,** שהיה אמור להגיע למצודת זאב מייד עם הסתמן ניצחון ברור לליכוד לבחירות. אך המנהיג בושש לבוא. הצוות המשועמם החליט ליזום מתיחה: בודוס עמד ליד הדלת וצעק „הנה בגין! הנה בגין!״ המוני האנשים שנכחו בסביבה החלו אצים בהיסטריה לעבר הדלת, למחוא כפיים ולצעוק „עם ישראל חי!״ כשהסתבר כי היתה זו מתיחה, כימעט שעשו שפטים בכתב ובאנשי־ציוותו.

■ בצרות מצא את עצמו העיתונאי **אלסנדרו פירו,** כתב השבועון הברזילאי ווז׳ה. הוא כיסה עבור שבועונו את הבחירות בישראל, ושהה בין השאר במצודת זאב. אולם לפתע מצא עצמו מוקף המון נזעם שצעק: „הנה אורי אבנרי! הנה אורי אבנרי!״ פורו, הדומה לאבנרי דימיון מפתיע, נחלץ אך בקושי מזעם ההמון בעזרתם של שוטרים שנכחו במקום.

■ ח״כ **אהוד אולמרט** נע בין פסימיות לאופטימיות ביום־הבחירות. אולמרט, שהיה ראש מטה אירגונים ארציים במטה־הבחירות של הליכוד, הסתובב על גג הקומה ה־13 במצודת זאב, המשקיפה על תל־אביב כולה, ואמר: „אם ננצח, תהיה התגיגה למטה. אם נפסיד, היא תתחיל כאן למעלה ותיגמר למטה. כמה אנשים שאני מכיר באופן אישי יקפצו מהגג.״

■ מה המשותף בין נשיא ארצות־הברית **ג׳ימי קארטר,** הח״כ החדש **שמואל פלאטו־שרון** ומנהיג שלומציון, האלוף (מיל.) **אריאל** („אריק״) **שרון?** שלושתם גייסו את אמותיהם לעבוד עבורם בעת מסע־הבחירות. ג׳ימי גייס את אמו **ליליאן,** פלאטו גייס את אמו **אסתר** שחרשה בתי־אבות, ואילו אריק גייס את אמו **ורה,** תושבת כפר־מל״ל. סיפר אריק: „אמא שלי עברה עם החמור מבית לבית, ועשתה בשבילי נפשות.״ ביום־הבחירות היתה ורה יושבת־ראש ועדת־קלפי בכפרה, כשלידה רובצת כלבתה האימתנית, **ניצה.**

■ אחד העיתונאים ניגש אל ח״כ **גאולה כהן** ושאל אותה: „נו, מה יהיה עכשיו?״ השיבה לו גאולה, שיש הטוענים כי תזכה בתפקיד סגן־שר־החינוך: „אל תדאג, בשבועיים הראשונים לא נסגור אף עיתון.״

■ בערב נוסח לילות וינה, שהתקיים במלון הילטון בתל־אביב בנוכחות השגריר האוסטרי **פר פישר,** נכחו גם שר־האוצר **יהושע רבינוביץ׳** והממונה על הכנסות המדינה, **משה נוידרפר.** בכניסה חולקו לאורחים כרטיסי־ריקוד, שעליהם יכלו לרשום את בני־הזוג שאותם רצו להזמין לריקוד. הגיב על כך השחקן **מייק בורשטיין,** שהינחה את הערב: „נו, אני רואה שנוידרפר כבר רשם כמה שמות בכרטיס־הריקודים שלו. הוא כבר ירקיד אותם במישרדי מס־ההכנסה. הוא מת לדעת למי יש היום 250 לירות בשביל לבלות ערב כזה, ומאיפה בא לו הכסף.״

לילי שרון

רעייתו של מנהיג שלומציון, אלוף (מיל.) אריאל („אריק״) שרון, הוכיחה ביום־הבחירות כי היא הכוח המניע והדוחף העומד מאחורי אריק. לילי גררה את אריק מבית־קפה אחד למישנהו בערי הדרום, לחצה ידי אוהדים והדביקה על ביגדיהם את סימלי שלומציון. באחת הפעמים שבהם לחצה ידי אוהדת דרכה על פרצופו של פרופסור ייגאל ידין, שביצבץ מתוך פתק־פירסומת של ד״ש והושלך על הריצפה, לקול צהלותיה של האוהדת ולקול קריאת בעלה: „תדרכי עליו חזק!״

יונה אפרת

אלוף פיקוד־המרכז הוא ספורטאי חובב, המקדיש את שעות הפנאי שלו לשחיה ולמשחקי כדור שונים. בתמונה נראה האלוף בבגד־ים בעת הפסקה, לאחר שחייה ארוכה, כשהוא זוכה להערצתן של בנות הפיקוד שלו, שצפו בו בעת אימוני הכושר שלו במים.

■ אשתו של **שייקה אופיר, לידיה,** אינה נכנעת בנקל. אחרי שניסיונה לשחק בתוכניתו של בעלה אלף הפרצופים עלתה בתוהו, היא משתתפת כעת בתפקיד של תיירת אמריקאית בסירטו של **אורי זוהר,** המציל.

■ בבחירות מסוג אחר עומד להשתתף בסוף החודש הפירסומאי הישראלי **אורי אובנת.** תוצאת הבחירות כבר ידועה: אובנת ייבחר בכנס השנתי של איסת״א, האיגוד הבינלאומי של מישרדי פירסום טכני־תעשייתי שייערך בארצות־הברית, לתפקיד סגן־הנשיא־העולמי של האיגוד. מי שהציע את אובנת לתפקיד לא היה אלא נציג ברית־המועצות, וזאת אחרי שהנציגים הערביים החברים באיגוד, ושאיתם מקיים אובנת יחסי־חברות מצויינים, נתנו את הסכמתם למינוי.

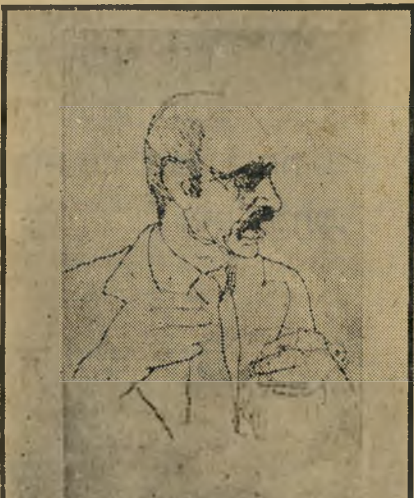

אורי ליפשיץ

מצא עיתוי הולם לתערוכת־ציורים מעניינת משלו, המורכבת מדיוקנות של מנהיגי המדינה כמו שימעון פרס, משה דיין ופרופסור ייגאל ידין. בתערוכה, המוצגת בגלריה בני קירשטיין בתל־אביב, מתנוססים גם פרצופיהם של יהושע רבינוביץ, גולדה מאיר ואחרים. לצד כל אלה דיוקן של הנרקומנית רחל („החיפושית״) צארום, שהתאבדה לפני חודשים אחדים בבית־מלון בבת־ים. כשנשאל מה לנרקומנית ולמנהיגי האומה, השיב: „הזנות נמצאת בכל מקום.״

סיפור הצלחה, סיפור כישלון,
וסיפור שהוא לא הצלחה ולא כישלון

חנוך מרמרי

החלבן ט.

בעיר־מולדתו של כותב העמוד גר חלבן אחד, ט. שמו. היתה לו עגלת־עץ קטנה ומרוטה, והוא היה דוחף אותה עמוסת בקבוקים וקרטוני־ביצים, בעלייה התלולה שליד ביתו של הכותב. בחמסינים היתה חולצת־החאקי של ט. החלבן רטובה מזיעה, ואילו בחורף היתה רטובה מזיעה וממי־גשם גם יחד. שנים ארוכות דחף ט. את עגלת־החלב שלו בשקדנות ובהתמדה, וכל הצרכנים ידעו שעליו אפשר לסמוך. הוא תמיד ישנו, ותמיד בא בזמן, ולא מרמה בעודף.

העבודה הקשה נתנה את פירותיה. יום אחד החליף ט. החלבן את עגלת־העץ הישנה בעגלת אלומיניום נאה ומשוכללת, בעלת גלגלי־בלון, ועליה מודפס בתכלת מאיר־עיניים: תנובה. עגלה מודרנית, אבל כבדה יותר. הוורידים שהכחילו בקרסוליו של ט. כשדחף את עגלת־העץ, חישבו לפקוע משהחל לדחוף את עגלת־הכסף הנוצצת. אבל הוא לא ויתר ולא נשבר, והחלב המשיך להגיע ללא תקלות.

השנים חלפו וט. החלבן הצטמק מחמת הנטל. חולצת־החאקי הרטובה תמיד החלה נתלית עליו ברפיון, ומשולש־השיזוף האדום שהיה מקועקע לתפארת מתחת לצווארו הלך והצהיב. אולם הקידמה הגיע גם לענף החלבנות, ויום אחד הופיע ט. החלבן רכוב באיטיות, אך בגאווה, על כלי מנועי, תלת־אופני, הנושא ארגז־עץ גדול ומרווח ועליו כתוב: תנובה. צווארון חולצת־החאקי של ט. רופד מעתה במיטפחת־אף לבנה, כיוון שט. נאלץ להמשיך להשקיע מאמץ רב בעבודה. כדי להניע את תלת־האופן, השתמש בחבל ארוך שכרך סביב המנוע ומשך בכוח פעם אחר פעם, עד שהחל המנוע לטרטר, והרכב לטפס לעבר הבית הבא.

כאשר השתחרר הכותב מן הצבא, הופתע לגלות כי ט. נוהג בג׳יפ של ממש (ועליו: תנובה). שערו הכסיף מעט, אבל פניו הוטבו. אפילו חולצת־החאקי היתה כימעט יבשה. ט. הספיק, תודות לג׳יפ, לגמור את הטור בשליש הזמן, ונהייה חלבן של עוד שתי שכונות.

אחר־כך באה מהפכת הפוליאטילן, שהדיחה את החלבנים ממעמדם החיוני. ט. הסתגל מהר. הוא קנה ליילנד ענקי (תנובה) ונהייה מפיץ־חלב אזורי. העיפרון עדיין על האוזן והמיטפחת על הצווארון, מתוך הרגל.

שקיות־החלב הגיעו בזמן לחנויות ולשוקים. לקראת בלותו היתה לט. עדנה, והחולצה שלו התייבשה לגמרי.

ט. החלבן עדיין במיקצוע. יש לו כבר שלושה נכדים ואת העיפרון מהאוזן החליף בגלובוס. הוא גם קנה חולצה חדשה מדקרון אפור. עכשיו יש לו נהג שכיר בשביל הליילנד. ט. יושב במושב הימני עם היד על החלון, והנהג פורק ומעמיס. ט. כבר לא עובד ממש, הוא רק עושה חשבונות. ייתכן שבעוד שנה־שנתיים יקנה לעצמו מחשב־כיס קטן.

חנוך מרמרי

הנהג א.ר.

ביום גשם אחד נקלע כותב העמוד לעיר־מולדתו, למטרות שאינן קשורות בסיפור זה. בין שאר עיסוקיו הזדמן לו להמתין, נוטף מים, לאוטובוס באחד מן הקווים העירוניים. לאחר המתנת־מה הבקיע האוטובוס מתוך הערפל והכותב נכנס לתוכו נושף אדים מהבילים, והגיש לנהג כסף־קטן רטוב וקר.

הנהג היה אדם עייף ואפור־פנים, עטוף במעיל־רוח כבד ובצעיף־צמר, וכולו מכווץ מאחרי ההגה מחמת גל־הקור הלח שחדר יחד עם הכותב מן הדלת הפתוחה. הוא נטל את הכסף הקטן, שתי מטבעות בנות לירה כ״א, ובעודו מנגב בידו האחת את ההבל מן השימשה הקדמית, ומחזיק את ההגה בין ברכיו, פנה ביד ימינו אל מכונת־העודף וסחט ארבע פעמים את גליל המטבעות בנות עשר האגורות, שכן מחיר הכרטיס היה לירה ושישים בלבד.

משהתקין הכותב את ידו כלי לקלוט את המטבעות, הבחין בתווית־הפלסטיק הדבוקה אל מכונת־העודף. תווית כחולה, שמתוכה מובלטות אותיות לבנות, מגושמות במקצת בצורתן ומרווחות יתר על המידה. התווית ציינה את שם הנהג ואת מיספרו. ואם כי מיספרו של הנהג לא עורר בכותב כל תגובה, הרי השם החקוק בפלסטיק הפיח בליבו גל של חמימות. זה היה א.ר.

א.ר. היה שוער אמיץ וקפטן מחונן בקבוצת הכדורגל שהכותב, כנער רך, נימנה עם אוהדיה השרופים. אותה עת העריץ הכותב את א.ר. יותר מכל בשר־ודם אחר (אפילו חוזליטו נחשב בעיניו כקליפת־השום לעומת א.ר.) בשל עמידתו האיתנה בין הקורות, בשל רוח הביטחון והאמונה שנסך בחבריו, בשל זינוקיו המרהיבים ומלאי־ההקרבה, בשל צירופו לסגל הלאומי, ויותר מכל — בשל כובע־המיצחייה שחבש, גם כשעמד עם הגב אל השמש. הכותב משוכנע כי היה זה א.ר. שהמציא את כובע־המיצחייה. אומנם באו אחריו דורות רבים של שוערים ועשרות כובעי־מיצחייה, מהם נאים ומהם עלובים, אך מאז ועד היום לא התאים שוער לכובע־מיצחייתו יותר מא.ר. הנערץ. אולי כדאי ברגע זה להשתפך ולגלות, כי הכותב שאף בכל ליבו להיות שוער מוצק וגמיש כא.ר., אם־כי הכיר במיגבלותיו והסתפק בהערצה אילמת בלבד. פעמים רבות ניגלה א.ר. לכותב בחלומו, כשכובע־מיצחייתו מתנשא אל־על וזינוקיו מרהיבים עוד יותר מאשר במציאות.

בינתיים נאלץ לכותב להתבגר מעט, ולהסתפק בכתיבה, וגם את מצב הליגה אינו מכיר די הצורך. אבל נראה כי א.ר. ראה ימים קשים יותר. הנה הוא, גדול השוערים, נוהג טייגר דולף בעיר גשומה, ידיו הבוטחות מנקבות כרטיסיות ורגליו השריריות שעונות בנוקשות אל הדוושות. שמו, שהיה מפאר את כותרות כל עיתוני־הסיפורט ומשמש נושא לשפע של מישחקי־מילים, מוטבע היום ברישול על מכונת־העודף של הכסף הקטן, והגרוע מכל — כובע־המיצחייה המהולל איננו, ותחתו נחשפה חלקת שיער דליל. אין דבר עצוב משקיעת האלים.

חנוך מרמרי

החייט ק.

פעם יצרו ג׳ינסים באמריקה והמלחים (ימאים) היו מבריחים אותם לחנויות. פעם יצרו ג׳ינסים רחבים אבל האופנה היתה ללכת צר. פעם יצרו ג׳ינסים שמגיעים עד החור של הפופיק, אבל כל אזרח היה חייב להוריד את החגורה כדי שיגיעו עד הקו של התחת, ככה שעם טי־שירט קצר יוכלו לראות את ההתחלה של החריץ. לצורך זה הופנה כל קונה ג׳ינס בחנויות הימאים, לאחר ששילם לירה אחת דמי תיקון, אל החייט ק.

החייט ק. היה אדם מריר במקצת. היו לו ציפיות אחרות מן החיים. כשהיה צעיר, כמו בתמונה שמאחוריו, הוא לא חלם שיגיע אל החור הזה ברחוב הימאים, ויעבוד בלחצר ג׳ינסים לפושטאקים ולמאניאקים. החייט ק. בא ממקום אחר, והיתה לו דיפלומה בחייטות כתובה באותיות גותיות מאיזו אקדמיה בווינה או בבודפשט. היו לו גם תמונות של מודלים, עם חליפות בנוסח הרצל והקייזר וילהלם, מודבקות באופן סימטרי מסביב לדיפלומה. אבל הנה הוא יושב כאן, מאחרי הזינגר הישנה, לפניו קערית־המרק של הצהריים, והוא מצר ג׳ינסים. רק ג׳ינסים. לירה לג׳ינס, וג׳ינס זה בד קשה וגס, הורס את המכונה ואת האצבעות. ובאמת קיבל החייט ק. קמטים על המצח ושקיות תחת העיניים מרוב מאבקים נגד הבד העבה. וכל הפראיירים רוצים את הדונגריזים שלהם על המקום, ומנדנדים, ולא מבינים מה זה טוב ומה זה יפה.

יום אחד, וזה היה לפני שהכותב החל מצר את מכנסיו, אולי לפני עשרים וכמה שנים, נכנס החייט ק. לאפאטיה מוחלטת. הוא התחיל להזניח את המקום והתחיל להזניח את עצמו. החייט ק. החליט שפיז׳מה היא לבוש מספיק טוב בשביל הקהל הגס הזה ובשביל הבד המחורבן הזה, ומאז הפסיק להתלבש. סלון החייטות שלו הלך והתקלף. השלט אופנת גברים ונשים הלך ודהה. רק הידיים המשיכו לפרום תפרים והרגלים המשיכו לנענע את הדוושות. זהו.

כאשר ביקר הכותב באתרי נוף ילדותו ועבר ברחוב הימאים, הלך להציץ אצל ק. החייט. והוא עוד שם. עם הפיז׳מה. הרגליים מנענעות והזינגר תופר, וקערית־המרק על השולחן כבר עשרים וכמה שנים, ועוד מעלה אדים. ועל השולחן ערימות של ג׳ינסים, שהם כבר מתוצרת הארץ, והמחיר הוא חמש־עשרה לתיקון, אבל הבד עדיין גס וסרבני וק. החייט עודנו נאבק בו באפאטיה מרירה.

כָּךְ תּוֹפֵר חַיָּט,
כָּךְ תּוֹפֵר חַיָּט!
הוּא גּוֹזֵר הַבַּד בְּנַחַת
וּמַשְׁחִיל לוֹ חוּט בַּמַּחַט.

כָּךְ תּוֹפֵר חַיָּט
לִי מְעִיל,
לְךָ מְעִיל
בְּיוֹם שֶׁל חַג
נִלְבַּשׁ בְּגִיל —
כָּךְ תּוֹפֵר חַיָּט!

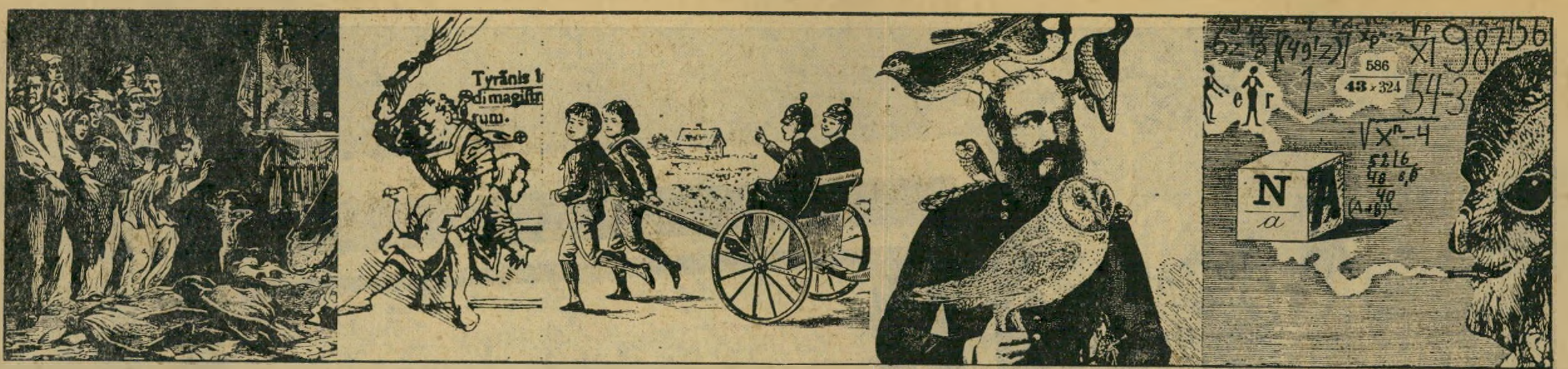

תמונות במערכה

לא נורא

אני לא יודע מה לכתוב. אני גם עצבני. היום יום חמישי, ואני צריך להוריד מדור. אין לי איזה נושא קליל או עניין משעשע שאני רוצה לכתוב עליו, ובכך להתעלם מהבחירות. אני אכתוב על הבחירות. כבר תיכננתי את העמוד מבחינה גראפית, וגם נתתי כותרת — תמונות במערכה, על משקל תמונות בתערוכה, כרמז למערכה, מערכת הבחירות. כך שעכשיו אני צריך רק לכתוב. אולי הייתי צריך לכתוב הכל כבר אתמול בבוקר, כשהכל עוד היה לי טרי וחם והמום בראש. אבל פחדתי שזה ייצא נורא. תמיד זה יוצא נורא כשאני כותב בכעס או בזעם. לא, צריך לשמור על קור־רוח, על ראיה מאוזנת, על פיכחון. שטויות. אבל הנה אני כותב היום מה שפחדתי לכתוב אתמול. אני לא יכול הפעם להיות ציני או מבריק או שנון. אני ארביץ את ההשתפכות שלי, ללא סדר והיגיון, היישר למכונה, ללא ליטוש וללא לא־יודע־מה (אחר־כך אני אעבור ואתקן). אתמול כבר התחילו הבדיחות. הייתי צריך לכתוב לפני שיתחילו הבדיחות.

כן נורא

כך התחלתי לכתוב היום אחרי־הצהריים. עכשיו כבר לילה. מאוחר בלילה, ועדיין שום דבר לא יוצא לי.

לא נורא

כבר התחילו הבדיחות. אני כבר שמעתי שתיים. צחקתי, אבל זה לא הצחיק אותי. בטח כבר יש מישהו שמכין את חוברת כל הבדיחות בגין. אז הנה לו עוד שתיים. אולי אותו זה יצחיק.

כן נורא

— איך יקראו למחנה־הריכוז שיקים הליכוד ? — מחנה שלי.

לא נורא

סיסמא חדשה : „די לבכות בארץ הזאת — בואו לבכות בארץ אחרת !"

כן נורא

באמת הייתי צריך לכתוב ישר בבוקר שאחרי. אז הייתי המום וזה טוב לבריאות. עכשיו, אחרי ההתפכחות, אני מיואש וזה רע לבריאות, כי זה מקשה על התיפקוד, ואני בכל זאת צריך להתפרנס.

לא נורא

חוץ מהבדיחות כבר יש „מנחמים" מקצועיים, הזורקים לי כל נחמה אפשרית, החל מ„יותר גרוע ממה שהיה לא יכול להיות" הפרימיטיבי ועד ל„הם לא יחזיקו מעמד" המתוחכם. אבל גם את עצמם הם לא מצליחים לנחם.

כן נורא

כי הם כן יחזיקו מעמד. ובגלל זה אני היום מיואש, בעוד אתמול הייתי המום. אתמול עוד היה ברור לי שתנועת העבודה תשדד שורותיה ותאבק ותילחם וכל הסיפור. היום ברור לי שאין תנועת עבודה. אין שום תנועה ואין שום עבודה. תנועת העבודה היא בסך הכל מנגנון הולך ופוחת ובראשו מנהיגי הפועלים הידוע שמעון פרס.

לא נורא

בליל הטלוויזיה ניראה לי לפתע שמעון פרס אנושי נחמד ונורמאלי ליד בגין. פרס אומנם הוא דמגוג מסריח, שקרן ורמאי, מנוול ומאניאק ; אבל הוא מעולם לא שם כיפה על הראש וקרא תהילים נוכח פני האומה. חשבתי לאן הגעתי, שאני פתאום בעד פרס. הרי רק לפני חודשיים חשבתי לאן הגעתי שאני פתאום בעד רבין. זה מה שנקרא הסאלאמי של הרע במיעוטו — אתה אוכל חרא דליל, מבסוט שזה עדיין לא שילשול דלוח, ומתגעגע לחזור לימים היפים בהם אכלת חרא סמיך ומזין.

כן נורא

הדבר שהכי מרגיז אותי, זה איך לא צפיתי את זה, איך לא ראיתי את זה. הרי אני עצמי אמרתי שזה יקרה, ושזה קרה — הופתעתי. היום זה ניראה לי כל כך פשוט וברור, שאני יכול רק לבוז לעצמי. על מה כתבתי בשבוע שעבר ? ליגלגתי קלות על אהרון בכר ועמוס קינן. איזו שאננות. בדיוק כמו ממשלת ישראל, שדנה על פרשת וינה בערב יום־הכיפורים. כן, גם אני נפלתי חלל בשבי הקונספציה.

לא נורא

ואולי גם עכשיו אני נופל חלל בשבי הקונספציה. אולי שוב אני לא קורא נכון את תמונת הקרב. אולי באמת זה לא כל כך נורא.

כן נורא

אבל גם זאת קונספציה. זה שזה לא כל כך נורא. ומה יהיה באחד המחרים, שיקרה מה שכל־כך שצפוי שיקרה ? שוב אני אופתע ? !

לא נורא

וכך אני נע כמו מטוטלת — ניקרע בין אהבתי השקולה לעיזי ובין תאוותי ההיסטרית לחמורי. זה לא נורא, זה כן נורא.

כן נורא

כמו כולם גם אני מבקש לי סימנים, אותות, רמזים, הברות, שברים, כל מה שאפשר, כדי לשכנע את עצמי שזה לא נורא.

לא נורא

אבל זה כן נורא.

כן נורא

כי בינתיים כל מה שיש לי בראש זה כמה תמונות מהלילה הזה, שאחרי :

לא נורא

הופעתו מקפיאת־הדם של בגין המנצח, עם התודות, עם „ארץ זרועת מוקשים", עם ציטטה מלינקולן, עם הקריאה לפרס למסור כתב־כניעה, עם הכיפה, עם התנ"ך. חיוכיו מדושני העונג של חנוך סמית, על המידגם הנהדר שיצר, כמו מהנדס השמח על הזרימה היפה של הדם בצינור שתיכנן. אמנון רובינשטיין, האיש שהחל את דרכו כליבראל הלוחם בלאומנות ובכפיה הדתית, ושעכשיו העלה אותם לשילטון, עומד עם ידיים על המותניים, כיאה למנצח אמיתי. נערה אמריקאית אלמונית האומרת לכתב־טלוויזיה : „איי דונט ספיק היברו, באט דיס קאונטרי בילונגס טו אס, סו צ'ירס פור דה ליקוד !". יהודה בן־מאיר מדבר על הבוקר על ערכים וחינוך, ללא חיוך. משה דיין, ממנהיגי תנועת העבודה הלוחמת, מסביר מדוע הוא יישאר עכשיו במערך : כי עכשיו אין סכנה שתהיה נסיגה מיהודה ושומרון, תודה לאל. אנשים מקואליצית־המנצחים מאושרים מהיבחרו של פלאטו־שרון, כי הוא גילה זקיפות־קומה יהודית והראה לגויים מי אנחנו.

כן נורא

לא רק לגויים. כולנו ראינו לפתע מי אנחנו.

לא נורא

זה נורא !

כן נורא

זה לא נורא.

3 קובי ניב

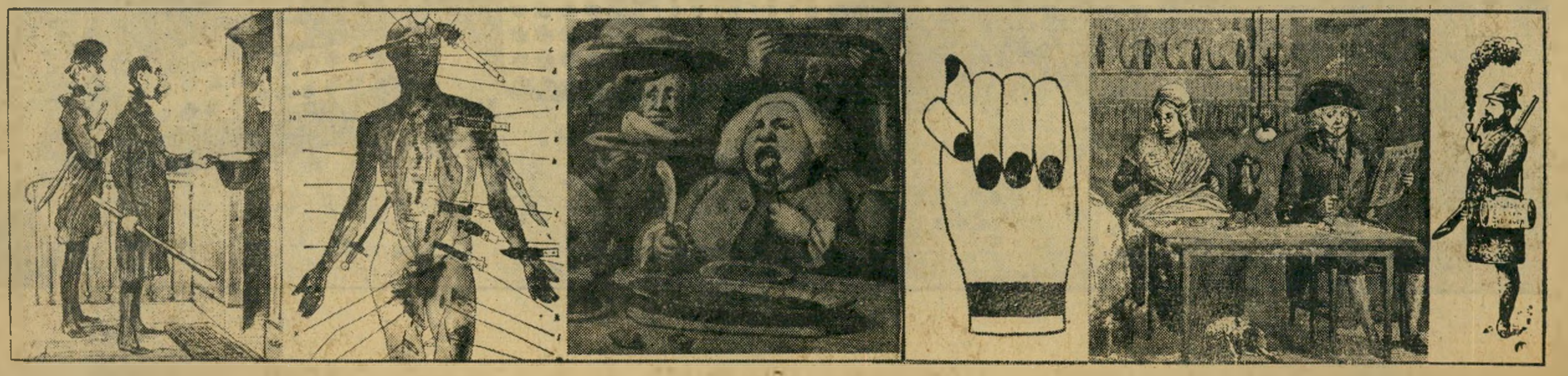

בלק טבק לגברים
כמו שנשים אוהבות
בלק טבק
דיאודורנט
בלק טבק
קצף גלוח
בלק טבק
משחת גלוח
black tabak
SOAP
ויטה״א
בלק טבק
לאחר כל גלוח
בי עץ הזית
פרסום פלד מ. עמר גורביץ

מערכת־הביטחון כפי שהיא קיימת כיום היא פרימיטיבית, מעוותת ומסולפת ✱ חילופי השילטון במדינה מהווים הזדמנות מתאימה

לבנות מחדש את מערכת־הביטחון

הה תחלפות השילטון בישראל היא ההזדמנות להקנות למדינה מערכת ראוייה־לשמה של עיצוב וביצוע הביטחון הלאומי תחת זו הקיימת, שהיא חסרה ומעוותת מיסודה. המערכת הביטחונית הנוכחית נוצרה כהמשך ישיר ורציף למערכת הביטחונית של „המדינה־בדרך”. רובה ועיקרה של זו היה אירגון ההגנה, אשר מילא לא רק את הפונקציה של „הכוחות המזויינים”, אלא גם את רוב תיפקודי הדרג הביטחוני־האזרחי.

ההגנה היתה מעין תרכובת אורגנית של „הצבא” ושל „מישרד־הביטחון” בגוף אחד — כאשר „הצבא” הוא הדומיננטי. תירכובת כזו של שני הגורמים המרכיבים את „מערכת־הביטחון” הממשלית הייעודית סותרת, עקרונית, את המקובלות הבדוקות והמנוסות, שצריכות לחול על כל „מערכת־ביטחון” ושל כל מערכת־ביטחונית (שהיא מושג כולל ורחב יותר) בכל מישטר מודרני, ובעיקר בדמוקרטיה פרלמנטרית.

המערכת הביטחונית מן המודל הנהוג עדיין אצלנו, יכולה היתה אולי לספק את צרכיו הביטחוניים של ה„יישוב”, אשר היו — או לפחות הובנו על־ידי המנהיגות — כמוגבלים, פשוטים וגם ניתנים לטיפול באמצעים פרימיטיביים ועל־ידי גופים מחליטים ומבצעים בלתי־מתוחכמים. עובדת קיומה של מערכת ביטחונית כזו מסבירה הרבה מאד מן הליקויים בתחום הביטחון, אם לא את מרביתם. אם המחיר ששילמנו על מחדל מרכזי וחמור זה לא היה כבד ובולט ביותר, הרי זה רק מפני שהמערכות המקבילות של מדינות־ערב היו מפגרות, עלובות ומעוותות עוד יותר. לכן, גם ההצלחות שנחלו אינן בגדר ראייה לחיוב.

לא קשה להבין כי השפעת אי־מספיקות המערכת הביטחונית שלנו מחמירה והולכת, ככל שהמערכות הערביות נעשות יעילות (כי־יחס) ורבות־עוצמה משהיו — וככל שהפרובלמטיקה הביטחונית שלנו נעשית מורכבת, מתוחכמת ויקרה יותר.

■ ■ ■

„ה מערכת הביטחונית” היא מערכת המוסדות השילטוניים והציבוריים השונים, המופקדת על עיצוב, ניהול, פיקוח וביקורת המאמץ הביטחוני, הכולל: קביעת „מטרות המילחמה” ודרכי מימושן בנסיבות שונות, ברמות של האיסטרטגיה המדינית־הביטחונית (או ה„על־איסטרטגיה”) והאיסטרטגיה הצבאית; הכנת המאמץ המילחמתי, וניהול המילחמה.

בתחתית המערכת — או בבסיסה — מצויים „הכוחות המזויינים” (הצבא). מעליהם — כשהן פועלות, במידה ידועה, גם במקביל (כלומר, ישירות ברמת הצבא) — קיימות רשויות אזרחיות־ביטחוניות שונות, המצטרפות ל„מישרד־הביטחון”. הצבא ומישרד־הביטחון יחד מהווים את „מערכת הביטחון”, שראשה הוא שר־הביטחון (או „שר ההגנה”). בממשלה עצמה עוסקים במדיניות הביטחון וביישומה גם מישרדים אחרים, ובעיקר מישרד־האוצר. אלה מקיימים בתוכם גופי־מישנה ייעודיים אורגניים, המופקדים על ה„אינטרסים” שלהם בתחום הביטחון. הממשלה הדמוקרטית־הפרלמנטרית — ועוד כשהיא קואליציונית — מהווה, בעצמה, גוף מכוון ומחליט בענייני ביטחון, מעל „מערכת־הביטחון”. לפחות מצד היעילות, אין אפשרות שתעסוק בכך הממשלה בשלמותה אלא רק גרעינה העיקרי, שהוא גם „קבינט המילחמה” (או שווה־ערך).

את הפעילות הממשלתית הביטחונית מתאם ומנהל ראש־הממשלה. יתירה מזאת, ענייננו ועיסוקו בתחום הביטחון הלאומי מתאפיינים במידת ישירות ואי־אמצעיות — ומשמע, גם אחריות אישית — יותר מאשר בכל תחום אחר. לצורך זה, בין השאר, מצויים במימשל מוסדות (ממונים) וכן נוהלים מתאימים, המאפשרים לראש־הממשלה קיום מגע והפעלת השפעה ישירים ובלתי־אמצעיים כלפי גופים וכן נושאים, הממוקמים פורמלית בתחום מישרד־הביטחון ובאחריותו — וזאת, בלא פגיעה בעקרונות החוקתיים ובסידרי־המימשל התקינים.

מעל הממשלה ממונה ומטפלת בענייני הביטחון הרשות־המחוקקת. כבכל תחום אחר, כן גם בזה אין המחוקק יכול — או אמור — להשתתף בעשייה, שעליה ממונה הרשות המבצעת. אבל הפרלמנט משגיח ומפקח על פעולות הממשלה. הפרלמנט גם מהווה מעין „ערכאת עירעור”, שלפניה מובאות — ביוזמתה או ביוזמה מלמטה — גם דיעות והצעות, ממקורות שונים וגם מתוך מערכת־הביטחון, שאינן עולות בקנה אחד עם אלה שקיבל או אימץ הדרג הממשלתי. כמקובל, אין

מאת

בנימין עמידרור

הפרשן הצבאי של ה„עולם הזה"

הפרלמנט יכול להכתיב לממשלה באופן ספציפי מה שתעשה, אבל הוא יכול לעצב דיעה משלו ולהשפיע על הממשלה לקבלה, באמצעות שליטתו על התקציב („כוח הארנק”).

השגחה ופיקוח כוללים על כל המערכת הביטחונית השילטונית מקיימת העיתונות, כגורם־חוץ ציבורי בלתי־תלוי — או לפחות בלתי־שילטוני.

פרס ודיין

לכאורה קיימים ופועלים אצלנו כל מרכיבי המערכת הביטחונית המתוארת. אבל רק לכאורה. על תיפקודה הביטחוני של העיתונות ועל האימפוטנטיות החובבנית המאפיינת את אמצעי־התיקשורת בתחום זה כבר עמדנו בפורום זה („מוטה משטה בעיתונות”, העולם הזה 2071). אבל זהו עניינה של העיתונות לבדה, לא של הממשלה. הכנסת שלנו מוכה, מראשיתה, פחד נוראי — אולי אפילו „גלותי” — מכל עיסוק בענייני ביטחון. גם כשנכנסו לתוכה אנשי־צבא לשעבר במיספרים ניכרים, ובתוכם אלופים ורמטכ״לים, לא נשתנה כלום: אנשי־הצבא המשיכו ודבקו בתפיסתם מימי השירות הפעיל שלהם, שלפיה אין ל„אזרחים” מה לחפש או לומר בתחום הצבאי. היחידי שלא היסס להפר את האידיליה — אולי בגלל היותו ח״כ האופוזיציה — היה אריאל שרון, אשר השיג מינוי בוועדת־החוץ־והביטחון (כיו״ר ועדת־מישנה לתקציב הביטחון, כמדומני) ובה היה מטיל מורא גדול על נציגי צה״ל שעד אז היו רגילים לקהל ח״כים שומע, בור וצייתני.

המניעה הראשונה לתיקון המצב בכנסת היא מיבנית־אירגונית. הכנסת חסרה, דווקא — וכמדומני, רק — בתחום הביטחון, ועדה ייחודית. מה שקיים כה הוא גוף־הכילאיים ה־קרוי „ועדת־החוץ־והביטחון”, שעיסקו פוליטי־קה יותר מאשר „ביטחון”, ובוודאי יותר מא־שר צבא.

■ ■ ■

אני עצמי זוכר שניים מן היו״רים שלה אשר, בהזדמנויות שונות, פתחו דברים ברדיו או בטלוויזיה במישפט: „אני לא מבין בענייני צבא, אבל...” נחוץ להפריד מייד בין שני הדבקים המשונים — ותיפקודית, השונים ואף המנוגדים — הללו. הוועדה הקיימת יכולה להמשיך כוועדה מ ד י נ י ת בלבד, ואילו את העיסוק והפיקוח הפרלמנטריים על תחום הביטחון יש להעביר לוועדה חדשה, שראוי כי תיקרא „ועדת מערכת־הביטחון”. יתרונה המיידי של ועדה כזו יהיה, שלא יונח לחבריה לחפות על בורותם בנושאי הביטחון על־ידי בריחה לענייני חוץ, אלא יהיו נאלצים, אפילו בעל־כורחם, להתרכז אך־ורק במישרד־הביטחון ובצה״ל.

הממשלה בכללה ממלאת, למראית־עין, את תיפקודה במערכת הביטחונית באמצעות „ועדת השרים לענייני־ביטחון”, שכללה פעם רק חלק משרי הממשלה ואחר־כך את כולה. סידור מסורבל, לא־הגיוני וחסר־סיכוי מבחינת היעילות זה, לא זכה עד עתה אף במילה אחת של הסכמה או הבנה, ובדין כך. הסוף היה, כי בעת מיבחן התרוקן מוסד זה מכל תוכן וראש־הממשלה הלך ואילתר לעצמו „קבינט מילחמה” פרטי קטן. בעיקר התפרסם „המטבח” של גולדה. סידור זה היה יעיל הרבה יותר מן הסידור הפורמלי. אך בהיותו מאולתר, לא־קבוע ולא־ממוסד, לא יכול היה בשום פנים להשתוות ביעילותו ל„קבינט המילחמה” שבמודל הבריטי, או לדומיו. הצרכים הקואליציוניים אומנם מכבידים, אבל אינם יכולים לשמש הסבר ל„פיתרון” מעוקם זה — ובוודאי לא צידוק.

הדרך הנכונה תימצא על־ידי קביעת „קבינט מילחמה” נורמלי — דהיינו, כזה שבו ייכללו השרים הראשיים הנוגעים. „קבינט מילחמה” זה יהיה מוסמך לקבל לבדו כל החלטה הנוגעת לניהול השוטף של כל ענייני הביטחון או המילחמה. הממשלה בשלמותה תעסוק ו־תחליט רק בעניינים הכלליים יותר, שהם „מדיניים” יותר מ„צבאיים”. למשל: הכרזת־מילחמה או הפסקתה יוחלטו על־ידי הממשלה כולה. אבל אם לבצע צליחה לאפריקה, או אם לעלות על רמת־הגולן, בתוך המילחמה — זאת יחליט „קבינט המילחמה” לבדו.

בצד הממשלה, אבל בחלק ממנה, בפיקוחה, בניהולו השוטף של שר־הביטחון ובכפיפות ישירה לראש־הממשלה, צריך שיוקם ויפעל גוף־ממונה המקביל ל„ועדת־ההגנה” בממשל הבריטי. בגוף זה יהיו חברים, כולם „מכוח המשרה”, רק פונקציונרים ביטחוניים מובהקים: ראש־הממשלה (יו״ר), שר־הביטחון (סגן־יו״ר ותכופות יו״ר־בפועל), סגן־שר־הביטחון ומנכ״ל המישרד, הרמטכ״ל, ראשי שלוש הזרועות, ראשי קהילית־הביון. כן יצורפו לכל ישיבה, לפי עניינה, אישים אחרים — אבל בשום פנים לא באופן קבוע ותיקני. משתתף רגיל ותדיר מאד יהיה שר־האוצר.

גוף זה, שיהיה חסר כל סמכויות פורמליות לקבל

אלכס
Alex
Auto Air
Conditioning
טכנולוגיה ישראלית
כובשת עולם
תמצא אותם בכל מקום בעולם, בכל סוגי־הרכב! ממדריד עד סינגפור,
מאמסטרדם עד רומא... מ"מרצדס" עד "אסקורט" מ"ב.מ.וו." עד "פיאט"
מזגני "אלכס אוריגינל" – הבינלאומיים שלנו!! מזגני "אלכס אוריגינל"
מייצגים שיאים בינלאומיים של טכנולוגיה ישראלית: פתוח, תכנון, עיצוב וייצור
של יותר מ־50 דיגמי מזגנים לסוגים השונים של רכב אירופאי.
הידע המתוחכם ואיכות הביצוע הקפדנית, מבטיחים מיזוג אויר מושלם וחלוקה
אופטימלית של משבי האויר הקר, ושילוב אסתטי וקומפקטי במבנה של כל רכב בנפרד.
לכן, מכל 5 מזגנים רק אחד מיועד לך - השאר לייצוא!
ולכן נבחרים מזגני "אלכס אוריגינל", ברציפות, כקניה הטובה ביותר.
הקניה הטובה ביותר 1977
קנה כחול לבן
אלכס בע"מ - חברה להנדסה
רמת־גן, היצירה 18.
טל. 728111
חיפה: קרור צפון
רח' קיבוץ גלויות 72
טל. 04-667929, 04-666711
באר-שבע: קרור בני
אזור התעשיה דרך הנגרים
טל. 057-76812

מערכת-הביטחון

(המשך מעמוד 21)

החלטות או לבצען, יהיה הפירום שבו יימסרו הדיווחים והעידכונים הביטחוניים ההדדיים, ובעיקר, יקויימו בו ההתייעצויות ויגובשו דרכי־הפעולה והצעות־ההחלטה, אשר יובאו לאישור הגופים המוסמכים. המשתתפים בדיוני הוועדה מצויים במעמד שווה ואין יחסי־הכפיפות שביניהם מחייבים. זאת, כדי שכל אחד יוכל לחוות דיעה באופן חופשי ולפי מיטב ידיעתו ושיפוטו. חוסר הסמכויות הוא, לכן, אלמנט הכרחי.

הענקת סמכויות ל„וועדה" זו תרוקן את סמכויות הממשלה ו„קבינט המילחמה" מכל תוכן, תגרום הפרת עקרון־היסוד של כפיפות הדרג הצבאי למדיני ותהרוס את יחסי הכפיפויות, האחריות והמישמעת, השוררים בין עליון וכפוף בתוך מישרד־הביטחון ובתוך הצבא. הסידור הנזכר מאפשר זרימת דיווח, ייעוץ והערכות של המומחים המיקצועיים במערכת־הביטחון אל ראש־הממשלה באופן שוטף וקבוע, בלא כל הנזקים הנזכרים. מחוץ למישרד־הביטחון ולשאר הגופים הנזכרים, צריך גם מישרד־האוצר לעסוק בתמידות בנושאי הביטחון ולהיות מעורה בם.

בכירות ואוטונומיה אלו שמורים לצה"ל לרעתו. כצבא, עליו להתרכז אך־ורק בעניינים צבאיים טהורים ובנושאי־לחימה. כל עניין ונושא ביטחוניים אחרים, צריך שיימצאו ויינוהלו על־ידי מישרד־הביטחון.

אין כוונתי רק לגדנ"ע, גלי־צה"ל, דוברות, צנזורה, והאחריות לגיוס, אלא גם להג"א ולאחריות על הנעשה בעורף בעת מילחמה. צה"ל איננו יוצא נשכר, אלא רק מופרע וניזוק, בכל הנוגע ליעילות ניהול המילחמה, כאשר האחריות הזאת מוטלת עליו. די שנניח כי תתממש האפשרות של הפצצת ערים בזמן מילחמה: האם בכך יטפל צה"ל (כלומר המפקד המקומי), או שמא מוטב שמישהו אחר, כאשר המפקד הזה פנוי כולו לניהול הלחימה בחזית?

לצורך זה יש לומר, שבכל אחד מן הנושאים הנזכרים יכולים לטפל אנשי־צבא במדים — אבל לא במיסגרת הצבא ותחת פיקודו, אלא כממלאי־תפקידים מטעם מישרד־הביטחון, או אף רשויות ממשלתיות אחרות. רק אצלנו אין הדבר הזה מקובל כדבר רגיל ומובן־מאליו.

כיום, ועד היום, אין שר־הביטחון יכול כימעט להתערב

תחום. בין היתר, ואולי קודם־כל, דרושה רפורמה במטכ"ל תוך הקמת יישות מיקצועית־זרועית של כוחות־היבשה. המטרה היא להפוך את המטכ"ל עצמו על־זרועי ורב־זרועי, על־ידי ניתוק זיקתו הישירה והבילעדית לכוחות־היבשה. בכך גם תתאפשר הקמת ראשות מיקצועית כוללת וייחודית לזרוע זו, שהיא העיקרית בצה"ל ובעת חסרה ראשות חיונית כזו. המצב כיום הוא כזה, שהמטכ"ל הוא „כללי" מכדי שיהיה ראש יעיל לכוחות־היבשה, אבל גם „יבשתי" מדי במנטליות שלו, בהרכבו ובעיסוקיו, מכדי שיהיה „כללי" (כלומר על־רב־זרועי) באמת.

■ ■ ■

לאותה מטרה נחוץ לפרק את האנאכרוניזם המלאכותי והמפריע־בעליל, הקרוי „מיפקדת גייסות השיריון", או „חיל־השיריון". כיום מהווה גוף זה „זרוע־בתוך־זרוע" — „חיל", שהוא בעת־ובעונה־אחת גם על־ורב־חילי. ייחודו הוא „השיריון" — שעה שכיום כל כוחות וחילות־היבשה הם „שיריון", ואי־אפשר אחרת.

כל אלה אינם אלא דוגמות, טיפות בים, „קצה הקרחון". מערכת־הביטחון מתפקדת כיום בדומה למכונה מעוקמת, שחלקיה הוטלאו ועוקמו כך, שהם מתאימים פחות או יותר זה לזה וכך נעים; עם המון חריקות, ביזבוז, אי־יעילות, כישלונות ואי־הצלחות — ואיכשהו בכל־זאת

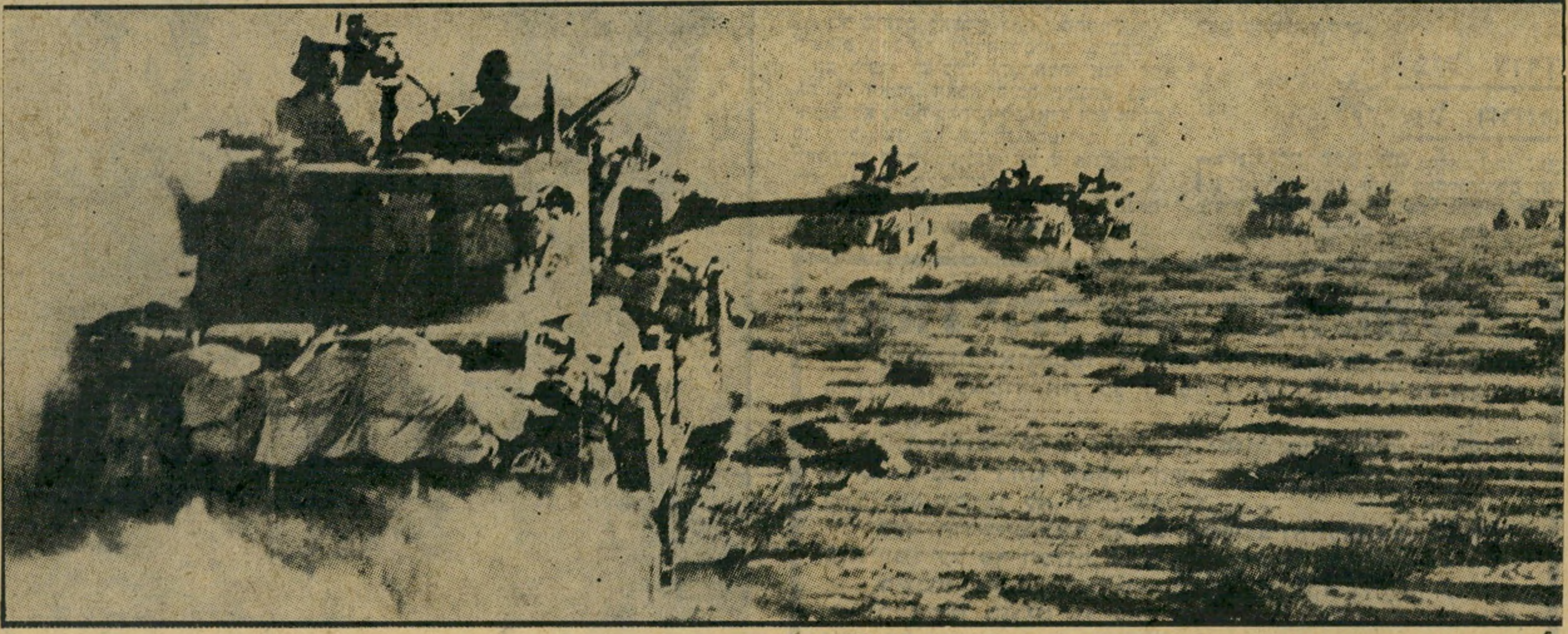

צה"ל חייב להעביר ריאורגניזציה עמוקה ומקיפה מן המסד עד הטפחות, כמעט בכל תחום ★ דרושה רפורמה יסודית במטכ"ל תוך הקמת יישות מקצועית־זרועית של כוחות היבשה

אינני יודע אם בכלל מצוי במישרד־האוצר שלנו איזשהו גוף, הממונה ספציפית וייעודית על תקציב־הביטחון ועל הוצאות מערכת־הביטחון. אך ברור הדבר ובטוח ללא ספק, שגם אם אומנם קיים גוף כזה, אין ערכו רב ביותר, מהיותו חסר לחלוטין כל יכולת להתמודד עם מערכת־הביטחון ועם דרישותיה. כל שיכול שר־האוצר האומלל שלנו לומר בתחום־הביטחון מצטמצם ב„כן, המפקד," או „אתה צודק, אבל פשוט אין לי כסף, המפקד." אין הוא מסוגל — או מעז — להשמיע כל תשובות אחרות, אפילו דרישות מערכת־הביטחון מוגזמות, לא מדוייקות ובלתי־מתחשבות בצרכים ובדרישות הלאומיים האחרים. עקרות ואין־אונים אלה קיימים במישרד־האוצר, באופן כה קביע וטוטאלי רק ביחס למערכת־הביטחון.

זהו מצב שאין הדעת סובלתו. לא ייתכן שהקצאת חלק כה גדול מן המשאבים הלאומיים תיעשה בלא שהמישרד האחראי (האוצר) יהיה מסוגל לבחון את הדרישות — לפחות באופן כללי ועקרוני, ולו רק לשם השוואה לצרכים אחרים, לפי סדר־הקדימות הלאומי הכולל; תוך ניסיון לחפש ולמצוא דרכים זולות יותר למילוי אותן דרישות שהן הכרחיות בעליל; וגם לשם הפעלת ביקורת, מניעת בזבוזים וכפילויות וכיוצא־באלה.

■ ■ ■

בתוך מערכת־הביטחון עצמה מורגש במיוחד — מזמן ובתוקף — הצורך להביא על תיקונו את היחס הנכון בין מישרד־הביטחון לבין הצבא. מפני הסיבות ההיסטוריות שהזכרנו קודם, אין צה"ל כפוף למישרד־הביטחון ומהווה חלק ממנו — כמו בכל מדינה מתוקנת ובכל מערכת יעילה — אלא הוא אוטונומי־למעשה וגורר את מישרד־הביטחון אחריו. במקום שלכל מישרד־ביטחון יש צבא, הרי צה"ל הוא הצבא היחידי בעולם (המתוקן), שיש לו מישרד־ביטחון.

בנעשה בתוך הצבא או על ידיו. הוא יכול, לכל היותר, ללחוץ לפיטורי רמטכ"ל מסויים ולמינויו של אחר - וגם כאן לא תמיד המילה האחרונה בידיו — אבל כל עוד הרמטכ"ל מכהן, אין איש יכול להורותו ולחייבו מה יעשה, או לא יעשה, בתוך הצבא. ברצותו, יכול הרמטכ"ל להורות לכל אנשי צה"ל, שינהגו גם בניגוד להוראה או בקשה של שר־הביטחון.

למירב המזל, נרשאים רוב הרמטכ"לים שדי נו עיניהם למישרות מתאימות אחרי שיתרורם, ומשום כך הם נוטים או מוכנים להיענות לבקשות של שר־הביטחון. אבל אם יתעקשו ולא יושפעו על־ידי חישובים ממין זה, עלולים הם לסרב לשר־הביטחון — ורצונם הוא שיגבר.

בהקשר זה יש להזכיר את חוסר־הבהירות בכל הנוגע למקורות הסמכות והאצלתה בתוך מערכת־הביטחון. נוגעת כאן גם השאלה החוקתית־בסיסית, מיהו „המפקד העליון של הצבא". כמקובל בכל מדינה מתוקנת וכדבר שהוא הכרח בדמוקרטיה, צריך שיהיה זה א ז ר ח, המסמך וגם מגשים עליונות הדרג המדיני. אצלנו זהו, למעשה, הרמטכ"ל — אף שהוא בפירוש איננו „מפקד" אלא רק „ר א ש מ ט ה".

כדרכנו, העתקנו מונח זה מן הגויים בלא לטרוח מדי בהבנת משמעותו וסיבתו. בארה"ב, בבריטניה ובכל מדינה אחרת שראוי לנו ללמוד ממנה, הרמטכ"ל הוא אומנם רק ראש־המטה של הממונה האזרחי הישיר עליו — כיום, במדינות הללו, השר האזרחי.

כבר מכוח תיקונים אלה לבדם יתבצעו שינויים חשובים ויסודיים במיבנה, בארגון ובפעולת הדרגים הגבוהים בצה"ל. אבל בם אין די. צה"ל עצמו חייב להעביר ריאורגניזציה עמוקה ומקפת מן המסד עד לטפחות. כימעט בכל

זזים ומזיזים. אין כל צידוק או צורך, שכזו תהיה המערכת הביטחונית שלנו.

מאליו יובן, שאין סקירה זו יכולה להוות יותר מאשר קריאה כללית בלבד לעריכת רפורמה. לצורך מיפעל גדול כזה נחוצים מחקרים, בדיקות וניסיוגות רבים ומפורטים בהרבה. אבל המלאכה אינה כה כבדה או מסובכת, משום שלפחות בתחילת ניתן — וצריך — ללמוד מן הנעשה במדינות אחרות, ובעיקר מבריטניה. מודל המערכת הביטחונית במדינה זו איננו רק הוותיק, אלא גם המוכח, הבדוק והמתאים ביותר לצרכינו.

את תהליך התיקון הזה צריכים להנחות כמה תנאי־רקע מיסגרתיים. האחד הוא, שני חוץ להתחיל בכך מייד, כדי שיינתן לנצל את מהפך המעבר ולהתחיל לגהג את העניין טרם תשוב המערכת להירגע, תקפא — ותתקשה מחדש. עם זאת נחוץ שהשינויים, אפילו יתחוללו בתוך פרק־זמן קצר ביחס, יהיו הדרגתיים ולא יונחתו במכה מהפכנית אחת.

דבר שלישי, יש לפעול לפי סדר־קדימויות ולהתחיל בתיקון אותם העיוותים שהשפעתם על יעילות המערכת חשובה ומיידית יותר. לבסוף, הרי מצבנו עדיין איננו כזה שניתן לנו לעצור את פעולת המערכת, לפרקה כולה ולשלחה לאוברול, אלא נחוץ לבצע את הרפורמות בלא לפגוע באופן רציני בכוננות למילחמה. כי ברגע שתאיים סכנה כזו, מוטב שתימצא בידינו מערכת גרועה, מאשר תהיה מוטלת לרגלינו חלקים־חלקים.

כל התנאים הללו אינם תירוצים לאי־עשיית התיקונים, אלא רק סייגים לעשייתם. אם לא ייגש השילטון החדש למלאכה זו, לא תהיה החלפתו בתחום זה, יותר מאשר החלפת יושבי־הכיסאות. במצבה הנוכחי של מערכת־הביטחון, ולאור חשיבותה לנו, יהא מחדל כזה בגדר מעילה־באמון.

ערב הגשמת חלומו היתגלתה אצל המיועד

הלב הנמהר

הגברת הראשונה עליזה, רעייתו של מנחם בגין והבת הצעירה, לאה, ביקרו אצלו כמה פעמים במשך היום הראשון לאישפוזו. לא ניכרו כל סימני־דאגה על פניהן כאשר עזבו את בית־החולים.

„**לא נמצאו שום סימנים** להתקף־לב נוסף," הרגיע הד"ר שלמה לאניאדו, מנהל היחידה לטיפול נמרץ בבית־החולים איכילוב. היה זה שעות מיספר אחרי שהמייועד לראשות־הממשלה, מנהיג הליכוד מנחם בגין, אושפז במחלקה זו בשעה שלוש בבוקר יום השני השבוע.

היתה זו הודעה אמיתית, כמו שאר ההודעות הרפואיות המרגיעות בדבר מצב בריאותו של בגין. מנחם בגין אומנם לא לקה בהתקף־לב נוסף, מהסוג שכמעט הביאו „אל סף המוות" כדבריו, לפני כחודשיים וחצי. אלא שההודעות הרפואיות וההצהרות המרגיעות שנמסרו מפי חבריו של בגין להנהגת הליכוד, לא היו שלמות.

הן סיפרו לציבור ממה לא סובל בגין. ניסו לייחס את מצבו לעבודה המאומצת, למתח ולעייפות שהיו מנת חלקו בשבועות האחרונים, מאז שוחרר מבית־החולים בעיקבות התקף־הלב הקודם שלו. אבל ההודעות לא סיפרו מה יש לבגין, ממה הוא סובל ובאיזו מידה ישפיע מצב בריאותו על כושרו לתפקד כראש־ממשלה?

„עוד מוקדם להעריך זאת," התחמקו הרופאים מקביעת עמדה רפואית מוסמכת. הם סיפרו לציבור את האמת, אבל לא את כל האמת. האמת היתה שמנחם בגין אומנם לא נתקף בהתקף־לב, אבל הוא אושפז בשל מצב של אנגינה פקטוריס, שהיא מחלת־לב קשה ומסוכנת, אם כי אינה מוגדרת בתחום התקפי־הלב.

על פי ההודעה הרישמית אושפז מנחם בגין, אחרי שהתעורר משנתו ביום ב' בשעה 02.15 כשהוא חש שלא בטוב. הוא העיר, לדברי הסיפור את אשתו עליזה, עימה בילה את חופשתו במלון השרון בהרצליה, ואחרי התייעצות עימה יצאו השניים במכונית שומרי־הראש של בגין לבית־החולים איכילוב.

הסיפור לא היה מדוייק כל כך. לא היתה זו סתם עייפות, או סתם מיחושים רעים שבגינם יצא בגין, „בכוחות עצמו," כדברי ההודעה הרישמית, לעבר בית־החולים. בגין התעורר משנתו בשל תחושת תעוקה חזקה ביותר בחזה, שהיתה מלווה בהרגשת מחנק וקוצר נשימה.

היה זה רופאו הפרטי של בגין, הד"ר אליהו לוריא, שהחליט להעביר את בגין מייד לאישפוז בבית־החולים איכילוב. כי הסימנים עוררו חשד שהפעם סובל מנחם בגין מהתקף של מחלת־הלב הנקראת אנגינה פקטוריס. ואומנם, הבדיקות שנערכו לבגין אחרי שהתעורר משנתו, במשך יום חג השבועות, אישרו כמעט ללא ספק את הדיאגנוזה הרפואית הזו (ראה מיסגרת).

עבור אלה שנשמו לרווחה כאשר הסתבר שבגין לא נתקף שוב בהתקף־לב, לא היתה בשורה זו בבחינת הקלה. שכן אנגינה פקטוריס היא מחלה שיש בה כדי להגביל את כושרו של אדם לתפקד והמחייבת אותו לאורח־חיים שאינו זהה בדיוק לזה שחייב ראש־ממשלה לקיים.

פיל דורך ✶ על החזה

אנגינה־פקטורים (בלאטינית: תעוקת־חזה) היא אחת ממחלות־הלב הנפוצות והשכיחות ביותר אצל אנשים שמעל לגיל 50. הסימפטום הידוע ביותר שלה הוא התקפי־לחץ חזקים מאד בחזה („כאילו פיל דורך עליך," כפי שהתבטא אחד החולים במחלה), הנמשכים במשך מיספר דקות, בצירוף נטייה להתפשטות הכאבים גם לאיברים אחרים בגוף, כמו הזרועות או הגב.

אנגינה־פקטוריס הוא שמה הפופולארי של המחלה, כאשר במינוח רפואי היא נקראת כיום „אי־ספיקה כלילית." שם המצביע על סיבת תחושת הלחץ והחנק ולא על סימפטום המחלה.

אי־ספיקה כלילית היא ליקוי של האורגניזם בהזרמה של דם וחמצן לשרירי־הלב, בעיקר בשל הצטררותם והתכווצותם של העורקים הכליליים, בשל הסתיידות או גורמים אחרים. יש אבחנה ברורה בין אי־ספיקה לבין אוטם שריר הלב. המכונה בלשון הפופולארית בשם התקף־לב. אם כי לעיתים קרובות עלול אוטם שריר הלב להיגרם בשם אי־הספיקה הכלילית.

בפי חולי האנגינה־פקטוריס מתוארת המחלת כהרגשת־מחנק כבדה המלווה באימת־מוות. המיחושים מתחילים בדרך כלל באיזור עצם־החזה, באחת הזרועות, בגב או בכתפיים. קיים קשר ישיר בין התקף

חוות־הדעת המוסמכת

ברגע זה, אי־אפשר להינבא מה יהיה מצבו של מנחם בגין. ניתן לאמוד את כל האפשרויות, לכאן או לכאן, רק באחוזים.

את האפשרות שמנחם בגין יחזור בעתיד לחיים הפוליטיים ושימלא בהם תפקיד חשוב, אפשר לאמוד ב־40% — כנגד 60% שהדבר לא יהיה אפשרי.

לפני חודשיים לקה בגין בהתקף־לב (אינפארקט) מאסיבי. הוא עמד על סף המוות, אבל התאושש.

השבוע נתקף כאבים חזקים, אך לא לקה בהתקף־לב שני. הכאבים מורים על נזק לכלי־הדם המספקים דם ללב, נוסף על העורק שנסתם ושגרם להתקף הקודם. זהו מצב של „אנגינה פקטוריס".

במצב כזה נהוג, בארצות־הברית, לערוך מייד בדיקת־רנטגן מייוחדת, כדי לעמוד על כל כלי־הדם באיזור הלב. בארץ אין נוהגים לעשות כן, כי השיטות כאן שמרניות יותר. בבית־החולים איכילוב גם אין בנמצא המיתקנים הדרושים לבדיקה כזו, ואילו החליטו לבצעה, היה צורך להעבירו לצורך זה לבית־חולים אחר.

אם יתברר כי המצב חמור, יהיה צורך לבצע ניתוח לשם יצירת דרך אלטרנטיבית־עוקפת לדם („קורונרי ביי־פס"). יש בארץ שלושה־ארבעה רופאים המסוגלים לנצח על ניתוח כזה. אם יבוצע ויצליח, יוכל בגין לחזור לעבודה אחרי חודשיים־שלושה של התאוששות והחלמה.

כך או כך, במצבו של בגין כעת אין כל ודאות, לשום כיוון. המצב יכול להשתנות, לטובה או לרעה, בכל עת. בעתיד הקרוב בוודאי אין להביא בחשבון את שובו לעבודה תקינה.

בהכרה מלאה סיפרה חסיה, בתו של מנחם בגין על אביה, וחיוך אופטימי נראה על פניה כאשר ביקרה אצלו בשנית בבית־החולים. רק בני־המישפחה הקרובים ביותר ושניים־שלושה אנשים מחבריו לעבודה זכו לראותו במיטתו, ביחידה לטיפול נמרץ אשר נמצאת בבית־החולים איכילוב.

לראשות־הממשלה, מחלת־לב מסוכנת

שבפעם הקודמת בה אושפז מנחם בגין בשל התקף־לב, ניסו הביולטינים הרפואיים להגדיר את מצבו הרפואי בניסוחים רפואיים חמקמקים ומעורפלים, כך גם הפעם נמנעים מלספר לציבור את כל האמת על מצבו הבריאותי של האיש המייועד להנהיג את העם והמדינה בשנים הקרובות. דווקא מנחם בגין יודע זאת ועושה הכל כדי שהציבור יקבל דיווח מלא ואמיתי על מצבו.

הוא רץ במדרגות

מייד כאשר נודע דבר אישפוזו של בגין בבית־החולים איכילוב, החלה עלייה לרגל לחדרו. אשתו ובתו נכנסו ויצאו בשערי המחלקה לטיפול נמרץ, הנמצאת באגף מיוחד ונפרד של בית־החולים. הן שפעו חיוכים ועל פניהן לא ניכרו אותם סימני דאגה, שהופיעו על פני העסקנים והמעריצים שנהרו למקום מייד כאשר נודעה להם הידיעה.

הרופא הפרטי ד״ר אליהו לוריא, המטפל במנחם בגין זה 20 שנה, החליט במוצאי יום א׳ להעבירו לבית־החולים.

האחות רחל הלפרין, אחותו של בגין, ביקשה להיות נוכחת גם במסיבת־העיתונאים שהתקיימה לפנות ערב בבית־החולים. לידה: יחיאל קדישאי, מזכירו הפרטי של המנהיג.

בין מבקריו של בגין היה גם ג׳יי רוטקליין, המזכיר הראשון בשגרירות ארצות־הברית בישראל, שבביתו בכפר־שמריהו נערכה בערב החג הפגישה הראשונה בין מנחם בגין לבין המייועד לכהן כשגריר ארצות־הברית בישראל.

היה זה רק טבעי שהעיתונאים הזרים שהצטופפו בפתח בית־החולים כדי לנסות לדלות פרטים על מצב בריאותו של בגין ישאלו את השאלה: „האם לא היתה שיחה זו גורם להתקף ממנו סובל בגין?"

„לא! בשום פנים לא!" השיב על כך יחיאל קדישאי, מזכירו הפרטי של בגין. „אחרי הפגישה עם השגריר האמריקאי המייועד שוחח בגין בטלפון עם עוד כשלושים אנשים בערך. הוא לא נח בערב החג ובנוסף לכך היה לו חם מאד במלון השרון. מערכת מיזוג־האוויר בחדרו לא פעלה כראוי. למרות זאת המשיך בסידרת פגישות ושיחות."

יום קודם לכן, לפני שאושפז בגין, היה יחיאל קדישאי, המלווה את בגין בכל צעדיו, מוכן להעיד כי מצב בריאותו של בגין שפיר ותקין. „הוא מרגיש נהדר," אמר אז קדישאי: „מותר לו לעשות הכל. הרופאים הירשו לו. מותר לו להתאמץ, מפני שהוא מרגיש כמו אדם בריא. הרופאים אמרו לו שינהג כפי שהוא מרגיש ואין כל הגבלות לפעילותו. הוא אפילו רץ במדרגות."

אלא שלרופאו האישי של בגין, הד״ר אליהו לוריא, הנחשב לאחד מטובי הדיאגנוזיסטים במדינה, היתה דיעה שונה על מה שמותר ואסור למנחם בגין כאדם.

בשעה שש בערב במוצאי חג השבועות, אחרי שעל פי הוראת מנחם בגין עצמו יצאו רופאיו כדי להסביר לעיתונאים את מצבו, סיפרו הרופאים כי לא נמצאו אצל בגין סימנים המעידים על התקף־לב. לעומת זאת התחמקו מנהל בית־החולים, הפרופסור משה סולובייצ׳יק, ומנהל היחידה לטיפול־נמרץ, הד״ר שלמה לאניאדו, מהבעת־דיעה נחרצת על מצבו של בגין. „יעברו כמה ימים עד שניתן יהיה לסכם את התמונה," אמרו.

לעומתם היה רופאו האישי של בגין, הד״ר אליהו לוריא, מוכן להרחיב את הדיבור. סיפר לוריא, נעים־הסבר ורך הדיבור: „אני משמש כרופאו הפרטי של בגין למעלה מ־20 שנה. בגין אינו שומע למה שאומרים לו הרופאים. הוא מאמין רק בשני דברים: באלוהים ובעצמו. אחרי התקף־הלב שפקד אותו לפני כחודשיים הוא הפריז והגזים במאמצים.

„טיפלתי בכמה ראשי־ממשלות שהמשיכו בתפקידם למרות מצבם הבריאותי, כשהיו חולים. עד כמה שידוע לי גם לווינסטון צ׳רצ׳יל היו שבעה התקפי־לב. אינני יודע מה יהיה מצבו של בגין מחר. אצל חולים כמו בגין אין עושים פרוגנוזות. היום הוא מרגיש יותר טוב, אך אינני יכול לומר מה יהיה מצבו מחר."

ראש המחלקה הד״ר שלמה לאניאדו (בחלוק לבן), מנהל היחידה לטיפול נמרץ, דיווח ביום השני לפנות־ערב לעיתונאים על מצבו של מנחם בגין.

של אנגינה־פקטוריס לבין התאמצות, התרגזות ומתח־נפשי גבוה.

חולי אנגינה־פקטוריס יכולים להאריך ימים, אולם דבר זה מותנה בדרך כלל באורח חיים מסודר תחת פיקוח רפואי מתמיד, תוך הימנעות ממאמצים פיזיים ונפשיים. מתח־חיים גבוה, מסוג זה בו חי מנחם בגין בשבועות האחרונים, יש בו כדי להכשיר את הקרקע להתקפים נוספים.

תדירות ההתקפים הולכת וגוברת ככל שמחריפה המחלה. אם בשלבים הראשונים שלה ההתקפים הם קלים ונדירים, הרי ככל שמתפתחת המחלה נעשים ההתקפים קשים ותכופים יותר והם מסתיימים בדרך כלל באוטם שריר־הלב או במיתה פתאומית.

משום כך, ההצהרות שהשמיעו השבוע מנהיגי הליכוד, כאילו זקוק מנחם בגין רק למנוחה קצרה בטרם יחזור וימלא את תפקידו בהרכבת הממשלה החדשה, היו הרבה יותר מאופטימיות. שכן, גם אם מבחינה פיזית ונפשית יוכל מנחם בגין לחזור לפעילות שיגרתית ואפילו להתייצב בראש־ממשלה חדשה בישראל, הוא חושף את עצמו בכך למתחים והתרגזויות בלתי פוסקים, העלולים רק להחמיר את מחלתו ולסכן את בריאותו וחייו.

כל ניסיון להעלים אמת זאת מהציבור אינו אלא הטעייה ואחיזת־עיניים. כשם

לפני 7 שבועות

„עבר עלי התקף־לב קשה, קשה מאד. רק כפסע היה ביני לבין המוות." כך סיפר מנחם בגין לפני כחודשיים לכתב **העולם הזה**, שביקר אצלו בבית־החולים **איכילוב**. „וכאילו לא די בזה," הוסיף בגין, „היה עוד סיבוך. קיבלתי גם דלקת־ריאות חמורה." בגין גילה שאינו מתכוון לצאת לחופשת־החלמה. הוא הצהיר: „העם קורא לי! אני צריך ללכת אל העם." אך המאמץ והתרגשות הניצחון הביאוהו שוב לבית־החולים.

הצלמים עשרות צלמי עיתונות וטלוויזיה וכתבים של העיתונות הישראלית והזרה ניסו, במשך שעות רבות, לחדור לחדרו של מנחם בגין בבית־החולים איכילוב. אחרי נסיונות־כושלים, חוזרים ונישנים התעייפו הצלמים, ותפסו מנוחה.

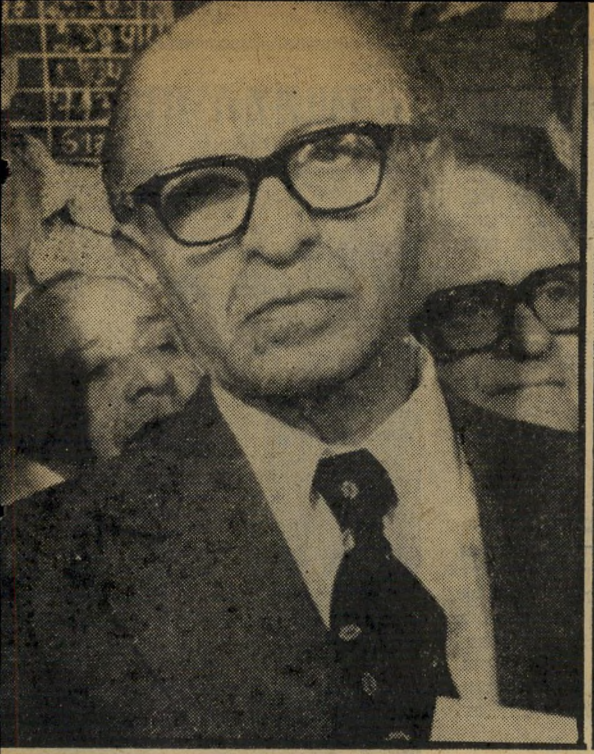

"...איש חזק... איש מסוכן..."

בגין

מאת
אורי אבנרי

חשתי בכוחו של האיש עוד זמן רב קודם שראיתיו לראשונה.

זה היה במהלך שנת 1942, ואולי 1943. מפה לאוזן פשטה בין חברי השמועה: בא איש חדש מפולין. הוא אוסף את שיברי האירגון. הנושרים משתכנעים ומתחילים לחזור. שמו בגין.

השם לא היה בלתי־מוכר לנו. ידענו שהוא היה נציב בית"ר בפולין. הדבר לא עורר אצלנו התפעלות, אם להשתמש בלשון המעטה. קודם כל, מפני שהיינו חדורים התנשאות „ארצישראלית", ולא רחשנו כבוד ליהודים הגלותיים בפולין. שנית, זילזלנו בבית"ר. אנחנו, אנשי האירגון הצבאי־הלאומי, האמנו כי אנחנו שייכים לגזע עליון, לקומץ הנבחר של הצבא המחתרתי, בעוד שהבית"רים לא היו אלא מין צופים ששיחקו בחיילים.

היו גם שמועות שזאב ז'בוטינסקי בכבודו ובעצמו, האלוהים שלנו באותה תקופה, תקף את בגין בחריפות באחד הכנסים, והישווה את נאומיו לרעש של דלת חורקת, המסתובבת על צירים חלודים, להבדיל מרעש של קטר הסוחב אחריו רכבת עמוסה.

עכשיו שמענו כי בית"רי פולני זה הגיע ארצה, ושהוא מנסה להקים מחדש את האירגון ההרוס. מרומי התנשאותנו, זה נראה לנו כהתיימרות רבה.

איש הגיע מפולין

עלי להפליג קצת בזיכרונות אישיים, כדי להסביר את הרקע.

החלטתי להצטרף לאירגון הצבאי הלאומי בשנת 1938, זמן־מה לפני יום־הולדתי ה־15. הדחיפה האחרונה ניתנה לי על־ידי תליית שלמה בן־יוסף, בית"רי שנידון למוות אחרי התנקשות חובבנית באוטובוס ערבי, בעיקבות פגיעה ערבית ביהודים. סברתי שכל צעיר עיברי, בעל גאווה עצמית, חייב לחוש ולמלא את מקומו.

נתקבלתי באירגון ושירתתי בו עד לפילוג הגדול, בקיץ 1940. היתה זו אחת התקופות הגדולות בחיי, תקופה שבה חייתי בעולם של ודאות טוטאלית, של אמונה מוחלטת במנהיגי ובדרכם. הסכנה היומיומית, תחושת ההשתייכות לגוף הרואי, הידיעה שאני פועל למען חירות עמי — כל אלה מילאו כל רגע של חיי בתחושה של חדווה, שלא ידעתי כמוה מאז. גם בקרבות המרים ביותר של מילחמת־העצמאות לא היתה לי אותה תחושה של התעלות כמו בימים ההם, כשהייתי עובר על־פני מישמר של שוטרים בריטיים ברחוב אלנבי, ותחת בית־שחיי, בין שני ספרים, חבילה שהכילה אקדח פארא־בלום, בדרכי אל אימון מחלקתי.

אולם במשך הימים התגנבו ללבי ספקות ראשונים. האירגון היה מנוכר מן „היישוב המאורגן". התחלתי להבין כי התנכרות זו אינה נובעת, כהכרח, ממילחמתו בכובש, אלא גם מהשקפת־עולמו הריאקציונית, משינאתו להסתדרות ולהתיישבות העובדת, מן הבוז שלו לעולם הערבי.

ספקות אלה התפרצו במלוא עוצמתם, כאשר התפלג האירגון. מפקדינו העלומים, שאנחנו נתנו בהם אמון עיוור, נתגלו לפתע בדמות בשר ודם. שמענו מי זה ב"ח (דויד רזיאל) ומי זה יאיר (אברהם שטרן) — והם שפכו איש על רעהו קיתונות של מי־שפכים. חסידי ב"ח גילו שיאיר רוצה לשתף פעולה עם הנאצים, חסידי יאיר טענו שב"ח הוא סוכן האינטליג'נס הבריטי.

לא הצטרפתי אף לאחד משני הפלגים. בביטחון העצמי העילאי של בן 17 התחלתי לארגן את חברי במין „גייס חופשי", שיפנה עורף לגישה הריאקציונית של רזיאל והרביזיוניסטים, מבלי להצטרף לגישה ההרפתקנית של שטרן.

אחרי כמה שבועות התארגן האירגון של רזיאל מחדש, והחלטנו לחזור אליו בכל־זאת. המשכנו לשרת כשנה, עד 1941, ואז התפלג האירגון בשנית. סניף תל־אביב פרש ממנו והתפזר. נפלטתי סופית, והתחלתי לחשוב על דרכים חדשות. אך שמרתי על הקשר עם ידידי, שהיו לצידי ברגעים מרגשים כה רבים. לא היו לי ידידים אחרים. נפגשנו פה־ושם במסיבות, בטיולים, בשיחות־רעים.

כך עקבנו, ממרחק, אחר שני הפלגים — האחד שהמשיך לשאת את שם האירגון הצבאי הלאומי בארץ־ישראל, והאחר שקיבל ברבות הימים את השם לוחמי־חרות־ישראל. ידענו כי קבוצת־שטרן סבלה קשה, שמרבית חבריה נלכדו ונאסרו, עד ששטרן עצמו נרצח בדירת־גג בשכונת פלורנטין, השכונה שבה גדלתי. ואילו האירגון הוסיף להתקיים, איכשהו, עד שרזיאל נהרג במשימה מיסתורית בשירות הבריטים בעיראק. את מקומו תפס יעקוב מרידור, שלא היה בעל אישיות של מנהיג. האירגון התגוון, המוראל ירד לאפס, אנשיו התפזרו. נדמה היה שאין לו תקומה. אצלנו, „הוותיקים", הוא עורר רק ריגשות זילזול.

ואז, אט־אט, התחלתי להרגיש שמשהו משתנה. חברי הטובים השתתקו, נעלמו. השיחות החופשיות פסקו. הבחנתי שקורה משהו.

בלחש, מפה לאוזן, סיפרו כי בא איש חדש, המארגן את האירגון, והמקים אותו מהריסותיו. אותו מנחם בגין, הבית"רי הפולני, הגיע ארצה כחייל בצבא הפולני של הגנראל אנדרס, שהתארגן בברית־המועצות אחרי פלישת היטלר לארץ הסובייטים, ושעבר בארץ בדרכו אל החזית הבריטית במצריים. כמו יהודים רבים אחרים, שהצטרפו לצבאו של אנדרס כדי להימלט מארצו של סטאלין, ערק בגין בהגיעו ארצה. הוא קיבל לידיו את הפיקוד על האירגון.

תחילה זילזלנו ביומרה זו אך הזילזול פג במהרה. באמצעות חברי, שחזרו לאירגון, חשתי כי איש זה ניחן בכוח מסתורי. לא ידעתי מה מקורו, הרגשתי רק כי תוצאות.

המייואשים התחילו להאמין מחדש. הנושרים חזרו וירדו למחתרת. המוראל שלהם התחיל שוב מרקיע. האירגון ההרוס הפך, תוך זמן לא רב, לכוח לוחם יעיל וממושמע.

אמרתי לעצמי: איני יודע מי האיש ומהו, אך אין ספק שזהו מנהיג.

לא חזרתי אל האירגון, כי בינתיים התרחקתי מאד מדרכו של האירגון ומהשקפת־עולמו. יצאתי לדרך שהביאה אותי, בשנת 1946, להקמת „במאבק", הגוף הראשון שדגל ביצירת שותפות בין התנועה הלאומית העיברית והתנועה הלאומית הערבית. אך עקבתי, כמובן, אחר התפתחותם של אצ"ל ולח"י, שבהם שירתו רבים מחברי.

גיבור הסיזון

התפתחותו של האצ"ל מילאה אותי התנגדות גוברת. ראיתי בבגין לאומן יהודי צר־אופק, אדם המנוכר לחלוטין מן המרחב הערבי, שבו היה עלינו להגשים את מאוויינו הלאומיים. התנגדתי בחריפות לטרור האנטי־ערבי, שכן ראיתי פתח לאסון היסטורי. כמו כמה מחברי שהצטרפו ללח"י, וביניהם אליהו בית־צורי, האמנתי כי ניתן לחשל ברית עיברית־ערבית, תוך כדי מילחמה משותפת בכובשים האירופיים.

אך התחלתי להתייחס בכבוד גובר והולך אל האיש בגין, שעדיין לא ראיתיו. כבוד זה הגיע לשיאו בימי הסיזון.

נדמה לי שזו היתה שעתו הגדולה ביותר של מנחם בגין. הוא עמד בראש אירגון לוחם, שחבריו חירפו את נפשם ונהרגו במילחמה נגד שילטון זר. והנה החליטה הנהגת היישוב, בראשות דויד בן־גוריון, ללכוד את הלוחמים האלה ולמסרם בידי הבולשת הבריטית, שעינתה וכלאה אותם במחנות באפריקה.

איני מכיר הרבה מנהיגי־מחתרת בהיסטוריה, שלא היו משיבים מילחמה־שערה. התגובה הנורמלית, במיקרה כזה, היתה לחטוף את ראשי היישוב, להחזיק בבני־ערובה ואף להרגם בשעת הצורך, כדי להרתיע את ראשי היישוב מלהמשיך במעשים אלה.

כמה אנשים היו עומדים מול התגרות כזאת? נתן ילין־מור, שעמד אז בראש לח"י, הודיע לראשי ההגנה שאם יערכו סיזון באנשיו, יתן להם פקודה להתגונן בנשק חם ואף להרוג את ראשי ההגנה. על החלטה זו מסר למנהיג ההגנה, אליהו גולומב, בפגישה אישית.

גדולתו של בגין היתה בכך שלא נהג כך. הרבה אנשים מסוגלים לעמוד בראש מחתרת לוחמת, מי בכישרון רב יותר ומי בכישרון פחות. אך כמה אנשים היו מסוגלים להבליג מול פני מחתרת יריבה, המוסרת אותם לידי קציני־העינויים של השילטון?

מי שרוצה להבין את בגין, חייב לזכור את הרגע ההוא. כמה מפקודיו האמינו אז שמנהיגם הוא פחדן, רך־לבב, פשרן? איזה כוח של שיכנוע פנימי היה דרוש כדי להחליט שאין יורים במסגירים ובמנהיגיהם, כדי למנוע מילחמת־אחים?

רק אדם בעל עקרונות של ברזל, המאמין באמונה מוחלטת בשליחותו, אדם המסוגל לנתק את עצמו לחלוטין מן המציאות הסובבת אותו ולדבוק בחזון רחוק — רק אדם כזה היה עומד כך במיבחן כזה.

אדם כזה יכול לעורר הערצה, אך הוא מעורר גם חשש עמוק. כי

הנואם

„...משכיל ופרימיטיבי, מקסים וברוטאלי...”

אחדים מן האסונות הגדולים בהיסטוריה האנושית נגרמו על־ידי אנשים מסוג זה.

דיר־יאסין וברווזי מים

מילחמת המחתרת העיברית היתה אחת ממילחמות־השיחרור הנדירות בהיסטוריה שלא היתה מלווה במילחמת־אחים. את העובדה הזאת יש לזקוף לזכותו של בגין. אך גם אלה מאיתנו שהעריכוהו על כך, התקשו למצוא בקירבם אהדה לסיגנונו. איכשהו, גם מרחוק, הרגשנו שהוא „לא משלנו”, שהוא הביא עימו סיגנון שהיה זר לנו לגמרי.

הסיגנון הבומבוסטי המנופח של שידורי אצ״ל ועיתוני־המחתרת שלו, שהיה רווי רגשנות משתפכת, נבדל מאד מן הסיגנון הצברי, הה־ענייני והיבש של שידורי ההגנה, שהיה קרוב לליבנו הרבה יותר.

מעשי־הגבורה של אנשי אצ״ל היו אמיתיים, וגם מי שלא הסכים עימם מוכרח, היה להעריצם. אפשר היה גם להעריץ את בגין האיש, שהיה בלי ספק נורה בור במקום, כמו שטרן, אילו נלכד. אך איך אפשר היה לסבול את הלאומנות החשוכה ואת המיסטיקה הדתית של תעמולת אצ״ל?

סיגנונו האישי של בגין הדהים אותנו לא פעם. במהלך מילחמת־העצמאות, שבה שירתתי בשורות גדודי־ההגנה (שהפכו לאחר־מכן לצה״ל) נתקלנו בסיגנון זה, שניראה לנו זר ומוזר. זכורני כי בימי פרשת אלטלנה, שבה מילאה הפלוגה שלי תפקיד צדדי, נדהמנו לשמוע מפי חברים, ששמעו את בגין, שהוא בכה בפומבי. כאשר עלה בגין סוף־סוף מן המחתרת, לא עורר סיגנונו התפעלות בקרב החטיבות הלוחמות, אשר מעשיהן היומיומיים האפילו במהירות על זכר עלילות אצ״ל.

פרשת דיר־יאסין עוררה בנו בחילה, ולא ידענו באיזו מידה מעורב בה בגין אישית.

פגשתי את בגין אישית רק כעבור שנתיים־שלוש, כאשר ביקרתי בכנסת, וכאשר ריאיינתי אותו בביתו.

ראיתי לפני אדם שהיה שונה מאד מן המפקדים שהכרתי באצ״ל, ולאחר־מכן בהגנה ובצה״ל. נימוסיו היו אירופיים מובהקים. הוא נשק את ידי הנשים. הוא דיבר אלי בגוף שלישי, גם כשעניתי לו בגוף שני, והמשיך במינהג זה במשך שנים רבות. (נזכרתי בכך לפני כמה ימים, כאשר האזנתי לעימות הטלוויזיוני בנוסח „מנחם, אתה טוען כי...„ ו„שימעון, אתה אומר ש...”. זה נשמע מלאכותי, מפני שהיה ברור כי בגין אונס את עצמו לדבר בסיגנון לא־לו.)

במשך השנים ראיתי את בגין פעמים רבות. בגין שקרא להסתערות על הכנסת, בעת הוויכוח על הסכם־השילומים עם גרמניה. בגין המשופם, שהאופנועים דהרו לפניו במסע־הבחירות של 1955. בגין בשעתו הפאתטית ביותר, בעת הקומדיה הגדולה של „ברווזי־מים”, כאשר תרגיל של גיוס גרם לבהלת־מילחמה ביגלל טעות של האלופים מאיר זורע ויהושפט הרכבי. בגין, שקיבל את הידיעה על הגיוס בשעת נאומו בכנסת, מיהר לברך את צה״ל היוצא להגן על המולדת מול פני האוייב — מבלי שיידע מי האוייב, ועל מה המילחמה. (היפשתי באחרונה את הנאום הזה בדיברי־הכנסת, ונוכחתי לדעת כי עבר שיפוץ בדיעבד.) בגין שבור ורצוץ, אחרי ששמואל תמיר נעץ את הסכין בגבו וניסה לפלג את המיפלגה.

כלפי שבועון זה היה בגין תמיד קורקטי, על אף הניגוד התהומי בדיעותינו. אף פעם לא סירב להתראיין אצלנו, וכאשר נכתבו עליו דברים חיוביים — לא שכח להודות על כך, תכונה שהיא נדירה להפליא במדינה זו.

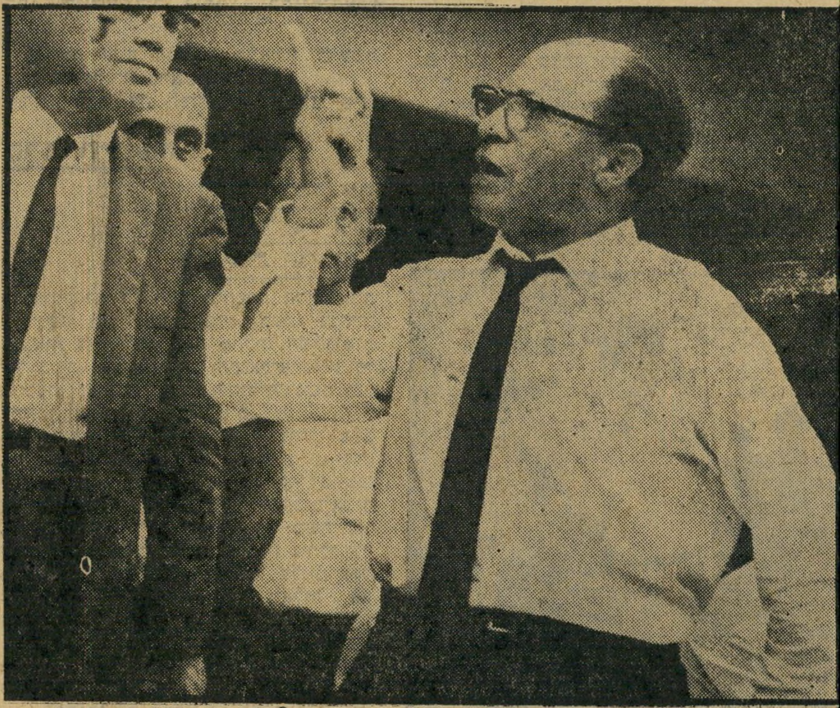

בעת הפילוג עם תמיר

„...שבור ורצוץ...”

כאשר נבחרתי לראשונה לכנסת, לפני 12 שנים, נאמר לי כי קיים בה כלל: אין קוראים קריאות־ביניים למנחם בגין. נאומיו הם יצירות־אמנות. כאשר שהקן דגול עומד על הבמה ומכריז „להיות או לא להיות, זוהי השאלה!” לא יקרא איש תרבותי מן האולם „ומה התשובה?”

החלטתי להתנגד לסטאטוס מיוחד זה שהוענק למנהיג חרות. בעת אחד מנאומיו הראשונים באותו מושב, כאשר הכניס לדבריו הפסקה דרמאתית, זרקתי לעברו קריאת־ביניים אדיבה.

התוצאה היתה מפליאה. הבעות של תדהמה הצטיירו על פני חברי המערך, הבעות של חלחלה על פני חברי גח״ל.

הבית כולו כלא את נשימתו. מה יקרה? האם יירד ברק מן השמיים ויכה את בן־הבליעל, המחלל את כבוד יופיטר? האם תפער ריצפת הכנסת את פיה ותבלע את הפושע המחוצף?

לרגע עמדה הדממה באולם. ואז פנה בגין לעברי, והשיב לקריאת־הביניים באותה אדיבות שבה הצגתי אותה.

רגע חולף זה קבע את היחסים בינינו, במשך שמונה השנים שבהן שירתנו יחד בכנסת. הניגודים בינינו היו תהומיים, והם נתגלו מחדש בכל ויכוח מדיני. אבל היחסים היו קורקטיים, אדיבים, ואף למעלה מזה. לא פעם ישבו חסידיו במיזנון הכנסת ועקבו במורת־רוח בולטת אחר מנהיגם, ששוחח בידידות עם הבוגד עוכר־ישראל, סוכנו של עראפאת. הם לא הבינו את יחסו אלי, וגם אני עצמי לא ידעתי אם לראות בו גמול על חטאי־נעורי באצ״ל או מחמאה לפעולתי הפרלמנטרית. על כל פנים, גם ברגעים נרגשים ביותר, כאשר התנגשו על דוכן הכנסת באופן קיצוני, שמר על יחס ג׳נטלמני.

ערב מילחמת ששת־הימים, אחרי שנכנס לממשלת הליכוד הלאומי, קרא לי לאחת מפינות בניין הכנסת והציג לפני מישאלה: מאחר שהוא מעריך את העולם הזה כביטאון שיש לו השפעה רבה על הנוער, הרי עלי לעשות את הכל כדי להעלות את המוראל בימי־החרדה. השבתי לו כי אני רואה במילחמה, המתרגשת ובאה, מילחמת־מגן צודקת, ובוודאי אעשה את הכל כדי לשמור על האחדות הלאומית במיבזן זה.

כעבור כמה ימים הגיע תורי שלי להציג לו מישאלה. המילחמה תמה. הגיעו אלי ידיעות מוסמכות שמשה דיין ציווה להרוס ארבעה כפרים באיזור לטרון, וכי התחיל להרוס באופן שיטתי את העיר קלקיליה. פניתי אל הרמטכ״ל, יצחק רבין, אל שרי מפ״ם וגם אל השר מנחם בגין, בתביעה נמרצת להפסיק את ההרס. אמרתי לבגין שהדברים סותרים לחלוטין את כל הצהרותיו על טיב השילטון הישראלי, ושעם כל התנגדותי לדרכו, אני מכיר אותו כאיש־אמת. בגין הבטיח לבדוק את העניין. הריסת קלקיליה הופסקה. אינני יודע אם היתה לבגין יד בהחלטה זו. כיום עומדת קלקיליה על תילה, שלמה ומשוקמת. ארבעת הכפרים נמחקו מעל פני האדמה.

זמן מה לאחר־מכן הגיעו לידיעתי סיפורים על מעשי־זוועה. פניתי לרבין ובגין והדברים נפסקו. אינני יודע אם היה זה תודות לרבין או לבגין או לשניהם.

עם אשתו עליזה

„...ישר מאין־כמוהו, בלתי־מוסרי ביחסי עמים...”

דמעות בקולנוע

כשאני מנסה להבין את האיש, אני חושב על תמונות מסויימות שנחרתו בזיכרוני.

פעם הלכתי עם אשתי לראות סרט צ׳כי על גורלה של אשה יהודיה בימי השואה. ישבנו ביציע, וראינו מאחור את בגין

(המשך בעמוד 28)

(המשך מעמוד 27)

יושב בשורה הראשונה.

הסרט היה מרגש מאד. הוא נעשה בלי פאתוס, בלשון של המעטה, ועל כן היה מזעזע שבעתיים. כאשר נדלקו האורות, ראיתי כי הדמעות עומדות בעיני אשתי.

עמדנו במקומנו והמתנו לצאת הקהל. בגין קם אף הוא, פנה לאחור והחל מתקרב לעבר היציאה. דרכו עברה על פנינו. ראיתי שעיניו סמוקות מבכי. הוא הסתכל גבוהה, מבלי לראות דבר. לפתע ננעץ מבטו בעיניה הדומעות של אשתי. אני משוכנע שלא זיהה אותה באותו רגע. אותי לא ראה כלל.

הוא ניגש אליה, הדביק נשיקה למיצחה, והמשיך בדרכו בלי אומר ודברים.

ראיתי לא פעם את בגין במצב דומה של אכסטאזה. בייחוד אחרי נאומיו הגדולים בכנסת.

כאשר הוא מסיים את אחד הנאומים האלה, הוא חוזר למושבו, יושב כמה

בגין עם גודה (בהלוויה)
רובספייר

דקות, קם ויוצא למיסדרון. לא פעם נתקלתי בו שם, לחצתי את ידו ואמרתי לו שאף כי איני מסכים אף למילה אחת שאמר, היה זה נאום מרשים. בכל פעם הודה לי באדיבות. ובכל פעם שמתי לב לכך כי במצב כזה אינו יכול לשמוע הערות ענייניות, כי ההתרגשות מטשטשת את חושיו, וכי דרושות לו כעשר־עשרים דקות כדי לחזור לאיתנו.

ברגעים כאלה רואים את בגין השני, את המנהיג הרגשני, האחוז אכסטאזה, המדבר אל עמו ואל ההיסטוריה, הנישא על כנפי חזון המנתק אותו כליל מכל מציאות.

מי שנהנה מן הפארודיות של טוביה צפיר, היה עלול לקבל רושם מוטעה מאד על הנואם. בגין מחשב את נאומיו, הוא מתכנן אותם היטב מראש. אך כאשר הוא עומד על מירפסת ברחוב אלנבי ונואם לפני ההמונים, כפי שנהג לעשות בשנות ה־50', או כשהוא עומד כיום על דוכן הכנסת ונואם לפני שמונים ח"כים — האיש שרוי באכסטאזה משכרת. הוא מאמין לחלוטין בכל מילה היוצאת מפיו. הוא חש כי ההיסטוריה העברית מדברת מגרונו.

מי שמתעלם מן הצד הזה של בגין, אינו מסוגל לתפוס את האיש ואת הפוטנציאל הגלום בו, לטובה או לרעה.

זהו איש מורכב מאד. דמאגוג מחונן ואיש־היגיון. משכיל ופרימיטיבי. מקסים במגע אישי וברוטאלי בהשקפתו ההיסטורית. בלתי־ראציונלי ביסודו, בעל כישרון נדיר להלביש את דבריו במעטה של היגיון צרוף. ישר מאין־כמוהו בחייו האישיים, ודוגל באי־מוסריות גמורה ביחסי־עמים.

מכל הדברים שכתבתי כאן ברור כי איני שונא את האיש, וכי אני רחוק מאד מלזלזל בו.

ודווקא משום־כך אני פוחד.

אין מה לחשוש מפני נוכל קטן, מפני פוליטיקאי שיגרתי המוכן להקריב כל קורבן על מיזבח קאריירה קטנה והנאות עזובות. איש כזה אינו יכול להזיק הרבה, ואילו איש חזק, השומע באוזניו את קול פעמי ההיסטוריה, יכול להיות מסוכן מאד.

ההבדל בין השניים בלט באותו עימות טלוויזיוני אומלל, לפני שבוע. הציבור חש כי בצד האחד יושב פוליטיקאי רדוד, חלקלק, שאינו מאמין אף למילה אחת היוצאת מפיו. בצד השני ישב אדם העשוי מיקשה אחת, המשוכנע לחלוטין בצידקתו. ייתכן מאד שהתרשמות בלתי־אמצעית זו גרמה לתזוזה המכרעת של הרגע האחרון.

הפשטן הנורא

לאיזו דמות היסטורית ניתן להשוות את בגין? לנגד עיני עולה דמותו של מכסימיליאן דה־רובספייר, המנהיג המהפכני הצרפתי, „הפשטן הנורא", „האיש שלא ניתן להשחיתו". האיש שידע לפשט את כל הבעיות המורכבות של האנושות ולהכניסן למיטת־סדום של שתיים־שלוש סיסמות. האיש שנעזר בגיליוטינה, כדי לגאול את האנושות מכל אי־צדק ועוולה. האיש שדגל בראציונליזם צרוף, ושלא היה כלל מסוגל לתפוס עד כמה הוא בלתי־ראציונלי במהותו.

איש חזק. איש מסוכן.

פעמים רבות נשאלתי: האין הוא פאשיסט? נאומיו חוצבי־הלהבות, קנאותו הלאומנית, פנייתו אל הרגשות העמוקים ביותר של ההמון, הדמאגוגיה הסוציאלית שלו — האין כל אלה מזכירים את הדיקטטורים הגדולים של שנות ה־30'?

לא, מנחם בגין אינו פאשיסט. הוא משוכנע שהוא דמוקראט אמיתי וליברל אמיתי. דוגמת המנהיגים הלאומניים הגדולים של המאה שעברה. לדעתי, אדם שיש לו דימוי־עצמי כזה אינו יכול להיות פאשיסט. הפאשיסט האמיתי הוא אדם הבז לליברליזם והשונא את הדמוקרטיה.

אולם הגדרה זו אינה מרגיעה אותי. בגין הוא לאומן קיצוני. תחת כנפיו של איש כזה יכולים לחסות יסודות בלתי־שפויים, קיצוניים הרבה יותר — ויש גרעינים כאלה בארצנו. הם קטנים כיום, אך באווירה הנכונה הם עלולים להתפשט במהרה.

בגין הוא עתה מנהיג המדינה. אין הוא מנהיג כיתבדי. אך במדינה יקרה מה שקרה בגח"ל, ולאחר־מכן בליכוד: ליד בגין מתגמדים כל האחרים, ואחרי זמן קצר יהיה הוא האיש האחד, היחידי, שיקבע בכל דבר.

מנהיג כזה יכול לשחרר כוחות, שגם הוא עצמו לא יוכל להשתלט עליהם. כאשר הוא פותח את הסכר לפני זרם ההתלהבות הלאומנית, הוא ייגשא בעצמו על פני הגלים הסוערים מבלי שיוכל לעצור בעדם, או אף לכוונם. זה קרה לאישים אחרים מסוגו בהיסטוריה. זה עלול לקרות גם לו.

הוא אומר שהוא רוצה בשלום, ואני מאמין לו. הוא אומר שברצונו להגביר את חרויות האדם במדינה, ואני מאמין לו. אבל דרכו מוכיחה למילחמה בלתי־נמנעת, והיא תביא בהכרח לצימצום חרויות־האדם.

זה עשוי לבוא בהדרגה. בגין בעצמו בוודאי יצטער על כך. אך לא ניתן לבצע את אשר הוא רוצה לבצע, מבלי שהדבר יהיה כרוך בדיכוי, בניסיון להשתיק את ה„תבוסתנים", בקריאת דרור לכוחות אפלים, שהתחבאו עד כה בשולי החברה.

הדברים לא יקרו מהיום למחר. הם יהיו הדרגתיים. אך אם לא ייעצר התהליך בעוד־מועד, הוא עלול להוליד אסון.

ברגע זה מקננת בליבי דאגה עמוקה לעתיד הדמוקרטיה הישראלית, לעתיד המדינה עצמה.

לעיני־רוחי עומדות הדמויות הגדולות של ההיסטוריה היהודית, הנערצות על בגין וחסידיו: שימעון בר־גיורא, אליעזר בן־יאיר, שימעון בר־כוכבא.

אנשים חזקים, אנשים מסוכנים.

הם גרמו פעמיים לחורבן הבית השני.

במדינה

העם

התגובה הרגילה

ייגאל ידין יהיה שר־מצדה ופלאטו־שרון יקים קואליציה עם ל"ע

השילטון במדינה יכול להתחלף, אבל לא העם. אפילו אם זה אותו העם שהחליף את השילטון.

כך הסתבר השבוע, בפעם נוספת, כאשר העם שהעלה את מנחם בגין לשילטון וחולל מהפכה חסרת־תקדים בחיי העם היהודי בעת החדשה, הגיב על מה שאירע בדרך האופיינית לו תמיד במצבי־חרדה: בצחוק.

גל של בדיחות הציף את המדינה. חלק מהן היו בדיחות־זוועה מקאבריות. הפחות אכזריות שבהן התייחסו לתוצאות הבחירות ולשינויים העלולים להתחולל במדינה ובאורח־החיים בא.

צרור בדיחות לדוגמא, מאלה ששטפו השבוע את הארץ, כאילו כדי לנקותה ולטהרה ממתח הבחירות:

- פלאטו־שרון מקים קואליציה עם הל"ע. למפלגה החדשה יקראו: „פשל"ע".
- ייגאל ידין מצטרף לקואליציה עם הליכוד. הוא ישמש בתור שר־מצדה.
- הסיסמא החדשה של הליכוד: „תרמתי־דם!"
- פעם היו אומרים „בבנין הארץ ננוחם". היום צריך לומר: „בהגנת־הארץ ננוחם."
- מה יהיה המעשה הראשון שיעשה בגין בתפקידו כראש־ממשלה? הוא יחדש את המילחמה עם הבריטים.

קרב הירושה

מי עתיד לרשת את מקומו של בגין בראשות הליכוד?

כאילו לא די היה במהפכה הדראמתית שאירעה רק לפני שבוע, בעת שנודעו תוצאות הבחירות, באה מחלתו הפתאומית של בגין, ערב השיחות הקואליציוניות על הרכבת ממשלתו, כדי להוסיף נופך של דראמה לאירועים המרגשים.

לרגעים, בטרם התברר לאשורו מצב בריאותו של בגין (ראה עמודים 25—24) ונדמה היה כי הוא נתקף בהתקף־לב שני העלול לסכן את בריאותו, גררה הסיטואציה אסוציאציה מיידית לגורלו של משה בן־עמרם. האם נגזר על מנחם בגין גורלו של משה, שאלו רבים את עצמם, על מישקל „כי מנגד תראה את הארץ ואליה לא תבוא"?

בקרב ראשי הליכוד היתה הדאגה חמורה הרבה יותר. בעת שבגין אושפז בחדר היחידה לטיפול נמרץ בבית־החולים איכילוב, התכנסו הם במלון דן בתל־אביב, כדי לדון על הצעדים להרכבת הממשלה החדשה ועל הבעיות הכרוכות בכך. למרות שאיש מהם לא הזכיר זאת במפורש ואיש לא העז להעלות על דל שפתיו את האפשרות כי עלול להתרחש גם הגרוע מכל, הרי באופן בלתי מודע החלה למעשה כבר מילחמת הירושה על מקומו של מנחם בגין, במקרה שייאלץ לפרוש מתפקידו.

בקרב עסקני המיפלגה הפחות בכירים דיברו על כך ביתר גילוי־לב ופתיחות. מצב בריאותו של בגין עורר דאגה. צריך היה לקחת בחשבון אפשרות של הסתלקותו מהנהגת המיפלגה. מצב זה בישר היערכות לקראת מצב שהליכוד טרם ידע אותו: התמודדות על ראשות המיפלגה.

ההחמצה של לנדאו. דבר אחד ברור: כל עוד מסוגל מנחם בגין לתפקד, אפילו אם יוטלו עליו מיגבלות בשל מצב בריאותו, הוא יישאר המנהיג הבלתי מעורער של המיפלגה. אפילו יצטרך להיות מאושפז לתקופה ממושכת ורופאיו יאסרו עליו הופעות פומביות או השתתפות בישיבות ובדיונים, אין ספק ששום הכרעה לא תיפול בליכוד, לאיזה כיוון שהוא, מבלי שבגין עצמו הוא שיאשר אותה או יחליט עליה בעצמו. אין גם ספק כי אם יתעורר הצורך במציאת יורש לבגין עוד בחייו, ייבחר זה שיזכה לברכתו של בגין.

במצב זה ניתן היה רק להעריך ולנבא את ההיערכות הפנימית הצפוייה בליכוד, כאשר יתפתח הקרב על הירושה, הנמצא עתה רק בראשיתו.

האיש מיספר שניים בליכוד הוא, כיום שמחה ארליך, מנהיגה של המיפלגה הליברלית. ארליך בן ה־62, בעל מיפעל לאופטיקה, שהתפקיד הבכיר ביותר שמילא עד כה היה סגן ראש עיריית תל־אביב (בשנים 1965—69), מיועד לתפקיד שר־האוצר בממשלת הליכוד. בהיעדרו של בגין הוא ממלא את מקומו בתוקף תפקידו כיושב־ראש הנהלת הליכוד. אולם ברור שהוא לא יוכל לכהן כיורשו של בגין. שכן, היורש חייב להימנות על החטיבה הגדולה ביותר מהחטיבות המרכיבות את הליכוד — תנועת החרות.

יורשו הטבעי של בגין בתנועת החרות, עד לפני מיספר חודשים, היה חברו הטוב, איש המישפחה הלוחמת חיים לנדאו. לנדאו בן ה־63, מהנדס בניין במיקצועו, שכיהן כשר הפיתוח בממשלת הליכוד הלאומי (1968—70), איבד את מעמדו במיפלגה כאשר החליט לפני מיספר חודשים כי הוא מפנה מרצונו את מקומו בכנסת, כדי לתת הזדמנות לצעירים. נראה כי לנדאו נואש מהיתקווה כי הליכוד יגיע לשילטון אי־פעם. הוא נתפס לפסימיזם, הפתיע את חבריו כאשר הודיע על פרישתו.

החלטת הפרישה של לנדאו, למרות שנעשתה מרצונו ולא עקב הדחה, פגעה במעמד הסמכותי שהיה שמור לו לצידו של מנחם בגין וכסגנו הבלתי מוכתר. קשה לתאר מצב בו יוכל לנדאו לחזור ולהחזיר לו את מעמדו. אולם אנשי חרות מציינים כי לנדאו נשאר עדיין חברו הקרוב והנאמן ביותר של בגין. לא מן הנמנע כי יווצר מצב בו יימנה אותו בגין ליורשו.

אלא שזהו מצב תיאורטי בלבד. שכן לנדאו אינו חבר־כנסת. משום כך, לא יוכל גם לקבל על עצמו את תפקיד ראש־הממשלה, אפילו אם ירצה בגין בכך.

תדמית גמישה יותר. במצב דומה לזה של לנדאו נמצא גם ראש תנועת שלומציון, אלוף (מיל.) אריק שרון. הוא נקלע למצב טראגי אף יותר מזה של לנדאו. שכן אריק הוא למעשה מחולל הליכוד ומקימו. הוא האיש שזרע את הזרע

לנדאו (בבית־החולים)
ביקור אצל בגין

שאחרים קוטפים עתה את פריו.

לוליא היה אריק כה חסר סבלנות ולא היה פורש מהליכוד ערב הבחירות ומקים את תנועת שלומציון, אין כמעט ספק שהוא היה מגיע בכוח אישיותו וסמכותו למעמד יורשו של בגין, אפילו שהשתייך מבחינה אירגונית לחטיבת הליברלים בליכוד. לוא היה נשאר בליכוד, היה אריק מביא עתה למצב אליו חתר: ביטול החטיבות. הוא היה כובש לעצמו את המקום בצמרת וכשהוא נהנה מאמונו של בגין ומחיבתו האישית, ייתכן והיה מגיע לתפקיד היורש.

במצב הנוכחי אין לאריק כל סיכוי להיכלל אף בין המועמדים להתמודד על ירושתו של בגין. מבחינה זו עדיף מצבו של

(המשך בעמוד 32)

המיליונרים של ד"ש
העכברים השמנים בראש

הרפובליקה הישראלית הראשונה מתה.

בשבוע שעבר קמה מלכות־ישראל השלישית

הנפילה

הרפובליקה הישראלית הראשונה מתה.

תחתיה קמה מלכות־ישראל השלישית.

דף חדש נפתח בתולדות המדינה. אי־אפשר לחשוב על מה שיירשם בו, מבלי להיחרד.

בפיתאומיות מהממת השתנה עולמנו. השתנה הכל. השתנה גוף חיינו הלאומיים, על כל תחומיהם.

המוח האנושי סולד מפני שינויים פיתאומיים. הם מערערים את ביטחוננו. כאשר קורה הדבר, יש תמיד נטייה טיבעית שלא להכיר בכך, להעמיד פנים כאילו הדבר שקרה לא קרה, כאילו אינו חשוב, כאילו השינוי הוא זעיר וזמני, ועוד מעט יחזור הכל לקדמותו.

אבל הדבר קרה. מישטר בן קרוב ל־50 שנים קרס תחתיו. מישטר חדש קם והיה.

זה היה מוכרח לקרות

הדבר היחידי המפתיע במהפכה זו הוא שאנחנו מופתעים ממנה.

מופתעות זו — אין מקורה אלא בהחלטה בלתי־מודעת ורבת־שנים שלא לראות את המתרחש לנגד עינינו. שהרי אם־לא־כן היינו יודעים: מה שקרה עתה, מוכרח היה לקרות.

כי מלכות־ישראל זו לא ירדה מן השמיים. היא נולדה מתוך הרחם של הרפובליקה שהיתה.

המהפכה הפיתאומית, הבלתי־צפויה לכאורה, שאירעה ב־17 במאי 1977, אינה אלא סיכומו הבלתי־נמנע של תהליך, שנמשך מאז יומה הראשון של מדינת־ישראל. אם יש בה משהו מפתיע, הרי זה רק האיחור שבעיתוייה. הדבר יכול היה להתרחש גם לפני ארבע, ואולי אף שמונה שנים. האיחור נובע רק מחוסר־כישרונה של תנועת־החרות. היא לא הגיעה לשילטון עד שהמישטר הישן נרקב עד כדי כך, שדי היה בדחיפה הקלה ביותר כדי שיתמוטט כמיגדל־קלפים.

בדורות הבאים ישאלו ההיסטוריונים את עצמם: מה גרם להתמוטטות זו? איך מתה — או התאבדה — הרפובליקה הישראלית הראשונה? כיצד התחיל האסון הלאומי?

יימצאו בוודאי סיבות רבות הבולטות לעין, כולן נכונות. מילחמת־האחים בין יצחק רבין ושימעון פרס החישה את הסוף. תעמולת־הבחירות של המערך, שגנזה את הנושאים האמיתיים של ההכרעה הלאומית

מאת
אורי אבנרי

ושהתרכזה בדיברי־הבל, תרמה אף היא תרומה נכבדה. פרשות־השחיתות האחרונות, ואי־היכולת להגיב עליהן בצעדים דראסטיים של טיהור־עצמי, גרמו לסדקים נוספים.

אולם כל הסיבות מן הסוג הזה אינן אלא סימפטומים שעל־פני השטח. הגורמים האמיתיים, שפעלו מתחת לפני השטח, עמוקים הרבה יותר. עליהם יצטרך ההיסטוריון של מחר לתת את דעתו.

"הקסדה הסרוגה"

הגורם הראשון: מערכת־החינוך.

עם קום המדינה, היו קיימים ביישוב העברי שלושה זרמים חינוכיים: הזרם הכללי, הזרם הדתי והזרם ה„פועלי".

במעשה־בגידה ציני, פרי שיקולים קואליציוניים פסולים, מכר דויד בן־גוריון את החינוך לממסד הדתי.

הוא חיסל את הזרם הפועלי, היחידי שהיה הומאניסטי. הוא קיים את הזרם הדתי, שגדל מאז בהתמדה. הוא מסר גם את הזרם ה„כללי" בידי הלאומנות הדתית שלוחת־הרסן, שהתחבאה מאחרי המושג התמים „תודעה יהודית".

למעשה קיימים במדינה, מזה קרוב ל־30 שנה, שני זרמים ממלכתיים: הזרם הממלכתי־הדתי הקיצוני והזרם הממלכתי־הדתי הכללי.

הזרם הדתי הקיצוני, שנמסר בידי המפד"ל, רצח את המגמות ההומאניסטיות שבדת היהודית, והוקדש כולו לפולחן לאומני־דתי־מיסטי, המתנכר לעולם. „הטוב שבגויים — הרוג."

למעלה משליש מתלמידי ישראל עברו בכל שנתון במערכת אולטרה־לאומנית זו. התוצאה היתה בלתי־נמנעת, והיא מתגלמת בדמותו של שר־החינוך המיועד, זבולון המר. כל מחזור חדש של בוגרים הגביר את הלאומנות הדתית במדינה, וחתר תחת יסודות המפד"ל המתונה, השפוייה, של ימים עברו. הסיכום בא ב־17 במאי 1977: גוש־אמונים השתלט על המפד"ל. המפד"ל גדלה, והפכה המיפלגה הלאומנית הקיצונית ביותר במדינה. היא לאומנית אף מתנועת־החרות הז'בוטינסקאית.

לא פחות חמור היה התהליך בזרם הממלכתי ה„כללי".

מזה שנים ידע כל אדם, הקרוב למתרחש בין כתלי בית־הספר היסודי ה„כללי", כי החינוך הניתן שם אינו אלא מהדורה קצת יותר מתונה של החינוך הלאומני־הדתי בזרם השני. גם בית־הספר ה„כללי" זר לעולם. הוא מטפח אגו־מאניה לאומנית. בוגר החינוך הזה יודע כי „העולם כולו נגדנו", וכי אלוהים — שאולי אינו קיים — נתן לנו לבדנו את הארץ הזאת כנחלת־אבות פרטית.

שני זרמי־החינוך נפגשים באמצע־הדרך. הכיפה הסרוגה של חניכי הזרם ה„דתי" אינה שונה מקסדת חניכי הזרם ה„כללי". השבוע נפוצה בארץ הבדיחה שסמל המישטר החדש הוא „הקסדה הסרוגה".

חינוך לאומני־דתי־מיסטי כזה נושא בקירבו מכניזם של הקצנה אוטומטית. כי חניכיו הם המורים של המחזור הבא אחריהם, שחניכיו יהיו, מטבע הדברים, קיצוניים עוד יותר. 29 המחזורים של חינוך זה חוללו, בשבוע שעבר, את „המהפכה הלאומית" של הליכוד והמפד"ל.

הדוכס מוולינגטון, המצביא הבריטי שמיגר את נפוליון, אמר כי „הניצחון בקרב ווטרלו הושג במיגרשי־הספורט של איטון". איטון הוא בית־הספר המובחר של האצולה הבריטית.

על ניצחון הליכוד והמפד"ל בשבוע שעבר ניתן לאמר כי הוא הושג בגני־הילדים ובכיתות בתי־הספר של מערכת־החינוך הישראלית.

שטיפת המוח היומית

הגורם השני: כלי־התיקשורת.

לצד מכונת־החינוך הלאומנית לילדים פועל, מזה 29 שנים, מכבש שטיפת־המוח־למבוגרים.

הגלגל הגדול של המכבש הזה

(המשך בעמוד 32)

WE FEW, WE HAPPY FEW, WE BAND OF BROTERS

אנו, המעטים

המפולת הכללית כה גדולה, עד כי גורלו של מחנה שלי בתוכה נראה כגורם מישני.

גל כביר עבר על המדינה. הוא שטף גם אותנו. הפלא הוא שלא טבענו בו. ראשנו צף שוב על פני המים. אנחנו חיים ונושמים.

במצב כזה, זה הרבה.

■ ■ ■

ספגנו תבוסה. אין טעם להתעלם מכך.

27,289 איש ואשה הצביעו בעד מחנה שלי. לעומת 32,616 שהצביעו ב־1973 בעד מרי ומוקד. לעומת 37,703 שהצביעו ב־1969 בעד העולם הזה, מק"י ורשימת השלום. לעומת 27,741 שהצביעו ב־1965 בעד העולם הזה ומק"י.

באחוזים גדול הפער עוד יותר.

בנסיבות רגילות, היינו צריכים לבדוק את סיבותיה של תבוסה כזאת, ולהסיק מסקנות חמורות. היינו צריכים לעמוד על כל השגיאות שעשינו, ובראש־ובראשונה השגיאה שבהקמת המחנה באיחור כה נורא. אך במציאות של 1977, לא היתה חשיבות לשגיאות. עצם הישארותנו בזירה, אחרי מפולת כה נוראה, הוא הישג שיש לברך עליו.

שחינו נגד הזרם. דיברנו על שלום, כאשר המדינה כולה נעה לעבר המילחמה. דיברנו על שפיות־הדעת, כאשר המדינה נאחזה בהתקף של טירוף קולקטיבי, שביטויו העליון הוא העובדה שנוכל בינלאומי קיבל 33,240 קולות — מהם רבים שלא ניקנו בכסף. דיברנו על צדק ושיוויון וסתימת־הפער, כאשר עדות־המיזרח עצמן הנחילו ניצחון מאסיבי לליכוד.

שחינו נגד הזרם, ונשארנו בחיים. זהו הנס.

■ ■ ■

מבין כל בוחרי ישראל, ששמעו באותו לילה את התוצאות המדהימות, 27,289 בוחרי מחנה שלי הם היחידים שיוכלו להרים את ראשם בגאווה, גם בעתיד, מבלי להתחרט על הצבעתם. גם כאשר יקרה מה שיקרה, הם לא יצטרכו למלמל: „לא ידענו את אשר אנחנו עושים!" — כפי שיטענו כל אותם הצוהלים היום.

אנחנו ידענו מה אנחנו עושים. אנחנו ידענו מה הן הסכנות. אנחנו ידענו מה מונח על כפות־המאזניים. אנחנו הכרענו הכרעה צלולה, מפוכחת, שפוייה.

בגאות הזאת של טירוף, מחנה שלי נותר כאי של ארץ ישראל השפוייה. אי קטן. אי מוצק.

באותו לילה של חרדה וייאוש התנגן בראשי פסוק של שקספיר, מאותו מחזה שהוקרן כעבור שלושה ימים בטלוויזיה — „הנרי החמישי". בנאומו הגדול, עם שחר יום הקרב הגורלי, דיבר המלך אל אחיו־לנשק:

מותר לנו להרגיש כך. מעטים היינו ביום הטירוף, ביום המבול. אשרי המעטים, המחזיקים מעמד ביום שכזה.

■ ■ ■

מה הלאה?

לנגד עיני רוחי עולה תמונה. שדה־הקרב של לאטרון, בראשית מאי 1948. במנוסת־בהלה נסו כוחותינו, תחת מטר הפגזת־התותחים הראשונה שספגו בחייהם. היחידות התפרקו, כל איש ניסה להציל את עצמו, וברח בפאניקה חסרת־תכלית ישר אל תוך מטר הפגזים. מאה צעירים נהרגו כך לנגד עיני, רבים אחרים נפצעו.

לבסוף נותרנו בשדה לבדנו, חבורה קטנה של לוחמים מיחידות שונות, שמצאו איש את רעהו בשדה. מישהו נטל לידיו את הפיקוד. וכך נסוגנו, בסדר, בלי בהלה, כשאנו אוספים בדרכנו פצועים ששרדו בשדה ואנשים בודדים מבוהלים, שהחזרנו להם דמות של לוחמים.

כך אנו נעים עכשיו בשדה־הקטל של בחירות אלה, בין עיי־המפולת של המישטר שהתמוטט, חבורה קטנה של אחים, מוכים אך בלתי־מנוצחים. אנחנו היחידים בשדה זה הממשיכים לתפקד כלוחמים. עלינו לאסוף את הקבוצות והבודדים התועים עתה, המוּמים ואבודים, בין השיחים.

■ ■ ■

זהו תפקידנו בעתיד הקרוב.

עלינו להוות מעוז, הערוך להגנה היקפית נגד כוחות הלאומנות המנצחת והכובשת. מעוז שיהיה פתוח לכל אדם ולכל קבוצה, המוכנים להצטרף למאבק זה. מעוז שישמש מיקלט לכל אדם שפוי, המוכן להילחם למען הצלת הדמוקרטיה, למען הצלת השלום, למען הצלת המדינה עצמה, פשוטו כמשמעו.

עלינו לסלק סביבנו את כל המיכשולים, הטיבעיים והמלאכותיים, היכולים להפריע למישהו להגיע אל המעוז הזה. ה„איזמים" שייכים לעבר הרחוק, מלפני שבוע, ואולי גם לעתיד הרחוק. האידיאולוגיות חדלו להיות חשובות. כעת יש רק תפקיד אחד, משימה אחת: לעצור בעד המדינה מלבצע התאבדות לאומית, לחסום את דרכו של הליכוד ושותפיו אל מצדה חדשה.

הבה נדליק אור במיגדלור הזה, המתנשא עתה לבדו בלילה, בתוך הגלים הגועשים של קנאות חשוכה. אנו המעטים, חבורת האחים — אחריות כבירה מוטלת על כתפינו.

א. א.

ריקוד חדש סוחף את מועדוני

אל המטרה זהו אחד העקרונות החשובים בריקוד־מישחק החדש בדיסקוטקים התל־אביביים. הפגיעה חייבת להיות בול, ומשום כך דורש הריקוד בחירה קפדנית של בן־הזוג, ריכוז־יתר, וגורם להתעייפות מהירה. ריקוד זה מצריך שטח רחב יותר, כיוון שהתנועות לצדדים אותם מבצעים הרקדנים הן ארוכות וחזקות.

העכו

שתי היפהפיות התנועעו בחושניות מופגנת על רחבת־הריקודים. הן לא היו זקוקות לבני־זוג, שכן בריקוד האסלי החדש יכולים לרקוד כולם עם כולם, בתנאי אחד: שישמרו על העקרון העכוזו. כשם הריקוד, כן הוא. „אס", באנגלית — עכוז, וכל מה שצריך לעשות הוא תנועה לצדדין, התנגשות־עכוזים מלפנים ומאחור, וכל המרבה בעיכוזים הרי זה משובח.

לב הריקוד „העכוז זה לב הריקוד," אומרת הרקדנית הכושית זילה. חברתה האתיופית זי (משמאל), מדגימה כניסה נכונה מאחור.

מאז הומצא הטוויסט, לא סחף ריקוד כלשהו רוקדים כה רבים אל רחבת־הריקודים, כמו האסלי החדש.

אחת מחלוצותיו בתל־אביב היא זילה הכושית, ילידת ג'מייקה, שהגיעה לישראל לפני ארבעה חודשים ולדבריה הביאה איתה את הריקוד מלונדון, שם עבדה כנערת־גוגו בדיסקוטקים. „אנחנו קוראים לריקוד הזה גם בשם באמפ (נגיחה)", היא מספרת. „מתחילים את הריקוד בלחיצת־יד, וממשיכים אותו בלחיצות בכל שאר חלקי הגוף, במרפקים, בכתפיים, בגב.

הלילה של תל־אביב: מילחמת ת׳ בת׳

נשיקת עכוזיים הדוגמנית הבלונדית מירי וייסברג בוחנת את עכוזו של בן־זוגה לפני הפגיעה, ומתכופפת כדי שלא לפספס. שאר האורחים בדיסקוטק שביפו עדיין לא עיכלו את השיגעון הריקודי החדש, ומתבוננים בשניים בהנאה.

הפיניש החדש בריקודים, במקום נשיקה ביד, הוא הרמת בת־הזוג כשהישבן משמש כמנוף. בת־הזוג מעודדת את המרים באנקות. למטה: בתיה חן סוחפת את בן־זוגה. **צילם: שלמה סתר**

שיחרור האשה הוא אחד מיתרונות הריקוד החדש, סבורות שתי הדוגמניות היפהפיות תמי בן־עמי, באוברול שחור, ומירי וייסברג בשימלת מכסי לבנה. „אנחנו יכולות לרקוד בלי גברים, כיוון שזה לא רק ריקוד, אלא גם מישחק. „חוץ מזה,״ אומרת מירי, „זה גם ספורט מצויין ודיאטה טובה.״

זוז

במותניים וכמובן בישבן. זהו הריקוד הכי טוב שהומצא עד היום. זה ריקוד שנהנים ממנו, בתנאי שרוקדים עם הגבר הנכון. יש בריקוד הזה המון סכס, כי לפעמים מעבירים ישבן ליד ישבן בעדינות, ובבת־אחת נותנים מכה חזקה, מסתובבים ונצמדים. יש בזה המון צחוק. כולם נהנים מזה, גם מי שעומד בצד ומסתכל.״

בדיסקוטק יפואי, מסבירה הדוגמנית הבלונדית מירי וייסברג: „הריקוד הזה הוא המצאה נהדרת. מה שקרה בתחום הריקודים, הוא שעד היום רקדו שייק בצורה משעממת. אנשים עמדו סתם, זה מול זה, והניעו את אבריהם בלי כיוון ובלי חשק אמיתי. לא היה טעם לרקוד, ולפעמים זה ניראה אפילו אידיוטי. כשמישהו עומד על רחבת־הריקודים, מזיז רגל קדימה ואחורה וחושב שהוא רוקד. הריקוד החדש הזה דורש המון מאמץ,״ אומרת מירי היפהפיה. „אחרי שני ריקודים כאלה, אני מזיעה ומרגישה ממש סחוטה. אני חייבת כל הזמן להזיז את הגוף בתנועות רחבות ועמוקות, אבל אני נהנית מזה. אגב, זה גם ספורט מצויין ודיאטה בכלל לא רעה. כשאני נכנסת לקצב, אני מוציאה המון אנרגיה.״

אז זהו. מתחילים לאט, מגבירים את הקצב בהדרגה, וכמו שנאנח להיט הבאמפ הפופולרי: „בייבי, עשי את זה איך שאת רוצה, סובבי לי את האס, בואי נעשה באמפ. רק שלא תגידי שאני לא רקדן אסלי.״

הנפילה

(המשך מעמוד 29)
מורכב משני עיתוני־הערב. אחריותם למה שהתרחש היא כבירה, ולא לחינם הם יצאו השבוע מגידרם מרוב שימחה.

עיקר שטיפת־המוח אינו נעשה במאמרים. אדרבה, שני הצהרונים הקפידו לתת מקום בעמודיהם גם לבעלי טורים „שמאלניים", לצורכי אליבי.

שטיפת־המוח נעשתה בעיקר בעמודי החדשות, על־ידי בירזור הידיעות, הבלטת ידיעות מסויימות וגניזת אחרות, ניסוח הכותרות וגודלן, עירבוב העובדות עם פרשנות מגמתית בדייסה סמיכה אחת. אלה הן שיטות ש־99% של הקוראים, גם הנאורים והמתוחכמים שבהם, עומדים מולן חסריישע. שטיפת־המוח היעילה ביותר היא זו שקורבנותיה אינם מבחינים בה כלל.

לא היתה זו עבודה של ציניקאים שכירים. כותבי הצהרונים — שחלקם הגדול בא משורות התנועה הרביזיוניסטית — האמינו במה שהם עושים.

גם כאן פועל תהליך אוטומטי של הקצנה־עצמית. כי מבין שטופי־המוח של הצהרונים יצא הדור השני של כותבי הצהרונים.

במידה זו או אחרת פעל תהליך זה גם בכלי־התיקשורת האחרים. בארץ התהלכה האגדה על אודות ה„שמאלנים" (קרי: כל מי שלא נדבק כליל בלאומנות הקיצונית), שהשתלטו על הרדיו ו/או הטלוויזיה. אך אותם בעלי דיעות חורגות בכלי־התיקשורת בלטו כל־כך דווקא מפני שהיו כל־כך מעטים וכל־כך חריגים.

האמת היא שמתוך כלי־התיקשורת נשפכה מדי־יום התעמולה הלאומנית הקיצונית בזרם בלתי־פוסק — במהדורות החדשות, בהייד־פארקים למיניהם, בפינות שונות בנוסח „מאל"ף ועד ת"ו", בדרשות לאומניות שהוסוו כשיעורים לתנ"ך, בתוכניות דתיות גלויות.

בעוד שתוכניות חריגות כמו „ניקוי ראש" משכו את תשומת־הלב והופצצו בלא־הרף על־ידי גאולה כהן ושות', התנהלה שטיפת־מוח זו באין מפריע, 365 ימים בשנה.

עיתונים כמו הארץ תרמו את תרומתם לתהליך זה. בעודם מפרסמים מאמרים מלומדים על סיכויי השלום, הרעילו את בארות השלום על־ידי דיווח יומיומי על הנעשה בעולם הערבי, שהותאם כל־כולו למסקנה המבוקשת: אין סיכוי לשלום. אין עם מי לדבר. כל הערבים רוצים להגיע, בדרכים שונות, לידי השמדת ישראל.

במשך 29 שנים צוייר לעיני הציבור הישראלי, בקיצוניות גוברת והולכת, נוף מדומה. ביוונית, „נוף מדומה" נקרא „פארא־נוייה". כל מחשבה אחרת נשטפה ממוחו של הציבור בזרם בלתי־פוסק של ידיעות, שעברו דרך מסננת תיקשורתית זו. בים עכור זה, נותר העולם הזה כימעט כאי יחידי.

איך אפשר לכעוס על ציבור, שפעל על־פי ההיגיון שהתאים לנוף המדומה? אם אין סיכוי לשלום, ואין עם מי לדבר, והעולם כולו זומם לכלותנו — האין זה הגיוני לקרוא למנחם בגין, האריה הזקן, תחת לסמוך על השועלים הקטנים?

ישראל הראשונה

הגורם השלישי: ניכור ישראל השנייה.

בימי הראשית של המדינה הביא בן־גוריון ארצה המוני יהודים מארצות האיסלאם, שפך אותם לתוך מעברות נידחות, והניח כי כל השאר יסתדר מעצמו. הוא נתן את דעתו על בניין הארץ, אך לא על בניין העם.

„ישראל השנייה" נותרה בצד, בלתי־משולבת במדינה, בלתי־מעוכלת בגוף הלאומי. איכשהו האמינה ישראל הראשונה כי הבעייה תיפתר מעצמה, שתיעלם אם יעצמו את העיניים. אולם ישראל השנייה לא נעלמה. הפער הפסיכולוגי, הפער הכלכלי והפער החינוכי הזינו זה את זה, וגברו בהתמדה — חרף כל הסטאטיסטיקות המרגיעות. בקרב הדור השני והשלישי גברו רגשות התיסכול והניכור.

המארכסיסטים הפשטניים סברו כי בציבור זה טמון הפוטנציאל למהפכה הסוציאלית הגדולה. הדפוקים, המקופחים, האביונים יתייצבו מאחרי האינטליגנציה הנאורה, יחסלו את הפער ויקימו מישטר של צדק ושיוויון.

קרה, כמובן, ההיפך. הפנתרים השחורים, שעוררו תשומת־לב כה רבה, נשארו תופעה שולית. את פירות מעשיהם קטף, בסופו של דבר, הליכוד. כי תנועת־החרות היא האפיק הטיבעי למהפכה של ישראל השנייה.

זוהי האמת הסטאטיסטית של השבוע האחרון: „ישראל השנייה" חוללה את מהפכת הליכוד. הליכוד לא גדל בקרב „ישראל הראשונה", ובמקומות רבים אף ירד בה. „ישראל השנייה" היא שנתנה לליכוד את הקולות להאדרת כוחו.

אפשר לומר כי זהו מה שקרה בשבוע שעבר: „ישראל השנייה", שהפכה בינתיים רוב בציבור היהודי, חוללה את המהפכה. עכשיו, היא ישראל הראשונה.

לכאורה, זוהי תופעה בלתי־הגיונית. שכבות אלה תהיינה הקורבנות העיקריים של המדיניות הכלכלית והחברתית של הליכוד. תחת שילטון הליכוד, מוכרח הפער לגדול. „האבטלה המבוקרת", שעליה מדובר עתה, תכה בהן. אף מבחינת ההרכב האישי, אין לשכבות אלה כימעט שום ייצוג בצמרת הליכוד. בראש הליכוד עומדים יוצאי מיזרח־אירופה.

המר
שר החינוך?

אך כל זה אינו קובע. השכבות שהיוו את „ישראל השנייה" הן השכבות הלאומניות ביותר בארץ, בדיוק כמו בארצות־הברית, בבריטניה ובארצות מערביות רבות אחרות. התיסכול, המרירות, הייאוש, מוצאים לעצמם את הפורקן הנוח ביותר בשינאת עמים אחרים. השיכבה הנחשלת ביותר בעם השליט היא תמיד הזקוקה ביותר להרגשה של עליונות על מיעוטים לאומיים ועל עמים זרים. זוהי קרקע־הבתולין הפורייה ביותר ללאומנות קיצונית ולתורה של „עם אדונים" ו„עם סגולה". המילחמה תפצה אותם על כל סבל כלכלי.

האיש המבטא באופן המושלם ביותר את כל המאוויים והשאיפות של שכבות אלה אינו עולה ממארוקו, אלא עולה מפולין. מנחם בגין הוא מנהיגם הטיבעי של בני „עדות המיזרח", והם שמסרו את השילטון בידיו.

וישמן ישורון ויבעט

הגורם הרביעי: בגידת העילית.

את מכת־המוות לרפובליקה הישראלית הראשונה לא הנחיתה ישראל השנייה, שהפכה ראשונה, אלא העילית החברתית של היישוב ה„וותיק", ה„מסודר", האמיד.

משם, רק משם, באו 15 המנדאטים של ד"ש, שהכריעו את הכף.

ד"ש עשתה מלמעלה, מה שהדיריד עשה מלמטה. בין שיני הצבת הזאת נמחץ המישטר הישן.

גם זה מנוגד, לכאורה, להיגיון. את ד"ש מימנו המיליונרים, שצברו את הונם הלבן והשחור בחסות מיפלגת־העבודה. הם נסעו במחלקה הראשונה של אונייה זו. והנה, הם נטשו אותה כעכברים הבורחים מאונייה טובעת. והעכברים השמנים ביותר ברחו ראשונים.

202,515 בני ארץ־ישראל השבעה, הנאורה, השפוייה, שהצביעו בעד ד"ש, יכולים לטעון כי לא רצו להגיע לאן שהגיעו. הם הצביעו בעד מצע מדיני „מתון", הדומה למצע מיפלגת־העבודה. הם לא חלמו על שילטון של בגין.

אולם לגבי רוב העסקנים והבוחרים של ד"ש, תירוץ זה אינו תופס. הם ידעו שמיפלגתם החדשה לא התחייבה שלא להצטרף לקואליציה לאומנית־דתית. בסתר ליבו היה כל בר־דעת צריך להבין כי ד"ש כלל אינה יכולה לבצע את ה„שינוי" המיסתורי, שעליו דיברה כה רבות, אלא בשותפות עם הליכוד.

גם בוחרי ד"ש פעלו כקורבנות מערכת־החינוך ושטיפת־המוח. בהשקיפם ממרומי התנשאותם על ישראל השנייה, הם צעדו באותו כיוון עצמו.

הציניקאים המפוכחים שביניהם ודאי מאמינים שהם מנצלים את המוני ישראל השנייה לשם השגת יעדים כלכליים וסוציאליים התואמים את האינטרסים של השיכבה העילית. הם ייווכחו לדעת, כמו חבריהם בארצות אחרות שעשו חשבון דומה, שהם קראו בכך דרור לדינאמיזם של תהליך אשר יביא אסון גם עליהם.

הרפובליקה השנייה

ייתכן כי ההיסטוריון המעמיק יגיע, בבוא העת, למסקנה כי גם ארבעת הגורמים האלה אינם אלא סימפטומים של תהליכים עמוקים עוד יותר.

ואכן, עצם מניין הגורמים מעורר שאלות מטרידות.

האם ייתכן כי מישטר כלשהו יסבול מערכת־חינוך ממלכתית, הנוגדת את מגמותיו? האם אין כל מישטר מקפיד על חינוך הדור הבא בדמותו ובצלמו? איך יכול היה להיווצר בישראל מצב אחר?

הוא הדין לגבי כלי־התיקשורת. ראשי המישטר הישן פינקו את כלי־התיקשורת האלה, התרפסו לפניהם וטיפחו אותם. הדבר לא היה אפשרי, אילו סברו באמת כי כלים אלה, והצהרונים בראשם, חותרים תחת היסודות הנפשיים והפוליטיים של המישטר.

האם לא חזרו כל ראשי הרפובליקה — לוי אשכול, גולדה מאיר, יצחק רבין, שימעון פרס — עד בוש על הסיסמה שאין עם מי לדבר, שאין סיכוי אמיתי לשלום, ששום ערבי לא ויתר על שאיפתו להרוס את ישראל, ושכל העובדות המלמדות את ההיפך אינן אלא כוזבות?

האם לא הם הינחו את שטיפת־המוח?

מישטר זה הוא שטיפח את הפער העדתי, והניח לחומר־נפץ זה להצטבר למרגלות הבניין. הוא שטיפח את שיכבת־העילית הטפילית, שנטשה אותו עתה.

ההיסטוריון עשוי להסיק מכך שבכלל לא היתה מהפכה, שמלכות־ישראל החדשה אינה אלא המשך ישיר וטבעי של הרפובליקה הראשונה.

התהליכים הגיעו לנקודה מסויימת המחייבת את חילופי המישטר, אך המישטר הקודם לא היה אלא שלב־הכנה למישטר הנוכחי — מבחינה חברתית, פוליטית, כלכלית ורוחנית.

יעסקו בכך ההיסטוריונים. כיום חשובה רק המסקנה המיידית:

הרפובליקה הישראלית הראשונה מתה. המישטר של מיפלגת העבודה, ששלט ביישוב ובמדינה במשך 46 שנים, מת. שילטון „מיפלגת העבודה ההיסטורית" מת.

הם לא יקומו עוד לעולם.

אין טעם לבכות אותם, כי אין הם ראויים לדמעות. הם שגרמו לאסון הלאומי.

יכול מישהו לקוות שהם יחזרו, שהכל יחזור לקדמותו אחרי שמלכות־ישראל תביא לשואה לאומית, או אחרי שתתמוטט תחת לחצים חיצוניים או פנימיים. אולם זוהי אשלייה.

מה שהיה — לא יחזור לעולם.

הבניין שקרס תחתיו מרוב ריקבון — לא יחזור לקום על תילו.

הכוחות הפוליטיים שהביאו להתאבדות זו — לא יתאוששו ולא יקומו עוד לתחייה.

אחרי שתתמוטט מלכות־ישראל — בעיקבות מילחמה או תהפוכות אחרות, שהעם כולו ישלם את מחירן — יצטרך לקום מישטר חדש, המורכב מכוחות חדשים, שיתבסס על ערכים חדשים ושיתן למדינה כיוון חדש.

זוהי המשימה לשנים הבאות: לגבש את דמותה ולפעול למען הקמתה של הרפובליקה הישראלית השנייה.

במדינה

(המשך מעמוד 28)
אלוף (מיל.) עזר וייצמן, המועמד השני של חטיבת חרות ברשימת הליכוד.

עזר נהנה מיוקרה בלתי רגילה, במיוחד בשל היותו ראש מטה־הבחירות שהביא לליכוד את הניצחון הנכסף. אולם מיקומו כמיספר שניים אחרי בגין, עדיין אינו מקנה לו מעמד של יורש טבעי לבגין.

אנשי חרות עדיין זוכרים לו את הקאפריזות שלו ואת פרישתו למידבר הפוליטי למשך שנים. מלבד היוקרה אין לוייצמן כמעט עורף מיפלגתי. הוא נהנה אומנם מפופולאריות בציבור, אך בקרב מיפלגתו שלו יש אישים שיזכו בתמיכה גדולה יותר לתפקיד יורשו של מנחם בגין.

עבור השותפים הבאים בחשבון לקואליציה עם הליכוד, במייוחד אנשי ד"ש, עדיפה כהונתו של עזר וייצמן כראש־ממשלה על פני זו של בגין. אנשי ד"ש יחששו פחות מלהצטרף לממשלה בראשותו של וייצמן ולוא רק משום שהוא עשוי להעניק לממשלה כזו תדמית פחות נוקשה ויותר גמישה כלפי חוץ בעניינים מדיניים.

אלא שבסופו של דבר מה שיכריע בנושא זה תהיה ההיערכות הפנימית בתנועת החרות. והמועמדים בעלי הסיכויים המבטיחים ביותר בתוך המיפלגה אינם דווקא דמויות כריזמטיות, אלא כאלה הנהנים מתמיכה מירבית בקרב הגופים הנבחרים של המיפלגה.

פרופסור מול טריבון עממי. שני המועמדים בעלי התמיכה הגדולה ביותר בתוך תנועת החרות, הם הפרופסור משה ארנס, ראש סניף תל־אביב של המיפלגה, וח"כ דוד לוי, מי שעשוי להיות מועמד הליכוד לתפקיד מזכ"ל ההסתדרות (ראה עמוד 38).

למרות שטרם יצר לעצמו תדמית של מנהיג עממי, נהנה הפרופסור משה ארנס מתמיכה בלתי מסוייגת כמעט מצד כל מרכיבי תנועת החרות. ארנס בן ה־52, יליד ליטא, שהוא פרופסור להנדסה אווירונאוטית ומי שכיהן כסמנכ"ל התעשייה האווירית, עשוי לזכות בתמיכה נרחבת לתפקיד יורשו של מנחם בגין. אם אומנם יזכה בבכורה, תהיה זו הפעם הראשונה שבראש תנועת החרות יתייצב אדם שלא שירת באצ"ל ואינו שייך למישפחה הלוחמת.

אלא שכנגד ארנס עשוי להתייצב בהתמודדות הפנימית מועמד הנהנה מתמיכה שאינה נופלת משלו. זהו ח"כ דוד לוי. לוי, איש בית־שאן, אב לתשעה ילדים, הוא טריבון עממי, המייצג את מוקדי הכוח העיקריים מהם שואבת תנועת החרות את כוחה: ציבורי הבוחרים של ישראל השנייה. „לוא רצה בכך," אומרים עליו בתנועת החרות, „הוא יכול היה להגיע למעמד של מיספר שניים במיפלגה." אבל לוי, המחקה בסיגנון נאומיו את המנהיג בגין, יודע את מיגבלותיו. הוא מעדיף להיות האיש מאחרי־הקלעים, המרכז בידיו את השליטה הממשית בתנועה.

על פי כל הסימנים כאשר תיערך ההתמודדות הגלוייה על תפקיד יורשו של בגין, היא תיערך בין הפרופסור משה ארנס לבין עזר וייצמן. מי שיזכה בה לא יהיה זה שיצבור יותר תומכים בקרב נבחרי התנועה, אלא זה שיקבל את בירכתו של מנחם בגין.

דיעות

מי זה בגין?

מה יודע הציבור על מנהיגו המיועד החדש ולמה הוא מצפה ממנו?

מיהו מנחם בגין? היכן נולד מי שעתיד, כימעט בוודאות, להיות ראש־ממשלת ישראל בשנים הקרובות? מה היו יחסיו עם זאב ז'בוטינסקי? לכמה מבוחריו של בגין ידוע שהוא ישב יותר משנה בגלות סיביר? האם היה בגין קצין בצת"ל? מה הקשר שלו לאניית־הנשק אלטלנה, שטובעה באש־תותחים מול חופי תל־אביב?

במישאל־רחוב שנערך על־ידי כתבי העולם הזה בריכוזי אוכלוסיה אחדים, שבהם זכה הליכוד ברוב כמעט מוחלט, התברר שרק מעטים מבוחריו מכירים את תולדות חייו של האיש. התברר גם שלרבים ציפיות רבות וגדולות מן המישטר

ה„עוזי" והקשת בידי חיילי זאיר
הידיים ידי מצריים — והנשק מתוצרת ישראל

החדש, ואפילו מישאלות אישיות ופרטיות, שבוחרי הליכוד מצפים להגשמתן ממיפלגתו של בגין, וממנו, אישית.

פרטיזן ביוגוסלביה. יעקוב בחן (36), מוכר־עיתונים בשכונת התיקווה בתל־אביב: „הצבעתי לליכוד בפעם הראשונה. בגין הוא גרמני. הוא בן אולי 50, אולי קצת יותר. הוא נהיה ימני רק אחרי מילחמת־השיחרור. היה בהגנה וכל השנים רצה להציל את המדינה, אבל לא נתנו לו. כולם היו נגד בגין. גם אני לא הצבעתי לו. אבל עכשיו, כשהמצב ממש בלתי־נסבל, צריך לתת לאיש הזה להיות המנהיג. הוא יודע להיות מנהיג עוד מימי ההגנה. גם היה פארטיזן ביוגוסלביה, נגד הנאצים. עכשיו מי שאומר שהאורך אצלו לא בסדר," אומר בחן, „או הגובה או הנומך, לא מבין מה שהוא מדבר. צריך לתת לו להוכיח את עצמו."

את שיעור ההצבעה הגבוה במייוחד לליכוד בשכונת התיקווה מסביר בחן בכך ש„כאן נשברו לגמרי מהמערך. בגלל ידלין ועופר ורבין. חוץ מזה, אולי הוא יסדר סוף־סוף דירות לכולם, ויוציא את השכונה הזאת מהבוץ, מהסמים והכל."

דויד עקב (27), פועל, תושב שכונת התיקווה: „בגין נולד בפולניה. בהתחלה הוא היה עם ז'בוטינסקי, אחר־כך עזב אותו והקים את אצ"ל, שהיה המחתרת שגירשה את האנגלים מן הארץ. אחרי מילחמת־השיחרור הפך אצ"ל לחלק מצה"ל, ואז בגין היה מפקד הגדוד של אצ"ל. כשהיתה מילחמת־קדש החליט לעבור לפוליטיקה, ומאז הוא בליכוד. הפעם הצבעתי עבור הליכוד בפעם הראשונה. לפני ארבע שנים הצבעתי לפנתרים, אבל אחר־כך הם התחילו לנסוע במכוניות־פאר והם לא מהחבר'ה. בגין לא נוסע במכונית־פאר. הוא איש־מישפחה צנוע ויהיה ראש־ממשלה טוב. בטח שיותר טוב מידלין."

עיד מילחמה. אברהם רענן (25), בעל סככת־אבטיחים בשכונת התיקווה: „לי יש בעיות עם העירייה המערכניקית הזאת! אולי בגין יצליח לסדר לי את העניין עם הסככה שלי. בגין כמה שאני יודע, תמיד היה במחתרת. בהתחלה ברוסיה, אחר־כך נגד הנאצים בגרמניה, ואחר־כך נגד הערבים והאנגלים בישראל. אני הצבעתי בשבילו לא בגלל התולדות־חיים שלו, או בגלל שהיה או לא היה חבר של ז'בוטינסקי. אני הצבעתי בשבילו. למה שבשביל מי אני כבר יכול להצביע? למערך, שלא נותן לי רישיון לסככה שלי, שמדברים עם הערבים כאילו היו סחבקים? מי יש במדינה? נשאר רק בגין. הוא איש חכם, איש־מישפחה. הוא עוד יוציא את המדינה מכל האינפלציות.

„דבר ראשון שאני חושב שהוא יעשה להציל את המדינה, זה להפסיק את האינפלציה. שיהיו משכורות קבועות ושהמחירים יהיו קבועים. בקשר לשטחים, לא מעניין אותי. הייתי כבר במילחמה אחת. אני יודע מה זאת מילחמה. אז אהיה בעוד מילחמה, אז מה?"

גם בשכונת כרם־התימנים בתל־אביב זכה הליכוד בקולות רבים, יחסית למיפלגות האחרות. שאול מיזרחי (34), עובד מיספרה, מצהיר שקרא כל מה שיכול לפני שהטיל את פיתקו לקלפי. „בגין," הוא אומר, „נולד בגרמניה. היה בן־טיפוחיו של זאב ז'בוטינסקי. כל החיים שלו נלחם למען המדינה. היה קצין גביה בצבא שלפני מילחמת־העצמאות.

הפעם, נשבר. „אני הגעתי למסקנה שבגין יציל את המדינה בגלל שהוא מציע כלכלה חופשית כמו בארצות־הברית. אז קודם־כל יסתדרו לנו העניינים בפנים. חוץ מזה, בעימות בטלוויזיה הוא היה על־הכיפאק, נתן קונטרות לפרס וידע לענות על כל שאלה בלי להתבלבל ולעשות פרצופים. מי שגירש את האנגלים מהארץ, בטח יוכל להסתדר עם הערבים. קודם לא הצבעתי בגין, כי עוד האמנתי להבטחות של המערך. נתתי להם צ'אנסים כל הזמן. אבל הפעם, נשבר."

יוסי פרח, טכנאי מכונות־תפירה בכרם־התימנים, מודה שעל עברו של מנחם בגין אינו יודע כימעט כלום, חוץ מזה שכימעט מת מהתקף־לב לא מזמן. „פעם," הוא אומר, „בגין כבר היה בממשלה, לפני איזה עשר שנים. אחר־כך, בגלל שהוא היה נגד נסיגה, עזב את הממשלה. אבל בתקופה שהוא היה בממשלה הוא היה בסדר. אפילו פעם ביקר בכרם, אכל, וסידר איזו מישפחה שתעבור מכאן. אני אישית מאמין לבגין, לכל מילה שאמר בטלוויזיה. מה שבטוח, יותר אני לא מאמין למערך אחרי השקרים של ידלין והשבונות שלהם בחוץ־לארץ וכל הברדאק שהם עשו בארץ. איזה ביזבוז שהולך כאן, במישרדים, בממשלה, בהכל.

„לא מעניין אותי איפה בגין נולד או מי היה אבא שלו, ומי זה ז'בוטינסקי וכל מה שכתוב בעיתונים. מי בכלל קורא עיתונים? אני יודע רק שבגין יציל את המדינה, יעזור לזוגות צעירים, יביא שלום על המדינה ואולי לא תהיה אינפלציה גם כן."

אדם נוקשה. גם באוניברסיטאות השונות זכה הליכוד ברוב של מצביעים, לפחות לפי מיספרם הרב של פעילי המיפלגה בקמפוסים, שכן מרבית הסטודנטים הצביעו במקומות־מגוריהם.

הסטודנטים הישראליים מגלים בקיאות טובה למדי בתולדות חייו של בגין. הם יודעים שהוא נולד בבריסק שבליטא. יש שיודעים אף את שנת הולדתו, 1913. יודעים שהיה מנהיג הפלג האקטיביסטי בתנועת בית"ר בפולין ויורשו של ז'בוטינסקי, למרום שלא תמיד הלך בתלם שסלל המנהיג הגדול. יודעים שהיה חייל בצבא פולין החופשית, ועם צבא זה הגיע לארץ. אך לא יודעים, למשל, שבגין הוא מישפטן. הרוב מכירים בו כפוליטיקאי מלידה וכמנהיג הארגון־הצבאי־הלאומי.

סמדר לוי (22): „מה שמעניין אותי זה כלכלה ושטחים. בחרתי בבגין כי הוא אדם חזק, אדם שלא שינה את דיעותיו כמו מנהיגים אחרים בארץ, שמשנים את דיעותיהם כל יומיים והצי. הוא ישליט סדר בארץ, וקודם־כל יפתור את המשברים הכלכליים."

אסתר דווידוביץ, סטודנטית ללשון שנה שלישית: „מי שלא שינה את דיעותיו כהוא־זה מאז היותו מנהיג האצ"ל חייב להיות אדם חזק, נוקשה, שלא נשבר לפני לחצים, איתן בדעתו. אדם כזה נחוץ היום לישראל."

נגד הספרדים. דויד דרוזי (30), פועל־נמל מאשדוד, אב לארבעה ילדים, יודע שבאשדוד זכה הליכוד בקולות רבים. „נשבר מהצעקות של יהושע פרץ," הוא אומר. „בגין, עוד כשהיה קטן, ידעו שיהיה איש גדול. ממתי שהיה ילד היה תחת חסותו של זאב ז'בוטינסקי. הוא היה הבית"ריסט הראשון. הוא נולד, נדמה לי, בספרד. אחר־כך נלחם נגד הספרדים וגם נגד הנאצים, שהיו במילחמה עם הספרדים. אחרי שהוא ראה שאין שום פיתרון לעם היהודי אלא רק בארץ־ישראל הקים אירגון מחתרת, אצ"ל, והוא היה המנהיג שלהם. כשקמה המדינה, אחרי שבעצם הוא גירש את האנגלים ואת הערבים, החרימו אותו והוא הקים את האופוזיציה במדינה.

„היום, זה הזמן לתת לאופוזיציה צ'אנס. לא לכל המיפלגות הקטנות, שבלאו־הכי לא יעשו כלום במדינה רק ימשיכו לברדק בכנסת. אז הצבעתי הליכוד. ואני רוצה שבגין יבוא הנה, לאשדוד, ויראה את כל הבעיות שלנו כאן, ואני בטוח שהוא יסדר את המדינה אחת ולתמיד. ואולי בעוד ארבע שנים שוב נחזיר את המערך לשילטון, כי לבגין הכי מתאים לצעוק בטלוויזיה מספסלי האופוזיציה."

יפת שרעבי, תושב שכונת התיקווה: „לא משנה מי זה בגין, העיקר שיהיה שינוי במדינה. סוף־סוף נגשום לרווחה." הוא מספר שבין ראשי־המישפחות בשכונת התיקווה עברו פעילים של כימעט כל המיפלגות. „כולם באו עם ההבטחות הרגילות," הוא אומר, „רק לליכוד היו הבטחות חדשות. אז הצבענו להם."

איצטדיון חדש. גם בשכונת התימנים שעריים, ברחובות, זכה הליכוד ברוב. דויד עגור, פועל־בניין (25): „בגין הוא מרוסיה. הוא ישב הרבה שנים בסיביר, עד שעלה לארץ. היום, עם כל התוכניות הכלכליות והביטחוניות שלו, וגם כן ניתוק הקשרים עם אמריקה, הוא יעשה את העם היהודי עם גאה, כמו שצריך להיות. כמו שהיו לוחמי המחתרת בלח"י ואצ"ל, שבגין היה מפקדם."

אורי שבתי (26), בעל חנות קטנה בשעריים: „אני מוכן להתערב שבגין יקים בשעריים איצטדיון חדש."

מה שעלה מן המישאל, שבמיסגרתו שוחח צוות העולם הזה עם כ־40 אנשים מתל־אביב, אשדוד ורחובות, הוא: הציבור הישראלי, אותו ציבור שבחר במיפלגת הליכוד והעלה אותה לשילטון, אינו יודע מיהו המנהיג המייועד להובילו בשנים הקריבות. הוא רק משוכנע שבזכותו של מנהיג זה יבוא אל המנוחה ואל הנחלה.

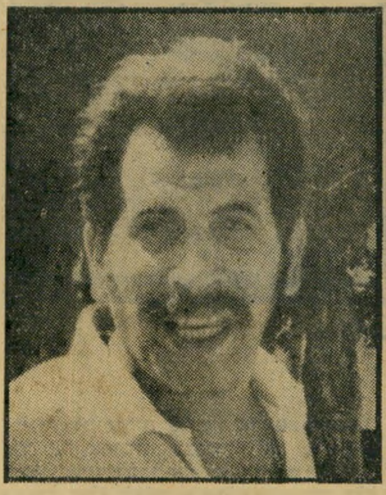

יפת שרעבי **סמדר לוי**
„רק לליכוד היו הבטחות חדשות..."

אברהם רענן **יוסי פרח**
„לא מעניין אותי מי זה ז'בוטינסקי..."

יחסי חוץ

חץ ועוזי

חיילי זאיר הודפים את הפולשים בנשק מתוצרת ישראל

היילין של שליט זאיר, הקולונל מובוטו, ממשיכים בהדיפת הפולשים שפלשו מאנגולה לחבל שאבה. בהדיפת הפלישה מסייעים להם כוחות מארוקאים, מצריים ואוגנדים. במצב זה מופרכות מאליהן כל השמועות הקודמות, שסיפרו כי גם ישראל נמצאת בין המדינות המסייעות למובוטו להדוף את הפולשים.

לא מתקבל על הדעת, שיועצים צבאיים ישראליים, שכמה מעתוני העולם טענו שהם מסייעים למובוטו, יפעלו לצד יחידות אוגנדיות או מצריות.

אולם ישראל שורבבה בכל זאת למילחמת האחים המתנהלת באפריקה. תמונה שפורסמה השבוע בעתוני העולם, הראתה את חיילי צבא זאיר מסתערים אל מול הפולשים בנשק בלתי שיגרתי. אחד מהם החזיק בחץ וקשת. השני כיוון אל האוייב את לועו של תת־מקלע עוזי, מתוצרת ישראל.

בידי חיילי זאיר נמצאים תת־מקלעים מסוג זה מהתקופה בה קיבלו סיוע צבאי מאסיבי מישראל. אבל הופעתם בידי חיילי צבא זאיר כיום יש בה אולי כדי להסביר את מקור השמועות על סיוע צבאי, כביכול, לצבאו של מובוטו.

במדינה

מיפלגות

כנס התבוסה

האווירה היתה קשה וכבדה, יציינו אותה תגובות של הלם, זעם, ובעיקר מבוכה

ישיבת מרכז מיפלגת העבודה שלאחר הבחירות היתה כנס של תבוסה, ואיש לא הצליח להסתיר זאת.

האולם היה מלא עד אפס־מקום. ראשונים הגיעו העסקנים הזעירים, אחריהם החשובים יותר, ולבסוף „הצוות המוביל". בזה אחר זה הם חמקו לתוך האולם ותפסו את מקומותיהם בשורה הראשונה, ממש רגע לפני ההתחלה. בדממה, כימעט בהסתר, מבלי לפגוש בדרך צלמים, ותוך מאמץ שלא להתיצב מול עיתונאים העלולים להציג שאלות מביכות. ככל שהיתה העמדה בכירה יותר, כך היתה הפעם ההצטנעות רבה יותר.

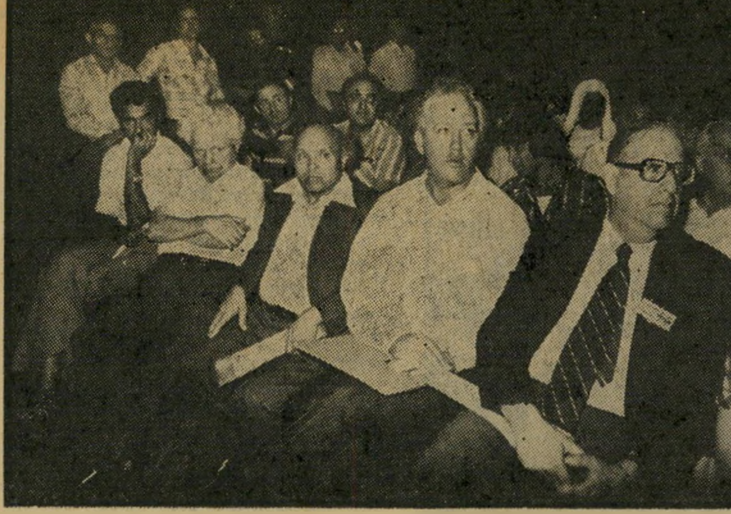

ראשי מיפלגת העבודה בישיבת המרכז אחרי המפלה *
אחד אחד ובאין רואה...

ראשון תפס את מקומו אבא אבן. אחריו הגיעו גד יעקובי וישראל ישעיהו, חיים צדוק, יצחק רבין וישראל גלילי. אלון הגיע באיחור, והמתין בחוץ. בר־לב תפס מושב אחורי, וכמוהו גם יצחק נבון. יוסי שריד נעדר. גולדה לא הופיעה כלל.

שימעון פרס עלה לבמה לשאת את דברו. ניכר בו היטב שהחליט שלא להחליק את הדברים ולומר גם אמיתות מכאיבות. אך הנימה העיקרית בדבריו היתה: „אסור להשתופף, צריך לזקוף קומה. אין במה להתבייש." הוא מנה שורה ארוכה של הישגים, בעובדות ומיספרים, אחוזים וכמויות, וחזר על אימרות ישנות של עצמו: „איפה יש עוד אומה קטנה שיש לה טנק משלה ומטוס משלה. וסטי"ל...?" ומישהו העיר: „את זה כבר שמענו בטלוויזיה."

לא נברח! נאומו של פרס התמשך ונמרח לאין־סוף. הוא השתדל לשוות לקולו את הקריאה המסורתית „אחרי!" ביקש להישמע כמנהיג, ללכד את השורות, להלהיב ולהרים את המוראל. אבל זה פשוט לא הלך.

חברי המרכז החלו חשים שנעשה מאמץ למנוע מאחרים לדבר, שהמגמה היא שלא להתווכח ושלא לבקר. ואכן, מייד אחרי שסיים פרס את נאומו, שארך יותר משעה וחצי, קמה באולם מהומה־רבתי.

חילופי־דברים, קשים ועלבונות אישיים התעופפו באוויר. בעיקר בין נציגי עיירות־פיתוח — כשחבר־הכנסת גדל־הממדים ז'אק אמיר בראשם — לבין נציגי איזור המרכז ונציגי ההתיישבות.

היטיב לבטא את הלך־הרוחות הכללי חבר מרכז צעיר מסניף תל־אביב, נחום רז, שזינק ממקומו אל הבמה והתריס לעומת מאיר זרמי, שעמד על הבמה וקרא לסדר: „לא ייתכן שמיפלגה פוליטית שאחרי 29 שנים קרה לה משהו כזה תתכנס, תקשיב לנאומו של שימעון, ותלך הביתה. אני מבקש לתת לחברים את רשות־הדיבור. לא נברח מהעיתונות, לא נברח מסיכומים והכרעות!"

שימעון פרס, שראה את העומד להתרחש, מיהר להשקיט את רז. אך זה לא היה היחידי. צעירים וקשישים, ותיקים וטירונים, מבין חברי המרכז צעקו ללא־הרף, מתחו ביקורת חריפה ויצרו, כאיש אחד, את אווירת הדמוראליזציה המאפיינת כל צבא מוכה.

•

יומיים אחרי המפלה המהממת, כבר לא היתה זו אותה מיפלגה, לא היו אלה אותם המנהיגים. מזכ"ל המיפלגה, מאיר זרמי, עמד ערב התפטרות — שמעון פרס, המועמד לראשות הממשלה לשעבר, נשאר עתה רק מועמד לראשות המיפלגה שהצטמקה.

מה הם חשבו, ומה דעתם על מה שקרה ועל מה שצריך להיעשות בעתיד? שאלה ברוח זו, בנוסח אחיד, הוצגה לאחדים מחברי־המרכז, בעלי עמדות שונות, מגושים שונים במיפלגה „מה קרה, לדעתך, למיפלגת העבודה בבחירות, והאם יש ללכת לקואליציה עם הליכוד?" נשאלו. אלה היו התשובות:

אבא אבן, ח"כ: היה לי ידיד באמריקה, שהפסיד במירוץ הבחירות. הוא הזמין מחקר על הסיבות לכישלונו, וקיבל 300 עמודים עם ניתוח הסיבות. בסוף היה כתוב: „אנחנו משוכנעים שהסיבה העיקרית לכישלון היא שלא השגת די קולות." זוהי עובדה.

אך אם להעמיק יותר, יש חוק שמדביק כל מיפלגה בעולם — היצר שדוחף את העם לשינוי. כשקראתי על תוצאות הבחירות בשוודיה, מייד שאלתי את עצמי מתי זה יקרה אצלנו. עדיין לא שמעתי על מיפלגה שמקיימת עצמה לנצח.

אין ספק שד"ש השיגה את השלטת עצמה על חשבון המערך, ושהיא אחראית לעליית הליכוד לשילטון. זה צריך לרבוץ על מצפונה, ואנשיה צריכים להתלבט בזה הרבה. לא צריך ללכת לממשלת ליכוד לאומי, ולא לקואליציה עם הליכוד, כי בכך יתנכר המערך לעיקרון של שלום עם נכונות לוויתורים טריטוריאליים. הוא יפסיד את אמינותו בציבור, ואת כל טעם קיומו. צריך לכבד את רצון הציבור שאמר למערך שלא לעמוד בהנהגה. הציבור שלח אותנו לעמוד באופוזיציה, ועלינו לקיים שליחות מכובדת זו.

ישראל ישעיהו, יושב־ראש הכנסת השמינית: „מה קרה? קרה שהמערך הפסיד הפסד קשה מאד. אינני מעלה כלל על הדעת הליכה לממשלת ליכוד. זהו דבר בלתי־הגיוני בכלל."

חיים צדוק, שר־המישפטים: „עדיין לא הפקתי לקחים, ואין לי מה לומר על מה שקרה. אני, אישית, נגד ממשלה עם הליכוד, ויש לנו גם החלטה כזו. צריך אופוזיציה במדינה, לא?"

גד יעקובי, שר־התחבורה: „אינני מעוניין לומר את דעתי בנושא הבחירות בשעה זו. למערך יש סיכום, שאני שותף לו — לא נלך לממשלה בראשות הליכוד!"

עוזי ברעם, חבר המרכז: „המערך לא ירד מהשילטון על רקע כישלון זה או אחר במדיניות. לדעתי, מה שגרם לכך זה שהליכוד הצליח למקד את כל התעמולה בנושא השחיתות, ושיכנע את הציבור שהמערך הוא האשם העיקרי. המצב הגיע לידי כך שכל איש שלנו שהשתתף באסיפת־בחירות או בחוג־בית, הותקף ונלחץ אל הקיר רק בנושא זה. טיעון זה אינו במישור הרציונלי. זהו טיעון ריגשי, ולכן אי־אפשר לענות עליו במילים. הצליחו להמאיס אותנו על הציבור.

„אני מתנגד בכל תוקף לממשלה עם הליכוד. אינני מאמין שיש כאלה שאינם מתנגדים לכך — מלבד כמה חברים מתנועת־המושבים."

מיכה גולדמן, יושב־ראש מושבי הגליל וראש־מועצת כפר־תבור: „המפלה באה בגלל כירסום של שלוש שנים במיפלגה. החברים במיפלגה לא התעסקו בנושאים חשובים כמו התיישבות, ובמקום זה עסקו ב,איך להדיח את קובה קרייזמן בגבעתיים', או ,איך להעביר ביקורת על הסוכנות היהודית'."

אהרון אוזן, שר־החקלאות: „מה שהביא את התבוסה זו ההתגוששות מבפנים. מאז מילחמת יום־הכיפורים עסקנו יותר בלדבר זה נגד זה מאשר בלדבר לעצם העניין. פרשיות השחיתות, שאנחנו היינו הכתובת להן, העובדה שאנחנו פשוט לא עבדנו ערב הבחירות — כל אלה הביאו למה שהביאו. אני, לדוגמה, הסתובבתי ביום־הבחירות בעיירות בדרום. כמעט שלא הפגנו נוכחות שם.

„צריכים לקבל את דין העם! הוא לא רוצה אותנו בשילטון! דמוקראטיה פירושה לעשות את רצון העם — משמע, להיות כעת באופוזיציה."

ישראל גלילי, שר־בלי־תיק: „אינני זריז כל־כך. עדיין לא הספקתי לנתח. אני נגד ממשלת ליכוד."

יגאל אלון, סגן־ראש־הממשלה ושר־החוץ: „מה קרה לעבודה? הפסידה, לא? אני לא ערוך כעת לראיונות."

דני רוזולין, לשעבר מזכיר הקיבוץ־המאוחד: „ספגנו מפלה רצינית מאד. המיפלגה הובסה, לדעתי, בעיקר מהצבעת המחאה ומקליטת הסיסמה ,להחליף את השילטון'. זהו אתגר רציני, לחזור וליטול את האחריות לנעשה במדינה. לימין אין תפיסה כוללת, ולכן הוא לא יצליח במלאכה. אם יופקו הלקחים יש, לדעתי, סיכוי להתאוששות."

שלמה הילל, שר־המישטרה: „מיפלגת העבודה ספגה מכה כתוצאה מכך שהיא נמצאה חשופה בהתמודדויות שונות. כעת עליה להיערך, לעשות תיקונים פנימיים, אירגוניים, אישיים ואידיאולוגיים. אני לא מאמין שיכולה להיות התפוררות של תנועת העבודה.

„אני נגד הליכה עם הליכוד. גם תוצאות הבחירות אומרות זאת."

יצחק רבין, ראש־הממשלה: „אינני עוסק בניתוחים."

יצחק נבון, ח"כ: „שימעון פרס מנה את הסיבות, ואין לי מה להוסיף. אני נגד הליכה עם הליכוד. יש הבדלים עצומים בינינו. אני נגד קואליציה, בכל תנאי."

יהושע רבינוביץ, שר־האוצר: „אין לי מה לומר. אני מתנגד להליכה עם הליכוד בכל תנאי."

(המשך בעמוד 38)

מזכ"ל מתפטר זרמי
עדיין מוקדם להבין

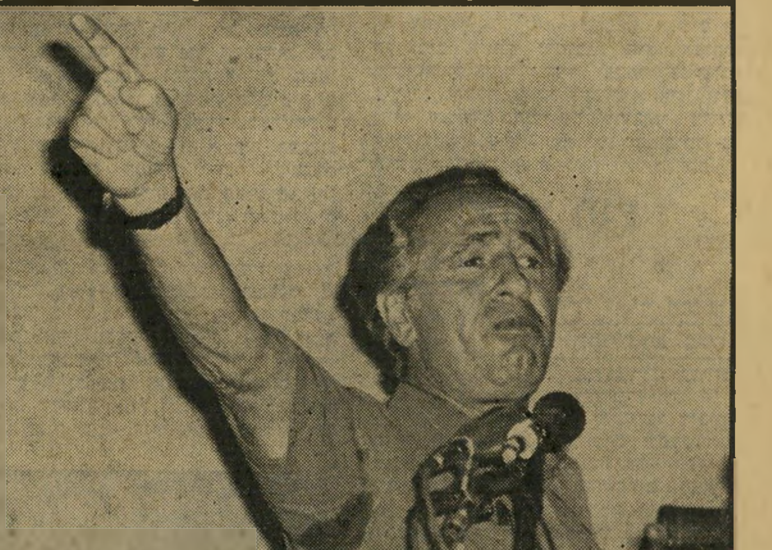

יו"ר פרס
לא לתת לאחרים לדבר

* מימין לשמאל: אבא אבן, גד יעקובי, ישראל ישעיהו, ישראל גלילי.

אתה והלירה

פרשת רבין והיועצים המישפטיים

כמה רואי־חשבון גדולים, המקורבים ל־ נעשה במישרדי הממשלה, הצביעו על יחס האיפה־ואיפה כלפי ראש־הממשלה

השופט שמגר
לא לתבוע

יצחק רבין בענייני המטבע. מסתבר כי כאשר חזר רבין ארצה לתפקיד בממשלה, עם סיום עבודתו כשגריר, הוא לא הצהיר בהכנסותיו ובהצהרת־ההון שלו על הכנ־סותיו מהרצאות. חקירה של מס־ההכנסה הסתיימה בהגשת המלצה להעמידו לדין על אי־ההצהרה. רבין טען אז, כי מאחר שהכנסות אלה פטורות ממס בישראל, לא היה עליו להצהיר עליהן. אנשי מס־ההכנסה טענו כי ההחלטה על הפטור נתונה בידיהם, וכי חובתו של כל אזרח לדווח על כל הכנסותיו, תוך ציון כי, לדעתו, חלק מהן פטור ממס.

הוויכוח נמשך, עד שהוחלט למנות את רבין כראש־הממשלה, והבעייה הוע־ברה להחלטת היועץ־המישפטי־לממשלה, **מאיר שמגר**. שמגר פסק שלא להעמידו לדין, שכן בעניין כזה אין מגישים תביעה נגד מי שהולך להיות ראש־ממשלה.

כאשר התגלה לאנשי האוצר דבר חש־בון־הבנק של רבין, היה המפקח־על־מטבע־זר יכול להורות על כופר, מבלי לשאול איש, שכן החוק מקנה לו את ה־סמכות המלאה לכך. אולם פחדו של ה־אוצר, ובייחוד של שר־האוצר **יהושע רבינוביץ** מפני קבלת אחריות על עצמם, הוביל לפניה אל היועץ־המישפטי־לממ־שלה, **אהרון ברק**, בהנחה שינהג כ־קודמו. כאשר הורה ברק להעמיד את הרבינים לדין, לא יכול האוצר לנהוג אחרת. ברק החליט להעמיד לדין את לאה רבין ביגלל היות בעלה ראש־ממשלה. שמגר החליט את ההיפך, מאותה סיבה עצמה.

אליסון סגר את החשבון ב־1975

מיסמכי חשבון־הבנק שפתח **מרדכי אליסון** עם **אלישע כהן** בשווייץ, הגיעו ארצה להנהלת „סולל־בונה", וחלק מהם נמסר למישטרה.

המיסמכים מראים, כי החשבון נסגר עוד בשנת 1975, סמוך לפרישת אליסון וכהן מניהול „החברה־לעבודות־חוץ־ונמ־לים". דפי החשבון מורים על תנועה של מיליוני דולרים, שנעשתה ללא ידיעת הנ־הלת „סולל־בונה". הנהלת החברה תפתח בניסיון להחזרת הכסף, אחרי גמר ה־הליכים המישפטיים בפרשת אליסון־ידלין. ההנהלה תבקש, אם יהיה צורך בכך, את הסגרתו של אליסון, במידה שישהה אז מחוץ לישראל.

אליסון שימש בשנות ה־70' מנהל „החברה־לעבודות־חוץ־ונמלים", ואלישע כהן כמנהל הסניף בניגריה. רישמית פע־לה שם „סולל־בונה" באמצעות חברת־בת אמריקאית בשם „ריינולדס". אליסון פתח חשבון ב„בנק לאומי" בציריך, ואליו העביר מיליוני דולרים שהרוויחה „ריי־נולדס" באפריקה בעיסקות בלתי־חוקיות. החשבון נוהל על־ידו, בשיתוף אלישע כהן וללא ידיעת הנהלת „סולל־בונה" דאז ומנהלה הכללי, **צבי רכטר**. מחשבון זה הועברו 30 אלף דולר לאחותו של **אשר ידלין, שרה הרי**, כשוחד תמורת מסי־רת עבודות־תיכנון של קופת־חולים ל־חברה־לתיכנון של „סולל בונה".

בדיקה שערכה עתה הנהלת „סולל בונה" העלתה, כי בשעתו היתה התנגדות עזה למינויו של אליסון כמנכ"ל החברה, אולם הוא מונה בעיקבות לחצו של אשר ידלין על צבי רכטר. אליסון חדל לנהל את החברה במארס 1976.

המנהל החדש של „סולל בונה", **שרגא רוטמן**, נקט שורה של צעדים למניעת מעשים דומים. החברה שלחה לכל ה־בנקים הוראות ברורות בנוגע לבעלי זכו־יות־חתימה, ואין עתה סמכות לאדם אחד בקונצרן למשוך כספים. גם הנהלת „החב־רה־לעבודות־חוץ" הוחלפה כימעט כולה. הנהלתה החדשה כוללת את שרגא רוטמן (יו"ר), **אליהו פורת** (מנכ"ל), **מנחם נוטליב, רפאל צייזל, דויד בלאו, יאיר רינקוב, יצחק דוידוב, מוח־מד שוקן, ישראל גיל ויעקב שור.**

הממשלה תפסה 50 טונות כבש קפוא

מישרד־המיסחר־והתעשיה שם ידו על 50 טון כבש קפוא, שהובאו ארצה מ־צ'ילי על־ידי חברת „אשור". הכבש הובא ללא רישיון־יבוא, ועתה מנהלים היבואנים משא־ומתן עם הממשלה על תשלום קנס, ומכירת הבשר בארץ.

חברת „אשור", השייכת **לאפרים אי־לין** ולשותפים, קיבלה רשיון ממשלתי ל־ייבוא 400 טון כבש קפוא מצ'ילי במחיר של 1100 דולר סי"פ. בארץ קיים מחסור בכבש קפוא, ומחירו לצרכן מגיע ל־60 לירות הקילו. **ארנון אילין** מסר, כי כאשר נשחטו הכבשים והוכשרו עבור ישראל, התברר שכמויות הבשר שנשחטו גדולות מכפי הצורך. אך ישראל היא המדינה היחידה הצורכת בשר כשר, ו־משום כך לא היה מנוס ממישלוח עודפי־הכבש לישראל.

לפני כשנה תפס המכס מעשה דומה של יבואנים שהביאו ארצה בשר־כבש ללא רשיון, וכפה עליהם להוציאו מישראל.

צדוק ניבא את הצפוי

שר־המישפטים **חיים צדוק** אמר, לפני חודשיים, לשותפיו־לשעבר למישרד עורכי־הדין, כי אחרי הבחירות יחזור למישרד. צדוק לא ניחש את מפלת ה־מערך. הוא רק סבר כי לא ימשיך לכהן בממשלה בראשות שימעון פרס.

אישים בכירים במערך רואים בצדוק את אחד האשמים במפלת המיפלגה. לדעתם, הוצאת המפד"ל מן הממשלה והקדמת הבחירות, הן שהיו הגורם ה־עיקרי למפלה. שני דברים אלה עשה רבין בעצתו של צדוק.

הבורסה

מה לעשות לאור תוצאות הבחירות?

המהפך בתוצאות הבחירות מבטל את העצות שנתתי לך במדור זה לפני הבחירות. אך לא את כולן. מניות של חברות־נפט סולידיות נשארות בלתי־תלויות בגורמים כמו אינפלציה והמדיניות הממשלתית כלפיה, אולם הן תושפענה יותר מאחרות משינויי מדיניות־החוץ של הממשלה העתידה.

להערכתי, אם תקום ממשלת ליכוד צפויה בשלושה־ארבעה החודשים הקרובים גאות בשוק ההון, והממשלה תעשה כל שביכולתה למען גאות כזו. מדיניות הממשלה תהיה הפיכת הבורסה למכשיר לגיוס הון למשק.

בטווח הארוך יותר אין ספק כי ממשלת הליכוד תביא למתיחות ביטחונית, ואולי גם למילחמה. נשיא מצרים הכריז לפני כמה ימים, בראיון שכימעט לא פורסם בישראל, כי ימתין שישה חודשים לנסיגה ישראלית, ואחר־כך יפתחו מדינות־ערב במילחמה. כדאי להאמין לנשיא מצרים, שכבר הוכיח את רצינותו בעבר. כל החרפה של המצב הביטחוני תגרום לשואה בבורסה.

המסקנה: נצל את החודשים הקרובים של הגיאות, תוך יציאה איטית מן הבורסה, כך שבעוד חמישה־שישה חודשים לא תגרום לך מפולת בבורסה שואה אישית.

בתקופה הקרובה כדאי לשים לב למניות־למוכ"ז, מן הסיבה הפשוטה שלא תהיינה עוד הנפקות למוכ"ז בבורסה, ומניות אלה תהיינה נדירות ומבוקשות. יש כמה מניות שגורמים ספקולטיביים רוכשים לצרכים שלהם, כמו „אתא־מישנה", „לוין־אשפטיין" ו„בית הרכב". שתי הראשונות נקנות משום שמיספרן בבורסה קטן, וניתן להשתלט על הכמות הנסחרת. בשערי מניות אלה צפויות עליות וירידות קבועות, בטיפוח הדוק של הגורם המעוניין. אשר ל„בית הרכב", כאן מנסה קבוצה חזקה לרכוש נתח הגון בחברה, ולהכריחה לשערך את נכסיה וכך לחלק רווחים לבעלי־המניות.

אגב, השבוע שלח סוחר־המניות **יעקב לוינקוף** מיכתב להנהלת הבורסה, ובו התחייבות לווסת ולשמור על שערי קבוצת־מניות ברמה קבועה. יש במיכתב זה משום תמרור לגבי השינוי שחל בבורסה, כשלא רק הבנקים קובעים בה, אלא גם משקיעים פרטיים.

תורמים לד"ש במקום לתיירות

לפני שש שנים יזמה חברת „אל־על" הקמת חברה חדשה, שתנהל עבורה בתי־מלון, ושמה „לרום". מטעם „אל־על" הוצב לתפקיד **גידעון אלרום**, איש חיל־האוויר לשעבר. „לרום" החליטה כי היא תשתתף באחוז קטן בניהול בתי־מלון, ותנסה למצוא משקיעים שיממנו את הקמת המלונות.

באותה עת פרש מניהול מישרד־התיירות **מאיר** („ממי") **דה־שליט**, והוא הופקד מטעם „לרום" על התפקיד החדש. דה־שליט התקשר עם קבוצת־משקיעים מ־גרמניה, בראשות **איגנאץ בוביס**, ואלה גייסו כסף בגרמניה להקמת רשת מלונות „לרום" בישראל. התוכנית המקורית דיב־

תורם בוביס
— תרומות

רה על שני מלונות בתל־אביב, אחד ב־אילת, אחד בנהריה ואחד בירושלים. קבוצת בוביס הקימה חברה בשם „קו־בוס", ודה־שליט היה נציגה, כשהוא שותף גם בניהול „לרום אינטרנשנל". כאשר „אל־על" מבטיחה תפוסת לא קשה למ־צוא מימון, וגם מיגרשים טובים. הוקם מלון באילת, היחידי הפועל עד כה בשם „לרום". מלון שני, בתל־אביב, הוחכר על־ידי קבוצת בוביס ל„שרתון". מלון שלישי, בדרום תל־אביב, יימסר לחברת־התעופה הקנאדית. תוכנית המלון ב־נהריה בוטלה, וכן גם התוכנית למלון בירושלים. „אל־על" מחפשת עתה משקי־עים אחרים למלון בירושלים.

קבוצת בוביס ומאיר דה־שליט עשו כסף רב, תוך כדי גיוס ההון לתוכנית שנכשלה.

אין זה הקשר היחידי בין בוביס לדה־שליט. דה־שליט מונה, בשעתו, כיושב־

מנהל דה־שליט
— במקום מלונות

ראש מועצת־המנהלים של „רסקו", ש־נכנסה לשותפות באיראן יחד עם בוביס ועם משקיע איראני מקומי. לפני ארבע שנים התברר, כי החוזה שחתמה „רסקו" באיראן יכול לגרום לה הפסדים של יותר ממאה מיליון דולר. מנכ"ל „רסקו" דאז, **ישראל קרוא** המנוח, סיפר כי דה־שליט חתם על החוזה בלי בדיקה נאותה. „רסקו" נאלצה לעזוב את השותפות ב־הפסד כבד ותוך השארת השמנת בידיו של בוביס, שהמשיך בשותפות. דה־שליט ניהל את המשא־והמתן עם בוביס כנציג „רסקו", כאשר אותה עת עמד להיות שכיר ושותף שלו בעיסקי המלונות.

לפני כחצי שנה הצטרף דה־שליט לד"ש, וקיבל תפקיד האחראי על כספיה. בין התורמים הגדולים לד"ש היה איגנאץ בוביס. לא ברור אם בוביס קרא את מצעה של ד"ש, אבל אין ספק שהוא חייב הרבה לדה־שליט.

טוטו

ספורט-טוטו

א 1 2 א 1 2 א 1 2

השבוע

מינימום הפרס הראשון

600,000 ל"י

*

מינימום כלל הפרסים

1,500,000 ל"י

*

יום ה' — המועד האחרון
למסירת הטפסים

עשה לך מנהג קבוע—
מלא טוטו בכל שבוע!

המועצה להסדר ההימורים בספורט

"יוצא מגדר הרגיל" ניוזוויק

הטייקון האחרון

THE LAST TYCOON

רוברט דה נירו

ד'אן מורו

טוני קרטיס

ג'ק ניקולסון

רוברט מיצ'ם

סרטו של
אליה קאזאן
עפ"י פ. סקוט פיצג'רלד

שבוע 2
„פאר"
תל־אביב
„אורגיל"
ירושלים

דפוס גולן

גם אל מי שחשב שאפשר לברוח מהפוליטיקה — מגיעה הפוליטיקה הביתה.

שס"י מציע לא להיתפס לאוירת ההומור השחור על הפאשיזם והפאנאטיות הדתית שבשלטון.

שס"י מציע מה שהציע גם לפני הבחירות: לבוא אל הפוליטיקה השמאלית הראדיקאלית.

עליית הימין לשלטון, התמוטטות שלטון המערך והכשלון המוחץ של רשימת של"י בבחירות מחייבות עיון מעמיק. לא עוד טלאים ותפרים גסים מהיום למחר.

אנו מזמינים אותך לכנס שייערך ביום שבת הקרוב ה־28 למאי בקולנוע פאריז, רחוב הירקון פינת רח' פרישמן תל־אביב, בשעה 10.00 בבוקר.

הדיון פתוח

בברכה

שס"י — שמאל סוציאליסטי ישראלי

ת.ד. 33076 ת"א

ת.ד. 9372 י—ם

לכל הדורש

ספר התנ"ך והברית החדשה בכריכה אחת

ללימוד ולהשכלה כללית
(בשפה העברית)
במחיר —.5 לירות בלבד —
עבור דמי משלוח ואריזה

כתוב וצרף את התשלום לפי הכתובת
ת.ד. 7089 ירושלים
ויישלח לך מייד.

יש לאן ללכת!

● ספרים משומשים ●
● ספרים מיוחדים ●

ג ב י

רח' בן־יהודה 28
תל־אביב

גיטרות ✶ אקורדיונים
כלי־נשיפה ✶ אורגנים
מיתרים ✶ תופים

השאלה ◆ מכירה ◆ תיקונים

גינזבורג מוסיקה

אלנבי 48 (ליד רח' גאולה) ת"א.
טל: 03-57773
נוסד ב־1940

לימונטה

טפט חדיש נגד כתמים

מורלה

הטפטים המעוצבים כיצירת אמנות

WATERMAN

העט המושלם

להשיג בחנויות המובחרות למכשירי כתיבה — המפיצים: עטרבע"מ פרץ 17 ת"א

מי יקבל מה מן השלל

אם ינצח הליכוד בהסתדרות

דויד לוי
הפועל

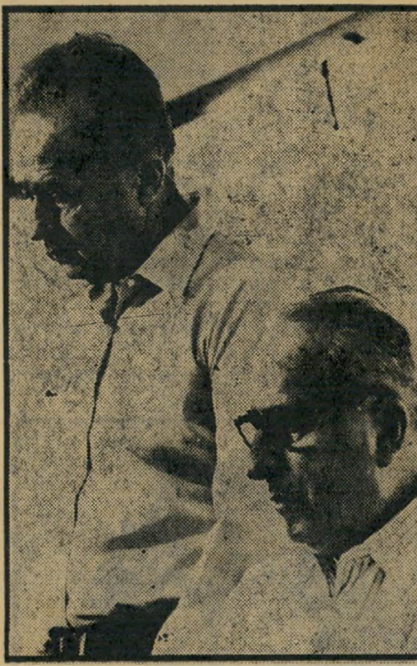

משל (עם רבין)
העסקן

בבוקר ה־22 ביוני, למחרת יום הבחירות להסתדרות, עלולה לחול אור־תה הפיכה שחלה בכנסת. אולם הפעם, בניגוד לבחירות לכנסת, המאבק הוא על עמדות־כוח אמיתיות. די רק לתאר את אברהם אלדן מקרן תל־חי כמנכ״ל בנק הפועלים; את הקבלן דויד שטרן כמנכ״ל סולל־בונה. את הקבלן אהרון רובינשטיין כמנכ״ל שיכון עובדים. את שלמה אליהו כמנכ״ל חברת־הביטוח הסנה. יצחק שמיר כמנכ״ל קונצרן כור. ואפילו את יגאל גריפל מבית״ר כמנהל הפועל. אין זה חלום־בלהות. זוהי אפשרות ריאלית, אם יצ־ביעו בוחרי ההסתדרות כפי שהצביעו ל־כנסת.

חלוקת הקולות כיום בהסתדרות היא כזו: המערך — 58.31%; הליכוד — 22.74%; ל״ע — 5.97%; העובד הדתי — 4.26%; רק״ח — 2.41%; מוקד — 1.72%; מרי — 0.75%; ברית השמאל — 0.27%; פנתרים שחורים — 1.62%; התנועה לאחווה — 0.91%; בחירות אישיות — 0.31%; ברית יוצאי תימן — 0.42%; רשימת ה־תימנים — 0.31%.

לקראת הבחירות ב־22 ביוני חלו כמה שינויים. מרי, ברית השמאל ומוקד נמ־צאות, למעשה, בגוש אחד מאז הבחירות לכנסת, ומישקלו 2.75%; ל״ע ורשימות אחווה, בחירות אישיות וברית יוצאי תי־מן הקימו גוש אחד שמישקלו 7.61%.

הבחירות לכנסת הורו על תזוזה של בו־חרים מן המערך לליכוד, בעיקר שכירים מעדות המיזרח המשתכרים בדרגות הש־כר הנמוכות, ועל תזוזה של בוחרים מן המערך לד״ש, בעיקר שכירים יוצאי אר־צות אירופה בדרגות השכר הגבוהות. הב־חירות לכנסת הורו על מעבר בוחרי ל״ע אל ד״ש, וכימעט היעלמותה של המיפלגה.

כל מה שדרוש לשם מהפכה בהסתדרות הוא עלייה של הליכוד ל־30% ומתן יותר מ־20% לד״ש, על חשבון מחיקת הל״ע ונדידת קולות מן המערך לד״ש. למעשה דרושה למהפכה בהסתדרות תזוזה קטנה יותר מזו שקרתה בכנסת. תזוזה כזו תמ־סור, ב־22 ביוני, את השילטון בהסתדרות לליכוד בסיוע ד״ש.

כדי להקל על המהפכה יציב הליכוד בראש רשימתו את דויד לוי, חבר־כנסת מבית־שאן, פועל־לשעבר במיפעלי טכס־טיל בית־שאן, הנהנה מפופולריות רבה ביותר בין השכירים. דיעותיו של דויד לוי בשאלות שכר ומאבק מיקצועי הן, למע־שה, דיעות רק״ח.

דיעות אלה של לוי מביאות לליכוד קו־לות רבים, תוך שראשי הליכוד יודעים שאין אלה הדיעות של המיפלגה. רק לפני חודש פנה אחד מראשי המיפלגה, עורך־הדין אברהם נאמן, במיכתב גלוי לראשי מיפלגתו, בבקשה שתסתייג מדיעותיו של־לוי. נאמן קבע במיכתבו, כי עמדות מיפ־לגתו בשאלות הכלכליות היו מאז־ומתמיד ימניות, וכי לוי מטיף לדעות שמאלניות שאין להן מקום בליכוד.

יושב־ראש סיעת הליכוד בהסתד־רות, עורך־הדין יורם ארידור הוא, למעשה, הנציג הנאמן ביותר של דיעות הליכוד הימניות. זו הסיבה שהוא נותן עתה את מקומו לדויד לוי, על־מנת שזה ימשוך קולות רבים יותר לליכוד בבחי־רות, ואחר־כך יבצע הליכוד את המדי־ניות של ארידור, קרמרמן, משה שניצר ויעקב מרידור. שלא לדבר על מדיניותם של שמחה ארליך ואברהם („בומה״) שביט.

מתן רוב לליכוד ולד״ש בבחירות יעביר לליכוד את השליטה בגוף הכלכלי הגדול במדינה. הנתונים האחרונים המצויים ב־ידי המחלקה הכלכלית של חברת־העובדים מלמדים, כי משק העובדים מקיף 23% מכלל המועסקים בישראל. התוצר הנקי של משק העובדים הוא כ־19% מכלל התו־צר הנקי של המשק כולו. יש ענפים שבהם מהווה משק העובדים רוב מוחלט, כמו למשל החקלאות, שבה הוא מייצר 72% מכלל התוצר במשק. בענף הבנייה — 23%; בתעשייה — 16.5%; בתחבורה — 20.3%; במיסחר, בבנקאות — 15%.

מיספרים אלה אינם אומרים כה הרבה כמו הגופים השולטים, למעשה, בענפים שלמים. התיתכן תחבורה בישראל בלי אגד ודן? הייתכן שירות בריאות בלי קופת־החולים של ההסתדרות? הייתכנו גידולים חקלאיים בלי הגופים ההתיישבו־תיים, בלי תנובה? השליטה על כל אלה יכולה לעבור ב־22 ביוני לידי הליכוד ו־ד״ש. שינוי זה אינו דומה לשינוי שיחול במצב החברות הממשלתיות כאשר תעלה ממשלה הליכוד לשלוט בהן. ראשית, החב־

עמית (עם תמיר)
המנהל

רות שייכות למדינה ולא לגוף של איגו־דים מיקצועיים המארגן את העובדים נגד המעבידים, כאשר הליכוד מייצג את המע־בידים. המדינה אינה אירגון עובדים, ומ־שום כך מתייחס אליה הליכוד כמו אל התאחדות־בעלי־תעשייה נוספת.

אולם משק העובדים הוא מכשיר רב־עוצמה בידי האיגודים המיקצועיים במא־בקם נגד המעבידים להטבת שכר ותנ־אים. הליכוד מייצג את המעבידים ב־מיפלגה הליברלית, וכמוהו גם ד״ש, המ־ייצג את המעבידים ואת מנהלי־החברות. שתי מיפלגות אלה, המייצגות את המעבי־דים, תהיינה מעוניינות להחליש את כוח השכירים ואירגוניהם, ולכן הן מטיפות להפרדה בין משק העובדים לבין האיגו־דים המיקצועיים. משום כך הן גם תש־אפנה להחלשת משק העובדים ככל האפשר.

משק העובדים אינו מתנהל ככל חברה רגילה, בארצות־הברית למשל. כאשר היה צורך להקים תעשיות באיזורי־פיתוח, ה־קים אותן משק העובדים מבלי לשקול את שיקול הריווחיות. משק העובדים פעל שנים רבות כשהוא כפוף קודם לכל למ־טרות החברתיות והלאומיות של תנועת העבודה, של הקמת המדינה. אילו היה פועל לפי שיקולי רווח והפסד בלבד, לא היו כיום עיירות־הפיתוח קיימות, ושורה ארוכה של חברות שבנו את המדינה מחוץ לגוש דן לא היו קיימות אף הן. חברה כמו אגד נותנת שירותים גם למקומות ש־אליהם לא כדאי לה להסיע אוטובוסים. הפסדיה מכוסים באמצעות סיוע לא־כלכלי מצד המוסדות האחרים של חברת־העוב־דים, וכן בסיוע הממשלה.

אם תשלוט מחר במדינה ובהסתדרות מיפלגה החורטת על דיגלה את שיקולי הרווח בלבד, היא תורה לאגד לחדול לנ־סוע לגליל ולנגב. מישרד־התחבורה לא יסייע בהקמת התחנה המרכזית, ולא יתן ערבויות לאגד להביא אוטובוסים חדשים. בנק הפועלים, שינוהל על־ידי איש חרות, לא יתן אשראי לאגד בלי ביטחונות טו־בים. התוצאה הבלתי־נמנעת: אגד תצמצם את שירותיה, תיקלע לקשיים כספיים, תתמוטט.

אסון היועץ המיובא

כאשר ישהיט שר־שיכון ליברלי, הוא יחדל לסייע לחברות־הבנייה כמו שי־כון עובדים, שבנו בגליל ובדרום. מנהל בנק הפועלים, איש חרות, ידרוש משיכון־עובדים לשלם מייד את החובות, וכך תע־שה גם סולל־בונה בהנהלת דויד שטרן, שלה חייבת שיכון־עובדים 200 מיליון לי־רות: **התוצאה:** שיכון־עובדים תמוטט.

מול כל אלה יישב התעשיין שימחה אר־ליך עם התעשיין בומה שביט ועם היועץ הכלכלי שהביאו מארצות־הברית, מילטון פרידמן, היועץ המייוחד לשילטון האיומה בדיקטטורות, זו של צ׳ילי. אדם זה מושם כיום ללעג ולקלס באמריקה, שכן כיום איש אינו מוכן עוד לשמוע תיאוריות של יוזמה חפשית ואי־התערבות המדינה במשק. העובדה שהוא יהיה היועץ של הליכוד שישלוט בהסתדרות, רק מחזקת את הצעד הבלתי־נמנע: משק העובדים יתמוטט, ויגרור אחריו את המדינה כולה.

ייתכן ששינאת הסתדרות־העובדים־הל־אומית והתעשיינים והמעבידים את משק העובדים כה גדולה, עד שהם מוכנים לח־זור על מעשהו של שמשון, למוטט את העמודים שעליהם נשען הבית שבו הם חיים. מתן רוב בהסתדרות למיפלגות ה־דוגלות בפירוקה, יהיה צעד נוסף בטירוף־הדעת הלאומי, שחגג את שיאו בבחירות האחרונות לכנסת.

(המשך מעמוד 15)

יש המפקפקים בכך. נחום גולדמן הזהיר את ראשי ממשלות־ישראל לא פעם, כי בעימות של ממש יערקו יהודי אמריקה מן החזית, ביגלל פחדם מפני מכה־חוזרת של אנטישמיות שלוחת־רסן.

אולם בגין, כמו כל אדם מסוגו, מאמין בכוחה של התעמולה. הוא בטוח שתעמולה ישראלית מכוונת ותוקפנית, בהנהלת שר מיוחד די ההסברת־חוץ, תשיג את המטרה.

ישראל עמדה כבר פעמיים במצב של עימות דומה. פעם, בראשית שנות ה־50', הטילה ממשלת אייזנהואר־דאלס על ישראל אמבארגו כלכלי, והפסיקה את זרם הסיוע אליה. הדבר בא על רקע סירובה של ישראל להפסיק את הטיית מי־הירדן ליד

הנשיא קארטר
עימות בלתי־נמנע

גשר בנות־יעקוב. ישראל נכנעה אז עוד לפני שהאמריקאים הגיעו אל האמצעים החריפים ביותר העומדים לרשותם.

בפעם השנייה התקרבה ישראל אל עברי־פי־פחת של עימות עם ארצות־הברית בשילהי מיבצע־סיני, בראשית נובמבר 1957. הנשיא דווייט אייזנהואר הגיש אולטימטום, במקביל לאולטימטום הסובייטי. בן־גוריון נכנע תוך 28 שעות, עוד לפני שננקטו סנקציות אמריקאיות.

אולם בן־גוריון, בניגוד לבגין, היה ריאליסט. הוא חי בעולם המציאות. תגובתו של בגין תהיה, במצבים כאלה, שונה.

הוא יסתכן בעימות.

■ ■ ■

ייתכן מאד כי הממשלה האמריקאית לא תשיש לקראת עימות כזה, ותבקש להימנע ממנו.

שום נשיא לא ישמח להיכנס למאבק עם קבוצה אתנית חשובה, ובייחוד עם קבוצה שיש לה השפעה כה עצומה על כלי־התיקשורת והקונגרס. ג'ימי קארטר נבחר מטעם המיפלגה הדמוקרטית, שהיא המיפלגה המסורתית של יהודי ארצות־הברית. למה לו לריב עימה, אם אפשר להימנע מכך?

על כן, בוודאי יהיו בין מקורביו של קארטר אנשים שייעצו לו להימנע מעימות גלוי חריף מדי, ולסמוך, תחת זאת, על אמצעי אחר.

איזה אמצעי?

המילחמה.

אחרי מילחמת יום־הכיפורים היו ספקנים, בישראל ובעולם, שלא האמינו כי סוכנות־הביון האמריקאית לא ידעה מראש על כוונת הערבים לתקוף. על־פי גירסתם של רואי־קנוניות אלה, היתה המילחמה כולה פרי מזימתם של הנרי קיסינג'ר, ראשי סוכנות־הביון והגנרלים של הפנטאגון, שרצו לנסות בהזדמנות זו את כלי־הנשק החדישים שלהם על בשר־ודם.

קיסינג'ר, כך טענו בעלי הגירסה, הבין כי ארצות־הברית אינה יכולה לאלץ את ישראל לסגת מתעלת־סואץ ולהיכנס למשא־ומתן רציני, אלא באחת משתי דרכים: עימות אמריקאי—ישראלי, או מילחמה ערבית—ישראלית. הדרך השנייה היתה נוחה לו יותר.

על כן עודד את הערבים לתקוף. כאשר היתה ישראל זקוקה לסיוע אמריקאי, הכתיב זה את תנאיו.

ייתכן מאד שאין ממש בתיאוריה זו — אך היא תוכל להיות ממשית מאד.

אם לא תהיה תזוזה משמעותית לקראת השלום, תהיה מילחמה. התוצאות הצבאיות של מילחמה זו אינן חשובות. חשובות התוצאות המדיניות.

אחרי כמה ימי־קרבות, שוב תהיה ישראל זקוקה לסיוע אמריקאי מאסיבי. היא תהיה זקוקה גם לסיוע מדיני. תלותה המוחלטת בארצות־הברית תתברר לכל.

אם תהיה המילחמה אכזרית ויקרה בחיי־אדם, כפי שיש לצפות, ישפיע הדבר גם על מצב־הרוח בישראל. האדישות, השוררת כעת בישראל מול פני סכנת המילחמה — אדישות שבילעדיה לא היה הליכוד יכול להגיע לשילטון — תפוג במהרה, כאשר יתקבלו הדיווחים על החללים.

זהו חשבון אמריקאי מפוכח.

בעבר היה מנוי־וגמור עם ארצות־הברית למנוע מילחמה ישראלית—ערבית, מחשש פן תביא לחידוש אמבארגו־הנפט הערבי נגד המערב. אך מילחמה שבה תשמור ארצות־הברית על נייטרליות אוהדת כלפי הערבים, ושתשתלב בתוכנית אמריקאית—ערבית לכפיית הסדר מדיני על ישראל, לא תהיה כרוכה בסכנה זו.

אם יעמוד הנשיא האמריקאי לפני הברירה בין כפיית הסדר על ישראל לאומנית לבין התרת מילחמה מוגבלת — ייתכן מאד שיבחר בדרך השנייה.

הוא עלול להחליט: „ניתן להם להתבשל קצת במיץ של עצמם." אלא שהמיץ יהיה, במיקרה זה, דם.

■ ■ ■

באופן פאראדוכסלי, הנשכר הגדול היחידי מעלייתו של מנחם בגין לשילטון יהיה השילטון הסובייטי.

לכאורה, נראה הדבר מנוגד לכל היגיון.

האם לא הכריז בגין זה־עתה, בעימות הטלוויזיוני, שהוא עומד לקבל עליו את הגנת המיזרח־התיכון מפני הסובייטים?

האם לא הבטיח לשכנע את הממשלה האמריקאית שרק ישראל לאומנית, תוקפנית וחזקה, יכולה להגן על האינטרס הביטחוני האמריקאי?

תיאוריה לחוד, מציאות לחוד.

במאמץ סבלני של ארבע שנים הצליח הנרי קיסינג'ר לסלק כימעט לחלוטין את ברית־המועצות מן המרחב הערבי. הוא משך את מצריים, ולאחר־מכן את סוריה, אל המחנה האמריקאי, אחרי ששיכנע אותן כי רק ארצות־הברית יכולה להחזיר להן את השטחים ללא מילחמה. ג'ימי קארטר עמד לחזור על תרגיל זה כלפי אש"ף.

אילו הושג השנה הסדר מדיני בחסות האמריקאים, היה מתבצר במרחב „שלום אמריקאי", שהיה חוסם את ברית־המועצות לשנים רבות.

עלייתו של מנחם בגין טורפת את כל הקלפים האלה. השעון ברח אל מעבר לאופק. בכל הבירות הערביות שוררת עתה אווירה מילחמתית סמויה. אין ספק שכל הצבאות הערביים קיבלו בשבוע שעבר פקודות־היכון. גם שם החלה הספירה לאחור.

מי שחושב על מילחמה, מוכרח להצטייד בנשק. נשק זה יכול לבוא רק מברית־המועצות. גם מצרים, שביקשה לפתוח לעצמה מקורות־רכש אחרים, נכשלה בכך, ביגלל הלחץ הנגדי היהודי־האמריקאי. הצבא המצרי זועק לנשק, והוא יכול לקבלו רק ממוסקבה.

כך, בן־לילה, בין היום השלישי והיום הרביעי בשבוע שעבר, השתנו לחלוטין קלפי־המיקוח של ברית־המועצות במרחב.

אש"ף, שנטה לקבל את הקו הפרו־אמריקאי, מוכרח עתה לחזור לברית־המועצות, נוכח עליית חזית־הסירוב הישראלית לשילטון. בטווח הנראה־לעין, אין עתה לאמריקאים מה להציע לאירגון. במידה פחותה נכון הדבר גם לגבי סוריה, ואף לגבי מצרים.

משום כך אין פלא בכך שהתגובה הסובייטית הראשונה על בחירת מנחם בגין הצטיינה בנימה של „איפוק". אני משער שמנסחי־התגובה התאפקו אך בקושי מלפרוץ בקריאות־הידד.

ייתכן מאד כי אור ליום הרביעי האחרון הורמו כוסות־הוודקה בבי משרדי הקרמלין. ולא לכבוד ניצחונה של רק"ח ברחוב הערבי בישראל — ניצחון המעניין את שליטי ברית־המועצות כקליפת־השום, אלא לכבוד ניצחונו של מנחם בגין — ידידה הטוב ביותר של ברית־המועצות כעת במרחב.

במדינה

(המשך מעמוד 34)

נחום רז, חבר המרכז מטעם סניף תל־אביב: „עקרונית, אני חושב שכל דבר שקרה יצר איזשהו קש. בשנה האחרונה קרה קש אחרי קש, ולבסוף נארג שטיח כזה שחנק אותנו.

„היה כאן מחדל מדיעיני בדומה למחדל יום־הכיפורים. המיפלגה לא חשה מה קורה ברחוב. ייתכן שאילו חשנו בעתיד להתרחש, ניתן היה להתיר את הפלונטר.

„לדעתי אסור לנו להקל על הליכוד, שלא קיבל מנדט חד־משמעי מהעם, במלאכת הרכבת הממשלה. לדוגמה, עלינו להפעיל לחץ על חטיבת ע"מ (הרשימה הממלכתית לשעבר) שהם, בסופו של דבר, תלמידי בן־גוריון ויש משמעות רבה לכך שהם יתנו יד להמלכת בגין. במקביל עלינו לתקן את הטעון תיקון. אחרת, אני חושב שזה אסון לתנועת העבודה, ויכול להיות גם אסון למדינה. המגמה שלנו צריכה להיות: לבלום אותם."

מיכאל בר־זוהר: „הציבור רצה לתת לנו בעיטה, וזה מה שהוא עשה! יושב לי הרבה בבטן, ומשום כך אני רוצה להרהר בתוצאות היטב ולא לומר דברים על רגל אחת.

„אני נגד קואליציה עם הליכוד. אני לא רוצה את בגין ואת כל החבורה שלו."

מיעוטים

הפרד ומשול

מי ניסה ליצור אווירת לינץ' בכפר הערבי ג'ת?

נקישות חזקות הלמו בדלת. „מי שם?" קרא קול מבפנים. בערבית. „לפתוח. כאן כוחות הבטחון!" השיבו קולות מבחוץ. היתה זו שעת־לילה מאוחרת בכפר הערבי הגדול ג'ת שבמשולש, ערב יום־הזיכרון לחללי יום־האדמה. מול הבית הערבי חנתה מכונית אסקורט לבנה.

„אנחנו לא פותחים בלי שיבוא מישהו מהכפר!" צעקו בני הבית. „נמצא איתנו כאן ג'מיל," השיבו האלמונים מבחוץ. בני־הבית החשודים השתכנעו, והדלת נפתחה. בידי אנשי כוחות הביטחון היתה פקודת־מעצר מינהלית נגד אחד מבני הבית, והוא נלקח אל מכונית האסקורט שהמתינה בחשיכה. המכונית זינקה ממקומה ודהרה אל הכתובת הבאה.

באותו לילה נעצרו שיבעה מבני הכפר. בכל אחד מהמעצרים השתמשו אנשי כוחות הביטחון באותו שם — ג'מיל — כדי לשכנע את התושבים החשדניים לפתוח את דלתותיהם לפניהם.

סכין בגב. ג'מיל גרה בן ה־27 נדהם לגלות, למחרת היום, שכל תושבי הכפר מסתייגים ממנו ושולחים מבטי שינאה לעברו. רק מאוחר יותר הבין את שעוללו לו. בן־לילה הוא הפך מצעיר אהוד על הכל, שהיה מועמד לתפקיד ראש הכפר, למשתף־פעולה שנוא.

ג'מיל לא נכח בלילה הקודם בעת עריכת המעצרים. הקשר היחידי שלו עם כוחות הביטחון היה לפני חצי שנה. אז הופיעו בביתו כמה אנשי כוחות הביטחון והזמינוהו לשיחה עימם. „לא נרחם עליך," אמרו לו לפני שהסתלקו, „נתנהג אתך כפי שצריך לנהוג באנשים כמוך." אירועי ערב יום־הזיכרון המחישו לג'מיל היטב את כוונתם באותה שיחה שנערכה בחודש דצמבר. עולמו חרב עליו תוך שעות ספורות, והוא הפך מנודה ומאוס על אנשי הכפר שלמען פיתוחו כה השתוקק לפעול.

לפני חמש שנים יצא ג'מיל ללמוד בעיר. הוא התקבל לאוניברסיטת בר־אילן, ללימודי חינוך וקרימינולוגיה. „התחלתי בפעילות ציבורית, וגיליתי את העולם," הוא מספר היום. „ייסדנו את ועד־הסטודנטים־הערביים, ונחשבנו כילדים רעים." כוחות הביטחון עקבו בחשש אחר פעילותם של הצעירים המשכילים שגילו את הדמוקרטיה, למרות שלא היה כל דופי במעשיהם. הם הוזמנו לחקירות או כפי שכונה הדבר, „שיחות".

„כשחזרתי לכפר," אומר ג'מיל, „החלטתי להמשיך בפעילות, וייסדתי חוג בהנהגת צעירי הכפר שנקרא ,צעירי ג'ת'." הכפר, בן 4,500 התושבים הונהג, כמו כפרים ערביים רבים אחרים, בידי זיקני החמולות הנאמנים על המערך. ג'מיל וחבריו התכוונו לעסוק, יחד עם קבוצות דומות מכפרים שכנים, במאבק נגד אפלייה, למען עידוד ההשכלה ולפיתרון בעיות בוערות אחרות בכפרים.

הקש ששבר. פעילותו של ג'מיל לא שיפרה את חייו, והוא מספר: „כשהתחלתי ללמוד בבר־אילן, לימדתי בבית־הספר בכפר אום־אל־פחם הסמוך. אז עוד הייתי ,ילד טוב,' אבל כשהתחלתי בפעילות, שלחו אותי ל,גלות,' לבית־ספר בנגב. כשביקר אצלנו שמואל טולידנו, שהיה אז יועץ ראש־הממשלה לעניני ערבים, סיפרתי לו על כך והוא דאג שיחזירו אותי למשולש. תקעו אותי בכפר נידח, וכדי לצאת לכביש הראשי, לנסוע לאוניברסיטה, נאלצתי ללכת יום־יום שישה קילומטרים ולחצות ואדי שבחורף היה מוצף." משם נשלח ג'מיל לייצג את הסטודנטים הערבים בוועד־הפועל של ההסתדרות, ובתום לימודיו חזר ללמד בבית־ספר בכפר סמוך לכפרו.

„ביום הלווייתו של המשורר ראשד חוסיין," הוא מספר, „התלמידים שאלו אותי מי הוא היה. אני לא מבין מה זה רע שמורה מסביר לתלמידיו על משורר עברי מכפר שכן. עוד באותו יום נקראתי לבירור. טענו שניהלתי הסתה, שאירגנתי שביתת־תלמידים, ושמסרתי לתלמידים מידע שאותו לא היו צריכים לדעת. נכון, לא הסתרתי מהם שראשד לא היה רק משורר ושנאלץ לגלות לניו־יורק. אבל בבית־הספר הערבי אין שעורי־חברה כפי שנהוג בבתי־ספר יהודיים, והתלמידים אינם יודעים למי להציג בעיות שמציקות להם."

המען יראו וייראו. „ג'ת לא היה כפר בעייתי. במועצה שלו ישבו האנשים הנכונים — אלה הקרובים לשילטון. והנה, פיתאום בא צעיר חצוף כמוני שמדבר על אפלייה, על מאבק נגד הפקעת קרקעות ונגד התערבות בעניינים הפנימיים של הכפר," אומר ג'מיל, ומדגיש: „אני לא איש רק"ח, ואת אנשי רק"ח אני מרגיז לא פחות מאשר את השילטונות אילו בא אלי איש פת"ח הביתה.

סטודנט גרה
„כוחות הביטחון נוקמים בי!"

אין ספק שהייתי מסגיר אותו, כי אני לא דוגל בדרכי המאבק שלהם."

אך כוחות הביטחון החליטו בכל־זאת להורידו ממפת הפעילות. משום כך נפגשו איתו באותו ערב בחודש דצמבר. והבהירו לו חד־משמעית: „אם מישהו רוצה לנהל את החוג של ,בני ג'ת' — תפדאל. רק לא אתה!" ג'מיל דחה את האזהרה המוסווית.

„האם זו, באמת, הדרך לטפל באנשים שאינם מוצאים חן בעיני השילטונות?" שואל ג'מיל. „הצלחנו לשחרר את התגורה הדוקה של שילטון החמולות. האם זוהי הדרך ללחום באדם שאין, בעצם, במה להאשים אותו? האם הכוונה היתה להפוך אותי לסמל, למען יראו האחרים מה עולה בגורלו של מישהו שמנסה ללחום, ללכת נגד הזרם? או שהם רצו סתם לדחוף אותי למעשה ייאוש, שאקח קלשניקוב ואירה בעוברים־ושבים בדיזנגוף, כדי להוכיח לבני־כפרי שאני גיבור ולא משתף־פעולה? לא. את העונג הזה אני לא אגרום להם! אבל אני אוכיח שהפכו אותי לשעיר־לעזאזל!"

השופט כעס - ושיחרר

בפסק־דין חסר־תקדים קבע השופט: המישטרה אינה מסוגלת להגן על עציר, ולכן יש לשחררו

הטלפון בביתו של שופט־המעצרים ה־תל־אביבי אריה אבן־ארי צילצל באישון־לילה. השופט, שזה־עתה סיים עיון ב־ערימת־תיקים גדולה, הופתע.

מעברו האחר של הקו בקע קולו הנרגש של עורך־הדין מנחם רובינשטיין. „כבוד השופט,” פלט במהירות, „נשקפת סכנת־חיים ללקוח שלי שרק הבוקר שלחת ל־אבו־כביר. זה לא ייתכן כך!” השופט הרגיע את הפרקליט, וזימן אותו ללישכתו השכם בבוקר המחרת. בדיון הקצר שנערך בלישכה בבוקר, מתח אבן־ארי ביקורת חריפה על הדרך שבה מבוצעות הוראותיו על־ידי המישטרה ו־קבע פסק־דין אמיץ, חסר־תקדים, שתחילתו בסיפור רגיל למדי.

בליל ה־26 באפריל השנה פרצו אלמונים לחנות־תכשיטים ברחוב אלנבי בתל־אביב, וגנבו מתוכה סחורה בערך הנאמד ב־400,000 לירות. למחרת התקשרה צעירה אלמונית אל ביתו של סוכן־התכשיטים הצעיר יהודה קורין (25), והציעה לו תכשיטים משובחים. קורין נפגש עם הנערה, שמאוחר יותר התגלתה כקטינה, במילקבאר בצפון העיר, ולקח חלק מהסחורה לבדיקה בביתו. תוצאות הבדיקה עוררו את חשדו, והוא מיהר לקבוע פגישה עם המתווכת הצעירה על־מנת להחזיר לה את התכשיטים. לפגישה הופיע ידידה של הקטינה, משה יתום, שהוא בעל עבר עשיר בפריצות, ונכנס למכוניתו של קורין. ניידת של המדור המרכזי שהזדמנה למקום „קלטה” את יתום, ועצרה במקום את השניים: יתום כחשוד בפריצה, ואת קורין כחשוד באחזקת הרכוש הגנוב.

איומים במעצר. כבר בחקירה ה־ראשונית מסר קורין את כל הידוע לו, ושיתף פעולה עם חוקריו. אין לו עבר פלילי. הוא סיים לא־מכבר את שירותו בגולני, והתעתד להתחיל ללמוד כלכלה באוניברסיטה. העובדה שהפך חשוד ב־פשע גרמה לו לזעזוע ניכר.

ב־29 באפריל הובאו כל החשודים ל־מרתף־המעצרים של בית־המישפט בתל־אביב. הסתבר שהחשודים בפריצה, שהיו עצורים יחד עם קורין באותו תא, איימו עליו בניסיון לשכנעו שישנה את עדותו. עורך־הדין רובינשטיין, שהבין את המתרחש, ביקש דיון בדלתיים סגורות, הסביר את המצב לשופט וביקש שהחשוד ישוחרר מאחר שחקירתו הסתיימה. „אני חושש לחיי לקוחי,” הסביר. „בסופו של דבר הם נוסעים כולם באותה פוסטה* בחזרה ל־מעצר.” נציג המישטרה מילמל את הטיעונים הרגילים: „יש לחקור בכיוונים נוספים, החקירה מסתעפת...” והשופט ציווה על הארכת המעצר בשיבעה ימים, אף־כי לא שכח לציין שיש להפריד את קורין מעל שאר החשודים.

יומיים לאחר־מכן ביקר עורך־הדין רובינשטיין בבית־המעצר באבו־כביר, ול־הפתעתו גילה שם את קורין כשהוא נתון ללחץ חזק מצד העצירים האחרים. מבלי לאכד זמן טילפן הפרקליט אל השופט אבן־ארי, ודרש דיון חוזר. בדיון זה, שנערך למחרת, קבע השופט בפרוטוקול באופן חד־משמעי כי יש להעביר את החשוד לבית־מעצר אחר. אלא שהמישטרה היודעת היטב לטלטל עצירים לבתי־מעצר נידחים כאשר הדבר דרוש לה ל־צורכי חקירה או למניעת פגישה של חשוד עם פרקליטו, לא הצליחה למצוא עבור קורין בית־מעצר אחר. החלטת ה־שופט לא בוצעה.

עוד בשעת הדיון החוזר הטעים השופט, שחש במלוא האחריות הרובצת על זרועית החוק להגן על חשודים, כי הוא מעוניין לדעת אם החלטתו בוצעה. גם אם יעירו אותו לשם כך באמצע הלילה.

אתרעה ושיחרור. ואכן, עורך־הדין רירינשטיין, שגילה כי המישטרה אכן זילזלה בהוראות השופט, לא היסס, וטילפן אליו עוד באותו לילה. למחרת התקיים בלישכת השופט דיון קצר, וכאן נתגלתה

(המשך בעמוד 40)

* מכונית סגורה להעברת עצירים — זיוזאנה.

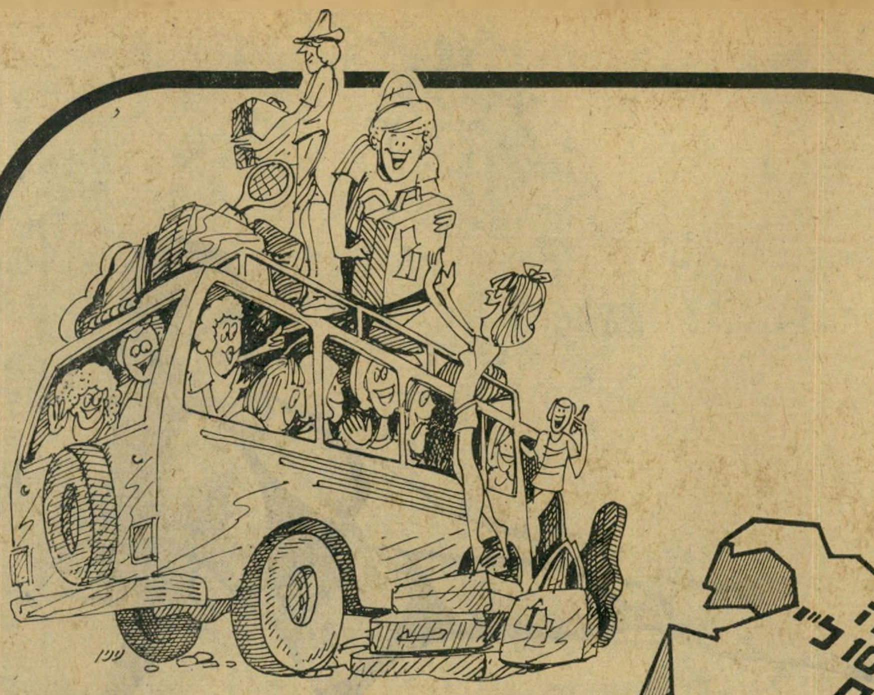

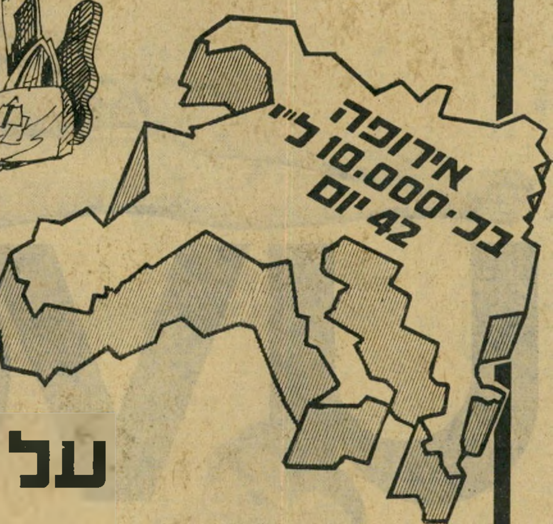

תפוס טרמפ!
על טיולי הקמפינג

אתה צעיר ורוצה להנות מטיול בעולם בתקציב מינימלי. אבל, בתי־מלון, רכב־שכור, מסעדות וכל הנוחות המפוקפקת "אוכלים" את התקציב. לך, מציעה חב' קמפינגטורס; טיולים מרתקים במינימום הוצאות.
בטיולי הקמפינג אתה רואה את העולם עם צעירים כמוך באווירה עליזה ובחוויות מיוחדות במינן: לינה באהלים בתוך שקי־שינה, בישול עצמי של ארוחות במטבחי־שדה משוכללים, נסיעה באוטובוסים מפוארים, בקיצור, העולם כולו בחוויות שלא תשכחו לעולם במחירים שלא הציעו לכם מעולם.

חב' קמפינגטורס מארגנת, זו השנה הרביעית טיולי קמפינג, מציעה מבחר טיולים:
☆ עד גיל 26 (סטודנטים עד גיל 28):
☆ 32 יום אירופה — 5550 ל"י + 390 $
☆ 32 יום סקנדינביה — 5550 ל"י + 390 $
☆ 36 יום אירופה — 5725 ל"י + 425 $
☆ 42 יום אירופה — 5750 ל"י + 450 $
מיוחד לגילאי 30-40
☆ 36 יום אירופה — 7155 ל"י + 425 $

כל המחירים נכונים ליום 22/3/77 וכוללים 2 ארוחות ליום, פרט ללונדון (ארוחת בוקר בלבד)
☆ טיולים מיוחדים לתיכוניסטים
☆ דרוש חוברת טיולי קמפינג אצל סוכן הנסיעות שלך.

הדרכה בעברית לטיולים הסגוריב

קמפינגטורס
Campingtours

פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות ובמשרדי דיזנהויז

עם טיולי קמפינג-סימן שאתה צעיר

קורסי צלילה
בתל־אביב ובים־סוף
צלצל: 03-295529

3.360 ל"י
בלבד
תעלה לך מודעה
בגודל עמוד
ב־
העולם הזה

תן
טרמפ
לחייל

גיטרות ✶ אקורדיונים
כלי־נשיפה ✶ אורגנים
מיתרים ✶ תופים
השאלה ♦ מכירה ♦
תיקונים
גינזבורג מוסיקה
אלנבי 48 (ליד רח' גאולה) ת"א.
טל: 03-57773
נוסד ב־1940

מורלה
הטפטים המעוצבים כיצירת אומנות

המנוי
קיבלת חשבון,
אנא, פרע אותו
בהקדם.
מחלקת המנויים

במדינה

(המשך מעמוד 39)

עובדה מעניינת לא פחות: הפרוטוקולים של הדיונים הקודמים נעלמו באורח־פלא, מבלי שאיש יוכל להסביר את התעלומה.

בהחלטתו החדשה קבע אבן־ארי: „נראה לבית־המישפט, כי טובתו ושלומו של יהודה קורין דורשים את שיחרורו המיידי, מאחר שאין מישטרת ישראל מוכנה להגן עליו. לפיכך אני מורה כי החשוד ישוחרר בערבות עצמית.”

בהמשך הוסיף השופט הערה שכוונה אל שופט־השלום הראשי, בזו הלשון: „פרוטוקולים מהדיונים הולכים ונעלמים בימים האחרונים בצורה תדירה.”

קורין אומנם שוחרר לפני ימים אחדים, אך הוא עדיין לא התאושש מן הטראומה שנגרמה לו כתוצאה מזילזולה של המישטרה בהחלטות בית־המישפט.

בריאות

המפגר היה מחונן

בגלל הזנחה סביבתית ומומים־מלידה מאובחנים מאות ילדים בארץ כ„מפגרים” — בטעות

גיא כהן בן החמש הוא הילד הרביעי במיספר במישפחה שבה שמונה נפשות, המתגוררת בשני חדרים מיניאטוריים בשיכון עתיקות בפרברי אשקלון. גיא הוא אחד מאלפי ילדים בארץ, המאובחנים בטעות כ„מפגרים”.

ספרים, עפרונות־ציור וצעצועים, שהם דבר טיבעי לכל ילד רגיל, עבור גיא ועוד ילדים הגדלים כמותו, הם בגדר מותרות.

מישחקיו של גיא הם פחי־האשפה בחצרות השיכון המוזנח, והרדיפה אחר חרקים, עכברים, חתולים וכלבים ברחוב.

אביו ואמו של גיא אינם יודעים קרוא־וכתוב, ואין להם פנאי לשחק או בכלל לשוחח עם ילדיהם. קישרם היחידי עם הילדים הוא באמצעות מכות, גערות וקללות. גיא גם לא זכה מעולם לשמוע סיפור מפי הוריו או לקבל מהם צעצוע. בבית אין מקלט רדיו או טלוויזיה, והמוסיקה היחידה שהוא שומע בוקעת מהרדיו של אחד השכנים.

כשהגיע זמנו של גיא להיכנס לגן טרום־חובה, בגיל ארבע, קבעה הגננת כעבור ימים אחדים כי אינו מתאים לגן — כי הוא מפגר.

גיא, שמימיו לא ראה צעצועים, ספרים, סדר וניקיון, לא הצליח להסתגל בקלות לשפע הגירויים החדשים שניגלו לו בגן.

ילד מחונן. בגלל התלהבותו המוגזמת והצורך — הזר לגביו — להיות ממושמע באמצעות דיבורים ולא מכות, כפי שהיה רגיל מהבית, נקבע שהוא מפגר. הוא לא יכול עוד לבקר בגן.

תחת שיבקר בגן הוא המשיך לבלות את זמנו, יחד עם עוד חברים כמוהו, בין גללי־האשפה, והיה ממשיך בכך עד שהיה מתגלגל למוסד למפגרים, אילולא אחות־בריאות־הציבור שנתקלה בו במיקרה, ושמעה מפי הגננת שלו כי הוא מפגר. האחות, שהכירה את גיא מינקותו ועקבה אחריו באמצעות בדיקות התפתחותיות, נדהמה לשמע אבחנתה של הגננת. היא שלחה את גיא למכון להתפתחות הילד שליד בית־החולים ברזילי באשקלון.

בבדיקות ובמעקב אחר גיא בבית־החולים הוברר, שהוא ילד אינטליגנטי מעל לממוצע הרגיל. אחרי טיפול נמרץ בגן המייוחד שבמכון, ואחרי שהרגילו את גיא במשך שבועות מיספר לחיי גן וניתנו לו חופש־פעולה מלא וגישה חופשית לכל הצעצועים, ניגלה לו עולם חדש, מרתק ומופלא.

היה צורך לעבוד איתו הרבה כדי שיתחיל להתבטא, דבר שהיה קשה בגלל אוצר־המילים המוגבל שלו. אך בכוח אינטליגנציה טיבעית ותפיסה מהירה מן הרגיל הוא התקדם, והיום הוא מבקר בגן רגיל, ומתפקד ככל הילדים. עתה טוענת הגננת שהיא זו שטעתה היא סבורה שהוא אפילו ילד מחונן.

במרכז להתפתחות הילד ליד בית־

(המשך בעמוד 46)

סטודנט למשפטים שנה ד'
המעונין בהכנסה נוספת
יפנה בכתב ל: מרדכי
רח' חוני המעגל 7, תל־אביב.

מאות יפים נענו למודעה בעיתון שחיפשה „יפים ויפות לסרטון־פירסומת"

יפות בערבון מוגבל

בלון נפוח

עושה אילנה שי, דוגמנית־צילום במיקצועה. אילנה שלעסה מסטיק בשקדנות כשהיא מפוצצת בלונים לכל עבר, הסבירה שהיא יפה בגלל שהצלמים שלה אומרים לה כך, ללא־הרף. כשנאמר לה שהיא בהחלט לא יפה כפי שהיא חושבת, השיבה בביטחון מוחלט: „על טעם וריח אין מה להתווכח."

אני יפה?

שואלת ליאורה מאליק, ג'ינג'ינית סוערת מחיפה שהפכה, במשך שבועות המועטים מאז הגיעה לתל־אביב לדמות פופולארית ומבוקשת מאוד במסיבות של העיר.

„**מה** זת'זומרת איך אני יודעת שאני יפה? מה, לא רואים? יש לי עיניים יפות, שערות יפות, וחוץ מזה אני מלכת הכיתה וכל הבנים מתים עלי," כך הגיבה אופירה מנדל, כאשר נשאלה מדוע נענתה למודעה שפירסמה חברת גיא הפקות בעיתונים, ושבה הזמינה אך ורק „יפים ויפות" לבוא למישרדה שברחוב שלמה המלך בתל־אביב, כדי להשתתף בסרט־פירסומת למשקה חדש.

אופירה לא היתה היחידה במישפחה שהשבה שהיא די יפה כדי להופיע בסרט. גם אחותה הקטנה ליזה וידידה עמית קורן, בני ה־11, חשבו שהם יפים למדי כדי להיות שחקני־קולנוע. עמית התפלא מאד כששאלו את ליזה למה היא חושבת שהיא יפה, והשיב במקומה: „כולם יודעים שהיא הכי יפה בכיתה." כשנשאל עמית מי אמר לו שהוא יפה, השיב: „כל הבנות אוהבות אותי, וגם אבא שלי ואמא שלי אומרים לי כל היום כמה שאני יפה."

אילנה שי, דוגמנית בת 20, לעסה מסטיק בשקדנות כשהיא מפוצצת בלונים לכל עבר, והכריזה בביטחון שהיא יפה, ואף אחד לא יגיד לה שלא, כי „על טעם וריח אין מה להתווכח." ישראל תרפק בן ה־26, המעיד על עצמו כי הוא „כירומנט וגרפולוג," סיפר כי הוא רוצה לשחק בסרטים והוא בטוח שהוא די יפה לשם כך. רק דורון מאירוביץ', מדריך־חקלאי במיקצועו, גילה כי בא, בעצם, כדי לעשות כסף, וכי אצלו „לא חשוב היופי, העיקר הכסף."

מי שהתיחסו אל המודעה ברצינות רבה יותר היו קיטי לנק בת ה־30, מזכירה תושבת הרצליה, נשואה ואם לילדים, שהודתה: „אני לא חושבת שאני שיא הכיעור, ובאתי סתם בשביל לגוון את החיים. נורא משעמם לי לטפל בבית ולענות על טלפונים בעבודה, אז החלטתי שעבודה בסרט תעשה לי טוב על הנשמה ויחד אתי הבאתי חברה שלי." החברה, חנה אבטבי בת ה־24, התגלתה כעצורה יותר, והודתה בביישנות: „אין לי סיכויים. אני לא יפה, ואני שמנה." אולם ידידתה, קיטי, מיהרה להרגיע אותה: „שטויות, בסרטים צריך כל מיני טיפוסים. חוץ מזה, את לא הולכת להתחרות עם רינה מור."

היפים והיפות חשו בנוח במישרדיה הצנועים של חברת־ההפקות הצעירה. רק המפיקים, גיד אמיר ואבי („צ'רופה") קליינברגר, ניראו נבוכים בעליל ממבול ה„יפים" שנפל עליהם לפתע. בתחילה שאל צ'רופה את השאלות בקול מנומס ושקט, אך כעבור זמן קצר נמאס לו, והוא העביר את התפקיד לגידי, שהתייחס אל כל יפה ויפה במלוא הכבוד הראוי.

היפה האמיתית היחידה בסביבה היתה השחקנית אסתי זבקו, חברתו האישית של צ'רופה. אך היא לא באה להציע את עצמה, לה יש כבר תפקיד בטוח בסירטון־הפירסומת. שכן אסתי, שהחלה את דרכה כדוגמנית, נתגלתה כשחקנית מעולה בסירטו של אברהם הפנר לא נעלם דניאל ואקס, ובתפקיד הצעירה בהריון במיבצע יונתן. בימים אלה עסוקה אסתי בגילום דמותה של אשתו של ז'אק כהן בסירטו החדש של שייקה אופיר, וזה־עתה סיימה תפקיד חשוב בסרט החדש צל"ש למטורף.

גלים של יפים ויפות שטפו את המישרד. כל אחד הציג את עצמו, ולכל אחד הסבירו כי מדובר בסירטון־פירסומת. לכל אחד נאמר כי יצלצלו אליו. לפתע אחזה רוח־סערה את המישרד. למקום פרצה בסערה ג'ינג'ית לוהטת אמיתית, לבושה אדום מכף־רגל ועד ראש. בדרך הפילה כמה ניירות מהשולחן, התיק שלה נפתח וכל תכולתו נשפכה החוצה. אחרי שנשפכה בעצמה, קיצרת־נשימה, על הכיסא שלפני שולחנו של המפיק, סיפרה החתיכה הג'ינג'ית כי שמה ליאורה מאליק, היא בת 24 ולפני כמה שבועות הגיעה לתל־אביב מחיפה, אחרי שסיימה לימודי היסטוריה ופילוסופיה באוניברסיטה שם.

„את רוצה להיות שחקנית־קולנוע?" שאל אותה המפיק, וליאורה השיבה בעצב: „האמת היא שאני רוצה להיות אמא לעשרה ילדים, אבל אני מחפשת מקורות־הכנסה. אני בלחץ, ואני חושבת שאני מוכשרת לעבוד בסרטים. שיחקתי זונה בסרט צל"ש למטורף, ונורא התאכזבתי. הייתי שם טאפט. חשבתי שיתפסו שאני לא סתם, אלא שאני כישרונית." גידי, המפיק, הבליע חיוך. הוא נבוך, אך הג'ינג'ית המשיכה להפגיז. אחרי צאתה סיפר מישהו שראה אותה במסיבה, ושהיא פשוט הדליקה את כל הגברים ולא נתנה צ'אנס לאף אחת מהנשים שהיו בסביבה. „אתה חושב שהיא תדליק מישהו לשתות משקה קל, רענן ותוסס?" שאל המפיק את עמיתו בנימה מיקצועית.

השעה התאחרה, אך יפים ויפות בשפע המשיכו להגיע. המפיקים עייפו מכבר, אך הוסיפו להשיב בסבלנות לשאלות. רק לקראת שעות־הערב המאוחרות חדל זרם היופי לשטוף, ואבי צ'רופה סיכם בעצב: „זאת היתה שגיאה איומה. אף אחד שהוא יפה אמיתי לא יענה למודעה כזאת. אלה יושבים בבית ומחכים שאנחנו נטלפן אליהם. היה גם די עצוב לראות את כל גלריית הטיפוסים שהיתה פה היום.

„מילא, אולי עוד נוכל להשתמש בהם ביום מן הימים. האמת היא שאנחנו צריכים יותר מ־30 חבר'ה צעירים, שנראים טוב בשביל סירטון־פירסומת למשקה קל. מישהו מכיר חבר'ה כאלה?"

מלכת הכיתה

היא, לדבריה, אופירה מנדל בת ה־14 מתל־אביב. כשנשאלה איך היא יודעת שהיא יפה, אמרה: „לא רק אני חושבת שאני יפה, כולם חושבים. מתחילים איתי ברחוב. גם אני חושבת שאני הכי יפה בכיתה. עובדה שכל הבנים אוהבים אותי. מה שהכי יפה אצלי זה העיניים."

שביל הזהב של מורי־הדרך

ה סוחר אבו־מוסא — שמו המלא אליאס מוסא עזיזי — ניצב, מתוסכל, בפתח חנות־המזכרות שלו שבבית־לחם. הוא עמד ונופף בידיו לאוטובוסים גדושי־התיירים שחלפו על פניו, אך לשווא. כבר חמישה חודשים לא נעצר ולו אוטובוס אחד ויחידי בפתח חנותו, ושום תייר לא קנה בה דבר, למרות ששאר חנויות־המזכרות בבית־לחם הומות המוני תיירים, המשאירים בהן מיליוני דולרים.

הסיבה לחרם המוזר על חנותו היפה של אבו־מוסא פשוטה מאד, מסתבר. הסוחר בן ה־54 חדל לשלם עמלות למורי־הדרך המדריכים את רבבות התיירים והצליינים בדרכי ארץ הקודש, ובעיקר בחנויותיה. „מאז חודש ינואר," מספר אבו־מוסא, „כשיצא החוק שאסור לשלם למורי־הדרך קומיסיון, הפסקתי לתת להם כסף. מהיום שאמרתי למדריך הראשון שאני לא משלם יותר קומיסיון, לא נכנס יותר אף תייר לחנות שלי. המדריכים עשו עלי חרם כללי."

אבו־מוסא הריץ תלונות למישרד־התיירות ולשר משה קול, על המתרחש בחנויות בית־לחם. „הם לא עשו כלום," הוא טוען, „כי המצב בחנויות בישראל בדיוק אותו הדבר." בינתיים הוא חי מחסכונותיו מתקופת השפע, אך עומד במריו. „אני לא אשלם גרוש קומיסיון לשום מורה־דרך," הוא אומר, „עד שייגמר לי הכסף. עד אז, אני מכבד את החוק."

אבו־מוסא מכבד את החוק, אולם רובם המכריע של מאתיים מורי־הדרך העובדים בשירות סוכנויות הנסיעות והתיירות, מפרים אותו החוק וגורמים למדינה נזק כלכלי בל־יישוער.

סדרות שקופיות מנופי הארץ, הם אינם יודעים על היבטים נוספים שהיו כרוכים ברכישותיהם.

מכל קנייה, ארוחה או בילוי כלשהו של תייר בארץ, מקבל מורה־הדרך עמלה שמנה, חלקה הגדול במטבע זר. מאות אלפי התיירים הפוקדים את ישראל אינם מעלים בדעתם כי הובלו ככבשים תמימות למשחטת־קניות אדירה, שאורגנה עבורם על־ידי מורי־הדרך.

„הגיע הזמן לחשוף את האמת על מה שקורה בטיולים האלה," אומר בגילוי־לב מורה־דרך. „מישרד־התיירות לא עושה כלום כדי לאכוף את החוק, וכל מה שקרה זה שמורי־הדרך הפכו קצת יותר זהירים בקבלת העמלות. צריך פעם אחת ולתמיד לטהר את האווירה המכוערת שבה אנו, מורי־הדרך, חיים." הוא מביא, כדוגמה, טיול אופייני של קבוצת־צליינים, טיול שאלפים כמותו נערכים מדי־שנה.

„המדריך מקבל את הקבוצה בלוד," אומר מורה־הדרך, „אחרי שזמן קצר

„מי שרוצה לשמור על החוק - צריך למות ברעב!" טוענים סוחרים המסרבים לשלם עמלה בניגוד לחוק מורי־הדרך

קודם־לכן נפרד מקבוצה קודמת. האוטובוס יוצא בדרך־כלל ישר לירושלים. כבר בדרך לירושלים מסביר מורה־הדרך לתיירים ש,אין צורך להחליף את המטבע הזר בבנקים,' ומבטיח לגלות להם היכן מצויים המקומות שבהם כוח־הקנייה של הדולר טוב במיוחד. בקיצור, הוא מתחיל ,לחמם' את התיירים על הקניות. בכל המיקרים ימליץ המדריך על קניות בבית־לחם, וברור למה. שם הוא מקבל קומיסיון עצום על כל הקניות, ובמטבע זר.

„היום הראשון לטיול מוקדש לסיור בירושלים, אך בכל מיקרה הוא כולל מסע־קניות בבית־לחם, שם מומלץ לקנות יהלומים. לשלב הקניות מגיעים אחרי־הצהריים, כשהתיירים כבר מעוניינים מאד בקניות שהמדריך כל־כך משבח את כדאיותן. את תאוות־הקניות שלהם הם פורקים על החנות שאליה הוביל אותם המדריך. סיבוב־הקניות הראשון נערך כבר ביום הראשון לטיול, כי ליום המחרת מתוכנן סיבוב שני.

„ביום השני נוסעים בדרך־כלל לכנסיית־המולד בבית־לחם, וכאן משולב סיבוב שני של קניות, בשעות־הבוקר. אם הקבוצה מראה כושר־קנייה טוב, המדריך מסדר לה משהו ,אקסטרה,' מחוץ לתוכנית הטיול. הוא לוקח אותם לסיבוב לילי סביב חומות העיר העתיקה המוארות, ותוך כדי כך קופצים לחנות־מזכרות בבית־לחם. בעל החנות פותח את העסק במייוחד לכבוד הקבוצה, כמובן אחרי תיאום טלפוני מראש עם המדריך. חלק ניכר מנסיעות אלה נעשה ללא רישום בכרטיסי־העבודה של הנהגים.

„ביום השלישי לטיול נוסעים בדרך־כלל למערות קומראן, ים־המלח, יריחו ומצדה. כמעט בכל מיקרה מגיעים להפסקת־צהריים ולשתיית קפה במיצפה אבו־טור בירושלים. זהו מיכרה־זהב בצורת חנות מזכרות, סוכנות לביגדי־עור ומיסעדה. גם כאן מקבל המדריך עמלה על הקניות של המטיילים. ביום הרביעי מבקרים בגליל, בנצרת ובטבריה, וביום זה נערך ביקור בבית־חרושת הידית למוצרי עץ־זית שליד פרדס־חנה. שם עורכים הפסקת־קניות ארוכה, וגם כאן מקבלים כמובן עמלה.

„ביום החמישי מטיילים בעכו, בחיפה ובשפלת־החוף. ביום זה מתעכבים בעיקר לקניית מוצרי־נחושת בעכו, ובמיפעלי־יהלומים בחיפה ובנתניה. בערב מגיעים לתל־אביב, משכיבים את התיירים לישון, ולמחרת לוקחים אותם ללוד. כאן מגיע שלב הטיפ הסופי.

באוטובוס העושה דרכו לנמל־התעופה עוברת מיד ליד מעטפה שמנה, שלתוכה משלשל כל תייר שטרות ירקרקים. „בדרך־כלל, הטיפ מגיע ל־300 דולר," מגלה מורה־הדרך, „אבל זהו כבר טיפ־אקסטרה, כי סוכן־הנסיעות גובה מראש ובאופן גלוי את העמלה למדריך, שהיא דולר אחד ליום מכל תייר — כשחצי מזה הולך לנהג. בטיול ממוצע מקבלים הנהג והמדריך 300 דולרים נוספים, דרך הסוכן. הסכומים נראים אולי קצת דימיוניים, אבל זוהי המציאות.

„הבעייה האמיתית בכל הנושא הזה," מסכם מורה־הדרך, „היא שהפכנו למעלימי־הכנסות ולמחזיקי מטבע זר שלא כחוק. המדובר במיליוני דולרים, שזורמים דרכנו ודרך החנויות האלה לשוק השחור או אל מעבר לגבול. האוצר מפסיד כך, כל שנה, עשרות מיליוני דולרים. מכירים שם את הנושא ויודעים בדיוק מה קורה.

מורת־הדרך רותי אקרמן, סטודנטית העובדת כמורת־דרך לפרנסתה, טוענת כי יש מורי־דרך מוסמכים רבים המסרבים בכל תוקף לקבל עמלות מבתי־העסק המשלמים למורי־הדרך כדי שיביאו אליהם תיירים. „אני דוחה גם מה שבעלי החנויות מציעים לי," היא אומרת. „המשכורת בהחלט מספיקה."

יהלומים קורצים בבית־לחם

כ אשר התיירים משווים ביניהם, בגאווה, את המציאות שרכשו בישראל — יהלומים, תכשיטי זהב וכסף, ביגדי־עור, כלי־נחושת, מוצרי עץ־זית ו־

המקופח

אליאס מוסא חזיזי, בעל חנות־למזכרות בבית־לחם, מנופף בידו לעבר התיירים שהאוטובוסים שלהם נעצרו, על־פי עצת מורי־הדרך, ליד חנויות־מזכרות אחרות. לטענתו נמנעים התיירים לבקר בחנותו, לפי הוראת מורי־הדרך, משום שהוא מסרב לשלם להם קומיסיון, מאז יצא החוק האוסר עמלות.

אבל נדמה כאילו לא איכפת להם. גם אחרי החוק החדש לאיסור העמלות, העסקים נמשכים כרגיל.״

אלה שפעלו יותר מכל לתיקון חוק מורי־הדרך היו סוחרי ירושלים המערבית, שניסו למשוך בדרך זו את התיירים לחנויותיהם. אולם החוק החדש לא שינה את מצב עיסקיהם במאום. מורי־הדרך ממשיכים להוביל את התיירים למקומות המוכרים להם היטב, שם הם מקבלים עמלה שמנה על כל קנייה.

מקומות אלה פזורים בכל הארץ, אך יש בהם גדולים ובולטים במייוחד. בבית־לחם מצטיינות שלוש חנויות בתפוסה מלאה במשך כל שעות היום. אלה הן ניקולה, קנוואטי והאחים ניסן, וכן עוד חנויות אחדות המשתרעות מקבר רחל ועד לכיכר המרכזית בעיר. בחנויות אלה מקבל המדריך 20 עד 25 אחוזים מסך־כל הקנייה של קבוצתו, ותשלום העמלה נעשה במטבע הקנייה. בקבוצה ממוצעת מתחלקים מורה־הדרך והנהג במתת של 600 דולרים, 400 לירות ישראליות ועוד בקבוקי־וויסקי ושאר מתנות שמרעיפים עליהם בעלי־החנויות, ובלבד שייכנסו דווקא אליהם. בעובדה זו יש כדי ללמד על מתח הרווחים העצום של עסקים אלה, ועל התשלום המופרז הנדרש מן התייר עבור סחורה שבמיקרים רבים טיבה מפוקפק למדי.

במיצפה אבו־טור מקבל המדריך בין 10 ל־15 אחוזים מגובה הקניות, ובשל האחוז הנמוך, יחסית, ממעטים מורי־הדרך בתקופה האחרונה להביא תיירים לשם. מקום שהיה פופולארי ביותר, שמיקומו על מפת התיירות הישראלית בסכנה, הוא בית־החרושת למוצרי עץ־זית הידית, שם מקבל כיום מורה־הדרך רק 10 אחוזי עמלה, לעומת 20—15 אחוזים שקיבל לפני החלת החוק החדש.

גם קיבוצי הצפון שבהם מתארחים התיירים כמו איילת־השחר, לביא, הגושרים וגינוסר, שילמו משך תקופה ארוכה עמלות למורי־הדרך. אך מאז נכנס החוק לתוקפו, רק קיבוצים ספורים ממשיכים לשלם 10 אחוזי עמלה למורי־הדרך, ביניהם גינוסר והגושרים. הקיבוצים שנשמעו לחוק, חשים היטב בכיסם את תוצאות סירובם לשלם עמלות.

בחנויות למימכר מוצרי־נחושת בעכו, הממוקמות במרכזי־התיירות, משלמים למורי־הדרך עד היום 20 אחוזי עמלה, והן נהנות מביקורים תכופים של תיירים. גם מיפעלי־היהלומים במיפרץ חיפה ובנתניה משלמים 10 אחוזי עמלה, וכך נוהגים גם בעלי החנויות שבתוך בתי־המלון, אם־כי אופן התשלום במיפעלים ובחנויות היהלומים הפך מתוחכם יותר. „אבל בכל מיקרה,״ מספר אחד ממורי־הדרך „משתדלים לבצע את הקניות רק בבית־לחם, בגלל גובה העמלות שם. בין מורי־הדרך ידועה האימרה ש,כל עצירה לפני בית־לחם, היא הפסד נקי.׳״

בתעשיית העמלות הענפה נוטלים חלק גם מיסעדות, מועדוני־לילה ומופעי־בידור, אלא שהסכומים בענפים אלה אינם גבוהים כמו בחנויות ובמיפעלים. גובה הסכומים הביא את מורי־הדרך לידי נקיטת מיספר צעדי־זהירות, בשיתוף־פעולה של בעלי העסקים, שכן שני הצדדים יודעים היטב כי תשלומי העמלות אינם חוקיים.

„אחרי החלת החוק החדש,״ הוא מוסיף, „הפכנו יותר זהירים בצורת קבלת התשלומים, שעד אז ניתנו ישירות בסיום הקניות ללא כל בושה. היום מביא בעל־החנות את הכסף בשעות־הלילה, לחדרו של מורה־הדרך בבית־המלון. חידוש מעניין הכניס בית־החרושת הידית. שם יש לכל מורה־דרך פינקס קטן, שבו נרשמים ביקוריו במקום ופעם בתקופה מסויימת מגיע המדריך למקום באופן דיסקרטי, ומקבל את התמורה. כל חתימה כזו היא שווה־ערך ל־20 לירות. בסוכנויות־יהלומים מסויימות, בעיקר בבתי־המלון, מוסר המדריך שם בדוי, ואת שמות התיירים השוהים במלון בפיקוחו לשם חישוב העמלות. התמורה לקניות מועברת אליו דרך סוכן הנסיעות.״

מורה הדרך מקבל תמיד את העמלה במטבע הקנייה, כך שמרבית הסכומים משולמת לו במטבע זר, ומוצאת את דרכה מאוחר יותר לשוק השחור. „כדי להבין את סדר־הגודל של הסכומים,״ הוא מספר, „יש לזכור שאלפי טיולים נערכים בארץ מדי־שנה, וטיול ממוצע מסתכם בעמלות ישירות מקניות של 500 דולרים, כ־2000 לירות נוספות מקניות במטבע ישראלי, וכמובן הטיפ הסופי של 400־200 דולרים בערך. כל זה הוא כסף שחור שלא מצהירים עליו, והמטבע הזר יוצא לשוק השחור בדרכים שונות.״

זיכרונות יקרים מארץ־הקודש

הרווחים העצומים מהעמלות לא נעלמו מעיניהם של סוכני הנסיעות, ובכך הם ראו צידוק מסויים לשכר הנמוך, יחסית, שהם משלמים מצידם למורי־הדרך. אולם מעבר לזה מנסים מדי־פעם פקידים בסוכנויות־נסיעות שונות להשתתף בחינגת־העמלות בדרך מקורית.

מרבית קבוצות הצליינים מובאות לארץ על־ידי מיספר סוכנים הקשורים עם סוכני־הנסיעות הישראליים, ובין הסוכנים המייבאים תיירים נוצרה כבר חלוקה ברורה של כאלה המייבאים קבוצות „טובות״ — כאלה המרבות בקניות, לבין סוכנים המייבאים קבוצות „רעות״ — הממעטות בקניות בארץ־הקודש.

במקרים מסויימים נדרשו מורי־דרך על־ידי פקידים בסוכנויות־נסיעות לשלם סכום כסף לאותו פקיד, כדי שהלה ישבץ את מורה־הדרך לטיול של קבוצה הידועה כ„טובה״, או לקבוצה שמיספר אנשיה גדול במייוחד. „הדרישה הזאת,״ אומר אחד ממורי־הדרך, „היא בעצם שוחד ברור, אבל מה לעשות? אנחנו משלמים, כי גם העמלות אינן חוקיות.״

עיסוק מכניס נוסף שמצאו מורי־הדרך הוא מכירת זיכרונות מארץ־הקודש. שני מפיקים זריזים מירושלים, טוני גפני וסמי עוואד, הפיקו סידרה של שקופיות צבעוניות מנופי ישראל, הנמכרות יחד עם קסטה מוקלטת (בכמה שפות) וסיפרון־הסבר. הסדרות הללו נמכרות על־ידי מורי־הדרך ישירות לתיירים, בתוך האוטובוסים הדוהרים. פופולארי במייוחד כיום — בזכות טיבה המעולה — הסידרה של סמי עוואד, הכוללת 100 שקופיות צבעוניות, קסטה מוקלטת (בחירה מתוך שבע שפות) וסיפרון־הסבר מהודר. הסט הפך להיט בין מורי־הדרך תוך זמן קצר.

מורה־הדרך קונה את הסט ב־110 לירות, ומוכר אותו לתייר בסכום העגול של 20 דולר, כאשר לפחות מחצית מכל קבוצת תיירים אינה עוזבת את הארץ מבלי שהצטיידה בזיכרונות האור־קוליים המקו-

(המשך בעמוד 44)

הסתערות

תיירים מסתערים על חנות־המזכרות של ניקולא בבית־לחם, הגדושה גם במזכרות יהודיות כגון חנוכיות, מזוזות ותשמישי־קדושה יהודיים אחרים. בעל החנות ניסה להוציא מידי צלם **העולם הזה** את מצלמתו כשצילם בחנות, ואף הזעיק את מישטרת בית־לחם לעזרתו, כדי לגרש את הצלם.

סט למזכרת

המערכת־למזכרת של סמי עוואד מירושלים. היא כוללת 100 שקופיות צבעוניות, קסטה עם הסברים מוקלטים וסיפרון־הסבר המעניק הסבר לכל אחת מהשקופיות. למורי־הדרך נמכרת המערכת בסכום של 110 ל״י. מחירה לתיירים: 20 דולר. לפחות מחצית מכל קבוצת תיירים קונה סט זה.

או־בה־ הטמפון בעל כושר הספיגה הטוב בעולם

לטמפון או־בה, העשוי צמר גפן כבוש,
כושר ספיגה ענק שאין לאף טמפון אחר.
לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה,
טמפון o.b. מתרחב עם הספיגה. לכן, ככל שהוא
סופג יותר כן הוא אוטם טוב יותר את
פתח הנרתיק ומונע כל תזוזה או דליפה. טבלי
טמפון o.b. וטמפון אחר בשתי כוסות מים
נפרדות ותווכחי בכושר הספיגה המצויין
של o.b.

טמפון o.b., הנוח והבטוח ביותר בעולם,
נותן לך הרגשה משוחררת וחופשית
365 ימים בשנה. תוכלי ללבוש מכנסונים
קצרים והדוקים, חצאית מיני או ביקיני.
תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים
בבטחון מלא.

להשיג ב־3 גדלים:
נורמל: למרבית הנשים
אקסטרה: לנשים עם דימום רב.
והחידוש העולמי האחרון!
טמפוני מיני לנערות, לבתולות ולנשים
עם דימום מועט.

חדש! אריזה חסכונית של 40 טמפונים + שי —
ארנקון פלסטי לנשיאת 3 טמפונים בארנק.

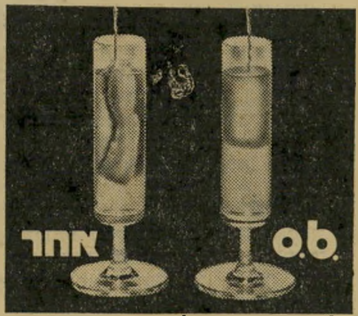

o.b. סופג יותר!

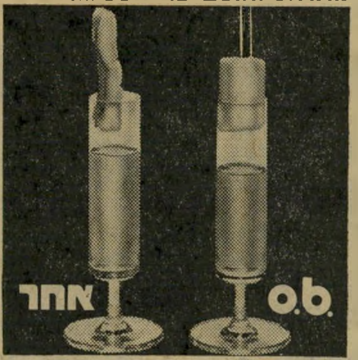

מתרחב ואוטם עם הספיגה!

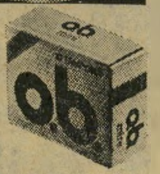

המיני טמפון שיש לו גם מיני

o.b.

סום מלניק

שביל הזהב

(המשך מעמוד 42)

ריים. מרכז־הקניות של הסדרות הללו הוא מלון מאונט סקופוס בירושלים, ומדי מיספר דקות מגיע למקום אוטובוס־מטיילים, המצטייד במיטען סטים כאלה. המדריך משלם לסמי עוואד רק אחרי שמכר את הסטים באוטובוס, והדולרים ממשיכים לזרום ללא פיקוח. מורי־דרך זהירים יותר מבקשים את אספקת הסטים לחדריהם שבבתי־המלון, וסמי עוואד מבצע את המישלוח בחפץ־לב.

בעייה קטנה בכנס־חירום

סוכני־הנסיעות מודעים היטב למצב אך אינם עושים דבר כדי לתקנו, שכן הם־עצמם תלויים במורי־הדרך להגברת ריווחיהם, למשל על־ידי שיכנוע קבוצת תיירים לנצל את היום החופשי שלהם לצורך טיול נוסף, שעבורו הם משלמים תשלום מיוחד. סוכני־הנסיעות אף מסייעים למורי־הדרך, בכך שהם מציינים חלק מהמקומות שהוזכרו בתוכנית־הטיול הרישמית, מה שמונע מפקחי מישרד־התיירות אפשרות להאשים את מורי־הדרך בסטייה ממסלול הטיול, דבר הנחשב כעבירה לפי תקנות מישרד־התיירות.

סוכן־נסיעות אחד, ג'ון משרון טורס, היה מן הבודדים שהתייחסו ברצינות לנושא עבירות המטבע. הוא דאג לקבל את המטבע הזר מהתיירים, ולהמירו בבנקים כחוק. אלא שהסוכן־לדוגמה, שהיה עולה חדש, לא החזיק מעמד זמן רב. שיטותיו היו ישרות מדי, והוא נאלץ לחסל את עסקיו ולרדת מהארץ.

לא כל מורי־הדרך הם עבריייני־מטבע. חלקם, אלה שהיו מוכנים לשוחח על הנושא בגילוי־לב, היו מעדיפים שהדברים לא יתנהלו כפי שהם מתנהלים כיום. „אני לא מתעסקת עם עמלות," מספרת רותי אקרמן (24), סטודנטית המשמשת כמורת־דרך. „אני פשוט מסרבת לקבל את מה שבעלי־החנויות מציעים לי. אני מסתפקת בכוס־קפה, בזמן שהתיירים קונים.

„אני נהנית מהעבודה, ולא רוצה להתלכלך בכסף שחור מהסוג הזה. לא מעניין אותי גם שמורי־דרך אחרים, נהגי־אוטובוסים ובעלי־חנויות חושבים אותי למטורפת. אפשר להתקיים במיקצוע הזה יפה גם אם עובדים ביושר."

החוק החדש והמאיים הביא לנקיטת צעד מפתיע. ביוזמתם של כמה מורי־דרך ותיקים נערך בחודש פברואר האחרון, במלון פאל בתל־אביב, כנס־חירום חשאי של מורי־דרך. מטרת הכנס היתה לארגן חברה שתגבה את העמלות מהחנויות בצורה מסודרת, ותדאג להעברת מס־הכנסה חוקי עבור הכנסות אלה.

לבאי הכנס הוסבר, כי כל מורה־דרך יכול להיכלל בגוף החדש תמורת תשלום של 5500 לירות, שמטרתו לממן את פעילות הגוף החדש. לכנס זה הוזמן גם מיספר גדול של בעלי חנויות ועסקים הנוהגים לשלם עמלות. „למרות שהכנס הזה היה סימן ראשון לרצון כן לנסות להתמודד עם הבעייה," מספר מורה דרך שהשתתף בכנס, „הוא לא הצליח במאת אחוזים בגלל חילוקי־דיעות בין מורי־הדרך לבין הסוחרים, בשאלה מי מביניהם ישלם את המס על העמלות." מכל מקום, למרות שכלל לא עלה בדעת מארגני הכנס לבדוק את אפשרות ביטול העמלות לחלוטין, כדרישת החוק, לפחות הפגינו מגמה כלשהי להפוך את הכנסותיהם הצדדיות ללגיטימיות.

היחידי שנלחם עד עתה בתשלומי העמלות, הסוחר אבו־מוסא מבית־לחם, ניהל את מילחמתו בדרך פחות חשאית. הוא עמד חודשים רצופים בכיכר המרכזית של בית־לחם, כשהוא מסביר לתיירים את נושא העמלות וקורא לקבוצות המטיילים לבל יילכו שולל אחר המלצותיו של מורה־הדרך, ומבקש מהם שיתפזרו בין החנויות לפי בחירתם, וללא הנחיות המדריך.

„הפיתרון יכול להיות פשוט," טוען אבו־מוסא. „אסור שיותר מאוטובוס אחד יעמוד ליד חנות־מזכרות. יש די חנויות בבית־לחם, והסחורה דומה בכולן. למה שלא כולם ירוויחו שווה?"

עברה כבר חצי־שנה מאז הצהיר הסוחר הקשיש מבית־לחם לראשונה כי אינו משלם יותר עמלות למורי־הדרך, תשובות לשאלותיו ולתלונותיו הרבות עדיין לא הגיעו. אבל מזה חצי־שנה לא דרכה כף־רגלו של תייר בחנותו היפה.

משה מאור ■

דן פיינרו מדווח מפסטיבל קאן: המערב גוסס - העולם הי3 מתעורר

הקולנוע הוא מראה שבה משתקפים פני העולם, ופסטיבל־הסרטים בקאן הוא המראה שבה משתקף הקולנוע. הערכה גסה אומרת, שכמחצית התפוקה השנתית של תעשיית הסרטים עוברת את בתי־הקולנוע השונים בקאן במשך השבועיים של הפסטיבל, ומכאן גם הדוחק העצום של עיתונאים, אנשי־מיקצוע וסתם סקרנים, המבקשים להרוג ציפורים רבות ככל האפשר במכה אחת. הדוחק, השנה, באמת עולה על כל המשוער, כשנציגי העיתונות הישראלית, שסברה במשך שנים כי קאן אינה מעניינת איש, שורצים כאן לפתע בהמוניהם, טוענים כל אחד בפני עצמו לנציגות בילעדית של עיתונו, וכתוצאה מכך מעמידים את הנהלת הפסטיבל במבוכה ואת ישראל באור מפוקפק.

אבל נניח לפרק אווילי זה, ונסתכל היטב בקולנוע, כי מה שמשתקף בו חייב לעורר דאגה חמורה אצל כל מי שרוצה לבחון את פני העולם.

התכונה השולטת, המאפיינת והבולטת ביותר בסירטי מעצמות המערב, היא ההתעסקות החוזרת־ונשנית במוות על צורותיו השונות, מעין נבירה חולנית, הבאה כאילו במאוחר לאשר את תורותיו של אוסוואלד ספנגלר על „שקיעת המערב".

חיידק המילחמה והכוח

כבר בסרט־הפתיחה, קומדיה פאנטסית מתוצרת איטליה בשם חדרו של הבישוף, תולה אוגו טוניאצי את עצמו בסצינה האחרונה, אחרי שנחשד בחיסול רעייתו הדומיננטית והממורמרת.

למחרת היום אפשר היה לראות את אגממנון מקריב את בתו, איפיגניה, בלחץ המונים זועמים, בגירסתו של מיכאל קאקויאניס למחזה של אוריפידס. קאקויאניס, שהשלים בכך את טרילוגיית האטרידים (הוא עשה לפני־כן את אלקטרה ואת נשות טרויה), נוטל את הסיפור המתרחש בערש התרבות המודרנית, ומשתמש בו כדי להוכיח שכבר אז היו חיידק המילחמה ורדיפת הכוח מה שהפיל את האנושות למלכודת שאין ממנה מוצא.

„חנק" תוצרת יוגוסלביה
בני־האדם מתאבדים

הרזיה אינה כבר בעיה

בשיטת הרזיה אישית
המשלבת
תרגילי־גוף, עיסוי ודיאטה
את מורידה יותר משקל
בפחות מאמץ ומוסיפה
בריאות, חן
ובטחון עצמי

תוך 60 יום
גם משקלך יראה 15 ק"ג פחות

הנחות לחיילות ולסטודנטיות

מכון הבריאות
בן יהודה 73 • ת"א • טל: 238063
שעות הרשמה: 10.00 - 18.00

אולפן גרג (בר־קמא)
פותח השבוע קורס חדש ל־
קצרנות
עברית ו/או אנגלית
הצלחה מובטחת! הירשמו מיד!
ת"א: וייצמן 22, טל. 254826.
חיפה: בי"ס „במעלה".

רובקס
המתנה היפה ביותר

זירה
לבעיות האדם והחברה

ביום ד' 1.6.77, בשעה 19.30 בדיוק,
באולם מרתף שברח' רמברנדט 18
בת"א, תתקיים הרצאת שלום זמיר
על הנושא: **אורח חיים חיובי**
לפעילות דינמית ולמניעת התנוונות
מוקדמת ותחלואה — מהו?
אחר ההרצאה שאלות־ותשובות והשגות
העישון במקום אסור לחלוטין!
דמי כניסה 10 — 5 ל"י

„סדו" — סירטו של עוסמן סמבנה
רובים ויין תמורת יצורי־אנוש

„איפיגניה" — סירטו של מיכאל קאקויאניס
חיידק־המילחמה הפיל במלכודת

קאן אפריקה

אולם המחליא, המיפלצתי והמגעיל ב־כולם היה סרט ברזילאי בשם פראטה פאלומרס המצליח, תוך שעתיים וחצי, להראות כיצד חותכים לשונות, ידיים, רגליים ושאר אברים (הכל במבט מקורב, כדי שהאימה לא תלך לאיבוד). כל זה צריך, אומנם, לשמש מטרה אידיאולוגית נעלה, כי הסרט מספר, בצורה פיוטית, (אם לזאת קוראים פיוט) על שני מהפכנים שמגיעים למקום בשם „נמל בטוח," משם הם צריכים לחצות מרחב מים כדי להגיע למקום־מיבטחים. אלא שבאותו נמל נפרדות דרכי השניים. האחד מתחפש לכומר כדי לרגל אחר אמצעי־תחבורה על־פני המים, אבל הופך עד מהרה למה שהלבוש עושה אותו — כומר, במלוא מובן המילה. הוא סוקר מה שקורה סביבו, רואה מעין סדום ועמורה מודרניים ומתחיל, כשרת נאמן של האימפריאליזם, להטיף לרדיפת ההנאה המיידית, במקום לשאיפה למהפכה אמיתית ויסודית. כל זה אינו יכול להביא אלא לטבח נורא של המישטרה החשאית בכל מדוכאי העולם. וכאן מתחילות האידיאולוגיות להתבלבל, שעה שהדם זורם בנחלים אדירים והמישפטים הנפוחים מרוב משמעות כבדה ומעמיקה נתקלים זה בזה ומתפוצצים באוויר המדיף ריח מפוקפק.

הסרט נעשה בברזיל לפני שבע שנים, נאסר, הותר עתה להצגה מחוץ לגבולות המדינה אבל בתוכה עדיין אי־אפשר לראות אותו. אולם, העובדה שאיגוד־הבמאים הצרפתי מתגאה בהצגת הסרט, מוכיחה, בעצם, שמעל ומעבר לטישטוש האידיאולוגי של במאי צעיר, שרצה בכל מחיר להיות שווה בהעזתו, ואולי אפילו להשיג, את מוריו ורביו ב„סינמה נובו" (כפי שכונה הגל־החדש בברזיל), קיים טישטוש־ערכים גם בוועדת־הבחירה, כולה על טהרת נציגי המערב „הנאור", שנפלה גם היא קורבן לאותו מיקסם מפוקפק של הרס ומוות. ושעה שהמערב שוקע, מעניין לצפות בתשומת־לב בסימנים המבטיחים הראשונים של קולנוע העולם השלישי, המפגין הפעם לא רק נוכחות מאסיבית, אלא גם עלייה ניכרת של רמתו.

סרט מצרי חשוב

כך, למשל, סרט מצרי בשם שובו של הבן האובד של יוסף שאהין, החשוב בבמאי מצרים היום. הסרט מתאר מישפחה כפרית שאחד מבניה יצא לשנות את פני העולם, והשני נשאר בבית והפך קאפיטליסט מקומי. תוך שמירה הדוקה ומדקדקת על מוסכמות הקולנוע הערבי (כולל שירים ופיזמונים ארוכים, ורגעים רבים המוקדשים לצבע מקומי), סוקר הסרט באופן מרתק את הלך־הרוחות במצרים של השנים האחרונות, מציג בצורה ברורה שאינה מוטלת בספק את האכזבה מתיקוות־השווא הנאצריות, את הצורך בשינוי־ערכים כללי, את העובדה שהמילחמה היא עניינם של חיילים, ספסרים ורודפי־בצע יותר מאשר של העם עצמו המשלם רק בקור בנותיו.

„עומר קאטאלטו" תוצרת אלג'יר
חוסר רצון לייפות מציאות —

סרט ערבי אחר המצביע על שינוי ראדיקלי בגישה לקולנוע, הוא סרט אלג'ירי בשם עומר קאטאלטו (בתרגום לשפת־רחוב: „עומר ה„קילר"'). זהו סיפור פשוט על בחור אלג'ירי מן השורה, פקיד במישרד, המספר למצלמה את חוויותיו היומיומיות ומזמין אותה להתלוות אליו למישרד, לקולנוע, לסימטות הקאסבה, למיגרש־הכדורגל, לבית־מרזח ולחדר־השינה שהוא חולק עם אחותו וארבעה אחיינים קטנים שעדיין מרטיבים מדי־לילה. הגישה האנושית הטיבעית, ההומור הבלתי־מתיימר, חוסר־הרצון ליפות את המציאות, המתקבלת משום כך אמינה הרבה יותר, כל אלה הופכים את הסרט הזה ליצירה כמעט ניאו־ריאליסטית.

ועדיין באפריקה. עוסמן סמבנה, הידוע כבמאי הבולט ביותר של אפריקה השחורה, הביא סרט בשם סדו שנאסר להצגה במולדתו, סנגל. בתמימות רבה מאד הכריז שהוא, אישית, אינו יודע מה סיבת האיסור, אולם כל מי שראה את הסרט לא התקשה לנחש. סדו הוא סיפור השתלטותם האכזרית של המוסלמים על כפר כושי, תוך דיכוי אלים של מסורת, אמונות ומינהגים קדומים, והכתבתם הכפויה של חוקי מוחמד. זאת, לעיני סוחרי־העבדים הלבנים המוכרים רובים ויין, תמורת יצורי־אנוש הנשלחים לעבוד מעבר לים, ולעיני מסיונרים חסרי־ישע שאין להם שום שפה משותפת עם העם. מעלתו הגדולה של סמבנה היא בהפיכת המסורת הישנות לצורת־חיים ציבעונית ותוססת, כאשר החיץ שיכול לקום בים ה„פרימיטיביות" של השבטים הכושיים מדורות עברו לבין הצופה המודרני, נופל, מאחר שביסודו של דבר סמבנה מדבר על בני־אדם, ואין זה משנה מהן השכלתם או ידיעותיהם.

שני זרמים עיקריים

לסיום, אולי כדי לאחד את שני הזרמים העיקריים הללו שמסתמנים השנה בקולנוע, סרט בלגי בשם בנו של אמר מת, שזכה בפרסים בינלאומיים רבים. הסרט הוא ביטוי קיצוני למצפון הרע של האירופי המצוי, המסרב להגיח מן הקונכיה הסגורה של הכרכים הגדולים ולהכיר את המציאות המתפתחת מסביב. גיבור הסרט הוא כייס שעבד במשך חודשים ארוכים עם שותף ערבי, עד שיום אחד מצא אותו מת. רק אז עמד לפני העובדה שלא הכיר אותו כלל, לא ידע עליו מאומה ומלבד תיכנון הגניבות וחלוקת השלל, לא היה ביניהם שום דבר משותף.

מצפונו מעיק עליו והוא יוצא לכפר־מולדתו של השותף, מנסה להתחקות על מקורותיו, ולבסוף, כשהוא מצליח להתגבר על השתקנות והניכור של בני המקום, מספרים לו שכל מישפחתו של שותפו־לשעבר נרצחה בתקופת המילחמה על לא עוול בכפה, ושהוא נמלט מן המקום אחרי שהיה לוחם חופש וחירות שהכל הערי־צוהו. כל זאת, כדי להפוך לכייס אלמוני באוטובוסים של בריסל.

גיבור הסרט, התופס כי אין בנמצא כל גשר של אמת בינו לבין הכפר של אמר, שב לעולמו בנפש חצוייה, כשקולות הכפר הרחוק והכרך סביב מתבלבלים בתודעתו.

כל אלה, בינתיים, סממנים ראשונים. אולי ההמשך יהיה אופטימי יותר. אולם אפילו במיקרה זה, די במה שהוצג עד עתה כדי לעורר מחשבה ביחס לעתידו של העולם המתורבת כפי שאנו מכירים אותו.

„עומר" האלג'ירי
— ותמונה אמיתית של ערב

(המשך מעמוד 40)

החולים ברזילי מכירים מיקרים רבים מאד כאלה. אומר ד"ר פטר ורדי, מנהל ה־יחידה הפדיאטרית של בית החולים: „זה באמת עצוב, לראות כל־כך הרבה מיקרים של ילדים מוזנחים מבחינה פיסית ונפשית מגיעים לפיגור, בגלל תנאי הס־ביבה שבה הם גדלים. חוסר גירויים ויזו־אליים וחוסר הבנה מינימלית של הורים, שאף הם מוזנחים, לצרכים של ילדיהם, גורמים לילדים לגדול בצורה שהופכת אותם מנותקים וזרים לגבי חברת ילדים רגילה. אם לילדים אלה היה המעט שבמ־עט ממה שיש לרוב הילדים. סיכוייהם להתקדם בחיים היו טובים יותר. אך בת־נאים הנוכחיים יגיעו הרבה ילדים עזובים

פרופסור אלכסנדר ראפל בפעולה
להציל כמה שניתן —

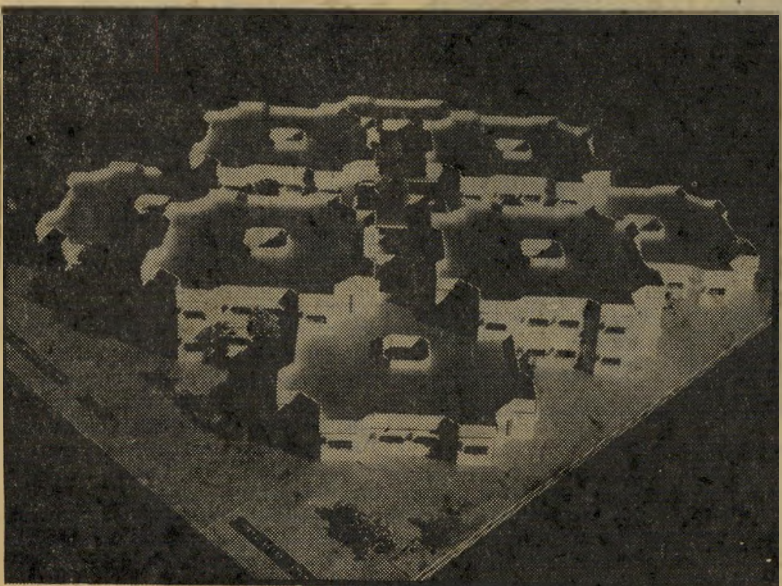

דגם מרכז „וראייטי" שייבנה בירושלים
— באמצעים חדישים ומשוכללים

כאלה, בטעות, למוסדות למפגרים, או שיהיו חשופים להשפעות־רחוב שליליות ויהפכו לנוער־שוליים. כי השאנס לחיות כמו שצריך ילד לחיות ולגדול — לא ניתן להם".

מרכז חדש. בית־החולים איתר בינ־תיים כמה מאות ילדים, ועתה הוא מטפל ב־400 מתוך אלפי ילדים כאלה בארץ, החיים בתנאי עזובה, זוהמה ועוני, בש־כונות המזוהות עם המושגים פער ותנאי־מצוקה שכה מרבים לדבר אודותיהם.

כצעד ראשון לפתרון בעיותיהם של ילדים כאלה הקים מרכז וראייטי בישראל מרכז חדש לשיקום ואיבחון לילדים, באש־קלון, בהשקעה של שני מיליון לירות, שכבר מטפל ומתופעל באמצעי־עזר חד־שים, בירושלים עומד לקום, על שטח של 6000 ממ"ר, מרכז לטיפול בילד ובמיש־פחה בהשקעה של 50 מיליון לירות.

המרכז החדש בירושלים, שיהיה מן המתקדמים ביותר מסוגו בעולם, יקיים תוכניות־הדרכה להורים, ויעסוק בייעוץ ובהכשרת בעלי־מיקצוע המטפלים בילדים חריגים ובילדים בכלל. המיבנה, שיוקם ב־מרכז העיר ירושלים, יהיה גם בעל צורה ארכיטקטונית מיוחדת מאד שתתאם את הצרכים של מקום מסוג זה ולסוגי הטי־פולים השונים שבו.

מומים מולדים. בראש המרכז הירו־שלמי, שיהיה בינתיים יחידי מסוגו ב־ארץ, יעמוד רופא־הילדים בעל השם ה־בינלאומי, פרופסור אלכסנדר ראסל, המ־שמש כיום כמנהל מחלקת הילדים בבית־החולים האוניברסיטאי הדסה.

פרופסור ראסל, המודע לבעיית הילדים הלוקים במומים מלידה או עקב תנאי הס־ביבה מספר, כי בירושלים לבדה מתוך עשרת־אלפים ילדים הנולדים בעיר מדי שנה, 100 נולדים עם מומים פיסיים רצי־ניים 90 עם מומים בלב, 20 כמפגרים מונגלואידיים, 15 עיוורים, ארבעה נולדים חרשים. ובכ־770 ילדים נוספים, מתגלים מומים בשישה החודשים הראשונים ל־חייהם.

מיספר מדהים זה של מומים מולדים חייב להדליק אור אדום אצל גורמי ה־בריאות המוסמכים, ולזרז הקמת מרכזי־איבחון מוסמכים ומקומות שיקום כדיברי הפרופסור, ראסל: „תפקידנו יהיה לטפל בילדים כבר מהגיל הרך ביותר שאפשר, כדי שהטיפול יהיה בעל הסיכוי הרב ב־יותר. אנו נטפל לא רק בילד הזקוק לעזרה אלא גם במישפחתו, ונעמוד במגע ישיר ורצוף עם הילד ובני־המישפחה, ש־יקבלו מאיתנו את העזרה וההדרכה המת־אימות".

משרד החקלאות

להלן לוח המחירים המוסכם ל־27.5.77 - 22.5.77

במסגרת ההוזלות בחנויות השרשרת של השופרסל והסופרמרקט וחנויות פרטיות שהצטרפו למיבצע.

	לצרכן לק"ג בל"י	
ירקות		
עגבניות	2.70	
עגבניות באריזה של 2 ק"ג	3.10	
גזר	4.65	
בצל יבש	1.90	
בצל יבש ארוז בשקיות	2.30	
תפוא"ד מהיבול הישן	3.65	
תפוא"ד מהיבול הישן ארוזים בשקיות של 2 ק"ג	4.05	
פירות		
תפוחים זהוב גודל 5.5	7.00	
תפוחים זהוב גודל 6	8.40	
בננות	6.50	
הדרים		
אשכוליות בתפזורת וארוזות	2.85	
תפוזים בתפזורת וארוזים	3.20	
לימונים	4.85	
עופות פטמים קפואים בשקיות		מ.ע.מ.
מיני (עד 1.1 ק"ג העוף)	12.96	+ 1.04 ל"י
גודל 1 (עד 1.450 ק"ג העוף)	12.13	+ 97 אג'
גודל 2 (עד 1.6 ק"ג העוף)	11.39	+ 91 אג'
גודל 3 (מעל 1.6 ק"ג העוף)	10.32	+ 83 אג'
כשר הודו ללא עור וגידים	22.22	+ 1.78 ל"י
דגים		
כסיף	10.50	+ 84 אג'
כסיף בפרוסות קפוא ½ ק"ג	23.00	+ 1.84 ל"י
קרפיונים חיים	16.11	+ 1.29 ל"י

שינויים אפשריים במשך השבוע

מה מסתתר מאחרי השעייתו של ניצב־מישנה אלכסנדר טריפון, אחרי שנתפס בנסיון־גניבה בסופרמרקט?

קצין המישטרה שנחשד בגניבה

החשוד ניצב־מישנה אלכסנדר טריפון, חבר בית־הדין המישמעתי של המישטרה, שהושעה מתפקידו אחרי שנחשד בגניבה מסופרמרקט.

הקופאית נשאה את עיניה מעם הקופה שלפניה, ולפתע הבחינה בדבר־מה שריתק את תשומת־ליבה. הגבר גבה־הקומה וכסוף־השיער שעבר לפניה, ניסה לצאת את השופרסל כשבידו שני סליי־מיצרכים, שעבור אחד מהם לא שילם. היא קראה מייד לקצין־הביטחון של החנות, והאיש הוחזר על עקביו. הוא הוכנס לחדר סמוך, לבדיקה וחיפוש. תחילה מסר תעודת־זהות ורק אחר־כך שלף תעודה נוספת.

קצין־הביטחון לא האמין למראה־עיניו. תצלומו של הלקוח הראה אותו במדי מישטרת ישראל. היה זה ניצב־מישנה אלכסנדר טריפון, קצין בכיר במטה הארצי של המישטרה, שופט בבית־הדין המישמעתי שלה.

טריפון הושעה מתפקידו בו־במקום, ונאמר לו שלא יחזור למטה הארצי אלא כשיקראו לו.

ניצב־מישנה טריפון פשט את מדיו. מאז המיקרה אין הוא מעז לצאת לרחובות עירו, טבריה. הוא סגור בווילה המפוארת שלו, יוצא מתוכה רק לגינתו, כשהוא לבוש בגדי־עבודה וכובע־טמבל לראשו. זהו אותו גבר קשוח, בעל מבט־פלדה, כפי שניראה כאשר צולם בשבתו על כס המישפט בבית־הדין המישמעתי הפנימי של המישטרה, בדונו קציני־מישטרה שנחשדו בעבירות על החוק. הוא נודע כשופט נוקשה ומחמיר. עתה עמד הוא־עצמו להתייצב לפני עמיתיו כחשוד.

אך לא היתה זו הפעם הראשונה שהקצין־השופט נחשד במעשים בלתי־כשרים.

★ המפקד של טבריה

אלכסנדר טריפון הוא יליד טבריה. הוריו, מיכאל ופנינה, עלו מרוסיה. הם תיכננו לבנם עתיד של חקלאי. הוא נשלח ללמוד בבית־הספר מיקווה־ישראל בחולון וסיים את לימודיו. אך חקלאי לא רצה להיות. הוא העדיף לשמש כנוטר, ונטל על עצמו לשמש שומר־ראשו של ראש עיריית טבריה, עוד לפני קום המדינה. באחת ההתנקשויות בחייו של ראש־העיר נפצע טריפון. בבית־החולים הכיר את האחות ציונה, שטיפלה בו. הם נישאו, ונולדו להם שני בנים: גיורא, שהוא כיום מהנדס בבדק ואהרון, שהוא סוכן־ביטוח.

אחר־כך עבד זמן־מה בבנק הפועלים בטבריה, ומשם הובילה אותו דרכו למישטרת ישראל. מפקד המחוז הצפוני דאז, ניצב אהרון סלע, מי שהיה לפני שנים אחדות מפכ״ל המישטרה זמן קצר עד לפטירתו, היה ידידם הקרוב של טריפון ורעייתו, מאז טיפלה בו ציונה כאשר אושפז בבית־החולים שווייצר.

אחרי שהתגייס למישטרה בטבריה עבר טריפון לעפולה, שם שימש כקצין־ניהול. הוא מונה כסגנו של רב־פקד בודנגר, מפקד נפת טבריה, ובשנת 1959 ירש את מקומו של מפקדו. בין השנים 1959 ו־1973 כיהן גם כקצין־תלונות־הציבור. לאחר־מכן החל משתתף בהרכבי בית־הדין המישמעתי של המישטרה. כך, למשל, לפני כשנה היה אחד משלושה השופטים שישבו בדין במישפטו של רב־פקד יהודה סגלוביץ, מי שהיה ראש מחלקת תפקידים מיוחדים במישטרת מרחב ירושלים.

הקצין אלכסנדר טריפון לא זכה באהדה יתירה בקרב אנשיו בטבריה. במשך הזמן הוגשו נגדו תלונות חמורות למפכ״ל המישטרה רב־ניצב פינחס קופל, לרב־ניצב שאול רוזוליו וליועץ־המישפטי־לממשלה לשעבר, מי שמשמש כיום כשופט בית־המישפט־העליון, מאיר שמגר.

אחת התלונות הללו נשלחה על־ידי אשת עובד־מישטרה שהיתה שכנתו של טריפון והתגוררה מול ביתו, ובה סיפרה על דברים שראתה במו־עיניה. היא דיווחה — ואף נערך בירור קצר בעניין — על מתנות רבות שהיו מגיעות לביתו של הקצין טריפון בארגזים, באמצעות אנשי־מישטרה מן המחוז הצפוני. נאמר לאשה, מפי גורמים בכירים במטה הארצי, כי העניין בטיפול. אך דבר לא נעשה.

בתחילת שנות ה־70׳ בנה אלכסנדר טריפון את הווילה המפוארת שלו בטבריה, על מיגרש שירש מאביו. הבית, המורכב למעשה משני קוטג׳ים, מוערך כיום ביותר ממיליון לירות.

דברים תמוהים התרחשו בטבריה בתקופה שבה בנה טריפון את הווילה. אנשי־מישטרה ותיקים יודעים לספר על שיטות־שיכנוע מקוריות של השוטרים המקוריים בטבריה. הללו נהגו לעצור נהגי־משאיות ערביים, לאיים עליהם שיפסיקו את עבודתם מסיבות בטיחותיות, אך לבסוף היו מציעים להם עיסקה: תמורת ביטול האיום עליהם להעביר חומרי־בניין — חצץ או ברזילים — לכתובת מסויימת בטבריה.

איש־מישטרה ותיק* סיפר, כי פעמים רבות קיבל פקודה לשלוח רכב מישטרתי כדי להעביר חומרי־בניין ופועלים לאתר־הבנייה של מפקד הנפה, אלכסנדר טריפון. איש־מישטרה אחר סיפר, כי בשנים 1971—1973 גוייסו פועלים ערבים לעבוד באתר־הבנייה של טריפון בטבריה, ותחת שכר־עבודה קיבלו מגורמים מישטרתיים המלצות למישרד־הפנים, לקבלת רשיונות לנשק.

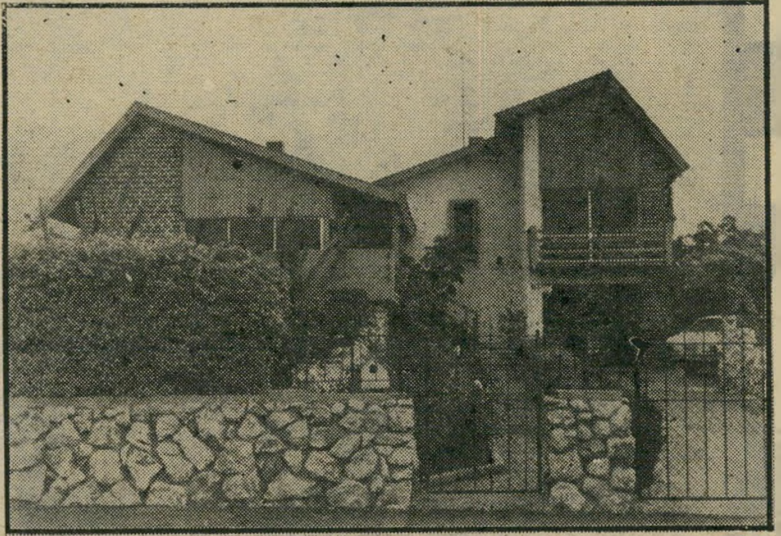

הווילה בטבריה הקוטג׳ של קצין־המישטרה טריפון, הוא אחד המפוארים והיקרים ביותר בעיר זו. אנשי מישטרה בטבריה טוענים, כי מפקדם נחשד גם בעבר בעבירות על החוק ועדויות על כך נמסרו למפכ״ל המישטרה, רבי־ניצבים פינחס קופל ושאול רוזוליו, אך החקירות הושתקו.

★ השלושה שחייבים להעיד

את כל התלונות הללו, שהושתקו במשך השנים, חייב עתה המפכ״ל, חיים תבורי, לחקור לעומקן. חובה על המטה הארצי לחקור גם את הטענות שהעלה, בשנים 1973—1972, עזר חשול מגוש־חלב, ששימש כמנהל־עבודה בדיור לעולה. חשול טען, כי פוטר ממישרתו זו אחרי שסירב לשחרר ממחסני החברה חומרי־בניין עבור בניית הווילה של קצין־מישטרה בכיר בטבריה. אנשי־מישטרה לשעבר שמעו את הטענות הללו מפיו, והם מוכנים להעיד על אמיתותן. כן מוזכר גם שמו של מהנדס מינהל המחוז הצפוני של חברת־בנייה גדולה, הוא האיש שהביא לפיטוריו של חשול.

יתר־על־כן: אזרחים רבים בטבריה זועמים על טריפון, על שהורה להעביר את תחנת קו־האוטובוסים מיספר 1 שניצבה ליד ביתו למקום מרוחק יותר, בטענה שהרעש מפריע לו. השכנים טוענים כי הם נאלצים ללכת מרחק גדול ברגל כיוון שהם — בניגוד לאנשים הנהנים מרכב מישטרתי צמוד או ממכונית פרטית — עדיין משתמשים בתחבורה הציבורית.

את האור על תפרשה כולה, על נושאיה השונים, יכולים היום לשפוך שלושה אנשי־מישטרה. אם יש בכוונתו של המפכ״ל לחשוף את שורשיה ולטהר את האווירה, חייב הוא לדרוש את עדויותיהם.

שניים מאלה הם אנשים שהיו מקורבים מאד לטריפון, בהיותו מפקד נפת טבריה. האחד, פקד חיים אברמוביץ, המכונה „מלך הגליל״, נשלח לקורס־קצינים של המישטרה, למרות קשייו שם קיבל את הדרגה — בעזרתו ובהמלצתו של מפקדו, אלכסנדר טריפון. השני הוא רב־פקד רנטו ברדה, שהיה יד־ימינו של טריפון. השלישי הוא הסמל סאלים בשארה, אף הוא איש־אמונו של מפקד הנפה, שפיקח על בניית הווילה שלו.

קשה להניח שגם הפעם תוכל המישטרה להתחמק מחובתה — וזכותה — הבסיסית לטהר את שמה הטוב. ניצב־מישנה טריפון סירב להגיב.

השופט הקצין־הבכיר של המטה הארצי אלכסנדר טריפון, שירת גם כמפקד נפת עפולה־טבריה, לפני שהועלה בדרגה והועבר לירושלים.

* שמותיהם של כל המתלוננים ומוסרי־המידע שמורים במערכת. כנ״ל לגבי העתקי מכתבי־התלונה.

smile

החלפתי כבר
סיגריות רבות-אך הפעם
אני חותמת קבע
על smile.
סוף סוף מצאתי
סיגריה קלה שמאפשרת
לי לוותר על הניקוטין-
ולהנות יותר מן הטעם.
smile. שונה מכל
סיגריה קלה אחרת;
יש בה טעם מצויין של
תערובת אמריקאית
מעולה.
כן, זוהי הסיגריה הקלה
שחיפשתי. smile.

"אני נהנית כפליים עם smile"

SM4/גדעון

זה השבוע השלישי ברציפות ממשיכים פקחי־הטיסה בנמל־התעופה בן־גוריון לעבוד מכוח צווי־ריתוק — ומחדלי הבטיחות נמשכים

המסלול הרחוק, לא נעשה דבר.

כדי להתגבר על בעייה חמורה זו התקינו המומחים, בקצהו המיזרחי של המסלול ה„שקט", מצלמת־טלוויזיה המחוברת למיגדל, שמתפקידה לזהות על המסך כל גוף או תנועה על המסלול. אורכו של המסלול, כאמור 3,600 מטרים, אולם גודלו של המסך בתוך המיגדל כ־10 סנטימטרים בילבד. ובמסך זעיר זה ניטל על הפקח לגלות עצמים שונים או גופים חיים הנעים למלוא אורכו הרב של המסלול.

★ אגדת המסלול ה„שקט"

הטווח היעיל של המצלמה (שנבדק על־ידי מומחים פעמים רבות) הוא כ־800 מטרים בילבד. כלומר, גם במצב השמישות הטוב ביותר, כשהראות אופטימלית, ניתן להבחין באדם העומד על המסלול רק מטווח של 800 מטר.

מטוס קטן, הניצב בקצה המסלול, אינו נקלט על־ידי המצלמה. וכיצד תבחין ה־

המוות אורב במסלול

מטוס ה„ג'מבו" הענקי המתין על המסלול בנמל־התעופה בן־גוריון לאישור המראה, אולם מיגדל־הפיקוח סירב לאשר. פקחי־הטיסה שובתים, בסיכסוך־עבודה נוסף חדש. נוסעי הג'אמבו היו ממורמרים, הנוסעים שהמתינו עדיין באולם בית־הנתיבות ישבו על מיזוודותיהם בקוצר־רוח.

ניצה תמרי, דוברת מינהלת נמל־התעופה, אמרה: „שביתת הפקחים היא בניגוד לחוק. זוהי קבוצת־לחץ היודעת שהיא לוחצת את המדינה בנקודת־התורפה שלה."

המניע הרישמי לשביתה היה דרישתם של הפקחים לייצוג עצמאי, באיגוד נפרד שאינו כפוף לוועד עובדי התעופה האזרחית.

הנהלת הנמל, וכל הגורמים הקשורים בסיכסוך באופן זה או אחר, הלעיטו את כלי־התיקשורת בדיווחים על היווצרות של קבוצת־לחץ שאינה יודעת פשרות. ליכאורה היה זה סיכסוך רגיל בנושא של הטבות בייצוג או בשכר, אך למעשה הוא מקפל בתוכו סיפור ישן־נושן, על אחד ממיצבורי ליקויי־הבטיחות החמורים ביותר במדינה, שרק בדרך־נס עדיין לא תבע קורבנות־אדם.

שכן, מיפגעים בטיחותיים בנמל־התעופה בן־גוריון, הם המונעים מפקחי־הטיסה כל אפשרות של ביצוע מלאכתם האחראית בתנאים סבירים.

בנמל־התעופה בן־גוריון קיימים שלושה מסלולים עיקריים המשמשים להמראה

המסלול ה„שקט"

כך רואה פקח הטיסה את המסלול השקט מ־מגדל הפיקוח (הפס הלבן בחלק העליון של התמונה). ממרחק זה, גם בתנאי מזג־אוויר אידיאליים, אין הפקח יכול להבחין בעצמים המונחים על המסלול. במזג־אוויר ערפילי או באביך אין הפקחים היושבים במגדל הפיקוח (בתמונה למעלה) רואים כלל את המסלול.

ולנחיתה והיוצרים משולש ישר־זווית. אורך המסלול הרגיל, שסימנו 12/30, הוא 3,100 מטרים. מסלול־הגישה הוא 21/03 והמסלול ה„שקט" 08/26, שאליו מתחבר מסלול־הגישה. שורש הבעייה נעוץ במסלול ה„שקט" שאורכו: 3,600 מטר.

★ שלושה מסלולים בעייתיים

מיגדל־הפיקוח שוכן במרחק ניכר ממשולש המסלולים. הזווית שבה מתייחס המיגדל אל המסלולים איננה מאפשרת שליטה עליהם ממגו. מרחקו של המיגדל ומיקומו אינם מאפשרים להבחין במתרחש על המסלול, בניגוד לנימלי־תעופה אחרים ברחבי העולם, שבהם ממוקמים מיגדלי־הפיקוח בלב מערכת המסלולים ומאפשרים שליטה כימעט־מוחלטת במתרחש בשטח.

המסלול 08/26, ה„שקט", הוא הקיצוני ביותר ביחס למיגדל. את המתרחש על מסלול זה אי אפשר לראות בשום תנאי ואופן, בין במזג־אוויר אידיאלי בשעות אור, ובין בימי־ערפל. אין ראות — אין שליטה במצב.

מצב של ידיעה מוחלטת ואמינה בדבר המתרחש על המסלול ה„שקט" בשעות האור ובראות מכסימלית בבן־גוריון, אינו אפשרי כלל. המסלול אינו נראה מן המיגדל. אור־היום או מזג־האוויר אינם מהווים כאן גורם. המסלול פשוט שוכן מחוץ לטווח־הראייה של פקח־הטיסה.

במקרה שמונח על המסלול עצם כלשהו בגודל העלול לסכן מטוס ממריא או נוחת, אין הפקח יכול להבחין בו. כלב, חתול או בעל־חיים אחר מאותו סדר־גודל או אף גדול יותר, המשוטט על המסלול לא ייראה מן המיגדל. אדם המהלך על המסלול, לא ייראה מן המיגדל.

טרקטורים המעבדים שטחים חקלאיים בסביבת השדה או בין המסלולים (השייכים לקיבוץ עינת) חייבים לקיים קשר־רדיו קבוע עם מיגדל הפיקוח. אך הדבר מתבצע בפועל באופן חלקי בלבד. כלי־רכב חקלאיים חוצים את המסלולים פעמים רבות — ביום ללא אישור מיגדל־הפיקוח. ניתן רק לשער את גודל האסון העלול להתרחש אם מטוס ענקי ייסע על המסלול ויתנגש, במיקרה בטרקטור שנתקע בדרכו בגלל תקלה כלשהי.

מיגדל־הפיקוח ניצב באותו מקום עצמו מאז הוקם. תנופת פיתוח המסלולים הסתעפה לכיוון צפון־מערב, אולם המיגדל נשאר במקומו. המרחק ממנו אל המסלול גדל, אך גובהו לא השתנה. למרות המלצות ועדות המומחים להגביה את המיגדל בקומה אחת, כדי לאפשר שליטה ממנו על מצלמה בגוף קטן יותר, שאף הוא מהווה סכנה גדולה?

מטוס הניגש להמראה חונה בצידו המיזרחי של המסלול, כשפניו מערבה (בצד של מצלמת־הטלוויזיה). במצב כזה „מכסה" המטוס את המצלמה והיא אינה קולטת עוד דבר מלבד זנבו.

בשעה שהמטוס „רץ" על המסלול מ־מיזרח למערב, כדי להמריא, הוא פולט עשן כבד ואדי־דלק המשבשים כליל את התמונה במסך־הטלוויזיה שבמגידל, ולפקח לא נותר אלא להתפלל שההמראה תעבור בשלום.

המסלול ה„שקט" הותקן לפני כשבע שנים, וכבר אז התריעו על היותו בלתי־כשיר מבחינה בטיחותית. הושקעו בו מאז מיליוני לירות, אך המצב העקרוני המסוכן נותר כמות שהיה. כשניבנה המסלול, תוכנן ציר־גלישה למטוסים הבאים מצד הים, שכלל את: קו החוף — נתניה — כפר־סבא — הגבעות מיזרחית ללוד — מסלול־הנחיתה. לצורך מימושו של ציר־גלישה זה הוקמה מערכת אלקטרונית משוכללת ביותר, אוטומטית, המאפשרת נחיתה במזג־אוויר גרוע ובמצבי־חירום, המבטיחה שהמסלול יעמוד בדרישות תיקני־התעופה הבינלאומיים.

המיכשור כלל שתי משואות אלקטרו־

(המשך בעמוד 50)

טרקטור במסלול

טרקטור של קיבוץ עינת מעבד שטחים חקלאיים בין המסלולים. פעמים רבות חוצים כלי־רכב חקלאיים את המסלולים.

המוות אורב במסלול

(המשך מעמוד 49)

ניות בצידו המערבי של המסלול, שתפקידן לשלוח קרניים אל המטוס הבא לנחיתה. קרניים אלה משדרות אל הטייס נתונים, ובעזרתן הוא יכול להנחית את מטוסו בכל מצב, גם הגרוע ביותר. הטייס „מתביית" על קרניים אלה ונוחת על קו־הגלישה שהן יוצרות.

אולם, גם בנושא זה קיים גורם חיצוני המשבש את פעולת שתי המשואות. מעברו המיזרחי של המסלול, שאליו משוגרות ה־קרניים, שוכן מושב עטרות. במושב זה ניבנה סילו ענקי, הממוקם בדיוק על קו־הגלישה של המטוסים. הטייס, המקבל את הקרן מן המשואה ונכנס לקו־הגלישה, זקוק למישטח אווירי נקי לחלוטין סביבו. אולם הסילו הגבוה בעטרות משבש את קו־הגלישה, והטייס נאלץ להרים את מטוסו לגובה ניכר, כדי שלא תיווצר סכנה עקב הקירבה היתירה לסילו.

בחוק הבינלאומי מוגדרים גבהים תיקניים שבהם על הטייס להימצא במיקרה של עצם בולט המפריע בדרכו, בגלל מיקומו של הסילו וההפרעה החמורה שהוא גורם, קוצר המסלול בצידו המיזרחי (צד הנחיתה) ב־600 מטרים. מכאן: המסלול ה„שקט", שניבנה ארוך במייוחד מלכתחילה, חזר לאורך זהה לזה של המסלול הרגיל, 12/30. המסלול הארוך חדל להיות „שקט". ההש־קעה העצומה בו היתה לשווא.

מיפגעים, ביזבוז, מחסור

מאחרי המשואה המשוכללת, המ־שדרת את הקרניים למטוס, הוקם מיבנה המכיל בתוכו את המערכת העדינה המפעילה אותה. בימי־קיץ חמים זקוק מטוס הטס בטיסה 001 לניו־יורק לכל מטר של מסלול. החום הכבד מכביד על פעולת המנועים, בשל עומס הדלק הרב לטיסה הארוכה. למטוס קשה להתרומם, והוא מנצל את מלוא אורך המסלול ; גלגליו ני־תקים מן הקרקע ממש בקצהו. הטייסים בטיסה זו דיווחו, כי קיימת סכנה ממשית לכך שגלגלי המטוס יפגעו במיבנה המ־כיל את המשואה, שגובהו כשניים־וחצי מטרים. בעיקבות האזהרה החמורה הוכנס המיבנה לקרקע, בעומק ניכר. כתוצאה מכך נקברה גם האפקטיביות של המערכת. המשואה אינה יעילה עוד אלא לטווח קצר ביותר.

אחד הפרטים החשובים בלכסיקון הטיי־סים והפקחים הוא המונח „גישת ראייה" — כלומר, הנחתת מטוס על סמך קשר־עין של הטייס עם הקרקע. בתנאי מזג־אוויר מעולים — גם ביום וגם בלילה — יכול הטייס להנחית את מטוסו על־ידי ראיית השדה שמתחתיו. במסלול 08/26, ה„שקט", אין כל אפשרות לבצע גישת־ראייה בליי־לה. מערכת־התאורה הקיימת אינה עונה על דרישות. כשהוקם המסלול נרכשה מע־רכת מושלמת משוכללת, אולם היא הוט־מנה בקרקע בעומק רב, וטייס המבקש לבצע „גישת ראייה" אינו מסוגל לראותה.

המנורות שקועות באדמה, הטייס אינו מקבל תמונה נכונה של השדה, ומאבד את היחס שבין מיקום מטוסו לבין השדה. כאשר הסתבר למומחים שמערכת התאורה אינה יעילה, הגו רעיון מבריק. כל מנורה חמישית במערכת הוצאה מן הקרקע, והוגבהה. פעולה זו עוררה רק גיחוך בקרב הטייסים. אין לה כל משמעות לג־ביהם. ההשקעה העצומה במערכת־תאורה משוכללת ירדה לטימיון.

לבחינת המצב הבטיחותי הגרוע במסלול ה„שקט" הוקמו מיספר ועדות. ועדת צוה וועדת עמית הן האחרונות שעסקו בנושא. כל המסקנות היו זהות: זהו מסלול מסוכן ביותר, החייב לעבור שיפוץ מיידי. „...לכן דורשת מזכירות איגוד־הטייסים את סגירת המסלול 08/26 (,השקט') לאלתר, עד אשר ניתן יהיה לפקח עליו באופן מוחלט. התח־ליף — השאלת מיגדל זמני מחיל־האוויר ואיושו על־ידי פקחי הנמל, תוך קביעת נוהלים בנדון." זו היתה מסקנת ועדת־החקירה בדו"ח הבטיחות לגבי נמל־התעו־פה בן־גוריון אפריל 1977.

מסלול 12/30, ה„רגיל", לוקה גם הוא. זה זמן רב שלא נערך בו שיפוץ מקיף. האספלט והבטון שמהם הוא בנוי מגלים סימני „עייפות". בורות, בקיעים ושקיעת האספלט בו מהווים מיפגע בטיחותי חמור ביותר.

מיפגע בטיחותי חמור נוסף בנמל יוצ־רות אלפי הציפורים המעופפות במיזבלת

השבוע
בהגרלת הפיס סך הפרסים
4.8 מיליון ל"י
פרס ראשון
750.000 ל"י
קנה לך כרטיס ובוא
לטכס ההגרלה

רובקס
המתנה היפה ביותר

הקץ
לג'וקים
שמד
חיסול חרקי הבית
עם אחריות לשנה
תל־אביב — 03־450264
03־457895
אשקלון — 051־23019
ירושלים — 02־226618
חיפה — 04־712342
באר־שבע — 057־30192
טבריה — 067־50488
בפיקוח אגרונום.
רשיון משרד הבריאות 15.

לימונטה
טפט חדיש נגד כתמים

מורלה
השטיחים המעוצבים כיצירת אומנות

TELEGAME 2001

משחק
הטלוויזיה
האלקטרוני

הבילוי המשפחתי

שכבש
את העולם.
מתאים לכל מקלט טלוויזיה

מוצר איכות נוסף מבית סילורה
סילורה
טלויזיה ואלקטרוניקה קיבוץ כפר-מסריק
שרות · אמינות · אחריות
הפצה: סוכנויות קופמן בע"מ, ת"א

פורום נגיד

חירייה הסמוכה. במיקרה שציפור חודרת למנוע של מטוס, כפי שכבר קרה במקומות אחדים בעולם, עלול להיגרם אסון כבד. נעשו מאמצים רבים להברחת הציפורים, אך אלה לא הועילו.

לדעתו של ג'ו בלאט, מומחה בינלאומי בנושאי תעופה, מפגרת מערכת המכ"ם בנמל הבינלאומי בלוד ב־15 שנים לעומת נימלי־תעופה אחרים בעולם. המיגדל סובל מליקויים חמורים ומחוסר ציוד חיוני לבקרת מטוסים באוויר ועל הקרקע. חלקם של מכשירי מטאורולוגיה אינו שמיש ימים רבים במשך השנה. קיים מחסור חמור ברקטות לשעות־חירום.

עבודה ללא תנאים

סביבת העבודה במיגדל־הפיקוח מהווה מחדל כשלעצמה. כל הציוד המשמש את הפקחים בעבודתם, החל בכיסאות ובשולחנות עבודה וכלה במכשירים העדינים, מצוי במצב מוזנח ביותר. האבסורד הגדול ביותר הוא שפקח היושב ליד השולחן, אינגו יכול לראות ממצב זה את המסלול. הוא נאלץ לעמוד על רגליו. תאורת הלילה במיגדל מסנוורת את עיני הפקח במצב של ישיבה. נורות־האזהרה שעל השולחנות מושפעות ממצבי־שמש נמוכים (שקיעה־זריחה), ובמצבים אלה אי־אפשר להבחין אם הן דולקות בכלל.

לוח־המשגיח (מוניטור) לבדיקת שמישות המערכות והתאורה, מושבת. כשיש לערוך בדיקה על־מנת לוודא אם מערכת מסוימת פועלת, היא מתבצעת על־ידי רכב המסייר במסלולים, או על מסך דיווחו של טייס המודיע מן האוויר שדבר־מה אינו כשורה.

באיזור המיגדל, השוכן מעל לבית־הנתיבות ולמיגרשי־החנייה, שאון רב שמכביד על עבודת הפקחים, הזקוקים לריכוז ולשקט מירביים.

אמינותם של הכבלים החשמליים מן המיגדל ואליו נמוכה ביותר. כבר אחרי גשם ראשון נוצרים קצרים וליקויים, עקב היותם חשופים — חלקית — למים.

פקח־הטיסה עובד בחדר שהטמפרטורה בו היא 10 מעלות בחורף ו־28 מעלות בקיץ, מה שאינו מסייע לו בעבודתו רבת־המתח. תנאים אלה גורמים, ישירות, לירידה ברמת הביצוע ולסיכונים מייותרים בתנועת המטוסים.

המסלולים עצמם מזוהמים ביותר. את הזוהמה יונקים מנועי־המטוסים לקירבם, והוא גורם תקלות מייותרות בהחלט.

ועדת־חקירה שהוקמה לבדיקת בטיחות השדה, בראשותו של הקברניט רם לוי, הורתה להשמיש כל אותם מכשירים ומערכות שאינם מתפקדים. כמו־כן דרשה הקמת קומה נוספת למיגדל־הפיקוח, או העברתו למקום חדש במרכז שלושת המסלולים.

לא שמים על הפקחים

שיא המיפגעים הבטיחותיים אירע בעת השביתה האחרונה, כאשר הפקחים סירבו לאשר המראת מטוסים. הנהלת הנמל דרשה בתוקף שיבצעו את עבודתם, אך הם עמדו בסירובם. עזרא בלס, מנהל הנמל, הורה לממונה על הפקחים מבחינה מיבצעית, וכטל, לאשר את המראת המטוס שהמתין על המסלול, כשהוא מייועד לטיסה לדרום־אפריקה. וכטל היה אומנם פקח־טיסה לפני 17 שנים, אך זה שנים רבות שאין בידו רישיון־פקח. רישיון כזה מקבל הפקח רק אחרי שישה חודשי עבודה רצופים במיגדל, ואחרי בדיקה רפואית הנערכת לאנשי ציוותי־אוויר.

וכטל, שלא ענה על כל הדרישות הללו ולא היה מורשה לכך, אישר את המראת המטוס בניגוד לחוק. זה היה הקש ששבר את גב הגמל. „אין לי רישיון," הסביר לאחר־מכן, „אבל הייתי פקח 17 שנה. מבחינה פורמלית אסור היה לי להמריא את המטוס, אבל קיבלתי הוראה מעזרא בלס, מנהל הנמל."

אך כל זה אינו משנה את העובדה שבנמל־התעופה בן־גוריון שורר מצב של סכנה מתמדת.

אמר אחד הפקחים: „אין לנו כוח, והם יודעים זאת. אנחנו מתריעים כבר שנים, ומזהירים שעלול להיגרם אסון כבד בכל רגע. אבל לא שמים עלינו."

ארומור
צפוי דלתות וקירות

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

זה לא כואב להיות יפה!
מכון להרחקת
שערות לצמיתות
בפנים ובכל חלקי הגוף

ללא מחט, ללא סימן או כאב
בשיטה האלקטרונית החדישה
DEPILAIRON
בהנהלת מלכה אשר
בעלת דיפלומה בינלאומית
„שרון"
אלנבי 93 תל־אביב, טל. 291492

CITROËN GS

בכמה שנים מקדימה הטכנולוגיה שלה את מתחרותיה?

מפעלי סיטרואן, חלוץ יצרני הרכב עם הנעה קדמית ומגדולי היצרנים באירופה, מציעים לך את סידרת דגמי ה־GS, תוצאה של טכנולוגיה מתקדמת ובלעדית לסיטרואן — אשר כבשו את כבישי אירופה בזכות תכונותיהן המיוחדות.

אמינות: ה־GS היא בראש וראשונה מכונית אמינה שאינה מאכזבת בכל דרך ובכל תנאי מזג־אויר.
מנוע מקורר־אויר חסכוני, שקט ומאריך ימים.

תיבת הילוכים —
4 הילוכים סינכרוניים, לפי בחירה — תיבת הילוכים "C-Matic" שיש בה יתרונות של תיבת הילוכים אוטומטית בפחות מחצי המחיר.

בטיחות: ה־GS תוכננה לפי תיקני הבטיחות הקפדניים ביותר. המרכב הוא בעל מבנה מיוחד אשר בנוסף למבנה האוירודינאמי והעיצוב המרשים הוא "תא משוריין" על גלגלים — עם תא נוסעים קשיח, אזורי ספיגה לבלימת תאונות מלפנים ומאחור, הגה מתקפל בתאונה חזיתית, מערכת בלמים Power Brakes כפולה ומיוחדת לסיטרואן המתכווננת, אוטומטית.
שטח שמשות גדול ושמשה קדמית פאנורמית מבטיחים ראות מירבית ב־360°. לוח מחוונים וגלגל הגה מרופדים ועוד...

שרות: החסר הושלם! לרשות בעלי סיטרואן כיום רשת מוסכים מורשים עם צוות עובדים מהימן בהדרכתו ובפקוחו המתמיד של מומחה מטעם ביהח"ר.

לפני החלטתך לרכוש מכונית, הנך מוזמן לראות ולחוש את חווית הנהיגה בסיטרואן GS, באחת מסוכנויות סיטרואן ברחבי הארץ. לבחירתך דגמי נוסעים, סטיישן ומסחריות.

המחיר החל מ —
98.300.- ל"י* כולל מסים
* לא כולל מ.ע.מ.

בלעדי לסיטרואן!
מערכת מיתלים הידרופניאומטית סופגת את הזעזועים בדרך משובשת, שומרת על גובה קבוע ומאוזן של הרכב מהקרקע בכל עומס, וניתנת לשינוי על ידי הנוהג בהתאם לסוג הדרך.
בלעדיות זו הופכת כל נסיעה ברכב סיטרואן GS לחוויה.

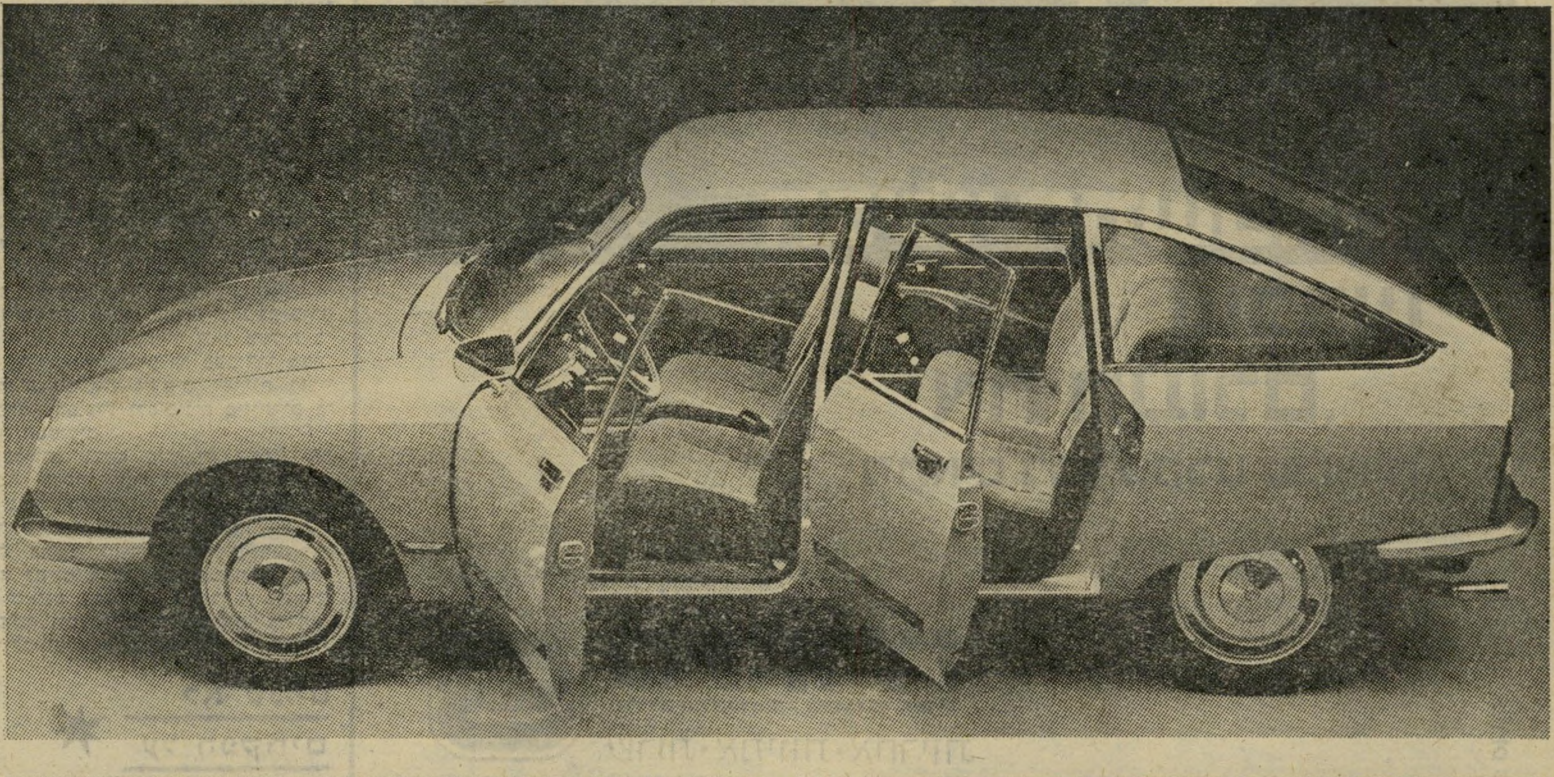

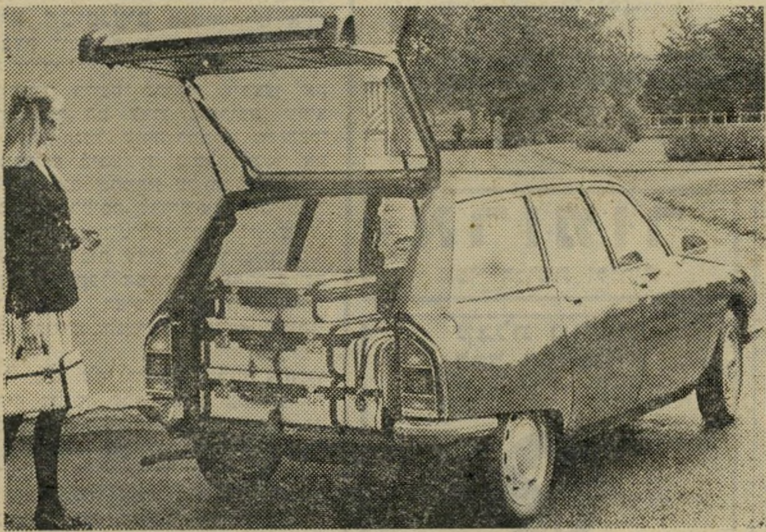

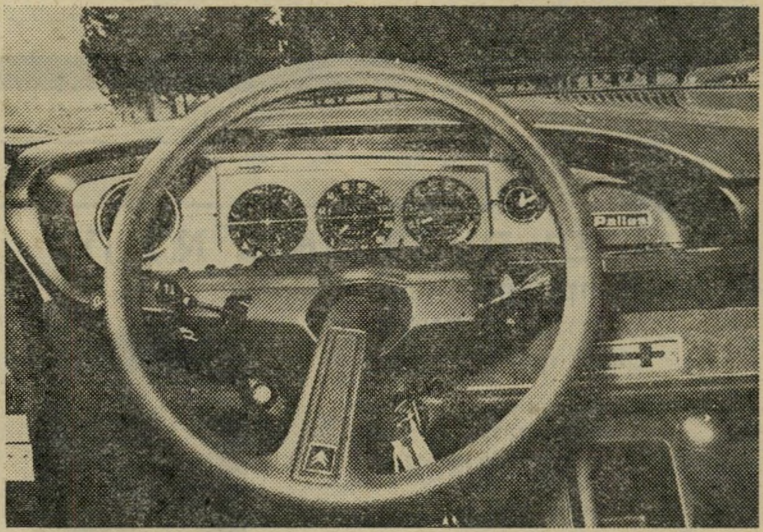

דוד לובינסקי בע"מ

מפיץ סיטרואן בישראל.

דוד לובינסקי בע"מ, **תל־אביב:** רח' שונצינו 16, טל. 33214-6. **ירושלים:** רח' הס 3, טל. 222666, 228888

סוכנויות: תל־אביב: ב.ג. מוסכים ומפיצים בע"מ, רח' חרוץ 12, טל. 03-31339; **חיפה:** רכב הצפון בע"מ, שד' בן גוריון 8 טל. 04-538228.
באר־שבע: אשנב הנגב, דרך חברון 3, טל. 057-77021.

במדינה

מישטרה

האיש הבודד בכביש

דהירה מטורפת של פלאטו־שרון בכביש ראשי בשעת־עומס — נסתיימה בלא־כלום בחסות המישטרה

מכונית הקאדילאק המבריקה דהרה ב־מורד הכביש, מכיוון תל־אביב אל צומת הקאונטרי־קלאב, ביציאה הצפון־מיזרחית של העיר. היתה זו שעת־עומס בכבישים, ביום השישי לפני שבועיים בשעה 12.30 בצהריים.

רק מעטים מבין הנהגים, שהפליטו קללה לעבר הנהג הפזיז, זיהו את הגבר המעונב, הלבוש בחליפה מהודרת, שהתרווח במושבה האחורי של המכונית מעוררת־הקינאה. היה זה המיליונר שמואל („סמי") פלאטו־שרון. האיש שמצא את מיקלטו בישראל אחרי שהסתבך בצרפת, ומי שהגיש את מועמדותו לכנסת אחרי שהוגשה נגדו בקשת־הסגרה רישמית מטעם ממשלת צרפת.

פלאטו־שרון לא התרגש במיוחד מלהטוטיו האקרובטיים של נהגו על הכביש. אך הבעתו השתנתה כאשר הבחין לפתע בשוטר, לבוש מדים, שניצב בשולי הכביש, סמוך לצומת הקאונטרי־קלאב. השוטר אותת לנהג הזריז לעצור בשוליים.

שתי גירסות. לגבי מה שהתרחש בהמשך, חלוקות הגירסות. מן העבר האחד עומדת גירסתו של נהג מכונית פרטית שצפה במחזה מן הצד. השנייה היא גירסתו של פלאטו עצמו. ייתכן שניתן היה להשיג את הגירסה האמיתית, מפי דובר מישטרת מחוז תל־אביב פקד שמשון כרמי, אולם הדובר טען: „אני לא אלך לחפש את השוטר שעצר את המכונית של פלאטו. זה פוליטיקה. אני לא אחפש את הדו"ח או את התלונה, אם בכלל הוגש דבר כזה."

מה שברור מעל לכל ספק הוא, שדו"ח־תנועה חמור הוצא נגד נהגו של פלאטו. טען איש לישכתו של האיש הבודד לכנסת, הפירסומאי ניסן גן־מור: „נהגו הקבוע של פלאטו, סימון, נמצא בחופשה. במקומו נהג באותו יום שישי הנהג־המחליף, קלמן. הוא נסע מכיוון הכפר הירוק לצומת הקאונטרי־קלאב בדרכו לסביון, שם נמצאת הווילה של פלאטו. היה מורד בכביש, והוא נסע במהירות של 90 קמ"ש. הנסיעה באותו קטע מותרת במהירות מירבית, 80 קמ"ש. אבל אפילו לא היה שלט שהראה שמותר לנסוע רק 80 קמ"ש. שוטר עצר אותו. הוא כנראה נלכד על־ידי ראדאר מישטרתי, ונרשם לו דו"ח על נסיעה במהירות מופרזת, 10 קמ"ש יותר ממה שהיה מותר. נוסף לדו"ח יירשמו בכרטיסו של הנהג 2 נקודות." זוהי גירסתו של שמואל פלאטו־שרון, מפי ניסן גן־מור.

הנהג א.ג. היה באותה שעת־צהריים בדרכו מכיוון רמת־גן לביתו שברמת־השרון. לדבריו, הבחין פיתאום במכונית הקאדילאק כשהיא צופרת מאחרי הסימקה שלו. „נסעתי בנתיב השמאלי," הוא מספר, „עקפתי משאית גדולה. הקאדילאק ציפצפה מאחורי. כשסיימתי את העקיפה סטיתי חזרה לנתיב הימני, ואז חלפה הקאדילאק על פני במהירות של לפחות 120 קמ"ש.

תנועה מיזרחית. „זיהיתי את פלאטו־שרון במושב האחורי. הוא עשה לי ביד תנועה מיזרחית, ונתן טפיחה בגבו של הנהג שלו. אחרי כמה קילומטרים ראיתי מלכודת מישטרתית ושוטר שאותת לנהג של פלאטו לעצור. הייתי בערך 400 מטרים מאחוריהם.

„הקאדילאק לא נעצרה, היא המשיכה לנסוע, רק האטה את המהירות. השוטר שרק ונניידת־מישטרה, שעמדה לידו התחילה לנסוע בשולי הכביש אחרי הקאדילאק. אחרי קילומטר נוסף נעצרה הקאדילאק בחריקת בלמים וירדה לשוליים. השוטר הגיע אליה בריצה כשהוא מנופף בידיו.

„נעצרתי לא רחוק מהם, בשוליים. התנהל ויכוח בין השוטר ופלאטו. הנהג יצא החוצה. אחר־כך השוטר סימן לי לנסוע, ונסעתי משם."

ניסן גן־מור מכחיש את מרבית סיפורו של נהג הסימקה. „פלאטו נעצר מייד כשאותת לו השוטר," הוא אומר. „הוא לא סירב לשוטר, לא התווכח איתו. הנהג קיבל את הרפורט שלו, והפרשה הסתיימה."

לא נותר אלא לקוות שפלאטו לא קנה את ליבו של השוטר כפי שקנה את ליבות הבוחרים שהצביעו עבורו השבוע.

תשבץ העולם הזה 2073

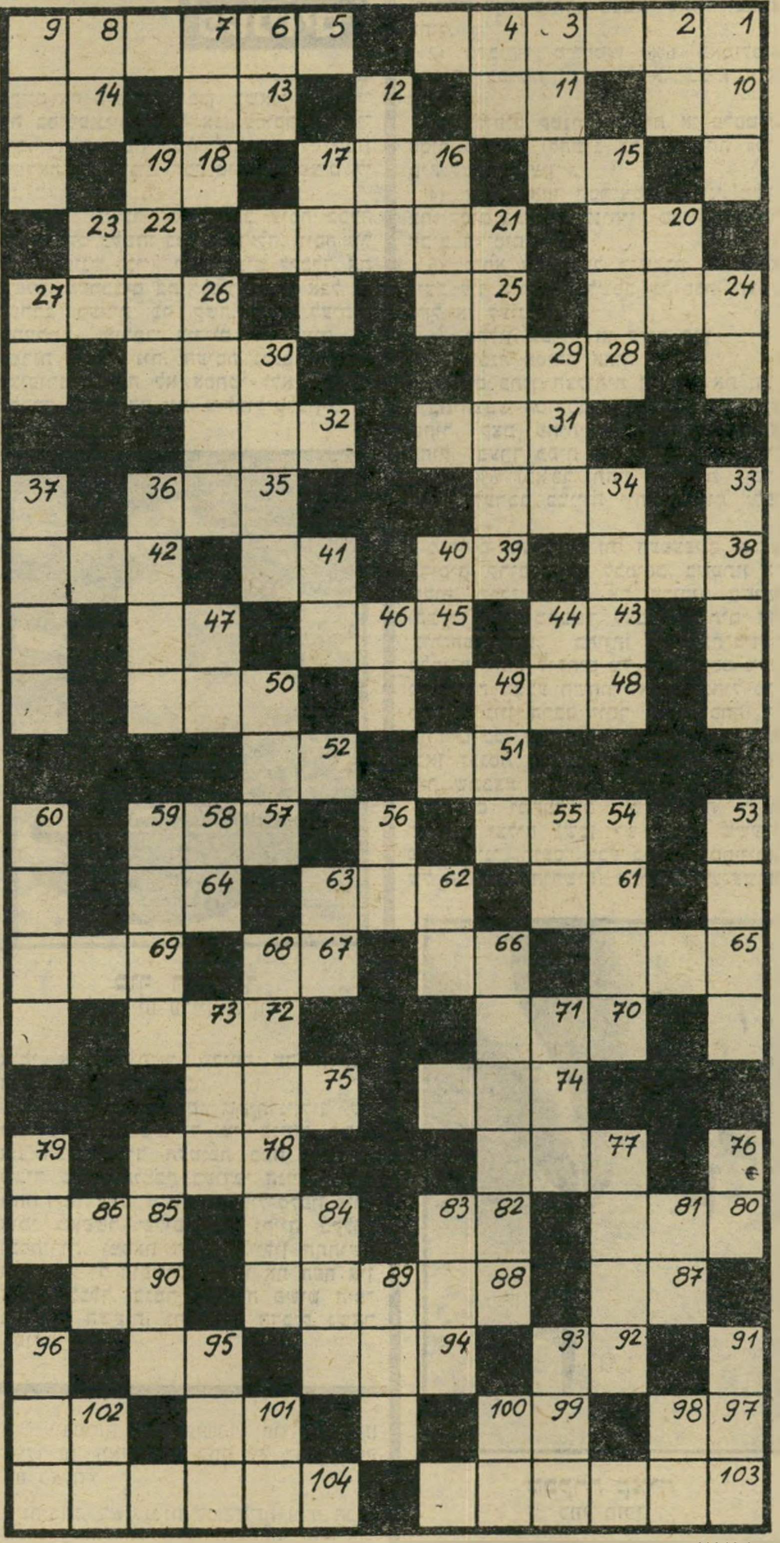

מאוזן:

1. קרון קטן; 5. היולי; 10. שקט!; 11. דורון; 13. חי בים; 14. עלוב־נפש; 15. מלחין גרמני (ש"מ); 16. בהשאלה: עלוב־נפש; 18. זז ממקומו; 20. מיניסטר; 21. עוף־ביצה; 22. עלוב־נפש; 24. הקימו רעש; 25. מומחה בתורת־החשמל; 26. בית קטן; 28. קשה למוצאה בערימת־שחת; 30. מן המינים; 31. שילח מעליו; 32. היו!; 34. מיהרו; 35. חודש; 38. המלטה; 39. אות; 41. צאצאה; 42. מכסה את העצמות; 43. תואר־כבוד הולנדי; 45. אן; 47. מילת־ברירה; 48. פריט־רכוש; 50. משמש לבניין; 51. באר־שבע (ר"ת); 52. פרוסה; 54. מושך את הרכבת; 57. נס; 61. הכניס בבריתו של אברהם; 62. דרגה בצה"ל; 64. מבניו של נוח; 65. אריג דק ויקר; 66. מן ההורים; 67. מטייח; 69. מחל על זכותך! 70. חרש־עץ; 72. בית־דין־גבוה־לצדק (ר"ת); 74. אגף כוח־אדם (ר"ת); 75. מטע גפנים; 77. נהר ברוסיה; 78. פרח־נוי; 80. מן הפירות; 82. מקולות הגברים במקהלה; 84. עצם בפה; 85. ממוצרי החלב; 87. מלכסיקון הבקר; 88. מילת־תפילה; 90. מצבת־זיכרון; 92. תבואה; 94. נחושת ממורטת; 95. בתוכה; 97. .. על .. פרסה; 99. רוח רעה; 101. שן הפיל; 102. סוף בלי סוף; 103. תמונה המשמשת להקרנה; 104. משיריו הנודעים של וילנסקי.

מאונך:

1. המון; 2. ראש, בערבית; 3. ריבית שחורה; 4. מכינויי האלוהות; 6. קיטור; 7. ציר הדלת; 8. חומת מים; 9. ירביץ; 12. יצהר; 15. אותו מפיקים מים־המלח; 16. אסף; 17. פה; 19. קיבוץ בגליל העליון; 20. במקום ההוא; 21. טיול ללא מטרה; 23. עדה; 24. בת־קול; 26. ראשון הבנים; 27. דגל; 29. פריט; 30. מרכיב חיוני במשולש; 33. קש המשמש לשתייה; 34. מין רהיט; 36. מוכה; 37. בתחתית הבית; 40. נהר באפריקה; 41. צאצא; 44. נביאים כתובים (ר"ת); 46. חרון; 47. מילת־שלילה; 49. חשב; 50. מינעל חורפי; 53. מידבר; 54. אח; 55. רסיסי־לילה; 56. ועוד, בנוסף; 58. רטוב במיקצת; 59. אפור; 60. תנור־בישול; 62. ישיש; 63. מכשף; 66. פרק הברך; 68. תושב חברון; 71. הושיע; 73. סיום; 76. בוא הלום!; 77. יחדור, יחורר; 79. נוי, נועם; 81. תרופה; 83. מן הירקות; 84. היקשה; 86. ענף; 89. מחול אצילי; 91. מדור־תשלומים (ר"ת); 93. גץ; 95. כרס; 96. מן הפירות; 98. קריית־קודש (ר"ת); 100. מספיק!; 101. מתרחש; 102. מטבע צרפתי.

קשקשת 2073

הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת", ת.ד. 136, תל־אביב.

בין הזוכים יוגרלו פרסים: שתי מנות בשווי —.50 ל"י (חמישים לירות) כל אחת, באחד מסניפי רשת הפיצריות רימיני בתל־אביב.

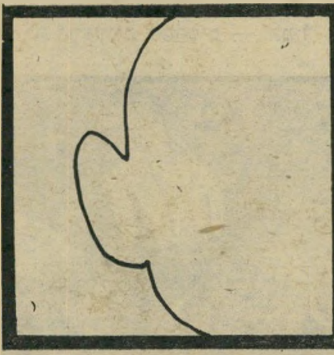

קשקשת 2071

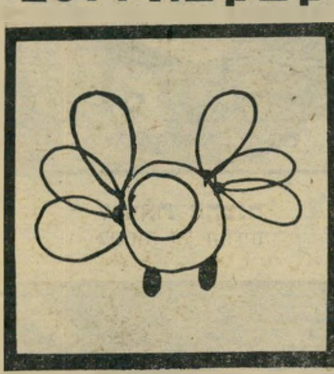

● אהבה, שינאה, קינאה, ידידות, אהבה...

אורית אילון,
רח' הרצל 189, רחובות

● יונת־השלום אחרי תלישת הנוצות: יבוא, לא יבוא, יבוא, לא יבוא...

יוסף קאופמן,
רח' שיינקין 96, גיבעתיים

● מטוס־דמי מצרי.

גדי שקולניק,
רח' המיגדל 23, גיבעתיים

● דבורה סילונית שנתקלה בקיר.

אביגיל בן־נאים,
רח' ריינס 5, הרצליה

● מוכר־בלונים זרוק.

אילה, קיבוץ נתיב־הל"ה,
ד.נ. עמק־האלה

PIZZERIA RIMINI

מסעדות איטלקיות

תל־אביב, ככר אתרים טל. 288800
תל־אביב, ככר מלכי ישראל 4, טל. 263987
תל־אביב, רח' אבן־גבירול 24, טל. 266177
תל־אביב, דיזנגוף 93 טל. 221681
חיפה, רח' הנביאים 20, טל. 640201
חיפה, דרך רופין טל. 252654
ירושלים, רח' יפו 43 כשר
ירושלים, המלך ג'ורג' 15 כשר
רמלה, רח' הרצל 102
אילת, מרכז התיירות
חחדש

Pizzeria Rimini 1977 המוצר הנבחר

לישה בידיים נקיות

פטנטים

כשאני לא עסוקה בחיבור הסימפוניות הבלתי־גמורות שלי (אני אלופה בלהתחיל דברים שסיומם נדחה לזמן בלתי־מוגבל. הדבר נותן לי הרגשה נהדרת. כאשר ייגמרו לי הרעיונות החדשים — תמיד אוכל לסיים את הישגים). ובכן, כשאני לא עסוקה בסימפוניות הנ"ל אני עסוקה בבישולים, ואלה תמיד־תמיד מביאים לי המון השראה. הרעיונות הכי טובים קופצים לי אז.

למשל: כאשר יש לערבב עיסה כבדה (בצק, סלט כלשהו בכמות גדולה, עיסה של עוגיות־פונש וכו'), ולא רוצים ללכלך את השיש, מערבבים בתוך סיר גדול. אבל — לערבב בעזרת כף קשה, הכף לעיתים מתעקמת. לערבב בידיים לא נעים — למרות שמאד נוח. העיסה נכנסת מתחת לציפורניים, וזה לא אסתטי ולא היגייני. ללבוש כפפות לא נוח, צילצול־טלפון פית־

לקראת ההכנה
לשמור על הידיים

סוף התהליך
הידיים עדיין נקיות

אומי אינו מאפשר שליפה מהירה של היד. בקיצור, לא טוב.

הפטנט: לוקחים שקית־ניילון של פח־אשפה, מכניסים יד ימין פנימה, לשים את העיסה ביד העטופה כמה שרוצים, כשיד שמאל תומכת בעודפי הניילון ומורתחת רפות כלפי מעלה. צילצול־טלפון פית־אומי מאפשר שליפת יד נקייה בקלות ובמהירות, ומפאת דקות הניילון התחושה היא כשל יד חופשית. אפילו את הפח אין צורך ללכלך. בגמר העבודה פשוט הופכים את השקית, והליכלוך הדביק נשאר בפנים.

הלישה
יד עושה במלאכה

אודי יקירתי,

קבעתי פגישה ראשונה עם גבר משגע, ולא רק שהוא לא הופיע לפגישה, הוא גם אינו מתקשר יותר. אני מתה ליצור איתו קשר ואינני יודעת איך. מה לעשות?

לטלפן לבן־יונה מייד למחרת, ולפני שהוא מספיק לפתוח את הפה — לשתוף אותו בהתנצלות כנה על העובדה המצערת ש א ת לא הצלחת להופיע, ושאינך רגילה לעשות דברים בלתי־אחראיים כאלה, וכמו־כן בשום אופן לא הצלחת להתקשר איתו. אבל (והכל בצרור אחד), א ת מוכנה לפצות אותו, וכבר קנית כרטיסים לסרט היום. אם עד לשלב זה הוא עוד לא קלט שהתהפכו היוצרות, ואינו אומר לך „בסדר" המום אלא מפטיר תירוצים, אני מבטיחה לך שמשהו יסודי גס־רווז אצלו עד מאד, ואז, למה לך בכלל עסק עם כאלה?

זהירות, לא לגלות לו לאיזה סרט הכרטיסים, אמרי לו שזאת הפתעה. הוא עוד עלול להגיד לך שאת ז ה הוא כבר ראה, ואז אנא את באה. בערב, כשהוא יופיע, כבר לא חשוב אם ראה את הסרט אפילו פעמיים. לך, העיקר, ניתנה הזדמנות נוספת להביא לתודעת הממזר שאולי בכל־זאת הוא טעה באופן מחפיר, כשחשב שאינך ראויה. הוא עלול, כמו־כן, להגיד לך „בסדר", ושוב לא להופיע. ובכן, אם את רוצה אותו מאד, אין להיעלב בשום אופן, אלא לטלפן אליו באופן סדיר בקשר לפיצוי שאת חייבת לו ואינו נותן לך מנוח. יום אחד ייפול אצלך לידיים, כי ההתמדה משתלמת.

יופי

עשי זאת בעצמך: צביעת ריסים

היתה לי שכנה בעלת ריסים לבנים, שאותם היינו צובעות פעם בשבוע. לי הלבינו השערות עד שהיינו מצליחות לצבוע אותם לחלוטין, אבל — שיטות יעילות פיתחנו מרוב ניסיונות. ובכן, ה־חומרים הדרושים לצביעת הריסים בצבע שחור:

1) שתי שפופרות זעירות של צבע לריסים חנה גורה (להשיג בפרפומריות או בחנויות המוכרות מוצרי־קוסמטיקה וחומרי־ניקוי ביחד) בצבע שחור ובצבע כחול.

2) בקבוקון מי־חמצן 6% באמולסיה קרמית (בפרמוריות הנ"ל או בבית־מרקחת).

3) צלוחים קטנה מזכוכית או פלסטיק. אסור ממתכת (להשיג בבית־מרקחת „כוסית לשטיפת עין").

4) שפתון אחד חסר־צבע, שומני, משובח, קסום בשיפוע (לנוחיות מריחת האיזור סביב הריסים).

5) כיסא אחד בעל מישענת, או כיסא ניצב ליד קיר (לא לשכב על ספה, הצבע נוזל אז לעיניים).

6) מקלון, גפרור או קיסם קטן.

7) שכנה מסורה אחת.

מכינים בתוך הצלוחית הזעירה את תערובת־הצבע, המורכבת מרבע־שפופרת צבע שחור, קצת פחות מרבע־שפופרת צבע כחול, ובערך כפית גדושה אמולסיית מי־חמצן 6% (כאשר תהיי מיומנת יותר, תוכלי לערבב כמויות יותר קטנות „לפי העין").

מורחים את כל איזור העפעפיים, סביב הריסים, קרוב ביותר לבסיסם, בשפתון השקוף, מבלי ללכלך את הריסים בשומן (השומן אינו מאפשר לצבע להכתים את עור־העפעפיים, בהוותו שיכבת־בידור בלתי־חדירה.) לוקחים על קצה קיסם מעט מתערובת הצבע השחור (אשר הכחול מוסיף לו גוון הרבה יותר עמוק וכהה) ומורחים כמו מסקרה, אך בעיניים עצומות (כאן נכנסת השכנה לפעולה. נכון, היא־זאת שתבצע אותה).

יושבים ומתפללים חמש־עשרה דקות שהעסק יצליח (שכן יש נשים ששערן פשוט אינו „תופס" צבע בתקופה מסויימת של המחזור החודשי!) אחרי כחמש־עשרה דקות ניגשים, כסומא בארובה, לכיור (השכנה עדיין לא שולחה לחופשי) ובעזרת צמר־גפן שהוכן מבעוד־מועד, שוטפים היטב את העיניים תחת זרם מים פושרים. (כעת, ורק כעת, השכנה משוחררת. אבל היא לא תלך הביתה, אלא מה.)

להבטחת תוצאות טובות יש להקפיד על טריות חומר הצביעה, אמולסיית מי־החמצן, וניקיון מוחלט של הריסים משאריות מסקרה או קרם כלשהו.

זהירות: אין לפקוח את העיניים כל עוד החומר נמצא על הריסים!

קיים צבע־לריסים בגוון חום, שאותו ניתן לערבב בצבע שחור. אפשר גם להשתמש בצבע שחור בלבד, או חום בלבד. התערובת אפרפרה ירקרקת, ומשחירה בהדרגה. בשיטה זו, שלא כבשיטות אחרות, אין מורחים קרם־פנים על העפעפיים התחתונים ואין שמים רטיות צמר־גפן כבידוד בין הקרם שעל העור והריסים. השפתון, שהוא שומן קשיח (שלא כמו הקרם) מכסה את העור בשיכבת שומן מבודד רק לאחר פעולת־לחיצה. שום סכנה אינה נשקפת שהריסים „יתפסו" קרם זה, וכל הפעולה נוחה בהחלט.

את סכנת הצריבה מצמצמת העובדה שבשיטה זו משתמשים באמולסיית מי־חמצן, ולא במי־חמצן שקופים. האמולסיה אינה נוזלית כל־כך, וככל שהתערובת מימית פחות, קטנים הסיכויים לנזילה לתוך העין בשעת הצביעה.

לא לעצום עיניים בחוזקה! יש לעצום אותן רפוי וטיבעי. עצימת עיניים בכוח סוחבת את הריסים פנימה לתוך העין, ובהכרח גם את החומר המשוח עליהם. במידה שצורב, יש לשטוף את העיניים. ולבקש מהעולם — במחילה מכבודו — לאהוב אותך ככה, כמו שאת.

מסקרה קנויה
כמו מוכן

חומר־הצביעה
שחור וכחול

בישולים

סודה של הקצפת

כל חיי ניסיתי לשבור את הצופן של הקונדיטוריות בסוגיית הקצפת. השאלה המרה למה אצלם כן ואצלי לא, לא נתנה לי מנוח. זאת אומרת לא כל הימים הסתובבתי סביב העניין — אבל בפירוש הטריד אותי כל פעם שהייתי מקציפה. אצלם — הררים מוצקים, תילים קשים של קצפת לבנה, ואצלי — קרם עדין, נזיל בירכתיים אחרי יום איחסון.

לא. הפטנט לא טמון בהקצפה יתרה. הייתי מקבלת חמאה למעלה, קרם עדין באמצע, ונזיל כהרגלו בירכתיים. הפטנט גם לא טמון בהוספה הדרגתית של אבקת־סוכר במקום סוכר תוך כדי הקצפה, למרות שזה די עוזר. (החיסרון בשיטה הוא שלאבקות־הסוכר מכניסים עמילן שסופג לחות נגד התגבשות לפירורים, והעמילן הזה נותן טעם־לוואי מגעיל בתוך הקצפת.)

הסוד הוא כזה: השמנת המתוקה לקצפת חייבת להיות לא־טרייה, כי אם אחרי יום־איחסון. (הסעיף הזה בסדר. הדבר שמוכרים לנו בארץ חוגג יום־הולדת שבוע עד הגיעו למיטבח.) הקערה חייבת להיות קרה מאד. גם השמנת המתוקה חייבת להיות קרה מאד (חס־וחלילה לא אחרי הקפאה בפריזר. תהליך הקפיאה מפרק את האמולסיה ויותר אין קצפת.) מוסיפים מעט סוכר רגיל. (קצפת לא מתוקה מאד, טעימה עוד יותר.) זהו.

מתקבלת קציפה מוצקה, שאותה יש לאחסן בכלי סגור במקרר. לא למרוח על העוגה לפני ההגשה, שכן קצפת סופגת טעמים וריחות באופן נוראי. תהליך ההקצפה בתנאים קרים (הקערה, והשמנת המתוקה) מבטיח קציפה מוצקה, וזה הגיוני כי הקצפת שומנית מאד, וכמו כל שומן היא קשה יותר בקור ומתרככת בחום.

מכיוון שהמירקם (טקסטורה) של הקצפת בנוי מאוויר כלוא בחללים זעירים, שהדפנות שלהם הם חומר שמנת הקצפת, הרי ככל שהדופן של כל חלל־אוויר זעיר מוצקה יותר (בשל השומן הקר והקשה), כך הקציפה כולה מוצקה יותר בסופו של דבר. רעיון, מה?

בחסות

להיטון
עולם הקולנוע

„בנייני משה ויגאל גינדי" ראשון־לציון

הציגי מועמדותך לתחרות

נערת היופי

המתחרה שתיזכה בתואר „נערת היופי של ישראל" 1977:

★ תייצג את ישראל בתחרות MISS TEENAGE INTERCONTINENTAL

שתתקיים במשך 8 ימים, באי־הנופש המקסים ארובה, בים הקאריבי

★ תוטס לביקור בהוליווד

תתארח באולפני־ההסרטה הגדולים, ותיפגש אישית עם מפיקים, כוכבים ובמאים

★ תזכה במענק בשווי - 25.000 ל"י

לרכישת דירה אצל „בנייני משה ויגאל גינדי"

מי רשאית להשתתף: בתחרות „נערת היופי של ישראל" רשאית להשתתף כל נערה בין הגילים 16–20. אסור שהמועמדת תהיה נשואה או אם לילד. אם את מעוניינת להשתתף בתחרות, כל מה שעליך לעשות הוא לשלוח למערכת „להיטון עולם הקולנוע", ת.ד. 30103 ת"א, את הפריטים הבאים: תצלום ראש ותצלום גוף מלא (רצוי צבעוני), שם מלא, גיל, כתובת ומספר טלפון. אם את מתגוררת באיזור תל־אביב ורוצה לזרז את הטיפול, תוכלי להביא את המעטפה אישית ל„להיטון עולם הקולנוע", רח' מרכז בעלי מלאכה 31, ת"א.

כל 18 המועמדות הסופיות בתחרות תעבורנה קורס לביטחון־במה, הליכה ויציבה נכונה, ע"י לאה פלטשר, מורה לטיפוח החן והדוגמנות / תעבורנה קורס־יופי מרוכז (כולל איפור, טיפוח שיער ועוד) / תקבלנה מתנות יקרות־ערך (מערכת לבוש, תכשירי איפור, תקליטים, תכשיטים ועוד)

התחרות נערכת בשיתוף עם החברות הבאות:

איפור המועמדות
הלנה רובינשטיין
מדע היופי

WELLA
מוניטין בינלאומי לקוסמטיקת שיער

Levi's
הג'ינס האמיתי מאז 1850
להשיג רק בחנויות
אתא

הטיסות לאי ארובה ולהוליבוד מתנת
מונדוס טורס
35 שנות ניסיון בענף התיירות

אבי מור
יותר איכות באופנה

פלאטין
תכשיטי אופנה עילית

עיצוב שיער מוטי
בן־יהודה 116 ת"א
טל. 239514

פרס 500 ל"י

אם יש לך אחות, חברה, שכנה, או קרובת־משפחה, העונה לדרישות התחרות, כדאי לך להמליץ בפניה שתציג את מועמדותה. אם הנערה המומלצת על ידך תזכה בתואר „נערת היופי של ישראל" — אנחנו נעניק לך **פרס כספי בסך 500 ל"י**! אם היא רק תיכלל בין 18 המועמדות הסופיות בתחרות — אנחנו נעניק לך **פרס כספי בסך 200 ל"י**.

מפיק התחרות: תיאטרון „מופע" — איתן גפני, רח' רמברנדט 18 ת"א, טל. 229176

יוסי קריים, „פרוזה": „המאבקים המתנהלים בין עורכי כיתבי־עת, סופרים ועסקני־סיפרות, הם מאבקים על חלקת־אדמה שאיננה... זוהי מילחמה לשם מילחמה, ולא לשם סיפרות... הם יודעים שאין על מה לשלוט... ההרגשה של מילחמות־סיפרות איננה נותנת להם את ההרגשה שיש סיפרות - היא נותנת להם את ההרגשה שהם קיימים..."

ירחון לסיפרות - טיל־כתף

מהו המחדל שקרה לנו?

● ליצור תרבות, או לסייע ביצירתה של תרבות בארץ, נראה לי כאחת המשימות החשובות שיש. ביטחונה של המדינה תלוי קודם כל בכושר התיפקוד התרבותי של בני־האדם החיים בארץ. המוטיבציה שלהם, והנוף החברתי. הבנתי את זה במילחמה, באוגדה של אריק שרון. לקראת צליחת התעלה בגדוד של מרגמות־כבדות, הבנתי שאנשים לא הרגישו שיש להם עבור מה להילחם. לא היתה ביניהם שפה משותפת, בשום נושא, בשום דבר. דבר לא קירב את האנשים. שם התגלה לי במלוא חומרתו הפער התרבותי הקיים בארץ. הפער בין צבא לתרבות. בין חיים ביחד בתוך מדינה לתרבות — שהיא הדבק היחידי של אומה. הרי שאר הסמלים החיצוניים, כמו דגלים, מדים, צבא, מישרדי־ממשלה ומישרות — אלה פונקציות הבאות לשרת את קיומה של האומה. התרבות החזיקה את העם היהודי במשך כל־כך הרבה שנים. אולי ההמשך שלנו הוא לא בדרך הזאת, אבל בהחלט בקירבתה של אותה דרך. אבל אצלנו במדינה העלו את הביטחון על ראש דאגותינו, וקיפחו את מערכת־החינוך — החל מגן־הילדים וכלה באוניברסיטאות. החל מקביעת רפרטואר של תיאטרון וכלה בבחירת ספרים על־ידי הוצאות־לאור. ולכן, במושגים של מילחמה, ירחון לסיפרות שווה בערכו לטיל־כתף.

● בין הפגזה להפגזה באותה מילחמה, מצאתי את עצמי בשיחה פילוסופית עם שלושה ידידים בשאלה: מהו המחדל שקרה לנו? שם גמלה בלבי ההחלטה להוציא לאור כתב־עת לסיפרות. לנסות להפיץ אותו בין המוני בני־אדם שאינם נמנים עם קהל הקוראים הקבוע והמצומצם מאד של כיתבי־העת הקיימים. רציתי לנסות להגיע לרבדים שונים בחברה הישראלית — ולהשפיע משם. על־מנת לבצע דבר כזה, היה עלי למצוא דרך לא־מקובלת לגבי הארץ שלנו. הדרך שנראתה לי היתה להוציא את זה במתכונת מודפסת על נייר־עיתון, במתכונת פשוטה ועממית. במילים אחרות: התיקווה הכי גדולה שלי היתה, שאם יחסר באיזה מחנה־צבאי נייר לשירותים, יוכלו להשתמש גם בסיפור של הסופר הטוב ביותר, אחרי שקראו את הסיפור בפרוזה. יכול להיות שזה נשמע מגוחך, בייחוד כשהסיפרות הישראלית סגורה באיזה מיגדל־שן, או מנסה להיראות כסגורה באיזה מיגדל־שן, ובעיקר, כאשר כיתבי־העת האחרים לסיפרות בארץ, מתאמצים להיות מאד יפים, ומאד נעימים למגע — ואז החלטתי ליצור במה לסיפרות שתהיה פשוטה, עממית וישירה.

הנפשות הפועלות בסיפרות הישראלית

● אחרי המילחמה מצאתי את עצמי עובד במישרד־החינוך־והתרבות, בנושא של נוער־שוליים. שם מצאתי מצב, שבו הקונוונציונאלי וכל אותם דברים חסרי־מעוף — מצאו את מישכנם בכל אותם אנשים שמתפעלים את המערכת הזאת. לקח לי בדיוק שלושה חודשים להימצא שם. פרשתי והקמתי סדנות לקרמיקה, ציור ויצירה, מתוך מגמה לנסות לקרב אנשים ככל האפשר ליצירה לשמה. ליצירה לא כצרכני־יצירות — אלא כשותפים ליצירה עצמה. אני משוכנע שרבים רוצים ליצור, אלא שמצאו את עצמם — עקב לחץ של הורים, או נסיבות כלכליות — במיקצועות אחרים לגמרי. ברור לי שאילו היינו שוברים את הקו הזה, והאנשים היו יוצרים, היינו מורידים הרבה

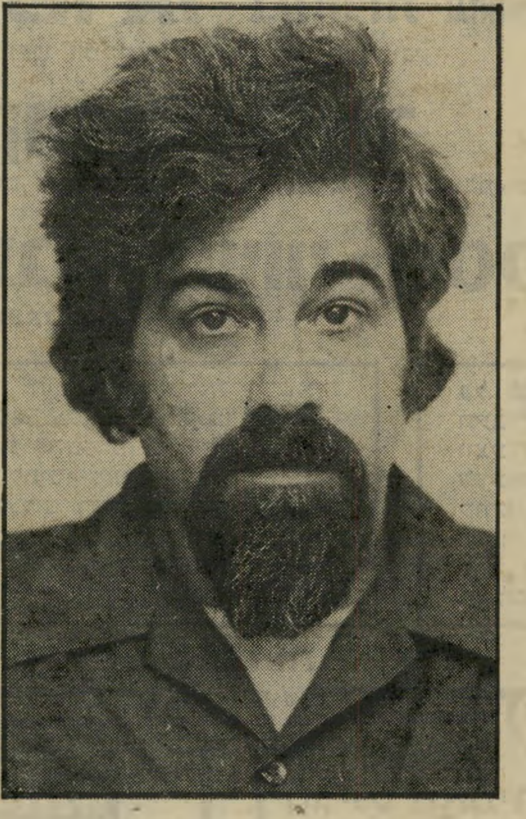

יוסי קריים (38), יליד אלכסנדריה, מצרים. עלה ארצה ב־1947. ד"ר לפילוסופיה של החינוך. שימש בשליחויות חינוכיות באמריקה הלטינית ובארצות־הברית בין השנים 1972—1960. מייסד ועורך עיתון־הסיפרות „פרוזה", שהפך בשנה האחרונה הגורם המרכזי ביותר בפירסום הסיפרות בארץ.

מונולוג

מהלחצים שאיתם חיים בני־האדם היום כאן. והלחצים הם כבדים — וזה תפקידה של התרבות. עליה להנות אנשים, לתת פורקן ליצירתיות שבהם. לחשיבה היוצרת שלהם ולאגרסיות שלהם. הרי אגרסיות יכולות להתפרק בתוך מיסגרות של תרבות. מצב חדש כזה אולי יהיה בכוחו להפוך אותנו לחברה יותר סימפטית ופחות אגרסי־בית, בעבודה, בכבישים, או בכל מקום אחר.

● מהסדנות לקרמיקה המשכתי לסדנות של כתיבה יוצרת, ושם צמח פרוזה. אין שום עניין דרמאתי בצמיחתו של פרוזה. זו היתה פשוט החלטה. מאחר שלא הכרתי את הנפשות הפועלות בסיפרות הישראלית, ולא היה לי שום קשר אליהן וגם לא היה לי כל ניסיון בעריכת במה סיפרותית, פניתי ליעקב בסר, שניהל באותה עת את הסדנות לכתיבה יוצרת בבמעגל בהצלחה. יחד איתו התחלתי בהנחת היסודות לפרוזה. קבענו קווים וכללים.

תחמנו את החומר שיתפרסם בעיתון. אלא שאחרי שלושה חודשים של מאמץ כלכלי עצום מצידי, מצאתי שפרוזה בהנחייתו של בסר רחוק מלענות על המטרות שלשמו הוקם. נוסף על אופי העיתון מבחינת החומר המערכתי, מצאתי את עצמי כעיתון פוליטי. דבר שעיתון־סיפרות שמגמתו להגיע לרבדים שונים של החברה בוודאי לא צריך להיות. זה יכול להיות רק מוסף־לסיפרות של עיתון מיפלגתי כמו קול־העם *, שבו ערך בשעתו בסר את הדף הסיפרותי.

● ואז היה עלי להחליט החלטה: להפסיק את הופעת פרוזה, או ליטול על עצמי את המשך המשימה. ייתכן שגיליתי חוסר־אחריות, או אומץ־לב, ימים יאמרו, אבל הסתמכתי על השכלתי, על הידע שלי בסיפרות־העולם, ועל רצוני העז למסד את הבמה הזו. יצאתי מנקודת־הנחה שאוכל להרים את המשא הזה, בעזרת מועצת־מערכת פעילה. היום אינני סבור שהמטרות שלשמן הוקם פרוזה הוגשמו. העיתון עדיין מבסס את עצם קיומו, את עצם היותו. יחד עם זאת, אין לשכוח כי מועצת־מערכת, מטיבעה, מורכבת מבודדים בעלי אינטרסים שונים ומגוונים, קשת אינטרסים סיפרותית ואישית. אני מדגיש את האישית. האמת היא שמעט מאד שמעתי מחברי אותה מועצת־מערכת, במהלך שנת עבודתנו המשותפת, על קונספציות סיפרותיות. מעט מאד שמעתי על סיגנון, שפה ונושא. האמת היא שהנושא המעסיק כל הזמן אותם האנשים העוסקים בפעילות סיפרותית, מעבר לתחום היצירתי של הכתיבה, הוא מערכת־היחסים האישית: שמור לי ואשמור לך.

● המאבקים המתנהלים בין עורכי כתבי־עת, עורכי מוספים־לסיפרות, סופרים ועסקני־סיפרות, הם מאבקים על חלקת־אדמה שאיננה. אלה מאבקים עקרים. השאלה הראשונה בפגישה בין עורך לבין כותב, סופר אי משורר, היא: הלנו אתה או לצרנו? זוהי מילחמה לשם מילחמה, ולא לשם סיפרות. לשם ההנאה שבמאבק, ואפילו לא לשם שליטה — מפני שאין על מה לשלוט. הם יודעים שאין על מה לשלוט, אלא שהמילחמה פשוט גורמת להם הנאה. ההרגשה של מילחמות־סיפרות אינה נותנת להם את ההרגשה שיש סיפרות — היא נותנת להם את ההרגשה שהם קיימים. נקודה. ורק הקיום שלהם, עצם זה שנכתב עליהם או שלא נכתב עליהם. ואם מישהו שכח לכתוב עליהם הוא פסול, ואם מישהו כתב עליהם רע, חס־וחלילה — אז הוא מוקצה מחמת־מיאוס, ואם מישהו כתב עליהם טוב — אז מחר שיר שלו יתפרסם באותו מוסף או כתב־עת.

סופר ירושלמי „ידוע" או מספרים צעירים?

● במשך שנה וחצי של פעילות בתחום המו"לות והעריכה של פרוזה, הקדשתי זמן רב ללמידה עצמית בסיפרות העיברית. פניתי אל מיספר מרצים לסיפרות והתייעצתי לגבי חומר־קריאה מומלץ, ופיתחתי את עמדותי והשקפותי לגבי הנעשה בסיפרות הישראלית. למידה

---

* יומון המיפלגה הקומוניסטית הישראלית ואחר־כך שבועון אותה מיפלגה, עד להיסגרו.

זו מהווה עבורי אולי את ההנאה הגדולה ביותר, וזאת למרות שלעיתים, במהלך הקריאה, אני נתקף גלי־שיעמום רבים. יחד עם זאת, התייחסתי אל עצמי כאל קורא אינטליגנטי־ממוצע, ומתוך הנחה זו ידעתי שאוכל לערוך חוברת שתקלע לטעמם של קוראים „לא־מיקצוענים" ב־סיפרות. אנשים שבאמת לא איכפת להם מה אומר עורך כתב־עת זה או אחר — אלא קוראים שאיכפת להם מה אומר הסופר, או המשורר. נקודת־מוצא זו סייעה לי, ועודנה מסייעת, בבחירת החומר לפרוזה.

● בינתיים, מערכת־הלחצים המופעלת עלי כ„לא־קשור" למילחמות־הסיפרות ולאינטרסים החוץ־סיפרותיים המתמידים ליצור כוח של משוררים או סופרים התומכים בעורך זה או אחר — הם המאלצים אותי, לעיתים, לפרסם חומר שהוא בהחלט לא־ראוי־לפירסום בעיני. אבל מאחר שאני פועל עם מועצת־מערכת, אני חייב להתחשב בקשת דיעותיהם, והדברים מתפרסמים. אומנם, אני המחליט האחרון, אלא שאם אני רוצה להמשיך ולקיים את מועצת־המערכת אני חייב להתפשר, ולפרסם לעיתים חומר שלא היו מפרסמים אותו בשום במה אחרת. לעומת זאת, אני נאלץ לעיתים לדחות פירסומו של חומר, אם־כי הוא טוב, או לפחות טוב יותר מחומר אחר שהתפרסם בפרוזה. חומר סיפרותי כזה מוקפא, בינתיים, מאותן סיבות של אינטרסים אישיים של אנשים.

● ב„פרוזה" 12/13 נאלצתי לדחות, במתכוון, סיפור של סופר ירושלמי ידוע, שהתפרסם מאוחר יותר במעריב של יום־העצמאות. ולא הצטערתי על כך, למרות שהדבר עלה לי בהוצאות הסדר. העדפתי, על־פני סיפור זה, לפרסם שלושה סיפורים של מספרים ישראלים צעירים ולא־נודעים. עניין פירסומם של צעירים הוא בעייה נפרדת. גם בנושא זה, שדעתי נחושה בו, אני נתקל בקשיים רבים במיסגרת מועצת־המערכת המסייעת בידי. דעתם היא, וייתכן שהיא צודקת, כי: מוטב לפרסם סופר או משורר ידוע כאשר יצירתו היא בינונית, מאשר מספר צעיר ובלתי־נודע — שיצירתו היא טובה. זוהי עמדה של סגירות. של יוקרה מזוייפת, עמדה של מה יאמרו 20 עסקני־הסיפרות שנמצאים מסביב. ואילו אותי, כעורך פרוזה, מעניינים האלפים שצריכים לקרוא את העיתון — ולא אותם 20 פוסקים אחרונים. אני חש עצמי כמייצג את קהל הקוראים בתוך המערכת, מאשר מייצג של המערכת, וזה אולי השוני ביני לבינם, שוני הגורם לצרימות לא מעטות בעבודת המערכת.

אקולוגיית חיים של המדינה הזאת

● למרות כל הקשיים שמניתי בעבודת המערכת, הייתי שמח אילו הצטרפו אליה אנשים נוספים, בעלי דיעות אחרות, באופן כזה שאחרי כמה שנות פעילות יהווה פרוזה מראה נאמנה לעשייה הסיפרותית בארץ בשנים הללו. ניסיתי להזמין גם את עורך סימן קריאה, מנחם פרי, או אחד מחברי המערכת של סימן קריאה, כדי שיהיו שותפים לעשייה של פרוזה. לצערי, מתוך המערכת הקטנונית של החיים הסיפרותיים שהזכרתי קודם, הדבר לא הגיע לידי מימוש. עדיין הדלת פתוחה לאנשים נוספים להצטרף לעשייה.

● נוסף על הופעתו הסדירה של פרוזה, מצוי כעת בשלבי תיכנון רעיון לשתי במות נוספות — במה לאמנות ובמה לנוער. במה לאמנות היא פשוט נחוצה, עם היעלמו של מושג והרדידות המתמדת של ציור ופי־סול *. כתב־עת טוב לנוער שעוסק בתחומי חברה, סיפרות ואמנות — הוא ממש צורך, מאחר שהנוער נמצא למעשה במצב שבו אין שום יד המדריכה אותו ומכוונת את טעמו, את סולם־הערכים שלו ואת השתייכותו למקום הזה, וללאום הזה.

● הוצאות־ספרים גדולות ומוכרות ידועות בכך ש־הן מוצצות מדמם של יוצרים צעירים, ואפילו מדובר בהוצאות־ספרים השייכות לתנועות הקיבוציות, הדורשות ממשוררים ומסופרים, שכבר ידועים ומוכרים בציבור, תשלומים המגיעים לשיבעת־אלפים, או שמונת־אלפים לירות, על־מנת להוציא להם ספר. ידועים לי לפחות שלושה מיקרים כאלה, שלא לדבר על סופרים ומשוררים לא־נודעים. ספר ראוי להידפס, או שאיננו ראוי להידפס — בהתאם לטעמו של המוציא־לאור. אבל אם ראוי הוא להידפס — הרי בוודאי שהיוצר עשה את חלקו בכך שהוא כתב את הספר, והוא אינו צריך להוסיף לכך גם את כספו.

● בנקודה זו החלטתי לפתח, במקביל לכתב־העת פרוזה, הוצאת־ספרים קטנה שתוציא לאור מדי־שנה תריסר ספרים, שיהיו מיועדים בשלב הראשון למנויי פרוזה, שיקבל את הספרים בהנחה ניכרת, ויהיו חברים במועדון־הספר של פרוזה. מיספרם, כיום, הוא כאלף־וחמש־מאות, ואני מאמין כי תוך השנה הקרובה נגיע ל־3000 מנויים, דבר שיבטיח את יציבותו הכלכלית של העיתון, וגם את יציבותה של הוצאת־הספרים.

● טל ברודי טבע את המישפט „אנחנו על המפה", וזה נכון. אנחנו על המפה. שלושים שנה הצלחנו להבטיח את הקיום הפיסי של העם, בארץ טובה. אבל במשך 70 שנה לא עסקנו בארץ הזאת ביצירת אופייה של המדינה. לדעתי, 30 השנים הבאות חייבות להיות מוקדשות לביסוס וליצירת ערכים ונורמות־חיים, ואקולוגיית־חיים של המדינה הזאת. פרוזה, וכל הקשור בו, בכוחם להיות אך־ורק אבן אחת בתוך המירקם התרבותי שאליו צריכים להירתם עוד רבים־רבים. כי שום יחיד ושום יחידים לא יצליחו לעשות זאת — אלא רק להוביל. לכן, נדמה לי שהדברים שאני עושה, או המטרות שלמענן אני עושה, הם יבשים מאד, ואין כאן מקום לאידיאליזציה של דברים. אני לא מנפנף בדגלים, אלא סבור שיש דברים שפשוט צריכים להיעשות.

* ביטאון אגודת הציירים והפסלים בישראל.

תולעי־תרבות

מצדה קקופונית

כתבלבים רבים רועים באחו העיתונות, ולוחכים מלוא פיהם עישבי־פרא תרבותיים. כזו היא, כנראה, אחת ניצה ישכרוב, שתחת הכותרת כל עם — וה„מצדה" שלו (ידיעות אחרונות 8.5) הציבה ציון־דרך, וקינחה את האבק מעל למחזאי בשם ישראל אלירז.

מתוך גוף כתבתה מיתמרת ועולה דמות ספגנית ומתייסרת של „אין נביא בעירו" המובדקת בקולאז' מילולי, בסיגנון כתבלבות־התרבות של עיתוני־הערב, המתארת ומגוונת את המחזאי ישראל אלירז, שמעולם לא הגיע בגבהי איכות יצירתו למימצע התיאטרוני הישראלי. ישכרוב מפארת ומרוממת את יצירתו האפית החדשה של אלירז מצדה, ומתארת אותה כ„באלט תאטרל המבוסס על סיפור מצדה ההיסטורי."

תוך קדחת התגלית העיתונאית הסנסציונית, מסופר לקוראים כי „סיפור המעשה מתחיל לפני יותר מחצי שנה, כאשר צילצל הטלפון בביתו של ישראל אלירז. להפתעתו הסתבר לאלירז כי הוא משוחח עם מנהל תיאטרון ,אנדר־וין', רולף קוצ'רה... קוצ'רה הקרוב גם לעולם היהודי, סיפר לאלירז באותה שיחת־טלפון, כי החליט להעלות את נושא ,מצדה' במסגרת הפסטיבל (לבלט) בווינה..." אם להתעלם ממיגוון האפשרויות הסמנטיות הטמון בקביעה „קוצ'רה הקרוב גם לעולם היהודי..." מבשרת הכתבלבת ה־מתורבתת, בפעולת־איגוף אינפורמטיבית: „ישראל אלירז, שהתרגל לעובדה, שאת הצלחותיו הגדולות הוא קוצר דווקא מחוץ לגבולות ישראל, נענה לפנייה זו..."

אם להתעלם מערכו הסיפרותי של ישראל אלירז, או מהערך הדראמטורגי הנבוב של יצירותיו, ומקביעותיה האמנותיות של ישכרוב, הצלחתו של אלירז בשנים האחרונות הצטמצמה לחיבור תמלילים לאופרות נטולות־משמעות ובעלות חזות שמאלצית המרופדת, בגוון של הדר־לאומי־יהודי, ולהיעלמותו משדה־התחרות של המחזאים על במות התיאטרון המקומי. ולקביעה העיתונאית: „את הצלחותיו הגדולות הוא קוצר דווקא מחוץ לגבולות ישראל..." הופכת חסרת כל משמעות.

ישראל אלירז, המצוי בטריפ של מצדה אחרי שזיכה כבר את עולם התרבות באופרה קקופונית, הקרוייה מצדה — מעניק עתה ליקום את הבאלט מצדה, ודומה שהוא מנסה ליטול את כתר מצדה מראשו של ייגאל ידין. ובמהלך פליטת הגיגיו לכתבלבת, קובע אלירז: „ברור היה לכולנו, כי אין אנו מתכוונים לכתוב באלט היסטורי, ולהעלות דמויות של רומאים עם גלימות על הבמה..." ועל כן הוא מבשר קבל עם ועדה: „מצדה הוא נושא בעל משמעות סימבולית עמוקה" כאילו שאנו לא ידענו זאת. אלא שכאן באה הכתבלבת החרוצה ובשקידה למדנית, המבטלת את מאמציו של ח"כ ידין בפירסום מצדה, היא קובעת: הסביר אלירז והדגיש, כי את סיפורה של מצדה היהודית כימעט שאין מכירים בעולם הרחב," והיא ממשיכה ומדגישה לקוראיה תאבי החוכמה והדעת: „הבאלט־תיאטרון ,מצדה', לא רק שאינו קשור למאורע היסטורי קונקרטי, אלא שהוא גם מעבר לזמן ולמקום כלשהו, ומסמל תופעה שהיו לה הבעות שונות אצל עמים שונים ובתקופות שונות..."

כך ממשיך המחזאי המתוסכל להמטיר מאימרותיו לכתבלבת־התרבות, וזו מעתיקה ומצטטת: „היתה זו חווייה קשה אך מרתקת" — אומר אלירז, החש עייפות מסויימת מלעסוק רק במילה הכתובה..." ציטוט שבכוחו לעורר ציטוט־נגד מפיו של אליעזר בן־יאיר, הממלמל לכתבת ידיעות אחרונות בטרם ינעץ פגיון סיקריקי בביטנו, על פיסגת מצדה: „היתה זו חווייה קשה אך מרתקת...".

למי שטרם הובהרה גירסת מצדה של אלירז, הוא מסביר: „דגש מיוחד הושם על עיצוב תילבושות, שלא יתנו מנוח לצופה" — מדגיש אלירז, המספר על מדים צבאיים ומדים נאציים, שנתפרו במיוחד ל־צורך המחזה..." על־מנת שהקורא יחוש נבוך לעומת הדראמה הקוסמופוליטית של אלירז המעלה בפסטיבל־באלט בוינה, בל־שון הגרמנית, את נוסחת מצדה שלו, כאשר הנאצים הינם הרומאים ויהודי־המחנות, מן הסתם, גיבורי מצדה. בסיומה של כתבה זו הופכת כתבלבת־התרבות למעין שופר־סחטנות של המחזאי לעבר המוסדות ה־מעניקים כספים לפעילויות תרבות בארץ, במטרה לזכות בממון מן ההפקר: „והוא מזכיר, שיעמדו לרשותו של אלירז אמצעים נדירים, וחברים לעבודה שהם בעלי־שם בקנה־מידה בינלאומי — דבר שלא היה זוכה בו, למרבה הצער, במיסגרת המצומצמת של אפשרויות היצירה בארץ."

בדיחה המהלכת בחוגי התיאטרון בארץ טוענת בעקשנות, כי בבאלט מצדה של ישראל אלירז, נעדרת הסיומת שנית מצדה לא תיפול," מאחר שהגילגול השלישי של מצדה הפרטית ברשימת אלירז יבוא לעולם התרבות בצורת מחזמר צבעוני, המייועד לבמות ברודוויי...

ישראל אלירז
מצבה במחזמר

בדרכי החירות

בחטף

בהוצאת סיפרי סימן־קריאה ראה אור החלק הראשון בטרילוגיה הסהרוריים מאת **הרמן ברוך**, בתרגומו של **גבריאל צורן** ● תמיהה רבה עוררו יו"ר מועצת־המנהלים של התיאטרון הקאמרי **ד"ר אלימלך רימלט** ומנהלו האירגוני של התיאטרון, כאשר בישרו על תוכנית ההצגות של ה־תיאטרון לעונה הקרובה. מתוך תוכנית זו הסתבר, כי בתוך 10 מחזות שבכוונת התיאטרון להעלות על קרשיו, מצוי רק מחזה מקורי אחד, האיש על המוט מאת **ניסים אלוני**. התוכנית מעוררת את ה־שאלה, מדוע מושקעים מיליונים כה רבים של כספי ציבור בתיאטרון זה ● מענקי־היצירה מטעם קרן תל־אביב לשנת 1977, הוענקו למשוררת **יונה וולך**, למתארת **אידה מגד־צורית** (רעיית **אהרון מגד**, שזכה במענק־היצירה השנתי באוקספורד), לעסקן־התרבות **ט(שרני) כרמי** (אריאל), לש. **שיפרה** ולאמנון **שמוש** ● בימים אלה מתארחת בישראל הסופרת הצרפתיה הנודעת **כריסטיאן רושפור** (מנוחת הלוחם). רושפור מבלה מרבית זמנה בארץ בתרגום לצרפתית של הדלת הכחולה מאת **עמוס קינן**, שראה אור לפני כמה שנים. אגב, משנשאל קינן על האופן שבו נתקבל בסיירו במדינה ה„לא ידידותית", הוא השיב: „המדינה הבלתי־ידידותית ביותר אלי במיזרח־התיכון — היא ישראל ● בהוצאת הקיבוץ המאוחד, עומדת לראות בימים אלה אור הטרילוגיה בדרכי החירות מאת **ז'אן פול סארטר**, בתרגום **יונת סאנד** ● בשבוע הבא עומד להיפתח בכיכרות הערים הגדולות שבוע הספר העברי השנתי ובו יימכרו, כמקובל, סיפרי הוצאות־הספרים השונות בהנחות ●

כריסטיאן רושפור

בשבוע הבא: לילות ציקלג

מאמר ראשון בסידרה העוסקת בחלקו של ס. יזהר בהתפוררות תשתית התרבות והערכים של ישראל.

BAYER

delial דליאל

תכשירי שיזוף

שיזוף טבעי
ועור רענן עם
תכשירי השיזוף
"דליאל"

בעת השיזוף

שמן "דליאל"
קרם "דליאל"
מילק "דליאל"

לתינוקות, לילדים ולעור הרגיש לשמש

delial
baby
sun milk

לאחר השמש

קרם לפנים
מילק לגוף
(עם Collagen)
מרגיע, מרענן, מזין
ומשקם את העור

delial
maxy
braun

יעניק לעורך
צבע חום נהדר.
עם השמש
או בלעדיה!
תוך 3-4 שעות
מזמן המריחה.

קרב־מגע עם חשפנית

יוסף אסייג (23) הוא אחד המתאבקים הבולטים ביותר בנבחרת־ההיאבקות של מכבי ישראל. אסייג, שמשקלו מגיע ל־90 קילוגרמים, זכה לא־מכבר באליפות ישראל במישקלו. אולם את קרב־ההיאבקות המסעיר ביותר בחייו ניהל לפני זמן לא רב דווקא במועדון־לילה במערב־גרמניה. הקרב היה כה סוער, עד שהוא עלול לגרום לסיום הקאריירה של המתאבק הישראלי, המתגורר באחת משכונותיה של לוד, והמכין את עצמו בימים אלה ממש לקראת מישחקי המכביה.

הדבר אירע בעיר הגרמנית אשפנבורג, שם התארחה קבוצת מתאבקים מישראל. באחד הלילות יצאו הישראלים לבלות במועדון־לילה מקומי, השייך ליורד מישראל, ובו מופיעות כמה חשפניות.

המתאבקים התיישבו ליד אחד השולחנות, כשהם לוטשים עיניים לעבר החשפניות הגרמניות, שניסו לגרותם בתנועות ובתנוחות ארוטיות. נראה שאסייג מוצק־הגוף מצא חן בעיני אחת מהן. תוך כדי ביצוע האקט שלה היא הזמינה אותו אל הבמה, ביקשה ממנו לסייע לה להסיר את בגדיה, טריק מקובל למדי אצל חשפניות.

אלא שהחשפנית הזו הרחיקה לכת. בשעה שיוסי היה עסוק בהפשטתה היא החלה להסיר גם את בגדיו־שלו. קשה לדעת אם הוא התרגש עד־כדי־כך שלא חש במה שהיא עושה לו. אבל עובדה. תוך זמן קצר להפליא נדהמו חבריו של אסייג לראותו במערומיו על הבמה.

אלא שהחשפנית לא הסתפקה בהפשטתו של אסייג. כששמעה שהוא מתאבק במקצועו, החלה נאבקת עימו על הבמה. זו היתה היאבקות מהסוג המקובל בדרך־כלל בחדרי־מיטות, אלא שהפעם הוא נעשה בפומבי. לעיני המשלחת מישראל והאורחים האחרים שבמועדון. אך נוכחות הקהל הרב לא הפריעה למתאבק הישראלי. הוא היה שקוע בקרב־המגע שלו עד ששכח כליל את המתרחש סביבו.

בתום האקט הפומבי ניראו חבריו של אסייג נבוכים עוד יותר ממנו. הנוכחים האחרים במועדון קיבלו את ביצוע המגע הפומבי כדבר טיבעי וכחלק מהצגת־המין החיה שנערכה שם באותו ערב. אחד מהם אפילו צעק לעבר אסייג: „עוד הפעם!”

כשנגמר הכל, ואסייג זכה במחיאות־כף, הוא התוודה לפני חבריו שפשוט לא יכול לכבוש את יצרו מול פיתוייה וקסמיה של החשפנית הגרמניה. אלא שהתוצאה לא זיכתה אותו במדליה. לעומת זאת הוא צפוי להעמדה לדין בהתאחדות לספורט, בעיקבות הדו״ח ששלח להתאחדות יו״ר מישלחת המתאבקים, **יצחק פינטוס.**

ההתאחדות לספורט, שאליה כפוף אסייג, מנסה להטיל איפול על הפרשה. אולם בניגוד לראש המשלחת — יצחק פינטוס — הרואה את עצם המעשה כ„בלתי־מוסרי ובלתי־חינוכי”, היו במישלחת מתאבקים שגרסו אחרת.

אמר אחד מחבריו של אסייג, שנטל חלק במסע לחו״ל: „אני לא יודע מדוע כתב פינטוס את הדו״ח נגד אסייג. מה רוצים ממנו? באה אליו אחת מהסטריפטיזאיות, וכימעט אנסה אותו. היא זו שניגשה אליו, היא זו שגררה אותו לבמה.

„בעל המועדון,” ממשיך חברו של אסייג, „הוא ישראלי־לשעבר. כשאסייג גמר, הוא אמר לו: ,כל הכבוד! אם יהיה לי אחד כמוך כל ערב, אני אעשה מיליונים!' הישראלי־לשעבר התנהג בטיבעיות, כפי שהיה צריך. אני לא מבין למה צריכים לדפוק את אסייג ולהעמיד אותו לדין.”

יוסף אסייג יועמד בקרוב לדין מישמעתי. לא מן הנמנע שראשי ועדת־ההיאבקות וראשי ההתאחדות לספורט ידרשו את סילוקו. **שמואל לדקין**, מזכ״ל ההתאחדות לספורט, שנתבקש להגיב על המיקרה, אמר: „זו הפעם הראשונה שאני שומע שמגישים דו״ח על נושא כזה. אבל אני, אישית, מצדיק את כתיבת הדו״ח נגד אסייג. לדעתי, ספורטאי ישראלי שעושה מעשה כזה אין לו מקום בהתאחדות לספורט.”

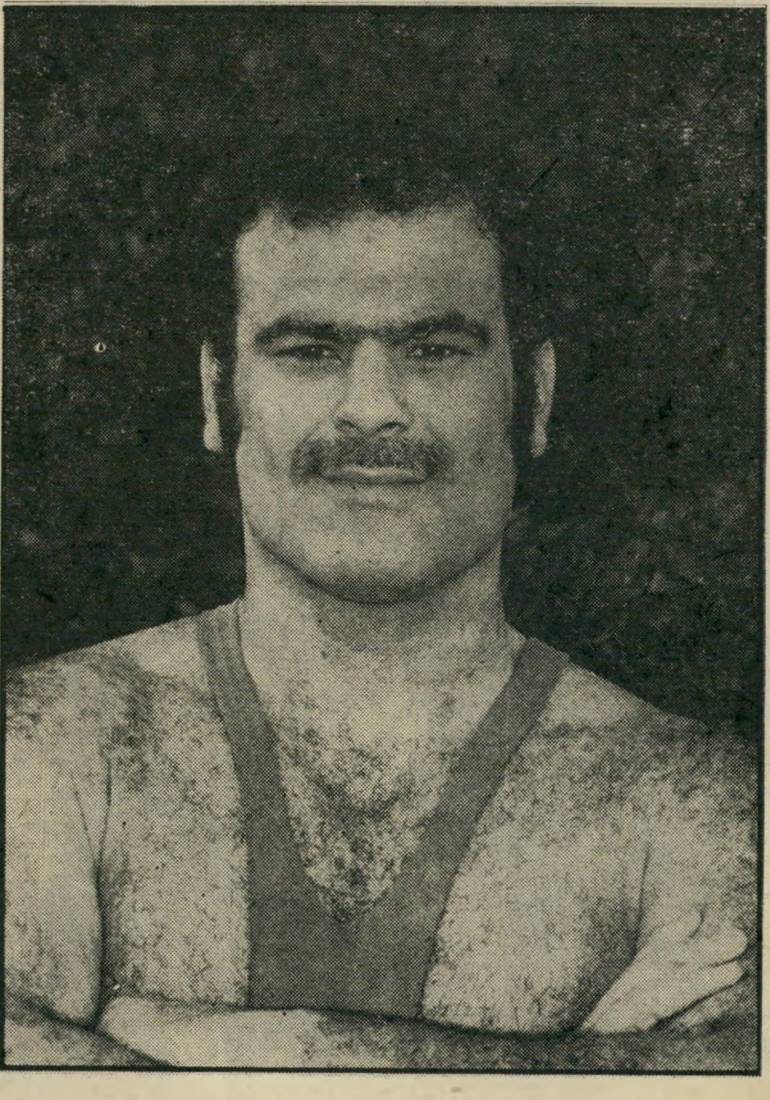

יוסי אסאייג
מגע עד הסוף

רחל מרחלת על כל העולם

הצעה מפתה בביירות

מי שלא מאמין ביותר בבדיחות על הסקוטים הוא דווקא הסופר **ישראל גרנות**, שחוץ מלכתוב ספרים הוא גם אחד ממגלי־החתיכות הידועים של העיר. כשגילה, למשל, את הדוגמנית היפהפיה **לורי וילסון**, שהיא ילידת סקוטלנד, ראה מייד שהטבע לא היה סקוטי איתה כלל, ודווקא העניק לה מתנות ביד רחבה.

אבל לורי לא התכוונה לשמור על המתנות האלה לעצמה. כדי שכולם יוכלו ליהנות, החליטה להפוך דוגמנית ורקדנית. כך היא הגיעה למועדונים החשובים ביותר באנגליה ובקנדה, ולא עבר זמן רב

אבל מי שהצליח לשים עליה יד רצינית היה דווקא איש־סרטים אמריקאי, שנתן לה תפקיד בסרט אדם משוגע שצולם בארץ, וכבר חטפו אותה לסרט של **שייקה אופיר** חצי מיליון שחור.

לורי וילסון עדיין לא שכחה את אהבתה הגדולה לסוסים, והיא מקווה שתזכה להשתתף גם במערבון, שאולי יוסרט בארץ. בינתיים היא משתזפת כל היום על שפת הים, ונשבעה שלא לעזוב את ישראל לעולם. היא אוהבת את הים, השמש והגברים הישראליים, משתוקקת להינשא לישראלי ומוכנה להתגייר בשביל זה.

לורי וילסון
רק עם ישראלי

עד שזכתה בתואר „דוגמנית־השנה” של ונקובר.

עד־מהרה הבינה לורי שקשה להיות גם דוגמנית ורקדנית מפורסמת, וגם נשואה — והחליטה להתגרש. וכמו שהיא התגרשה, התחילו להגיע ההזמנות מכל העולם. באיטליה הפכה לרקדנית קאן־קאן, במועדון שחרזדה האכסקלוסיבי בלונדון לרקדנית־בטן, ובאוסטרליה לרקדנית־ג'אז. אחר־כך התברר לה פיתאום שהיא אוהבת סוסים והיא נסעה לחוות־סוסים בספרד.

בסוף, אחרי שראתה את כל הארצות בעולם, החליטה לורי הבלונדית שבעצם, המדינה שהיא באמת רוצה לחיות בה היא ישראל. ככה היא הגיעה אלינו, כשמאחוריה שבע שנים פוריות של גירושין וקאריירה זוהרת. וכמו שהיא הניחה את כף־רגלה הקטנה על אדמת־הקודש התנפלו עליה כל הזאבים שהם, לדבריה: „טורפים כמו האיטלקים והיוונים.” לידיעתכם.

והיא לא סתם מדברת. יש לה כבר חבר ששומר עליה מפני עשרות המעריצים המתגודדים סביבה בשפת־הים וברחוב. אני לא יודעת אם ייצא מזה משהו אבל נראה שלורי באמת מתכוונת להפוך את ישראל לבסיס־האם שלה. עובדה, לא מזמן היא נסעה לביקור בלבנון, אבל תוך שבועיים התייאשה ומיהרה לחזור אלינו. היא טוענת שלבנון אומנם ארץ יפה, אבל אין מה לעשות שם, ביירות כמעט כולה הרוסה.

„הציעו לי אפילו עבודה,” היא אומרת, ומראה מיכתב ממנהל הבנק הלאומי של לבנון, „אבל מובן שסירבתי. אני רוצה להישאר בישראל ולהיות תושבת כאן, למצוא עבודה ולחיות כמו כולם.”

אז אם יש מתנדב שמוכן לתת לבחורה צעירה וחרוצה עבודה, שיעשה את זה מהר. כי כמו ששמעתם, יש לה כבר הצעה אחת בטוחה אצל השכנים שלנו מעבר לגדר הטובה.

60 עמודים
ח' סיון תשל"ז, 25.5.77 שנה 41 המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2073

העולם הזה

המילחמה על הירושה

ראשי הליכוד:
עזר וייצמן
אריה דולצ'ין
שימחה ארליך
ומנחם בגין